

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı

Genel Psikoloji Bilim Dalı

**AŞK BİÇİMLERİ VE SÖYLENEN YALAN
İÇERİĞİNİN YALANIN SÖYLENME SIKLIĞI VE
KABUL EDİLEBİLİRLİĞİ İLE İLİŞKİSİ**

Yağmur RUMELİ

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2020

AŞK BİÇİMLERİ VE SÖYLENEN YALAN İÇERİĞİNİN YALANIN SÖYLENME
SIKLIĞI VE KABUL EDİLEBİLİRLİĞİ İLE İLİŞKİSİ

Yağmur RUMELİ

Yüksek Lisans Tezi

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Psikoloji Anabilim Dalı

Genel Psikoloji Bilim Dalı

Ankara, 2020

Annem Zübeyde RUMELİ ve babam Sait Sadullah RUMELİ'ye...

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans sürecimde hem ders hem de tez dönemlerinde bilgisi ve deneyimiyle benden desteğini esirgemeyen, akademik duruşuna sonsuz saygı duyduğum sayın tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hayal YAVUZ GÜZEL'e öncelikle hiçbir noktayı kaçırmadan dikkatle okuyup verdiği geri bildirimlerle bu tezin yazılmasındaki katkıları ve her şey için çok teşekkür ederim.

Tez jürimde yer almayı kabul edip emeğini ve zamanını ayıran ve yapıcı yorum ve önerileriyle tezime katkıda bulunan sayın Dr. Öğr. Üyesi Yasemin ABAYHAN ve Doç. Dr. Ayda BÜYÜKŞAHİN SUNAL'a katkıları ve gülerüzleri için çok teşekkür ederim.

Gerek veri toplama sürecindeki yardımları gerek her soru sorduğumda içtenlikle cevaplayıp destek olduğu için ve aynı zamanda ölçek geliştirme aşamasında uzman görüşünü sunduğu için sayın Öğr. Gör. Dr. Melike EĞER AYDOĞMUŞ'a çok teşekkür ederim. Veri toplama sürecinde her zaman yardımcı olan ve her kapısını çaldığımda sorularıma sabırla cevap veren sayın Dr. Öğr. Üyesi Zeynel BARAN'a teşekkürlerimi sunarım. Analizler konusunda yardımlarını esirgemeyen sayın Dr. Öğr. Üyesi A. Berna AYTAÇ'a içtenliği ve emeği için çok teşekkür ederim. Veri toplama sürecinde destek olan sayın Prof. Dr. Turhan MENTEŞ'e teşekkür ederim.

Çalışmada uzman/yargıcı olarak yer alan Arş. Gör. Yağmur SAKLI DEMİRBAŞ'a, Arş. Gör. Ayşe TUNA'ya, Arş. Gör. Heyyem HÜRRIYETOĞLU'na ve Arş. Gör. Betül KANIK'a teşekkür ederim.

Çalışmada yer almayı kabul eden tüm katılımcılara emekleri ve zamanları için sonsuz teşekkürler.

Her biri benim için çok değerli olan arkadaşlarım Ahmet Kaan ALPER, Arzu SARUKAN, Büşra AKOĞLU ÜÇLER, Emre AYDOĞDU, Fikriye ÇAM, Mahmut ÜÇLER, Nurperi YAVUZ ve ismini burada saymadığım arkadaşlarıma çok teşekkür

ederim. Yılların eskitemeyip güçlendirdiği dostluklara sahip olmak hayatta çok kıymetli.

Yüksek lisans sürecinin ilk gününden bugüne kadar birbirimizin yanında olduğumuz, bu yolda yarışmayıp her zaman beraber yürümeyi bildiğimiz, beraber ağlayıp beraber güldüğümüz Arş. Gör. Merve ŞAHİN, Arş. Gör. Betül KANIK ve Ezgi YILDIZ'a bu sürecin zorluklar kadar güzelliklerle de dolu olmasını sağladıkları için teşekkür ederim.

Bu tez sürecinde hep yanımda olup içinden çıkamadığım durumlarda kurtarıcım olan, yardımları ve özverisi ile bu teze sayamayacağım kadar çok emeği geçmiş olan ve iyi günüyle kötü günüyle aslında sadece bu süreci değil benimle bir hayatı paylaştan Özgül KURŞUN'a sonsuz teşekkürler.

4 yılı aşkındır hayatımda, kalbimde ve tam anlamıyla her an yanıbaşımdaya olan kıymetlim oğlum Kireç'e çok teşekkürler. Daha çok sevemem herhalde derken her gün daha çok sevebileceğimi gösteriyorsun yeniden. İyi ki varsın canımın parçası.

Bu yaşıma kadar sevgilerini ve desteklerini esirgemeyen, her zaman yanımda ve arkamdaya olan ve bir insanın isteyebileceği en harika ebeveynler olan annem Zübeyde RUMELİ ve babam Sait Sadullah RUMELİ'ye bana güvendikleri, her zaman her konuda "boşver senden kıymetli mi" dedikleri ve beni bugün olduğum insan olarak yetiştirip her zaman dürüst ve iyi olmak için çabalamayı öğrettikleri için çok teşekkür ediyorum.

ÖZET

RUMELİ, Yağmur. Aşk Biçimleri ve Söylenen Yalan İçeriğinin Yalanın Söylenme Sıklığı ve Kabul Edilebilirliği ile İlişkisi, Yüksek Lisan Tezi, 2020.

Yalan, “*bir kişiyi kasıtlı olarak yanlış yönlendirmenin denendiği herhangi bir durumu*” ifade eder (DePaulo ve ark., 1996). Araştırmalar yalanların içerikleri bakımından sınıflandırılabilirliğini gösterse de alanyazında romantik ilişki bağlamında günlük olarak söylenen yalanlara ilişkin bir sınıflandırma bulunmamaktadır. Aşk biçimi ise aşka dair düşünce ve tutumları ifade eder (McGuirk ve Pettijohn, 2008) ve partner ve ilişkilerden beklentileri etkiler. Buna istinaden, aşk biçimlerinin farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklığını ve kendi ve partnerin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeyini yordayacağı beklenebilir. Buradan yola çıkarak, ilk çalışmada romantik ilişkisi olan katılımcılardan çevrimiçi günlük yöntemi ile 15 gün boyunca partnerlerine söyledikleri yalanlara ilişkin veri toplanmış ve veriler bağımsız yargıcılar tarafından tematik analiz yöntemi ile (Braun ve Clarke, 2006) sınıflandırılmıştır. Bulgular, romantik ilişki içerisinde söylenen yalanların aktivite/mekân, plan/sürpriz, düşünceler, duygular, sahip olunanlar ve başarılar, kıskançlık yaratabilecek konular ve açıklamalar olarak 7 içerik sınıfında sınıflandırılabilirliğini göstermiştir. İkinci çalışmada ise bu 7 yalan içeriği sınıfı temel alınarak yalan söyleme sıklığı ile söyleyen ve söylenen olma durumlarında yalana ilişkin kabul edilebilirlik değerlendirmelerini ölçen “Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği” (YİBKEDÖ) adı verilen bir ölçek geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, ölçüt dayanaklı geçerliği, test-tekrar test geçerliği ve iç tutarlılık katsayıları incelenerek yapılmıştır. Yürütülen analizler YİBKEDÖ’nün geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir. Son çalışmada, YİBKEDÖ ve Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form (Büyükşahin ve Hovardaoğlu, 2004) kullanılarak aşk biçimlerinin kadın ve erkekler için farklı içeriklerdeki yalanları ne sıklıkla söyledikleri ile kendilerinin ve partnerlerinin söylemeleri durumunda ne seviyede kabul edilebilir bulduklarını yordayıp yordamadığı çok değişkenli çoklu regresyon analizleri aracılığıyla incelenmiştir. Analizlerin bulguları, kadın ve erkek grupları için hem benzer hem de farklı bulguların olduğunu ve bazı aşk biçimlerinin

bazı yalan içeriği sınıfları için yalan söyleme sıklığı ve yalanı kendilerinin ve partnerlerinin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerine ilişkin modellerde anlamlı yordayıcılar olduğunu göstermiştir.

Anahtar Sözcükler

Yalan, tematik analiz, ölçek geliştirme, aşk biçimleri, yalanın kabul edilebilirliği, çok değişkenli çoklu regresyon

ABSTRACT

RUMELİ, Yağmur. The relationship of love types and content of lies with the frequency and acceptability of lying, Master's Thesis, 2020

Lie is defined as “...*any time you intentionally try to mislead someone*” (DePaulo et al., 1996). Even though studies showed that lies can be classified based on content; there is no classification about daily lies told in romantic relationships in the literature. Love types represent attitudes regarding love (McGuirk and Pettijohn, 2008) and affect expectations from partners and relationships. Thus, it was predicted that love types will predict frequency and acceptability of lying on different contents when lie is told by oneself and by partner. Hence, in the first study, data regarding lies told to romantic partners are collected for 15 days with online diary method. Then, lies are classified using thematic analysis (Braun and Clarke, 2006) by independent judges. Results showed that, lies told in romantic relationships can be classified with 7 content classes which are activity/place, plan/surprise, opinions, emotions, possessions and achievements, explanations and issues that can cause jealousy. In the second study, a scale that aims to measure frequency and acceptability of lying when lie is told by oneself and by partner is developed; and named as Lie Acceptability Depending on Content Scale (LADCS). The developed scale is checked for reliability and validity using explanatory and confirmatory factor analysis, criterion-related validity, test-retest reliability and internal consistency coefficients. Analyses showed that, LADCS is a reliable and valid measurement tool. In the last study, using LADCS and Love Attitudes Scale-Short Form (Büyükşahin and Hovardaoğlu, 2004), it was examined if love types predict frequency and acceptability of lying based on lie content for women and men using multivariate multiple regression. Results showed that, there are both similar and different results for women and men; and some love types being significant predictors of some lie classes regarding models about lying frequency, acceptability of lying told by oneself and told by partner.

Keywords

Lie, thematic analysis, scale development, love types, acceptability of lying, multivariate multiple regression

İÇİNDEKİLER

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xviii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xxiv
GİRİŞ.....	1
1. BÖLÜM.....	1
1.1. YALAN.....	3
1.1.1. Yalanın Tanımı.....	4
1.1.2. Yalan Söyleme Sıklığı.....	5
1.1.3. Yalan Söylemenin Altında Yatan Nedenler.....	6
1.1.4. Yalanın İşlevleri.....	8
1.1.5. Yalanın Kabul Edilebilirliği.....	10
1.1.6. Yalan Sınıflandırmaları.....	12
1.1.7. Yalanların İçerikleri.....	13
1.2. ROMANTİK İLİŞKİLER: AŞK.....	15
1.2.1. Aşkın Tanımı.....	15
1.2.2. Lee'nin Aşk Tutumları Kuramı.....	16
1.2.3. Aşk Biçimleri.....	17
1.2.3.1. Eros (Tutkulu Aşk)	17
1.2.3.2. Ludus (Oyun Gibi Aşk)	18
1.2.3.3. Storge (Arkadaşça aşk)	20
1.2.3.4. Mania (Sahiplenici Aşk)	20
1.2.3.5. Pragma (Mantıklı Aşk)	21
1.2.3.6. Agape (Özgeci Aşk)	22
1.2.4. Türkiye Örneğinde Aşk Biçimlerinin Görülme Sıklığında Cinsiyet Farklılıkları	23

1.3. AŞK BİÇİMLERİ VE YALAN.....	24
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI.....	26
2. BÖLÜM	29
NİTEL ANALİZ ÇALIŞMASI	29
2.1. YÖNTEM	29
2.1.1. Katılımcılar	30
2.1.2. Veri Toplama Araçları	32
2.1.2.1. Günlük Yazımı Soruları.....	32
2.1.3. İşlem	32
2.1.3.1. Video Bilgilendirme Görüşmesi.	33
2.1.3.2. Elektronik Günlük Yazımı	36
2.1.4. Verilerin Analizi	38
2.1.4.1. Tematik Analiz Süreci	39
2.2. BULGULAR	41
2.2.1. Yalan Sayılarına İlişkin Nicel Bulgular	41
2.2.2. Cinsiyet Farklılıklarına İlişkin Nicel Bulgular	42
2.2.3. Tematik Analiz Yargıcılar Arası Güvenilirlik Bulguları	43
2.2.4. Tematik Analiz Sonucunda Ortaya Çıkan Tema ve Alt Temalar..	44
2.2.4.1. Aktivite/Mekân Ana Teması.....	47
2.2.4.1.1. Anlık Aktiviteler Alt Teması.....	49
2.2.4.1.2. Yakın Geçmiş Alt Teması.....	50
2.2.4.1.3. Yakın Gelecek Alt Teması.....	51
2.2.4.1.4. Dâhil Olan Kişiler Alt Teması.....	52
2.2.4.2. Plan/Sürpriz Ana Teması.....	52
2.2.4.2.1. Planlar Alt Teması.....	54
2.2.4.2.2. Sürprizler Alt Teması.....	55
2.2.4.3. Duygular Ana Teması.....	56
2.2.4.3.1. Kendi Duygu Durumu Alt Teması	57
2.2.4.3.2. Partnere Yönelik Duygular Alt Teması	58
2.2.4.3.3. Olay ya da Duruma Yönelik Duygular Alt Teması	59
2.2.4.3.4. Başkasına Yönelik Duygular Alt Teması.....	60

2.2.4.4. Düşünceler Ana Teması.....	60
2.2.4.4.1. Beğeniler Alt Teması.....	62
2.2.4.4.2. Beklenti ve Tahminler Alt Teması.....	63
2.2.4.4.3. Tercih ve İstekler Alt Teması.....	64
2.2.4.4.4. Konu Hakkındaki Düşünceler Alt Teması.....	65
2.2.4.5. Sahip Olunanlar ve Başarılar Ana Teması.....	66
2.2.4.5.1. Maddiyat.....	67
2.2.4.5.2. Başarılar Alt Teması.....	68
2.2.4.6. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Ana Teması.....	69
2.2.4.7. Açıklamalar Ana Teması.....	70
2.2.4.8. Muhtelif.....	72
2.3. TARTIŞMA.....	74
2.3.1. Yalan Sayılarına İlişkin Nicel Bulguların Tartışılması.....	74
2.3.2. Cinsiyet Farklılıklarına İlişkin Nicel Bulguların Tartışılması.....	75
2.3.3. Tema ve Alt Temalara İlişkin Bulguların Tartışılması.....	76
2.3.3.1. Aktivite/Mekân Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	77
2.3.3.2. Plan/Sürpriz Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	88
2.3.3.3. Duygular Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	79
2.3.3.4. Düşünceler Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	81
2.3.3.5. Sahip Olunanlar ve Başarılar Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	83
2.3.3.6. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	84
2.3.3.7. Açıklamalar Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	86
3. BÖLÜM.....	88
ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI	88
3.1. YÖNTEM.....	89

3.1.1. Madde Havuzunun Oluşturulması.....	89
3.1.2. Ölçeğin Görünüş ve Kapsam Geçerliği.....	91
3.1.3. Ön Deneme Çalışması.....	92
3.1.3.1. Katılımcılar.....	93
3.1.3.2. Veri Toplama Araçları.....	93
3.1.3.3. İşlem.....	93
3.1.3.4. Ön Deneme Çalışmasında Ölçekte Yapılan Değişiklikler.....	94
3.1.3.4.1. Teknik Değişiklikler.....	94
3.1.3.4.2. Cümle/Soru Yapılarındaki Değişiklikler.....	95
3.1.3.4.3. Ölçek Formatındaki Değişiklikler.....	96
3.1.3.4.4. Yönergedeki Değişiklikler.....	96
3.1.3.4.5. Örnekler Dâhilinde Yapılan Değişiklikler.....	98
3.1.4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması.....	98
3.1.4.1. Katılımcılar.....	98
3.1.4.2. Veri Toplama Araçları.....	99
3.1.4.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	99
3.1.4.2.2. Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği (YİBKEDÖ) (EK 6)	99
3.1.4.2.3. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) (EK 7).....	100
3.1.4.2.4. İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ) (EK 8).....	101
3.1.4.2.5. Bireysel Değerler Envanteri (EK 9).....	101
3.1.4.3. İşlem.....	102
3.2. BULGULAR.....	102
3.2.1. Açımlayıcı Faktör Analizi.....	103
3.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi.....	116
3.2.3. Ölçüt Dayanaklı Geçerlik Bulguları.....	123
3.2.4. Güvenirlik Bulguları.....	125
3.2.4.1. İç Tutarlılık (Cronbach Alpha) Bulguları.....	125
3.2.4.2. Test-Tekrar Test Çalışması.....	126
3.2.4.2.1. Test-Tekrar Test Çalışması Katılımcıları.....	126

3.2.4.2.2. Test-Tekrar Test Çalışması Bulguları.....	127
3.3. TARTIŞMA.....	128
4. BÖLÜM.....	132
ÇALIŞMA 3.....	132
4.1. YÖNTEM.....	133
4.1.1. Katılımcılar.....	133
4.1.2. Veri Toplama Araçları.....	134
4.1.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	134
4.1.2.2. Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği (YİBKEDÖ)	135
4.1.2.3. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form (LAS).....	135
4.1.3. İşlem.....	137
4.2. BULGULAR.....	137
4.2.1. Veri Temizleme.....	138
4.2.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler.....	139
4.2.3. Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizleri Sonuçları.....	144
4.2.3.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Puanların Aşka İlişkin Tutumlar Tarafından Yordanması.....	144
4.2.3.1.1. Kadın Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi.....	144
4.2.3.1.2. Erkek Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi	149
4.2.3.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Puanların Aşka İlişkin Tutumlar Tarafından Yordanması	153
4.2.3.2.1. Kadın Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi	154

4.2.3.2.2. Erkek Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi.....	158
4.2.3.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Puanların Aşka İlişkin Tutumlar Tarafından Yordanması	162
4.2.3.3.1. Kadın Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi.....	163
4.2.3.3.2. Erkek Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi	167
4.2.4. Farklı İçeriklerde Yalanların Kabul Edilebilirliğinin Yalanı Kendinin ya da Partnerin Söylemesine Göre Karşılaştırılması	171
4.2.5. Farklı İçeriklerde Yalanların Söylenme Sıklığının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	174
4.2.6. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	175
4.2.7. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	177
4.2.8. Aşka İlişkin Tutum-Kısa Form Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması.....	180
4.3. TARTIŞMA.....	181
4.3.1. Aşka İlişkin Tutumun Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığını Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	182
4.3.2. Aşka İlişkin Tutumun Romantik İlişkide Farklı İçeriklerde Kendisi Tarafından Yalan Söylenmesinin Kabul Edilebilir Bulma Düzeyini Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulguların Tartışılması	185

4.3.3. Aşka İlişkin Tutumun Romantik İlişkide Farklı İçeriklerde Partnerin Yalan Söylemesini Kabul Edilebilir Bulma Düzeyini Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulguların Tartışılması	187
4.3.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Yalanı Kendinin Ve Partnerin Söylemesine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	189
4.3.5. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklıklarının, Kendinin Söylemesinde Ve Partnerin Söylemesinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulguların Tartışılması	190
4.3.6. Aşka İlişkin Tutumların Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	191
5. BÖLÜM.....	196
GENEL TARTIŞMA.....	196
5.1. GÜNLÜK YAŞAMDA ROMANTİK PARTNERE YALAN SÖYLEME SIKLIĞI	196
5.2. İÇERİKLERİ BAKIMINDAN YALAN SINIFLARI.....	199
5.3. YALAN İÇERİĞİNE BAĞLI KABUL EDİLEBİRLİK DEĞERLENDİRMELERİ ÖLÇEĞİNİN (YİBKEDÖ) GELİŞTİRİLMESİ.....	209
5.4. AŞKA İLİŞKİN TUTUMLARIN İÇERİKLERİNE BAĞLI OLARAK YALANLARI SÖYLEME SIKLIĞI İLE KENDİ VE PARTNER SÖYLEDİĞİNDE KABUL EDİLEBİLİR BULMA DÜZEYİNİ YORDAYICILIĞI	211
5.4.1. Aşka İlişkin Tutumların İçeriklerine Bağlı Olarak Yalanları Söyleme Sıklığını Yordayıcılığı	212
5.4.2. Aşka İlişkin Tutumların İçeriklerine Bağlı Olarak Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyini Yordayıcılığı.....	216
5.4.3. Aşka İlişkin Tutumların İçeriklerine Bağlı Olarak Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyini Yordayıcılığı.....	218
5.5. FARKLI İÇERİKLERDE YALANLARI KENDİ VE PARTNERİN SÖYLEMESİNE İLİŞKİN KARŞILAŞTIRMA.....	221

5.6. YALAN SÖYLEME SIKLIĞI, YALANI KENDİ SÖYLEDİĞİNDE VE PARTNER SÖYLEDİĞİNDE KABUL EDİLEBİLİR BULMA DÜZEYLERİNDE CİNSİYETLER ARASI KARŞILAŞTIRMA.....	223
5.7. AŞKA İLİŞKİN TUTUM PUANLARINDA CİNSİYETLER ARASI KARŞILAŞTIRMA.....	224
5.8. ARAŞTIRMA BULGULARININ ALANYAZINA KATKILARI	228
5.9. ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI VE GELECEK ÇALIŞMALARA ÖNERİLER	230
5.10. SONUÇ	232
KAYNAKÇA.....	234
EKLER.....	252
Ek 1: Bilgilendirilmiş Onam Formu (Nitel Analiz Çalışması).....	252
Ek 2: Demografik Bilgi Formu (Nitel Analiz Çalışması).....	255
Ek 3: Bilgilendirilmiş Onam Formu (Ön Deneme Çalışması).....	256
Ek 4: Ön Deneme Çalışması Yönerge ve Sorular Listesi.....	258
Ek 5: Demografik Bilgi Formu (Ölçek Geliştirme Çalışması ve Nicel Analiz Çalışması).....	260
Ek 6: Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği (YİBKEDÖ).....	262
Ek 7: Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ).....	269
Ek 8: İlişki Doyumu Ölçeği.....	270
Ek 9: Bireysel Değerler Envanteri.....	271
Ek 10: Bilgilendirilmiş Onam Formu (Ölçek Geliştirme Çalışması).....	273
Ek 11: Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form.....	275
Ek 12: Bilgilendirilmiş Onam Formu (Nicel Analiz Çalışması).....	277
Ek 13: Tez Orijinallik Raporu.....	279
Ek 14: Etik Komisyon Kararı.....	282

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 2.1 Nitel Analiz Çalışması Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler.....	31
Tablo 2.2. Aktivite/Mekân Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler.....	49
Tablo 2.3. Plan/Sürpriz Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler.....	54
Tablo 2.4. Duygular Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler.....	57
Tablo 2.5. Düşünceler Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler.....	62
Tablo 2.6. Sahip Olunanlar ve Başarılar Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler	67
Tablo 2.7. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Ana Temasında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler.....	70
Tablo 2.8. Açıklamalar Ana Temasında Yer Alan Verilere ve Tüm Verilere İlişkin Demografik Bilgiler.....	72
Tablo 2.9. Muhtelif Sınıfta Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler.....	74
Tablo 3.1. Ölçek Geliştirme Ön Deneme Çalışması Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler	93
Tablo 3.2. Ölçek Geliştirme Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler.....	99
Tablo 3.3. KMO Örneklem Yeterliliği Kabul Edilebilirlik Düzeyleri	103
Tablo 3.4. KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları (36 madde).....	103
Tablo 3.5. Veri Setinin Analizi Sonucu ve Paralel Analiz Sonucu Elde Edilen Eigenvalue Değerleri (36 madde).....	105

Tablo 3.6. Faktör Öz Değerleri, Varyans Ve Yığılımlı Varyans Değerleri Bulguları (36 Madde)	106
Tablo 3.7. Faktör Yüklerine İlişkin Değerlendirme Düzeyleri.....	106
Tablo 3.8. 7 Faktörlü Yapıda Madde Faktör Yükleri Bulguları (36 Madde).....	107
Tablo 3.9. KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları (34 Madde).....	108
Tablo 3.10. Veri Setinin Analizi Sonucu Ve Paralel Analiz Sonucu Elde Edilen Eigenvalue Değerleri (34 Madde).....	109
Tablo 3.11. Faktör Yükleri Desen Matriksi (34 Madde).....	110
Tablo 3.12. Faktör Yükleri Yapı Matriksi (34 Madde).....	111
Tablo 3.13. Faktörlere İlişkin Varyans ve Yığılımlı Varyans Bulguları (34 Madde).....	112
Tablo 3.14. Madde Faktör Korelasyonları (34 Madde).....	114
Tablo 3.15. Faktör Toplam Puan Korelasyonları (34 Madde).....	115
Tablo 3.16. Ortak Paylaşılan Varyans Bulguları (34 Madde).....	116
Tablo 3.17. Uyum İyiliği İndeksleri.....	117
Tablo 3.18. Uyum İyiliği İndeksleri (Kovaryanslı Model).....	118
Tablo 3.19. Modele İlişkin Standartlaştırılmış Yük Ve T-Değeri Bulguları.....	119
Tablo 3.20. Faktörler Arasındaki Korelasyonlara İlişkin Bulgular.....	120
Tablo 3.21. Madde Kısaltmaları.....	121
Tablo 3.22. Ölçüt Dayanıklı Geçerlik Korelasyon Katsayıları Bulguları.....	123
Tablo 3.23. Cronbach Alpha İç Tutarlılık Katsayıları Bulguları.....	125
Tablo 3.24. YIBKEDÖ Test-Tekrar Test Çalışması Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler.....	127

Tablo 3.25. YİBKEDÖ'ye İlişkin Test-Tekrar Test Uygulaması Güvenirlik Katsayıları Bulguları	128
Tablo 4.1. Çalışma 3 Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler.....	134
Tablo 4.2.1. Aşka İlişkin Tutumlar-Kısa Form Ve YİBKEDÖ Ölçeklerine İlişkin Betimsel İstatistikler.....	140
Tablo 4.2.2. YİBKEDÖ ve Aşka İlişkin Tutum-Kısa Form Alt Ölçeklerine İlişkin Korelasyon Katsayıları	143
Tablo 4.3.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Kadın).....	144
Tablo 4.3.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Kadın)	145
Tablo 4.3.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)	146
Tablo 4.3.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Kadın)	147
Tablo 4.4.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)	149
Tablo 4.4.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Erkek)	150
Tablo 4.4.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)	151
Tablo 4.4.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Erkek)	152
Tablo 4.5.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)	154

Tablo 4.5.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Kadın).....	155
Tablo 4.5.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)	156
Tablo 4.5.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Kadın).....	157
Tablo 4.6.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)	159
Tablo 4.6.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Erkek).....	159
Tablo 4.6.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)	160
Tablo 4.6.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Erkek)	161
Tablo 4.7.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)	163
Tablo 4.7.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Kadın).....	164

Tablo 4.7.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)	165
Tablo 4.7.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Kadın)	166
Tablo 4.8.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)	168
Tablo 4.8.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Erkek).....	168
Tablo 4.8.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)	169
Tablo 4.8.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Erkek).....	170
Tablo 4.9.1. Yalanı Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Yalanı Kimin Söylediğine Bağlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular	172
Tablo 4.9.2. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Değişkenine İlişkin Yalanı Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Yalanı Kimin Söylediğine Bağlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular.....	173
Tablo 4.10. Farklı İçeriklerdeki Yalanların Söylenme Sıklıklarının Cinsiyete Bağlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular	174
Tablo 4.11. Tablo 4.11. Farklı İçeriklerdeki Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Bağlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular.....	176

Tablo 4.12.1. Farklı İçeriklerdeki Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Bağlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular	178
Tablo 4.12.2. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Hakkındaki Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Bağlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular	179
Tablo 4.13. Aşka İlişkin Tutumların Cinsiyete Bağlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular	180

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. Tematik Analiz Evreleri.....	39
Şekil 2.2. Nitel Analiz Çalışması Tüm Katılımcılar İçin Toplam Veri Sayıları.....	42
Şekil 2.3. Nitel Analiz Çalışması Kadın Katılımcılar İçin Toplam Veri Sayıları.....	44
Şekil 2.4. Nitel Analiz Çalışması Erkek Katılımcılar İçin Toplam Veri Sayıları.....	44
Şekil 2.5. Tematik Analiz Sonucu Ortaya Çıkan Ana Temalar.....	45
Şekil 2.6. Tematik Analiz Sonucu Ortaya Çıkan Ana Tema Ve Alt Temalar.....	46
Şekil 3.1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı.....	122

GİRİŞ

1.BÖLÜM

“Birisıyla kaderinizin bağılılığı arttıkça o kişinin nasıl biri olduğunu –nasıl düşündüğü, hissettiği ve davrandığını- anlamanın önemi artar.”

Cole (2002; akt; Cole, 2006)

Her ne kadar çoğumuz dürüst olduğumuzu ve yalandan hoşlanmadığımızı iddia etsek de yalan hayatlarımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Yaşam sürecimiz boyunca küçük yaşlardan itibaren aile, toplum ve medya aracılığıyla yalan söylemenin kötü bir davranış olduğunu öğrenirken aslında yine aynı kaynaklar tarafından yalan söylemeye teşvik de ediliz. Bir çocuğa ailesi tarafından bir yandan davranışları konusunda dürüst olması gerektiği söylenirken, bir yandan da ailesine karşı dürüst olmanın ceza almaya neden olabileceğini deneyimler. Aile içinde başlayan yalana ilişkin bu ikiyüzlü öğreti okul hayatında da devam eder. Öğretmenler öğrencilerine sıklıkla dürüstlüğün öneminden bahsederler. Ancak, bir öğrenci dürüst davranıp ödevini unuttuğunu ya da sadece yapmak istemediğini söylediğinde öğretmeninden alacağı tepkinin akşam hasta olduğu için ödevini yapamadığı gibi bir yalan söylediğinde alacağı tepkiden çok daha olumsuz olacağını da yaşayarak öğrenir.

Yalan hakkındaki bu öğrenme süreci hayat boyu yaşamın her alanında devam eder. Sosyalleşme ile beraber aile ve öğretmen gibi otorite figürlerinin dışındaki etkileşim kişileri aracılığıyla da yalanın zaman zaman gerekli ve kabul edilebilir bir durum olduğunu öğrenen insan, bu tutum ve davranışı yaşamında da uygulamaya taşır. Kişi, yalan söylemenin sağladığı faydaları öğrenir ve artık dürüst olmak ve yalan söylemek arasında seçim yaparken, hem psikolojik hem de diğer alanlarda kendi açısından oluşabilecek fayda ve zararları karşılaştırarak karar verir.

İnsanlar yaşamları boyunca sosyal etkileşimler içerisine ait olma ve ilişkisel bağlar kurma ihtiyacı duyar (Baumeister ve Leary, 1995). Sosyometre teorisinde, kişinin diğer

kişi ile olan ilişkisini değerli veya önemli olarak değerlendirme düzeyi olarak tanımlanan ilişkisel değerlendirmenin benlik değeri için bir gösterge olduğundan bahsedilmiştir (Leary ve Baumeister, 2000). Buna göre, kişinin diğer kişiler açısından ilişkisel değeri arttıkça dâhil edilme ihtimali de artmaktadır (Leary, 2005). Ancak, özellikle içinde yaşanılan toplumun norm ve değerleri nedeniyle sosyal yaşamda diğer kişiler tarafından kabul edilen ve saygı gören bir birey olarak kabul edilmek yalan söylemeyi gerektirir. Sezen Aksu “Masum değiliz hiçbirimiz” derken aslında bu durumu özetlemiştir. Aslında hiç kimse eksiksiz olarak tüm duygu, tutum ve davranışları konusunda bütüncül şekilde dürüst olacak kadar masum değildir. Bu, yalan söylemenin kötü, zararlı ya da tehlikeli olduğu anlamına gelmemektedir. Duygu, düşünce ve davranışlarımızla tamamen dürüst olduğumuz bir bu senaryoda aile, arkadaşlık ve romantik ilişkilerimizin nasıl etkileneceğini düşünmek bir nevi kişisel distopyamızı hayal etmeye benzer.

Ailemize aldıkları bir hediye beğenmediğimizi söylediğimiz, arkadaşımızın hevesle paylaştığı fotoğrafta güzel görünmediğini düşündüğümüzü söylediğimiz ya da romantik partnerimize o gün canımızın onu görmek istediğini söylediğimiz bir durumda hayatımızda sahip olacağımız yakın sosyal ilişkilerin sayısı önemli ölçüde azalacaktır. Saxe (1991) bu durumdan “Tamamen dürüst olmaya takıntılı birisi gerçekte sosyal bir izole olabilir.” diyerek bahsetmiştir (s. 414). Yalanın İcadı filminde kimsenin yalan söylemediği bir ütopyadan bahsedilmiştir. Filmde bir kişi yalan söyleyebilmeyi keşfeder ve bu beceriyi kazanmasıyla gerek duygusal yaşamında gerekse yaşamının diğer alanlarındaki ilerlemeyi görürüz.

Bu filmdeki son sahnede romantik ilişkide yalnızca partnerlerden birinin yalan söyleyebildiği bir senaryodan bahsedilse de gerçek hayatta durum böyle değildir. Yetişkinlik çağına bile gelmeden hayatımızın bir parçası haline gelen ve duygusal yaşantı bakımından oldukça önemli bir yere sahip olan romantik ilişkilerde (Berscheid, Snyder ve Omoto, 1989; akt., Büyükşahin, 2006) yalan söylemek hemen her gün karşılaşılan bir durumdur (Guthrie ve Kunkel, 2013).

Romantik ilişkilerin kurulmasındaki önemli belirleyicilerden biri ise aşktır. İnsanoğlunun tarihinde geçmişten günümüze bakıldığında aşkın hemen her zaman var olduğu, insanları etkilediği ve medeniyetler tarihinde önemli bir belirleyici olduğu bilinmektedir. Yine, insanın yaşamında pek çok duygu olsa da aşk her zaman ilgi çeken ve merak edilen bir kavram olmuştur. Aşka dair hikâyeler dillerden dillere anlatılmış, yazıya dökülmüş masallar, hikâyeler, romanlar ve efsaneleri oluşturmuştur. Bugün Leyla ile Mecnun'un, Frida Kahlo ve Diego Rivera'nın, Kleopatra ve Mark Antony'in aşkları üzerinden geçen zamana rağmen hala bilinmekte ve bahsedilmektedir.

Ancak, aşkın hayatımızda aldığı yer bakımından benzerliklere rağmen aşk herkes için aynı anlamama gelmemekte ve kişilerin partnerlerinden ve ilişkilerinden beklentileri birbirlerinden farklılaşmaktadır (Lee, 1977). Buna bağlı olarak, aşka ilişkin farklı tutumlara sahip kişilerin dürüstlük açısından önem verdikleri konuların da farklılaşacağı beklenebilir. Bir çalışmada yalan söylenen konuya verilen önemin yalanın kabul edilebilirliğinde yordayıcı olduğunun bulunması da (Backbier, Hoogstraten ve Terwogt-Kouwenhoven, 1997) bu görüşü desteklemektedir.

Bu bağlamda, bu tez çalışmasının amacı ilk olarak romantik ilişkilerde günlük olarak söylenen yalanlara ilişkin bir sınıflandırma oluşturmak, ardından farklı içeriklerdeki yalanları kabul edilebilir bulma düzeylerini ölçen bir ölçüm aracı geliştirmek ve son olarak, aşk biçimlerinin farklı içeriklerdeki yalanları kişinin kendisinin ve partnerinin söylemesi durumları için kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığını incelenmektir.

1.1. YALAN

Cinsel partnerlere söylenen yalanlardan (Knox, Schacht, Holt ve Turner, 1993) romantik partnerlere ilişki dışı partnerler hakkında söylenen yalanlara (Kaplar ve Gordon, 2004), iş görüşmelerinde söylenen yalanlardan (Hogue, Levashina ve Hang, 2012) çocukların ebeveynlerine söyledikleri yalanlara (Talwar, Renaud ve Conway, 2015) kadar her tür ilişkide yalan söyleme davranışı görülmektedir. Bu bağlamda,

günlük yaşamın bir parçası olan (Saxe, 1991) ve sosyal etkileşimlerin kabul edilebilir bir yönü haline gelen (Tosone, 2006) yalan olgusu araştırmacıların da ilgisini çekmiştir.

Yalan konusunda pek çok soru ortaya atılmış ve psikoloji alanındaki araştırmacılar yalanın farklı yönlerini araştırmışlardır. Yalan olgusu, ne sıklıkla gerçekleştiği (Boon ve McLeod, 2001; Guthrie ve Kunkel, 2013), altında yatan nedenler (Boon ve McLeod, 2001; Kaplar ve Gordon, 2004), verilen tepkiler (McCornack ve Levine, 1990), hangi sınıflara ayrılacağı (Peterson, 1996; Turner, Edgley ve Olmstead, 1975) ve hangi konularda yalan söylendiği (DePaulo, Kashy, Kirkendol, Wyer ve Epstein, 1996; Kaplar ve Gordon, 2004) gibi farklı açılardan incelenmiştir.

1.1.1. Yalanın Tanımı

Yalan olgusuna farklı açılardan bakan araştırmacılar yalana dair çeşitli tanımlar yapmışlardır. Saxe (1991) dürüstlüğü hem olayın içinde yer alanlar hem de olayı izleyenler için bir algı olduğundan bahsetmiştir. Tosone (2006) ise yalan söylemeyi “bilinçli ya da bilinçsiz olarak yanlış yönlendirme niyeti” (s. 336) olarak tarif etmiştir. DePaulo ve arkadaşları (1996) çalışmalarında yalanı “bir kişiyi *kasıtlı olarak yanlış yönlendirmenin denendiği* herhangi bir durum” (s. 981) olarak tanımlanmışlardır. O’Hair ve Cody de (1994) kandırmayı benzer şekilde “diğer iletişimciler arasında yanlış bir izlenim yaratmak ya da bu izlenimi devam ettirmek için gerçekleştirilmiş bilinçli teşebbüs” olarak açıklamışlardır (akt., Guntrie ve Kunkel, 2013, s. 183). Serota, Levine ve Boster ise (2010) “yalan bir iletişimcinin farkında ve kasıtlı olarak diğerlerini yanlış yönlendirmeye çabaları zaman gerçekleşir” (s. 3) diyerek yalan tanımındaki kasıt unsurundan bahsetmişlerdir. Yalan ve kandırma tanımlarının çoğunda yer alan bu “bilinçlilik” vurgusuna rağmen (Guthrie ve Kunkel, 2013), çalışmalarda kandırmanın sıklıkla önceden belirli bir planlama yapılmadan gerçekleştiği de gösterilmiştir (DePaulo ve ark., 1996).

Yalan konusunda gerçekleştirilen araştırmaların büyük bir kısmında yalan ve kandırma kavramları birbirlerinden ayrılmamış, aynı anlamı ifade edecek şekilde kullanılmıştır (Üretmen, 2008). Yukarıda verilen tanımların da birbirlerine olan benzerlikleri bu

durumu desteklemektedir. Bu nedenle, bu alanyazın araştırmasına hem kandırma hem de yalan kavramını kullanan araştırmalar dâhil edilmiş ve bu tez çalışmasında iki kavram birbirlerinin yerine geçecek şekilde kullanılmıştır.

1.1.2. Yalan Söyleme Sıklığı

Yalan söyleme davranışı günlük yaşamda hemen hemen her gün karşılaşılan bir durumdur. DePaulo ve arkadaşlarının (1996) alışmasında niversite ğrencilerinin günlük etkileşimlerinde her üç etkileşimde bir kez (günde 2 kez), toplum üyelerinin ise her beş etkileşimde bir kez (günde 1 kez) yalan söyledikleri bulunmuştur. DePaulo da (2009) kişilerin eş, sevgili, arkadaş gibi her türden iletişim partnerlerine yalan söylediklerinden bahsetmiştir (akt., Hart, Curtis, Williams, Hathaway ve Griffith, 2014).

Romantik ilişki bağlamında bakıldığında ise romantik ilişkilerde yalan söylemenin hem olumlu hem olumsuz etkileri olduğu düşünüldüğü halde (Guthrie ve Kunkel, 2013), yalan romantik ilişkilerde sıklıkla karşılaşılan bir durumdur (Kaplar ve Gordon, 2004). Guthrie ve Kunkel'in (2013) alışmasında katılımcılar romantik partnerlerine günde yaklaşık 0.7 kez yalan söylemişlerdir. Romantik ilişkilerde yalan söyleme sıklığını inceleyen başka bir çalışmada katılımcıların %63'ünün partnerlerine en az bir kez yalan söyledikleri bulunurken (Boon ve McLeod, 2001), bir diğer çalışmada bu oranın %85'in üzerinde olduğu bulunmuştur (Shusterman ve Saxe, 1990; akt., Saxe, 1991).

Tosone da (2006) yakın ilişkiler bağlamında yalan söyleme davranışının partner ile yaşanacak bir tartışmaya tercih edilebildiğinden bahsetmiştir. DePaulo ve Kashy ise (1998) alışmalarında kişilerin genel olarak yalan söylemede başarılı olduklarını düşündüklerini ve kendilerinin partnerlerini kandırmalarında partnerlerinin kendilerini kandırmasından daha başarılı olduklarını düşündüklerini bulmuşlardır. Bu bulgular, romantik ilişkilerdeki yalan söyleme sıklığı ile ilişkilendirilebilir. Başka bir çalışmada katılımcıların ilişkilerde bütüncül dürüstlüğün önemli olduğunu belirtmeleri, ancak aynı katılımcıların %65'inin başarılı bir ilişki için dürüstlüğün duruma bağlı olduğunu düşündüklerini ifade etmesi de bu paradoksu desteklemektedir (Boon ve McLeod, 2001). Kişiler yakın ilişkilerinde daha ciddi içerikte (DePaulo, Ansfield, Kirkendol ve

Boden, 2004) ve daha sık olarak (Lippard, 1988; Millar ve Tesser, 1988) yalan söylemektedirler. Cole (2006) bu durumu “sevdiklerimize aynı anda daha dürüst ve daha kandırıcıyız” (para. 17) diyerek değerlendirmiştir.

Eşler arasındaki ilişkilerde ise yalan söyleme sıklığı azalmakta, ancak yine de devam etmektedir. Kişiler eşlerine her 10 iletişimde 1 kez yalan söylemektedirler (DePaulo ve Kashy, 1998). Yalan söyleme sıklığındaki bu azalma, başarılı bir şekilde yalan söylenmesinin partnerlerin birbirleri hakkında sahip olduğu bilgi nedeni ile zorlaşması göz önüne alındığında beklenebilir bir durumdur. Kimi yalanlar yakın ilişki içerisinde olunan kişilere doğası gereği söylenemez. Aynı çalışmada yalnızca eşlere değil, kişilerin yakın hissettikleri ve daha sık görüştüğü kişilere de daha az yalan söylediklerinin bulunması ve göreceli yakınlığın (*subjective closeness*) yalan söyleme sıklığının ve yalan söylemeye ilişkin yaşanan huzursuzluk düzeyinin tek belirleyicisi olduğunun bulunması da (DePaulo ve Kashy, 1998) bu görüşü destekler niteliktedir.

Yalan söyleme sıklığına cinsiyetler arası bir karşılaştırma amacı ile bakıldığında ise alanyazında çelişkili bulgular olduğu dikkat çekmektedir. DePaulo ve Bell (1993) kadınların erkeklerden daha fazla yalan söylediğini bulurken (akt., DePaulo ve ark., 1996), Stafford (2015) erkeklerin romantik partnerlerine kadınlardan daha fazla yalan söylediklerini bulmuştur. Bazı araştırmalarda ise kadın ve erkekler arasında fark olmadığı gösterilmiştir (Feldman, Forrest ve Happ, 2002). DePaulo ve arkadaşlarının çalışmasında da (1996) yalan söyleme sıklığı bakımından yalan söyleyen ve yalan söylenenin cinsiyeti bakımından bir fark bulunmamıştır.

1.1.3. Yalan Söylemenin Altında Yatan Nedenler

Yalan söylemenin nedenlerinin sınıflandırılmasında sıklıkla yalanın kime fayda sağladığına odaklanılmış ve en geniş kapsamlı olarak “kendine fayda sağlayan” ve “diğerlerine fayda sağlayan” ayrımı yapılmıştır (DePaulo ve ark., 1996; Guthrie ve Kunkel, 2013). Kendine fayda sağlayan (kendine yönelik) yalanlar kişinin kendisine fayda sağlamak, zarardan korunmak ve psikolojik olarak kendini iyileştirmek/geliştirmek amacı ile söylediği yalanlardır (DePaulo ve Kashy, 1998).

Diğerlerine fayda sağlayan (diğerlerine yönelik) yalanlar ise diğer bir/birçok kişiye fayda sağlamak, onu/onları zarardan korumak ve onun/onların psikolojik olarak iyileşmesini/gelişmesini sağlamak amacı ile söylenen yalanlardır (DePaulo ve Kashy, 1998). DePaulo ve arkadaşlarının çalışmasında (1996) hem üniversite öğrencileri hem de toplum üyeleri grubu için kişilerin günlük yaşamda kendine yönelik yalanları diğerlerine yönelik yalanlardan daha fazla kullandığı gösterilmiştir. Aynı zamanda DePaulo ve arkadaşları (1996) bu yalanların sıklıkla maddi kazançlar sağlamaktan çok psikolojik bir ödül kazanmak ya da psikolojik bir zarardan korunmak için söylendiğini de bulmuşlardır.

Ancak, bu tür sınıflama çeşitli sebeplerden eleştirilmiştir. Bu sebepler; yalan söylediğini rapor edenin her zaman gerçek sebebin farkında olamayabilecek olması, yalanın altında yatan nedeni olduğundan daha özgeci rapor etme eğilimi (Kaplar ve Gordon, 2004) ve romantik ilişkiler için partnerler arasında ben ve sen ayrımının kesin çizgilerle ayrılmış olmamasıdır (Knapp, 2006; akt., Guthrie ve Kunkel, 2013). DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında da katılımcıların söyledikleri yalanların hem diğerlerine hem kendilerine fayda sağladığını düşündüklerini ve bu faydanın diğeri tarafından daha yüksek düzeyde olduğunu düşündüklerini belirtmeleri bu ayrımın belirsizliğine ilişkin görüşü desteklemektedir.

Yalan söylemenin nedenleri arasında partnerin duygularının korunması (DePaulo, Wetzel, Weylin Sternglanz ve Wilson, 2003; Kaplar ve Gordon, 2004) ve partnere yardım edilmesi de (DePaulo ve Kashy, 1998) yer almaktadır. Boon ve McLeod'un (2001) çalışmasında da katılımcıların %59'u partnerin duygularını korumak için yalan söylediklerini ifade ederlerken, %14'ü bir diğer özgeci amaç olarak değerlendirilebilecek partnerin benlik değerini yükseltmek/benlik değerinin düşmesini engellemek amacı ile yalan söylediklerini belirtmişlerdir. Metts de (1989) kişinin partnerine yalan söylemesindeki en sık olarak ifade edilen sebebin partneri üzmemekten kaçınmak olduğunu bulmuştur.

Çalışmalarda yalan söylemenin nedenlerinde cinsiyetler arasındaki farklar hakkında birbirleri ile çelişen sonuçlar elde edilmiştir. DePaulo ve Bell (1993) kadınların yalan

davranışını diğerlerini destek sağlamak amacı ile kullanıyor olabileceğini öne sürmüşlerdir (akt., DePaulo ve ark., 1996). Kadın ve erkek katılımcıların sözde bir sanat galerisindeki resimlere dair beğenilerini tartışmaları istenen çalışmada kadınların diğerlerinin iyiliğini gözetme amacı ile erkeklerden daha fazla yalan söyledikleri bulunmuştur. Ancak, resme dair beğeniler resmin sözde sanatçısı ile tartışılmadığı koşulda kadın ve erkekler arasında yalan söyleme bakımından bir fark olmadığı görülmüştür (DePaulo ve Bell, 1993; akt., DePaulo ve ark., 1996). DePaulo ve Bell de (1996) çalışmalarında kadınların erkeklerden daha fazla özgeci yalanlar söylediğini göstermişlerdir. Bu görüşle tutarlı olarak, Feldman ve arkadaşları (2002) kadınların erkeklere oranla daha yüksek seviyede diğerlerine fayda sağlamak amacı ile; daha az seviyede ise kendilerine fayda sağlamak amacı ile yalan söylediklerini bulmuşlardır). Ancak, kadınların erkeklere kıyasla daha fazla diğerlerine fayda sağlayan yalanlar söyleyeceği iddiası bir çalışmada yalnızca üniversite öğrencileri grubu için doğru olarak bulunurken, toplum üyeleri grubu için geçerli olmadığı görülmüştür (DePaulo ve ark., 1996).

1.1.4. Yalanın İşlevleri

Spitzberg ve Cupach (2007) yalanın romantik ilişkideki yerinden “yakın ilişkilerde yalan kandırmalardan direkt olarak daha disfonksiyonel olabilecek ilişki travma ve çatışmadan kaçınma işlevi görür.” (s. 15) diyerek bahsetmiştir (akt., Guthrie ve Kunkel, 2013).

Guthrie ve Kunkel (2013) çalışmalarında 327 kandırma verisini hizmet ettikleri amaçlar bakımından 6 ana kategoride sınıflandırmışlardır. Bu temalardan ilki ilişki bakımı/devamlılığı kategorisidir. Bu kategori kendi içerisinde 4 alt kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar ilişki kargaşadan kaçınma, olumluğun devamını sağlama, kıskançlık sağlama ve eşitliği yeniden sağlamadır. Bu alt kategorilerden de görüleceği üzere bazı yalanlar romantik ilişkiye fayda sağlama/ilişkinin zarar görmesini engelleme işlevine sahiptir. İkinci ana tema olan benlik sunumlarını düzenlemek kategorisinde olumlu benlik sunumları yapma, olumsuz benlik sunumlarından kaçınma, partnerin olumlu benlik sunumlarını koruma/olumsuz benlik imajı yaratmaktan kaçınma,

partnerin duygularını koruma ve istemedikleri aktivitelerden kaçınma amaçları yer almaktadır. Bu kategoride yer alan partnerin duygularını koruma gibi bazı alt kategorilerin partnere ve dolaylı olarak da ilişkiye zarar vermekten kaçınma işlevi gördüğü görülmektedir. Gutrie ve Kunkel (2013) toplumsal benlik imajı ihtiyaçlarının (*face needs*) karmaşık doğası nedeni ile bir kandırmanın birden fazla toplumsal benlik imajı ihtiyacına aynı anda hizmet edebileceğinden bahsetmişlerdir. Bu, kendi benlik sunumuna hizmet eden bir yalanın aynı anda partnerin benlik sunumuna da hizmet ediyor olabileceği ve bu araçla da partnerler arası ilişkiye fayda sağlayabileceği anlamına gelmektedir.

Bir diğer ana tema geçmişte yapılan bir kandırmanın ortaya çıkmasını engellemektedir. Üçüncü ana tema ise ilişki kontrol kurmaktır. Bu temada kişiler partnerinin davranışları ve hislerini istedikleri şekilde yönlendirmek ve ilişki sonuçları üzerinden kontrol sahibi olmak için partnerlerini kandırmışlardır. Bir diğer ana tema ise dialektik gerginlikleri müzakere etmektir. Bu ana tema Baxter (1990) tarafından bahsedilen çelişkileri temel almaktadır (Gutrie ve Kunkel, 2013).

Baxter (1988) ikili ilişkilerde yaşanan üç çelişkinin ilişkideki temel dialektik güçleri oluşturduğundan bahsetmiştir. Bunlar, aynı zamanda gerçekleşen ve birbirleriyle çatışan istekler arasındaki gerginliklerdir. Bu çelişkiler otonomi/bağlılık, açıklık/kapalılık ve tahmin edilebilirlik/yeniliktir (akt., Baxter, 1990). İlk çelişki olan otonomi/bağlılık çelişkisinde ilişkilerin yürümesinin partnerlerin kendi otonomilerinden vazgeçmelerine bağlı olduğu ancak otonomiden tamamen vazgeçilerek oluşacak bağlılığın da bireysel kimliklerin kaybolması ile sonuçlanacağından bahsedilmiştir. Ancak, buna göre bağlılıktan tamamen kaçınmak da kimlik oluşumunu tehlikeye sokar (Baxter, 1990). Bu çelişkiye otonomi için kişisel zaman kazanmak amacıyla söylenen yalanlar; bağlılık için ise beraber daha fazla vakit geçirmek amacıyla söylenen yalanlar örnek olarak gösterilebilir (Guthrie ve Kunkel, 2013). İkinci diyalektik gerginlik açıklık/kapalılık çelişkisidir. Rawlins (1983) benzer bir çelişkiden “kırılmalıya tolerans” ve “açık yüreklilik olasılığı” dileması olarak bahsetmiştir. Buna göre, kişi aynı anda hem diğerine güvenerek açık şekilde kendini ifade etmek hem de kendini açığa vurmayarak kendini korumak ister. Bu çelişkiler açıklık için kendi hakkında paylaşım yapma isteği;

kapalılık için ise kişisel bir konuyu paylaşmama isteği olarak örneklendirilebilir (Guthrie ve Kunkel, 2013). Üçüncü çelişki olan tahmin edilebilirlik/yenilik çelişkisinde ilişkilerin aynı anda hem tahmin edilebilir olması hem de yenilik içermesine yönelik istekten bahsedilir (Baxter, 1990). Bu çelişkiye sırasıyla partnere sürpriz yapmak amacıyla ve partnerde tahmin edilebilirlik hissi oluşturmak amacıyla söylenen yalanlar örnek olarak gösterilebilir.

Boon ve McLeod (2001) da romantik partnere yalan söylemede ilişkide çatışmadan kaçınma ve ilişkiye zarar gelmesini önleme amaçlarının olabileceğinden bahsetmiştir. Metts (1989) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da romantik ilişkide yalan söylemenin partner ile tartışmaktan kaçınma veya ilişkinin sonlanmasından kaçınma amaçlarına hizmet edebileceği gösterilmiştir.

1.1.5. Yalanın Kabul Edilebilirliği

Cole (2006) “Ortaya çıkabilecek her konu hakkında tartışıp kavga etmek yerine, kandırma yakınlığın yarattığı kısıtlılıklarla baş etmek için sıklıkla en iyi stratejidir” (para. 13) diyerek aslında yalanın ilişkilerdeki kabul edilebilirliğinden bahsetmiştir. Alanyazındaki araştırmalarda yalanın hem söyleyen hem de söylenen olma durumlarında kabul edilebilirlik değerlendirmeleri çalışılırken, farklı yalan türlerinin kabul edilebilirlik seviyeleri kıyaslanmıştır.

Cantarero, Szarota, Stamkou, Navas ve Dominguez Espinosa (2017) gerçekleştirdikleri çalışmada kendine ve diğerlerine yönelik olarak ikili yalan sınıflandırmasını kullanmışlar ve özel hayat için diğerlerine yönelik olarak söylenen yalanların, kendine yönelik olarak söylenen yalanlardan daha kabul edilebilir olduğunu bulmuşlardır. Başka bir çalışmada ise bu bulguya paralel olarak en kabul edilebilir yalanların diğerlerini utançtan korumak için söylenen yalanlar olduğu; en az kabul edilebilir yalanların ise kendine fayda sağlarken diğerlerine zarar veren yalanlar olduğu bulunmuştur (Lindsfold ve Walters, 1983). Mealy, Stephan ve Carolina Urrutia da (2007) kültürler arasında bazı farklar olmasına rağmen, diğerlerine yönelik yalanların genel olarak daha kabul edilebilir olduğunu bulmuşlardır.

Backbier ve arkadaşları (1997) yalanın kabul edilebilirliğinde yalan söylenen konunun önemi ve yalan söylenmesindeki nedenin ortak anlamlı etkisi olduğunu bulmuşlardır. Seiter, Brusckke ve Bai'nin (2002) çalışmalarında ise yalan söylenmesindeki güdünün yalanın kabul edilebilirliğinde en güçlü yordayıcı olduğu bulunmuştur. Yalan söylenen kişiye verilen zarar ve yalanın bencil amaçlara hizmet etmesi arttıkça yalanın kabul edilebilirliği düşmektedir. Diğer çalışmalarda da özgeci amaçlara sahip yalanların daha kabul edilebilir olarak; partneri sömürme amacı içeren yalanların ise en az kabul edilebilir yalanlar olarak değerlendirildiği gösterilmiştir (Lindskold ve Walters, 1983).

DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında katılımcılar söyledikleri yalanları büyük ölçüde önemsiz olarak değerlendirmişler ve bu yalanlara ilişkin düşük düzeyde stres yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların %70'inden fazlası aynı şartları tekrar yaşama şansları olsaydı aynı şekilde davranacaklarını belirtmişlerdir. Bu durum, söyleyen olarak yalanı kabul edilebilir bulma düzeyinin yüksek olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Hart ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında ise katılımcılar romantik partnerlerine yalan söylemeyi romantik partnerleri tarafından yalan söylenmeye kıyasla daha fazla desteklemişlerdir. İlginç olarak, her iki rolde olduklarında da katılımcılar kandırmaya yönelik orta düzeyde tutuma sahip olduklarını belirtmişlerdir (Hart ve ark., 2014).

Yalanın kabul edilebilirliği konusundaki çalışmalarda cinsiyetler arasında farklar da incelenmiştir. Günlük yaşamda söylenen farklı sınıflardaki yalanları inceleyen bir çalışmada senaryolar kullanılmış ve bulgular erkeklerin bütün sınıflardaki yalanları kadınlardan daha kabul edilebilir olarak değerlendirdiğini göstermiştir (Lindskold ve Walters, 1983). Cantarero ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında da benzer olarak erkeklerin yalanları kadınlardan daha yüksek seviyede kabul edilebilir olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Katılımcılardan geçmiş kandırılma deneyimlerini hatırlamaları istenerek gerçekleştirilen bir çalışmada ise, kadınlar yalan davranışını erkeklere kıyasla daha kabul edilemez bulmuş, daha önemli olarak değerlendirmiş ve yalana daha olumsuz ve daha yoğun duygusal tepkiler vermişlerdir. Levine, McCornack ve Avery de (1992) bu bulgularla paralel şekilde, kadınların konuya verdikleri önem aynı olsa bile yalan davranışını erkeklerden daha önemli olarak değerlendirdiklerini

rapor etmişlerdir. Başka bir çalışmada ise bu sonuçlarla çelişkili olarak kadınların hem kendine hem de diğerlerine yönelik yalanları, erkeklerden daha kabul edilebilir buldukları bulunmuştur (Ning ve Crossman, 2007).

Hart ve arkadaşları (2014) tarafından yalnızca romantik ilişkiler bağlamında gerçekleştirilen bir çalışmada ise erkeklerin hem kandıran hem de kandırılan olarak özgeci amaçla yapılan kandırmayı daha fazla onayladıkları görülmüştür. Diğer çalışmalarda kadınların daha sık olarak diğerlerine fayda sağlama amacı ile kandırdıklarının bulunması bu bulgu ile çelişkili görünmektedir. Hart ve arkadaşları (2014) bu durumu kadınların romantik ilişkileri için diğer ilişkilerine kıyasla daha yüksek dürüstlük standartlarına sahip olabileceği; erkekler için ise farklı ilişki bağlamları için dürüstlük standartlarının değişmiyor olabileceği ihtimali ile açıklamışlardır.

1.1.6. Yalan Sınıflandırmaları

Yalanların sınıflandırılmasında araştırmacılar farklı özelliklerine odaklanmışlar, bu da farklı yalan sınıflandırmalarının alanyazında yer almasını sağlamıştır. Turner ve arkadaşları (1975) kandırma davranışlarını sınıflandırmak için 5 sınıf olduğunu öne sürmüşlerdir. Bu sınıflandırmanın yalanın gerçeğe kıyasla içerdiği fazladan bilgi/içermediği eksik bilgi miktarı temelinde olduğu söylenebilir. Bu 5 sınıftan biri olan yalan sınıfı gerçeği yanlışlayan ve açık olarak yanlış bilgi ileten mesajları; abartma sınıfı gerçeğin dışında fazladan bilgi içeren mesajları; yarı gerçek sınıfı bilginin bir kısmını saklayan mesajları; sır sınıfı gerçeğin tamamen saklanması durumunu; şaşırtmaya yönelik tepki sınıfı ise dikkati ulaştırılması mümkün bilgiden uzaklaştırmaya yönelik olan taktikleri ifade etmektedir.

Turner ve arkadaşlarının (1975) 130 iletişim örüntüsüne dayanarak gerçekleştirdikleri bu çalışmada, tüm rapor edilen yalanlar arasında kaçınmacı tepkiler %32, yalanlar %30.7, yarı gerçekler %28.9, abartmalar %5 ve sırlar %3.2 oranında yer almıştır. Aynı sınıflandırmayı kullanan bir başka çalışmada ise katılımcılardan 1 hafta boyunca romantik ilişkilerinde söyledikleri yalanları not defterlerine yazmaları istenmiştir.

Bulgular tüm kandırma içeren iletişimlerin %44.95'ini yalanların, %18.65'ini abartmaların, %17.13'ünü yarı gerçeklerin, %10.70'ini kaçınmacı tepkilerin ve %7.95'ini sırların oluşturduğunu göstermiştir (Guthrie ve Kunkel, 2013).

DePaulo ve arkadaşları (1996) üniversite öğrencileri ve toplum üyelerinden oluşan bir örneklemden günlük yaşamda söyledikleri yalanlara ilişkin 1 hafta süreyle veri toplamışlar ve yalanlara dair bir sınıflandırma oluşturdukları çalışmalarında yalanların içerik, sebep, tür ve gönderge sınıflarında incelenebileceğinden bahsetmişlerdir. Yalanlar tür bakımından düpedüz/bütünüyle yalan, abartma ve üstü kapalı yalanlar olarak 3 sınıfa ayrılmıştır. Düpedüz yalanlar gerçekten tamamıyla farklı bir bilgiyi içeren yalanlar olarak tanımlanmış ve en sık olarak bu yalanların rapor edildiği bulunmuştur. Abartmalar gerçekleri abartan ya da gerçeği aşan bir izlenim yaratan yalanları kapsamaktadır. Üstü kapalı yalanlar ise kaçamak cevaplar verme, bilgileri eksilterek iletme ve davranışsal ve sözel olmayan yalanları kapsamaktadır.

Peterson (1996) ise çalışmasında yalanı 6 türe ayırmıştır. Bunlar; beyaz yalanlar, bariz yalanlar, başarısız yalanlar, eksiltme, çarpıtma ve yarı gerçeklerdir. Bulgular, kişilerin romantik ilişkilerinde en sık olarak beyaz yalanları kullandıklarını ve partnerlerinin de bu şekilde davrandığını düşündüklerini göstermiştir. Çalışmada diğer yalan türlerini kullanma sıklığı arasında anlamlı bir fark bulunmamış ancak kişilerin partnerlerinin beyaz yalanları en sık kullandığını; çarpıtma ve yarı gerçekleri ise bariz yalanelardan daha sık kullandığını düşündüklerini göstermiştir. Aynı zamanda, gerçekleşebilecek bir tartışmadansa beyaz yalan söylemenin daha tercih edilebilir bulunduğu ve beyaz yalan dışındaki bütün yalan türlerinin dürüstlük, ayıp olma ve suç olma boyutlarında etik olarak yanlış davranışlar olarak değerlendirildiği de bulunmuştur (Peterson, 1996).

1.1.7. Yalanların İçerikleri

DePaulo ve arkadaşları (1996) çalışmalarında yalanların içerik açısından 5 alt sınıftan oluştuğunu bulmuşlardır. Bu sınıflar; a) duygular, b) başarılar ve bilgiler, c) olaylar, planlar, nerede bulunduğu, d) açıklamalar ve nedenler, e) gerçekler ve sahip olunanlardır. Duygular sınıfı kişi, obje ve olaylara yönelik duygu, düşünce ve değerlendirmelerin

olduğundan daha olumlu ya da daha olumsuz olarak gösterilmesini ifade eder. Başarılar ve bilgi sınıfı bilgi, başarılar ve başarısızlıklar hakkındaki yalanları ifade eder. Olaylar ve planlar sınıfı kişinin ne yaptığı veya ne yapacağı hakkındaki yalanları ifade eder. Açıklamalar ve nedenler sınıfı davranışın nedenleri ve açıklamaları hakkındaki yalanları ifade eder. Gerçekler ve varlıklar sınıfı ise obje, olay, kişi ve sahip olunanlar hakkındaki yalanları ifade eder.

Çalışmada kişilerin en çok duyguları hakkında yalan söyledikleri ve hem üniversite öğrencileri hem de toplum üyeleri grubu için bu yalanların anlamlı olarak daha fazlasının, duyguları olduğundan daha olumlu göstermeyi amaçlayan sahte pozitif duygular olduğu bulunmuştur. Sahte pozitif duygular araştırmada gerçekte hissedilen duyguyu daha olumlu olarak ifade etmek ve canlı ya da cansız bir hedefe yönelik duyguları olduğundan daha olumlu olarak ifade etmek gibi kandırmaları içermiştir. Bunun yanında, yalnızca üniversite öğrencileri için kadınların erkeklere kıyasla daha fazla sahte olumlu duygular kullandığı bulunurken toplum üyeleri grubu için cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Duygular sınıfını davranışlar, planlar, nerede bulunduğu ve başarı ve bilgileri hakkındaki yalanlar takip etmiştir (DePaulo ve ark., 1996). Feldman ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında da diğerlerinden anlamlı olarak daha fazla olmak üzere en çok duygular hakkında yalan söylendiği bulunmuştur. Bunu başarılar, gerçekler, planlar ve açıklamalar hakkındaki yalanlar takip etmiştir.

DePaulo ve arkadaşları (1996) yalanların aynı zamanda kime/neye ilişkin olduğu (gönderge) açısından da sınıflandırılabileceğinden bahsetmişlerdir. Bulgular, yalanların yalanı söyleyen, yalan söylenen, başka bir kişi ve obje ya da olay hakkında olması temelinde 4 kategoride sınıflandırılabileceğini ve en sık olarak yalanı söyleyen hakkındaki yalanların rapor edildiğini göstermiştir.

Kaplar ve Gordon (2004) katılımcılardan geçmişteki bir partnerleri ile ilişkilerinde kendilerinin söylediği ve partnerlerinin söylediği önemli birer yalanı yazmalarını istemişlerdir. Yalana ilişkin bu hikâyelerin analizine dayanarak hikâyelerde geçen konuların bir sınıflandırması yapılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre belirli sınıflarda yalan söyleme sıklığı yalanı söylenen ve yalan söylenen olma durumuna bağlı olarak anlamlı

olarak değişmemektedir. Bununla beraber, katılımcılar en sık olarak sadakatsizlik (%32.7) olmak üzere nerede oldukları ve aktiviteleri (%17.1), ayrılık için nedenleri (%8.3), başka biri için romantik hisleri (%6.9), ilişkinin başlamasından önceki cinsel deneyimleri (%4.6), ilişki hakkındaki duyguları (%4.1) ve uyuşturucu ve sigara kullanımları (%3.7) hakkında yalan söylemişlerdir. Sınıflandırılmayan diğer temalar ise muhtelif (%22.6) sınıfa atanmıştır.

1.2. ROMANTİK İLİŞKİLER: AŞK

İnsanın yaşamının başlangıcından sonuna kadar önemli bir parçası olan aşk konusu 1970’li yıllardan itibaren psikoloji dünyasında bilimsel olarak çalışılmaya değer bir alan olarak değerlendirilmeye başlanmıştır (Hendrick ve Hendrick, 1986). Müzik, edebiyat, sinema gibi günlük yaşamın pek çok alanında etkisini gösteren aşk temasını araştırmacılar zaman içerisinde birbirlerinden farklı şekillerde tanımlamışlar ve çeşitli kuramlar üzerinden farklı boyutlarda sınıflandırmışlardır (Hendrick ve Hendrick, 1986; Lee, 1977; Rubin, 1970).

1.2.1. Aşkın Tanımı

Clore ve Byrne (1974) (akt., Budak, 2011) aşkı bir “yaşam desteği” olarak tanımlarken Lee (1977) aşkı tanımlamada bir renk çarkı analogisi kullanmıştır. Rubin’e (1970) göre aşk, “yakınlık ve bağlılık ihtiyacı”, “yardım etmeye eğilim” ve “özel olma ve kendine katma” olarak üç bileşenden oluşan bir tutumdur. Hatfield ve Walster (1978) ise tutkulu aşkı tutkulu diğer kişiyle beraber olmaya dair yoğun bir arzuyu içeren, diğer kişiyle beraber olamamanın ise kaygı ve boşluk hislerine yol açtığı yoğun bir uyarılma hali tanımlamışlardır (akt., Hatfield ve Sprecher, 1986). Aşk hakkında gerçekleştirilen bilimsel çalışmalarda en sık kullanılan 4 kuram Rubin’in (1970) Aşk ve Hoşlanma kuramı, Walster ve Walster’in (1978) Tutkulu Aşk ve Arkadaşça Aşk ayrımı (akt., Hendrick ve Hendrick, 1986), Sternberg’in (1986) Üçgen Aşk Kuramı ve Lee’nin (1977) Aşk Tutumları kuramıdır.

Lee'nin tipolojisi hem geçmişteki aşk kuramlarını kapsamaması, hem de çok boyutlu bir yaklaşımla yaratılmış olması nedeniyle kuramsal olarak zengin bir tipoloji olarak değerlendirilmiştir (Hendrick ve Hendrick, 1986). Aynı zamanda, Lee tarafından öne sürülen bu tipoloji araştırmalarda en sık kullanılan tipolojidir. Bu tez çalışmasında da Lee'nin Aşk Tutumları Kuramı (1977) temel alınmış ve buradan sonrasında, bu kuram ve bu kuram temelinde gerçekleştirilen çalışmalar açıklanmıştır.

1.2.2. Lee'nin Aşk Tutumları Kuramı

Lee (1977) kendisinden önceki aşk sınıflandırmalarını, kimisinde dikkatsizce yapılmış hatalar olması kimisinde ise ahlaki kaygılar ile ideal bir aşk tanımı ifade edilmesi açısından yazar yanlışlıkları içerdiklerini öne sürerek eleştirmiştir. Lee'ye göre (1977) aşk öğrenilen bir olgudur ve bu öğrenme kişinin yaşam süresince arkadaşları, ebeveynleri gibi yakın çevresinin yanında bir bütün olarak kültürden ve hatta içinde yaşanılan toplumun tarihinden etkilenir. Farklı kültürlerden bireylerin partnerlerinden farklı beklentileri olduğunun gösterilmesi (Zhang ve Kline, 2009) ve bir çalışmada aşktaki değişimin bireyselden çok kültürel faktörlerle açıklanması da (Smith ve Klases, 2016) bu görüşü destekler niteliktedir.

Lee (1977) bu tipolojiyi hazırlamasındaki amacın bir aşk tanımı yapmak olmayıp yetişkin yakın ilişkiler içerisindeki aşk biçimlerini ayırmak olduğunu ifade etmiştir. Lee'nin (1977) yaklaşımında aşkın farklı kişiler için farklı anlamlar ifade edebileceği düşüncesi vardır. Lee (1977) ayrıca kişinin partnerine duyacağı aşkın kişiye ve ilişkiye bağlı olarak değişebileceğini de söyler. Kişinin bir ilişki içerisinde bir aşk biçimine sahip olması, her ilişkide aynı aşk biçimini deneyimleyeceği anlamına gelmez; aşk türü var olan ilişki içerisinde ve partnere özeldir.

Aynı zamanda, aynı ilişki içerisinde aşk türünün zaman içerisinde değişmesi de mümkündür (Smith ve Klases, 2016). Lee'ye (1977) göre, kişiler yaşamlarındaki davranış örüntülerini değiştirdikleri gibi aşk biçimlerini de kasıtlı ya da kasıtsız olarak değiştirebilirler. Bu tipolojide önemli bir nokta da kişilerin bir ilişki içerisinde yalnızca

bir aşk biçimine sahip olmak zorunda olmadığını, farklı biçimdeki aşklara farklı seviyelerde sahip olunabileceğini söylemesidir (Lasswell ve Lasswell, 1976).

Lee (1977) ideal bir sınıflandırmada farklı biçimler arasındaki benzerliklerin varlığını yok saymadan, bu biçimleri birbirinden ayıran en temel özelliklere odaklanması gerektiğini söyler. Bu amaçla da farklı aşk biçimlerini sistematik olarak gruplandırmak için “Aşk Hikâyesi Kart Sınıflandırması” adını verdiği yeni bir yöntem geliştirmiştir. 1500 kartı içeren bu yöntemde her bir kart sınıfındaki soru için cevap olarak verilebilecek kart takımları verilmiştir. Bu yöntemde amaç, karmaşık davranış örüntüleri içerebilen romantik aşkı birbirinden ayırık setler aracılığı ile incelemektir. Bu kart destesindeki maddelerin geliştirilmesinde aşka dair gerçek ve kurgusal belgelerden ve bire bir görüşmelerden yararlanılmıştır. Lee tarafından 1973 yılında gerçekleştirilen çalışmada 100.000’i geçkin verinin toplanması (akt., Lee, 1977) ile aşk biçimlerinin sınıflandırmasında ilk olarak 32 faktör bulunmuş, ancak daha sonra bu sayı faktörlerin birbirlerinden kesin olarak ayrılabilmesi şeklinde 6’ya düşürülmüştür (Lee, 1977).

1.2.3. Aşk Biçimleri

Aşk biçimi kişilerin aşka dair düşünce ve tutumlarını ifade eder ve bu düşünceler ile tutumlar belirli bir ilişki içerisinde kişilerin tutumlarını ve partnerlerine davranışlarını etkiler (McGuirk ve Pettijohn, 2008). Tipolojisinde renk analogisini kullanan Lee, renklerdeki gibi aşka da birincil ve ikincil biçimler olduğunu söylemiştir. İkincil türler birincil türlerin bir araya gelmesinden oluşmaktadır (Lee, 1977). Birincil türler ikincillerden, ikincil türler de birincillerden üstün olmadığı gibi, bu tipolojiye göre ideal bir aşk biçimi de yoktur. Güncel dildeki kelimelerin aşk biçimlerini ifade etmede yetersiz kalacağını düşünen Lee (1977), aşk biçimlerini isimlendirmek için Latin ve Yunan terminolojisinden kelimeler kullanmayı tercih etmiştir. Lee’nin sınıflandırmasına göre birincil aşk biçimleri *eros*, *storge* ve *ludus*; ikincil aşk biçimleri *agape*, *pragma* ve *mania* olmak üzere 6 aşk biçimi vardır.

1.2.3.1. Eros (Tutkulu Aşk)

Bu aşk biçimine sahip kişiler, ideal partnerlerinin fiziksel özelliklerini tarif edebilir ve kişinin ideal tarife uyup uymadığının rahatça farkına varabilir (Lee, 1977). Bu kişiler için partnerin fiziksel olarak çekici olması istenilen bir özelliktir (Levine, Aune ve Park, 2006). Aynı zamanda, partnerin sevecen, ilgili, duyarlı ve romantik olması da partnerde istenilen özelliklerdir (Levine ve ark., 2006). Cinsellik bu tür âşıklar için ilişkinin başından itibaren yaşanılması gereken bir olgudur (Lee, 1977) ve cinsellikte iyi olmak partnerde aranan bir özelliktir (Levine ve ark., 2006).

Bu aşk biçimi partner ile sık görüşme isteğini içerse de kaygıdan uzak ve kendine güvenli bir aşk biçimidir. Bununla tutarlı olarak, tutkulu âşıklar kıskanç olmamakla beraber, ilişkinin başından itibaren partnerleri ile derin bir bağlılık ve yoğun bir yakınlık kurmak isterler (Lee, 1977). Bu yakınlığı kurmak için de partnerlerinin geçmiş yaşamları, aileleri ve gün içerisinde neler yaptıkları gibi hayatlarına ilişkin her detayı bilmek ve kendileri ile ilgili her detayı partnerlerine anlatmak isterler (Lasswell ve Lasswell, 1976). Bu tür âşıklar için partnerlerini kaybetmek göze alınamayacak bir risktir ve ilişkilerini ilerletmek için partnerleri ile daha fazla zaman geçirme, partnere hediye alma ve davranışlarını değiştirme yöntemlerini kullanırlar (Levine ve ark., 2006). Bununla tutarlı olarak, bir çalışmada bu aşk biçimine sahip kişilerin partnerlerine yönelik sosyal ilgilerinin yüksek olduğu bulunmuştur (Küçük Helvacı, 2012).

Tutkulu âşıklar partnerin olumsuz yönlerini görmede sorun yaşamazlar ve iletişime açıktırlar (Hahn ve Blass, 1997). Bununla paralel olarak da, bu aşk biçiminin fiziksel ve duygusal istismar ile olumsuz yönde; sorun çözme ile ise olumlu yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Küçük Helvacı, 2012). Kendilerini âşık olarak ifade eden kişiler, âşık değil olarak ifade edenlere kıyasla bu aşk biçiminde daha yüksek puanlar almışlardır (Erwin, 1999; Hendrick ve Hendrick, 1986). Benzer şekilde, bir çalışmada ilişkisi olan genç yetişkinlerin ilişkisi olmayanlara kıyasla bu aşk biçimine daha fazla sahip olduğu da görülmüştür (Tüfekçi, 2008).

1.2.3.2. Ludus (Oyun Gibi Aşk)

Bu aşk biçimine sahip kişiler pek çok farklı fiziksel görünüşteki kişileri çekici bulabilirler; belirli bir tipleri yoktur (Lee, 1977). Partnerin çekici olması yine de istenilen bir özellik iken; zeki olması, iyi bir kişiliğe sahip olması, iletişim kurmayı sevmesi ve duyarlı olması istenmeyen özelliklerdir (Levine ve ark., 2006). Oyun gibi âşıklar için partnerin cinsellikte iyi olması istenilen bir özelliktir (Levine ve ark., 2006) ve cinsellik duygusal ve cinsel yakınlık kurma amacından çok bir eğlence olarak görülür (Lee, 1977). Cinsellik bu kişiler için benmerkezcidir, kendilerini tatmin etmeyen bir partnerle devam etmek için çaba harcamazlar (Lasswell ve Lasswell, 1976).

Romantik ilişkileri bir oyun gibi gören bu tür âşıklar, ilişkinin hâlihazırda devam eden hayat döngülerine uymasını isterler. Kendileri partnerlerine derin bir bağlılık hissetmez ve partnerlerinin de kendilerine bağlanmasını istemezler. Kıskançlık hissetmez ve partnerlerinden de kıskançlık görmek istemezler. Geleceğe ilişkin beklentilerin olmamasını isterler. Aynı anda iki ya da üç partnerinin olmasını tercih edebilen bu kişiler, partnerlerini diğer kişilerin varlığından haberdar ederek kendilerine bağlanılmasını engellemek ister (Lee, 1977) ve hatta bu amaçla zaman zaman var olmayan kişilerden dahi bahsedebilirler (Lasswell ve Lasswell, 1976). Lee'ye göre (1973, 1988) bu kişiler hayatlarındaki birden çok kişiye eşit seviyede duygular hissettiklerine inanabilirler ve duyguları hakkında konuşmazlar (akt., Büyükşahin, 2006). Oyun gibi âşıklar eğlenceli olmaktan çıktığında ilişkilerini sonlandırmaktan kaçınmaz ve yeni bir partner bulmakta sorun yaşamazlar. (Lee, 1977). Bu tür âşıklar ilişkilerini ilerletmek için fiziksel olarak partnere daha fazla dokunmayı ve cinsel yakınlığı kullanırken, daha fazla zaman geçirme ve ilişki hakkında konuşma yöntemlerinden kaçınırlar (Levine ve ark., 2006).

Bu aşk biçimine sahip kişiler romantik ilişkide kendilerini tamamen açmak istemez ve partnerlerinden de açmamasını beklerler (Lasswell ve Lasswell, 1976). Bu aşk biçiminin fiziksel ve duygusal istismar ile olumlu yönde; sorun çözme ve sosyal ilgi ile ise olumsuz yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Küçük Helvacı, 2012). Bunlarla tutarlı olarak, kendilerini âşık olarak ifade eden kişiler, âşık değil olarak ifade edenlere kıyasla bu aşk biçiminde daha düşük puanlar almışlardır (Erwin, 1999; Hendrick ve Hendrick, 1986).

1.2.3.3. Storge (Arkadaşça aşk)

Herhangi bir favori fiziksel tipe dair bir düşünceleri olmayan bu tür âşıklar için partnerin samimi ve sevecen birisi olması daha önemlidir (Lee, 1977). Bu aşk biçimine sahip kişiler için partnerin fiziksel olarak çekici olması ise istenmeyen bir özelliktir (Levine ve ark., 2006). Ortak ilgi alanlarının olması bu kişiler için partnerin çekiciliğini artırır. Bu kişiler için partnerin iyi bir espri anlayışının olması, zeki olması, iyi bir kişiliğe sahip olması, iletişime açık olması ve ilgili olması istenilen özelliklerdir (Levine ve ark., 2006). Arkadaşça âşıklar için cinsellik ilişkinin ilerlemesi ve bağlılığın sağlanması ile adım adım gelişir (Lee, 1977).

Bu aşk biçiminde aşk yoğun bir arkadaşlığın devamı olarak değerlendirilir ve aşırı uç duygulardan kaçınılır (Lee, 1977). Arkadaşça âşıklar yeni partnerler aramaz, hayatlarındaki partnerin getirdiği durağanlıktan hoşlanırlar. Bu tür âşıklar için ilişkinin devam edeceği hâlihazırda var olan bir varsayımdır (Lasswell ve Lasswell, 1976). Partnerin yokluğunda kaygı duymadan uzun süre geçirebilirler (Lee, 1977). Bu tür âşıklar ilişkilerini ilerletmek için üçüncü kişilerden destek ve yardım ister, partnerlerine daha fazla dokunur ve cinsel yakınlığı kullanırlar (Levine ve ark., 2006).

Bu aşk biçiminin duygusal istismar ile olumsuz yönde; sorun çözme ve sosyal ilgi ile ise olumlu yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Küçük Helvacı, 2012). Bunlarla tutarlı olarak da, kendilerini âşık olarak ifade eden kişiler, âşık değil olarak ifade edenlere kıyasla bu aşk biçiminde daha yüksek puan almışlardır (Hendrick ve Hendrick, 1986).

1.2.3.4. Mania (Sahiplenici Aşk)

Nasıl bir fiziksel tipi çekici bulduklarına dair kesin bir fikirleri olmayan (Lee, 1977) sahiplenici âşıklar için partnerin zeki olması istemeyen bir özelliktir (Levine ve ark., 2006). Bu tür âşıklar ilk tanıştıklarında sevmedikleri kişileri daha sonra çekici bulabilir ve ilişkideki sorunları fark etseler bile uzun süre görmezden gelirler. Partnerlerinden çok fazla ilgi bekleyen bu tür âşıklar (Hahn ve Blass, 1997) partnerlerinin kendilerine

karşı duyarlı olmasını isterler (Levine ve ark., 2006). Bu aşk biçimi için partnerin cinsellikte iyi olması ise istenilmeyen bir özelliktir (Levine ve ark., 2006).

Bu aşk biçimine sahip kişilerin zihinleri sürekli olarak partnerlerine dair düşünceler ile doludur (Lee, 1977). Bununla tutarlı olarak da, heyecanı en zirvede yaşarken, kısa süre içerisinde yoğun bir depresyonun içine girebilirler (Lasswell ve Lasswell, 1976). Eros gibi yoğun duygulara sahipken, aynı zamanda ludus gibi duygulardan kaçınmaya eğilimli olan sahiplenici âşıklar ilişkiyi bir oyun gibi manipüle etmek isterler (Lee, 1977).

Sahiplenici âşıkların kıskançlık duyguları çoğu zaman mantıksız seviyede olabilir ve partnerin kısa süreli dahi fiziksel yokluğu ile baş edemezler (Lasswell ve Lasswell, 1976). Partnerlerine güvenleri düşük seviyede olan bu kişiler aynı zamanda ilişkilerindeki problemleri görmede de zorluk yaşarlar (Lee, 1977). Bu aşk biçiminin, ilişkiyi ilerletmek için üçüncü kişilerden destek almak, partnere iyilikler yapmak, kendi hakkında partnere bilgiler vermek, daha fazla dokunmak, dış görünüşünü iyileştirmek ve partnerin gözünde olumlu imaj oluşturacak şekilde davranmak gibi pek çok yöntem kullanmak ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Levine ve ark., 2006). Kendilerini âşık olarak ifade eden kişiler, âşık değil olarak ifade edenlere kıyasla bu aşk biçiminde daha yüksek puanlar almışlardır (Hendrick ve Hendrick, 1986).

1.2.3.5. Pragma (Mantıklı Aşk)

Ludus'un manipülasyon isteğine sahipken, storge'nin samimiyetini arayan bu tür âşıklar kendileriyle benzer ilgi alanlarına sahip kişilere âşık olurlar (Lee, 1977). Bu kişiler için çekicilik de partnerde istenilen bir özelliktir (Levine ve ark., 2006). Mantıklı âşıklar ideal partnerlerinde aradıkları özelliklerinin mental bir listesine sahiptirler ve aşk, seçenekler arasında en mantıklı seçimi yapmayı ifade eder (Lee, 1977). Bu tür âşıklar için partnerin maddi durumunun iyi olması ve başarılı bir kişi olması partnerde istenilen özelliklerdir. Aynı zamanda, partnerin ilgili olması ve cinsellikte iyi olması da istenilen özelliklerdir (Levine ve ark., 2006).

Bu aşk biçimine sahip kişiler için romantik ilişkiler, kendilerinin sunabileceği özellikler ile elde edebilecekleri arasında gerçekleştirilen ekonomik bir işlem gibidir. Mantıklı âşıklar elde ettikleri partnerdeki özelliklerin değiştiğini gördüklerinde ya da kendi özellikleri değiştiğinde yeni bir partner arayışını haklı bulurlar (Lasswell ve Lasswell, 1976). Bu aşk biçimi ilişkiyi ilerletmek için partneri yakın sosyal çevre ve aile ile tanıştırma ve daha çekici görünmek için dış görünüşünü iyileştirme yöntemlerini kullanma ile ilişkilidir (Levine ve ark., 2006). Bu aşk biçiminin ilişkisi olup olmama durumu (Tüfekçi, 2008) ve âşık olup olmama durumu ile (Erwin, 1999; Hendrick ve Hendrick, 1986) ilişkili olmadığı bulunmuştur.

1.2.3.6. Agape (Özgeci Aşk)

Aşk bir duygudan ziyade bir görev olarak gören özgeci âşıklar için özelliklerinden bağımsız olarak herkes âşık olunmaya layıktır (Lee, 1977). Partnerin iyi bir kişiliğinin olması önemli değilken espri anlayışına sahip olması, zeki olması, kendilerini anlaması, duyarlı, ilgili ve iletişime açık olması partnerde istedikleri özelliklerdir (Levine ve ark., 2006). Bu tür âşıklar partnerlerini aşk göstermeleri için birer imkân olarak görürler (Lee, 1977). Ancak, karşılığında partnerlerinden bunu beklemezler (Hahn ve Blass, 1997). Özgeci âşıklar partnerin mutlu olması için partnerden vazgeçmeye dahi razıdırlar (Lasswell ve Lasswell, 1976). Bu aşk biçiminin ilişkiyi iyileştirmek için en sık olarak partnere iyilik yapmak olmak üzere cinsel yakınlık kurma ve ilişki hakkında konuşmak dışındaki tüm yöntemleri kullanmakla olumlu yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Levine ve ark., 2006).

Bu tür âşıklar affedicidirler ve partnerin olumsuz bir davranışını kişiliğine değil, bilgisizliğine bağlar ve hata olarak görürler. Partnerin davranışlarını onaylamasalar bile her zaman desteklerler (Lasswell ve Lasswell, 1976). Bununla tutarlı olarak, bu aşk biçiminin duygusal istismar ile olumsuz yönde; sorun çözme ile ise olumlu yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Küçük Helvacı, 2012). Bir çalışmada ilişkisi olan genç yetişkinlerin olmayanlara kıyasla bu aşk biçimine daha fazla sahip olduğu bulunmuştur (Tüfekçi, 2008). Benzer şekilde, kendilerini âşık olarak ifade eden kişilerin, âşık değil

olarak ifade edenlere kıyasla bu aşk biçiminde daha yüksek puanlar aldığı da bulunmuştur (Erwin, 1999; Hendrick ve Hendrick, 1986).

1.2.4. Türkiye Örneğinde Aşk Biçimlerinin Görülme Sıklığında Cinsiyet Farklılıkları

Aşka yönelik tutumları inceleyen çalışmalarda kadın ve erkekler için aşk biçimlerine sahip olma bakımından farklılıklar da karşılaştırılmıştır.

Tutkulu aşk biçiminin kimi çalışmalarda kadınlarda erkeklerden daha fazla görüldüğü rapor edilirken (Büyükşahin, 2006; Tüfekçi, 2008), çalışmaların çoğunda cinsiyetler arası bir fark bulunmamıştır (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Öztemel, 2017, Tetik, 2018; Yüksel, 2013). Oyun gibi aşk biçiminin ise çalışmaların çoğunda erkeklerde kadınlardan daha fazla görüldüğü rapor edilirken (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Öztemel, 2017, Tetik, 2018; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013) bir çalışmada cinsiyetler arası fark bulunmamıştır (Büyükşahin, 2006). Özgeci aşk biçiminin de oyun gibi aşk ile benzer şekilde çalışmaların çoğunda erkeklerde kadınlardan daha fazla görüldüğü rapor edilmiş (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Büyükşahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Öztemel, 2017; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013), bazı çalışmalarda ise cinsiyetler arası fark bulunmamıştır (Lafçı, 2014; Tetik, 2018). Sahiplenici aşk biçiminin kimi çalışmalarda kadınlarda daha fazla görüldüğü rapor edilirken (Lafçı, 2014; Öztemel, 2017) çalışmalarında çoğunda cinsiyetler arasında fark bulunmadığı görülmektedir (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Büyükşahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Tetik, 2018; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013). Mantıklı aşk biçiminin de sahiplenici aşk ile benzer şekilde kimi çalışmalarda kadınlarda daha fazla görüldüğü rapor edilirken (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Öztemel, 2017) çalışmaların çoğunda cinsiyetler arası fark bulunmamıştır (Büyükşahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Tetik, 2018; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013). Arkadaşça aşk biçimi için ise çalışmalarında çoğunda cinsiyetler arasında fark bulunmamış (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Büyükşahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Öztemel, 2017; Tüfekçi,

2008; Yüksel, 2013) bir çalışmada ise kadınlarda erkeklerden daha fazla görüldüğü rapor edilmiştir (Tetik, 2018).

Her bir aşk biçimi için cinsiyetler arası karşılaştırmaya yönelik bulgulara bir bütün olarak bakıldığında genel olarak tutarlı sonuçlar rapor edildiği görülmektedir. Hiçbir aşk biçimi için bir çalışmada kadınlarda daha fazla görüldüğü rapor edilip başka bir çalışmada erkeklerde daha fazla görüldüğü veya tam tersi durum rapor edilmemiştir. Çalışmaların bulguları arasındaki farklılıklar sıklıkla bazı çalışmalarda cinsiyetler arası anlamlı farklar bulunurken bazı çalışmalarda anlamlı bir fark bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

Bu farklılıkların olası nedenlerini incelemek açısından çalışmaların örneklemlerine bakıldığında bahsedilen çalışmaların iki tanesi hariç (Lafçı, 2014; Tetik, 2018) olmak üzere çoğunluğunun yalnızca öğrenci örnekleme ile gerçekleştirildiği görülmektedir. Aynı zamanda çalışmaların örneklemi ilişki durumu bakımından incelendiğinde kimi çalışmalardaki tüm örneklemin ilişkisi olduğu (Açıkel, 2013, Budak, 2011, Küçük Helvacı, 2012), ancak diğer çalışmalarda örneklemin sıklıkla oranları %50'ye yakın olacak şekilde "ilişkisi var" (%40-%53) ve "ilişkisi yok" (%46-%54) olarak ayrıldığı görülmüştür. Bir çalışmada ise toplam 380 katılımcının 172'sinin evli olduğu, 98'inin ilişkisi olup 110'unun ilişki olmadığı rapor edilmiştir (Tetik, 2018). Bu çalışma örneklem bakımından diğerlerinden farklılık göstermektedir. Bulgulara bakıldığında da bu çalışmanın arkadaşça aşkın kadınlarda daha fazla görüldüğünü rapor eden tek çalışma ve özgeci aşk için cinsiyetler arası fark olmadığını rapor eden iki çalışmadan biri olduğu görülmektedir. Örneklem bakımından çalışmaların genelinden farklılık gösteren diğer bir çalışmada ise (Lafçı, 2014) yalnızca evli çiftler yer almıştır. Bu çalışmanın da özgeci aşk biçimi için cinsiyetler arası fark olmadığını rapor eden iki çalışmadan biri ve sahiplenici aşkın kadınlarda daha fazla görüldüğünü rapor eden iki çalışmadan biri olduğu görülmektedir.

1.3. AŞK VE YALAN

Alanyazında dürüstlük/yalan söylemenin romantik ilişkiler ve aşk bağlamlarındaki yerine ilişkin bazı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Kimi çalışmalarda dürüstlük romantik partnerde istenilen özellikler arasında incelenmiştir. Kline ve Zhang (2009) potansiyel partnerde aranılan özellikler arasında hem Çinli hem de Amerikalı üniversite öğrencileri için dürüstlüğün yüksek düzeyde istenilen bir özellik olarak değerlendirildiğini göstermişlerdir. Kline, Horton ve Zhang da (2008) Doğu Asyalı ve Amerikalıların evlilikteki aşka ilişkin görüşlerini karşılaştırdıkları çalışmalarında Amerikalılar için dürüstlüğün evlilikte aşkla ilişkili olduğunu göstermişlerdir.

Watts ve Stenner ise (2015) çalışmalarında kişilerin öznel deneyimlerine dayanarak romantik aşkı birbirinden bağımsız kültürel kavramlara ayırmayı amaçlamışlardır. Çalışmalarında elde ettikleri “ortak güven, birbirini tanıma ve destek” faktörü için ilişkide ortak güçlü bir bağlılık sağlanmasında bütüncül dürüstlüğün önemli olduğunu rapor etmişlerdir. Aynı zamanda, “dönüştürücü bir macera olarak aşk” faktöründe de aşk riskli olmasının yanında bütüncül dürüstlük gerektirmektedir. Son olarak “ikili ortaklık aşkı” faktörü için de etkili bir iletişim gibi dürüstlüğün de elzem olarak değerlendirildiğinden bahsedilmiştir (Watts ve Stenner, 2015).

Fehr (1988) aşk kavramını prototip bakış açısı ile incelediği çalışmasında güvenin aşk için en merkezi özellik olduğunu ve güveni merkezilikte ilgi ve dürüstlüğün izlediğini rapor etmiştir. Aynı zamanda, dürüstlüğün kaybolduğuna dair hissiyatın ilişkiyi sevgi dolu olarak değerlendirmeyi de ciddi şekilde tehdit ettiğini göstermiştir.

Aron ve Westbay (1996) ise aşkın prototip olarak yapısını incelediği çalışmasında aşkın tutku, yakınlık ve bağlılık olarak 3 latent boyutu olduğunu elde etmiş ve dürüstlüğün diğer faktörlerden belirgin şekilde yüksek olarak yakınlık faktörüne yüklendiğini göstermiştir. Elde edilen boyutların aşk biçimleri ile ilişkisi bakımından yakınlık boyutunun tutkulu aşk ve arkadaşça aşk ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu da göstermişlerdir.

Aşk biçimleri ve dürüstlük/yalan arasındaki ilişkiyi konu alan sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Alanyazındaki sınırlı çalışmadan biri olan Levine ve arkadaşlarının

(2006) çalışmasında aşk biçimleri ve 38 değişkenin ilişkisi incelenmiştir. Bulgular dürüstlüğün tüm aşk biçimleri için ortak şekilde yüksek düzeyde istenilir olarak değerlendirilen tek özellik olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda 7'li Likert ölçeğinden dürüstlük için elde edilen 6.87 ortalaması dürüstlüğün aranılan bir özellik olarak değerlendirilmesinde bir tavan etkisinin olduğunu göstermektedir. Tavan etkisine de bağlı olarak hiçbir aşk biçiminin dürüstlük ile ilişkileri anlamlı düzeyde olmasa da oyun gibi aşkın dürüstlük ile olumsuz yönde ilişkili olan tek aşk biçimi olduğu görülmektedir (Levine ve ark., 2006). Aşk biçimleri arasında dürüstlüğe verilen önem açısından ise anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonucun aşka ilişkin farklı tutumlara sahip kişilerin farklı konularda dürüst olunmasına önem vermesinden kaynaklandığı öne sürülebilir.

Alanyazında aşk ve özellikle aşk biçimleri bağlamında dürüstlüğe ilişkin değerlendirmeler açısından sınırlı çalışma olması ve alanyazın taramasında aşk biçimlerinin yalanların içeriği ile ilişkisini içeren bir çalışmaya rastlanmaması bu bağlamda bu tez çalışmasının da çıkış noktasıdır.

1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ARAŞTIRMA SORULARI

Bu tez çalışması kapsamında bir nitel analiz çalışması, bir ölçek geliştirme çalışması ve bir nicel analiz çalışması yer almaktadır. İlk çalışma olan nitel analiz çalışmasında, romantik ilişkilerde günlük yaşamda söylenen yalanlara ilişkin bir sınıflandırma oluşturmak amaçlanmaktadır. İkinci çalışmada, ilk çalışmadan elde edilen yalan sınıfları ve bu sınıflarda yer alan gerçek yalan örnekleri kullanılarak farklı içeriklerdeki yalanları romantik ilişkide söyleme sıklığını ve kendi ve partnerin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeyini ölçmesi hedeflenen bir ölçek geliştirmek amaçlanmaktadır. Üçüncü ve son çalışmada ise aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerdeki yalanlar için yalanı söyleme sıklığı ile kendi ve partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Alanyazında yalanların sınıflandırılmacı amacıyla gerçekleştirilen çalışmaların önemli bir kısmında nedenleri (Boon ve McLeod, 2001) ve söylenme yöntemleri (Turner ve ark., 1975) temel alınmıştır. Bunun yanında, yalan içeriklerinin sınıflandırılmasına

ilişkin de bazı çalışmalar bulunmaktadır. Ancak, bu çalışmaların bir kısmı tüm iletişim partnerlerini kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiş (DePaulo ve ark., 1996), diğer bir kısmı ise romantik ilişkiler bağlamında gerçekleştirilse de yalnızca önemli yalanları kapsamıştır (Guthrie ve Kunkel, 2013).

Bu bağlamda, yalnızca romantik ilişkiler içerisinde gerçekleşen iletişimleri konu alan ve önemli-önemsiz ayırt edilmeksizin günlük olarak söylenen tüm yalanların içeriğini bir arada değerlendiren bir sınıflandırma çalışmasının alanyazında yer almadığı görülmektedir. Buradan yola çıkılarak, bu tez çalışması kapsamındaki ilk çalışmada romantik partner ile olan iletişimde söylenen tüm yalanlar bir arada değerlendirildiğinde yalanların içerikleri bakımından nasıl sınıflandırılacağı sorusuna cevap bulmak amaçlanmıştır.

Alanyazın yalanın kabul edilebilirliği açısından incelendiğinde yalanın amacı (Cantarero ve ark., 2017) ve türü ile (Peterson, 1996) kabul edilebilirlik değerlendirmeleri arasındaki ilişkileri konu alan çalışmalar olduğu görülmektedir. Ancak, içeriği temelinde yalanın kabul edilebilirliğini ölçen bir ölçme aracı alanyazında yer almamaktadır. Bu nedenle, bu tez çalışmasında içeriklerine göre kendinin ve partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini ölçen bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Farklı aşk biçimlerinin ilişki dinamiklerinden ve partnerlerinden beklentileri de farklılaşmaktadır (Lasswell ve Lasswell, 1976; Lee, 1977). Buna bağlı olarak, aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklıklarını ve bu yalanları kendilerinin ve partnerlerinin söylemeleri durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerini yordama açısından farklılaşacağı beklenmektedir. Buradan yola çıkılarak, bu tez çalışması kapsamındaki son çalışmada aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerde yalanları söyleme sıklığını ve bu yalanları kendinin ve partnerin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerini yordayıp yordamadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu tez çalışmasının yukarıda belirtilen amaçları doğrultusunda araştırma soruları ilk çalışma (Araştırma Sorusu 1) ve son çalışma için (Araştırma Sorusu 2, 3 ve 4) şu şekilde belirlenmiştir:

Araştırma sorusu 1: Romantik ilişkilerde günlük yaşamda partnere söylenen yalanlar içerikleri bakımından nasıl sınıflanmaktadır?

Araştırma sorusu 2: Aşka ilişkin tutumlar farklı içeriklerde yalanlar için yalan söyleme sıklığını yordamakta mıdır?

Araştırma sorusu 3: Aşka ilişkin tutumlar farklı içeriklerde yalanlar için yalanı kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordamakta mıdır?

Araştırma sorusu 4: Aşka ilişkin tutumlar farklı içeriklerde yalanlar için yalanı partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordamakta mıdır?

2. BÖLÜM

NİTEL ANALİZ ÇALIŞMASI

Bu araştırmada, en az 2 aydır romantik ilişkisi devam etmekte olan ve partneri ile birlikte yaşamayan heteroseksüel bir ilişki içerisindeki kişilerin partnerlerine günlük yaşamda söyledikleri yalanlar için içerikleri bakımından bir sınıflandırma oluşturmak amaçlanmıştır.

2.1. YÖNTEM

Çalışmanın amacına ulaşmak için nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalar Morse'un (2006) ifade ettiği üzere "bulguların alternatif biçimlerini" (s. 86) sunar (akt., Chenail, 2011) ve bir konu hakkında içerik bakımından detaylı bilgi edinmek için en uygun yöntemdir (Berg, 2001). Bu çalışma tanımlayıcı türde bir nitel analiz çalışmasıdır. Keşif amacı taşıyan bu yöntem doğal olarak gelişen olgular hakkında bilgi vermeyi içerir ve olaylar hakkında bütüncül bir özet sunar (Merriam, 2009; akt., Chenail, 2011). Bunun yanında, veriyle içli dışlı olmayı içerirken verideki ifadelerin semantik anlamlarına odaklanır ve örtük anlamlarını incelemez (Braun ve Clarke, 2006; Merriam, 2009; akt., Chenail, 2011).

Bu çalışmada elektronik günlük yazımı tekniği kullanılmıştır. Bir nitel analiz yöntemi olan günlük yazımı yöntemi insan ilişkileri hakkında detaylı ve kapsamlı bir portre sunmasının yanında (Patterson, 2005), insan ilişkilerinin içerdiği farklı bileşenlerin ölçülmesine de olanak sağlar ve süregelen yaşam içerisinde bilimsel hipotezleri test etmeye olanak sağlar (Reis ve Wheeler, 1991). Bolger, Davis ve Rafaeli de (2003) günlük yönteminin araştırmalarda kullanımdan "Devam eden deneyimleri incelemek için tekrar tekrar kullanılan öz bildirim araçları olan günlükler günlük durumlar dâhilindeki sosyal, psikolojik ve fizyolojik süreçleri araştırmak için imkân sunar." (s. 580) diyerek bahsetmişlerdir. Araştırmalarda günlük yöntemi kullanımının en önemli faydası olayları gerçekleştiği doğal ortamlarında inceleme fırsatı sağlamasıdır (Reis, 1994; akt., Bolger ve ark., 2003). Bunun yanında, günlük yöntemi rapor edilen olay ile

olayı rapor etme arasındaki sürenin kısılması ile geçmişe dair hatırlamalarda ortaya çıkabilecek bellek hatalarının etkisini en aza indirmede fayda sağlar. Bu çalışmada temel veri toplama aracı olarak kullanılan elektronik günlük yazım tekniği günlük hayat deneyimlerini anlık olarak rapor etme imkânı sağlamaktadır. Bu yöntemin sağladığı iki önemli kolaylık veri girme materyalinin her an ulaşılabilir olması ve verileri üçüncü bir kişinin görmesi riskini büyük ölçüde elimine etmesidir.

Bu çalışmada araştırma deseni oluşturulurken, olası diğer yöntemler de göz önüne alınmış ancak her bir yöntemin farklı bağlamlarda sunduğu güçlü yönler rağmen, çalışmanın olabildiğince faydalı sonuçlar sağlaması açısından olaya dayalı günlük yöntemi seçilmiştir. Bu yöntem, araştırmanın insan aktivitelerinin spesifik bir alanına odaklandığı durumlarda, olayların katılımcılar için net olarak tanımlanabildiği durumlarda ve olgudaki çeşitliliğe ulaşılması için çok sayıda veri toplanmasının gerekli olduğu durumlarda tercih edilmesi önerilen bir yöntemdir (Reis ve Wheeler, 1991). Bu yöntem, katılımcıların araştırmacı tarafından belirlenen kriterlerdeki olay her gerçekleştiğinde rapor etmelerini gerektirir (Bolger ve ark., 2003).

Bu yöntemin seçilmesinde Willig (2013) tarafından dikkate alınması gerektiği bahsedilen 3 soru göz önüne alınmıştır. Bu sorular şu şekildedir: 1) Bu yöntem ne tür bir bilgi üretmeyi amaçlamaktadır? 2) Bu yöntem dünya hakkında ne tür varsayımlarda bulunmaktadır? 3) Bu yöntem araştırmacının süreçteki rolünü nasıl kavramsallaştırmaktadır?. Bu çalışmada romantik partneri ile beraber yaşamayan kişilerin gün içerisinde partnerlerine söyledikleri yalanların içeriklerine dair nitel bir sınıflandırma bilgisi üretilmesi amaçlanmaktadır. Aynı zamanda bu çalışma, romantik ilişkiler bağlamındaki yalan söyleme davranışlarının zaman içerisinde ve farklı ilişki dinamiklerinde farklı içeriklerde gerçekleşiyor olması varsayımına dayanmaktadır. Araştırmacının bu çalışmadaki rolü ise veri toplanmasında pasif, veri analizinde ise aktiftir. Bu nedenler dolayısıyla, bu çalışmada olaya dayalı günlük yöntemi seçilmiştir.

2.1.1. Katılımcılar

Çalışmaya yaşları 18 ile 29 arasında değişen 28'i erkek ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 22.87$, $SS = 2.56$) ve 41'i kadın ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 23$, $SS = 2.52$) olmak üzere toplam 69 kişi ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 22.95$, $SS = 2.52$) katılmıştır. Yaşlarına ilişkin veri olmayan 5 erkek katılımcının puanı ortalamaya dâhil edilmemiştir. Çalışmaya katılımda 2 ölçüt temel alınmıştır. İlk ölçüt, en az 2 aydır devam etmekte olan heteroseksüel romantik bir ilişki içerisinde olmaktır. İkinci ölçüt ise romantik partneri ile beraber yaşamamaktır. Bu ölçüt, katılımcının romantik partneri ile beraber yaşamasının söyleyebileceği yalanlar üzerinde sınırlayıcı bir etki oluşturabileceği varsayılarak belirlenmiştir. Çalışmaya 69 katılımcı ile başlanmasına rağmen, çalışmayı tamamlamadan ayrılmak istediğini ileten 3 katılımcının, çalışma süresince hiç veri girişi yapmayan 7 katılımcının, demografik verisi incelendiğinde çalışmaya katılım kriterlerini karşılamadığı belirlenen 2 katılımcının, demografik bilgi formunu hatalı/eksik dolduran 3 katılımcının ve rumuzla ilişkilendirilecek demografik bilgi formunu doldurmayan 12 katılımcının verileri çıkarıldığında yaşları 19 ile 28 arasında değişen 19 erkek ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 23.95$, $SS = 2.46$) ve yaşları 18 ile 29 arasında değişen 33 kadın ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 22.15$, $SS = 2.25$) olmak üzere toplam 52 katılımcıdan ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 22.81$, $SS = 2.47$) toplanan veriler analize dâhil edilmiştir. Bu katılımcılara dair demografik bilgiler Tablo 2.1.'de sunulmuştur.

Tablo 2.1. Nitel Analiz Çalışması Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken	f	%	Değişken	f	%
Cinsiyet			İlişkiye dair tanım		
Kadın	33	63.5	Sevgili	49	94.2
Erkek	19	36.5	Nişanlı	1	1.9
Mezuniyet			Sözlü	2	3.8
Lise	33	63.5	İlişkinin süresi		
Lisans	17	32.7	2 ay-6 ay	9	17.3
Yüksek Lisans	2	3.8	6 ay-12 ay	14	26.9
Eğitime devam			1 yıl- 2 yıl	13	25
Evet	43	82.7	2 yıl-4 yıl	10	19.2
Hayır	9	17.3	4 yıl-6 yıl	6	11.5
İş durumu			7 yıl	1	1.9
Çalışmıyor	35	67.3	Görüşme		
Çalışıyor (yarı zamanlı)	4	7.7	Her gün	4	7.7
Çalışıyor (tam zamanlı)	13	25	Haftada 1+	32	61.5
			Ayda 1+	9	17.3
			Ayda 1	3	5.8
			Birkaç ayda 1	1	1.9
			Daha az	3	5.8

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

2.1.2. Veri Toplama Araçları

Veri toplama sürecinin başında her bir katılımcı ile bir Video Bilgilendirme Görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmenin içeriğinden İşlem bölümünde detaylı olarak bahsedilmiştir. Bu görüşmenin ardından katılımcılar çalışmaya gönüllü olarak katıldıklarını beyan eden Bilgilendirilmiş Onam Formu'nu (EK 1) okuyup çevrimiçi olarak onaylamışlardır. Katılımcılardan yaş, cinsiyet gibi bilgileri hakkında ve romantik ilişkileri hakkında sorular içeren Demografik Bilgi Formu'nu (EK 2) doldurulmaları istenmiştir. Katılımcıların kandırma içeren iletişimlerini açıklamalarında cevap vermeleri için kullanılmak üzere araştırmacı tarafından 4 soru yazılmıştır

2.1.2.1. Günlük Yazımı Soruları

Katılımcılar günlük yazımı sürecinde her veri girmelerinde biri tercihe bağlı olmak üzere toplam 4 soruya cevap vermişlerdir. Bu sorular 1) *“Size kandırma hakkında sağlanan bilgilere dayanarak partneriniz ile gerçekleşen ve kandırma olarak değerlendirdiğiniz iletişim hakkında olabildiğince detaylı bilgi veriniz.”*, 2) *“Gerçeği söylemiş olsaydınız, ne söylerdiniz?”*, 3) *“Bu iletişimde kandırma kullanmanızın nedeni nedir?”* (tercihe bağlı) ve 4) *“İletişim hangi iletişim kanalı aracılığı ile gerçekleşti?”* şeklindedir. Son soru çoktan seçmeli formattadır ve “yüz yüze”, “kısa mesaj/mesajlaşma uygulamaları vb.”, “sosyal medya üzerinden”, “e-posta”, “diğer” olmak üzere 5 seçeneğe sahiptir.

2.1.3. İşlem

Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan gerekli izin (08.01.2019 - 35853172-300) alındıktan sonra katılımcılara sosyal medya ilanları, üniversite sınıflarında sözlü duyurular ve kartopu yöntemi ile ulaşılmıştır. Duyurularda çalışmanın amacı, süreci ve katılım kriterlerinden bahsedilmiş ve kişiler çalışmaya katılmak için araştırmacı ile iletişime geçmeleri için davet edilmişlerdir. İlgili katılımcılar araştırmacıya e-posta, sosyal medya mesajları veya telefon mesajları aracılığı ile ulaşmışlardır. İletişime geçilen katılımcılara ilk olarak katılım ölçütlerine uyup uymadıkları sorularak onay

alınmıştır. Bu onay alındıktan sonra tüm katılımcılar çalışmanın konusu, süresi, gün içerisinde ne kadar vakit alacağı, çalışmanın başında gerçekleştirilecek bir video bilgilendirme görüşmesi olduğu ve bu görüşmenin süresi ile içeriği hakkında bilgilendirilmişler ve katılımcıların çalışmaya dair soruları cevaplanmıştır. Görüşme öncesinde çalışmanın amacı “romantik ilişkilerdeki iletişim örüntülerini günlük hayat deneyimleri aracılığı ile incelemek” olarak sunulmuştur. Görüşme öncesinde çalışmanın yalan söyleme hakkında olduğu bilgisinin verilmemesi çalışmaya katılımı bilinen kişilerin çevreleri tarafından herhangi bir olumsuz sonuçla karşılaşmasını önlemek amacıyla tercih edilmiştir. Çalışma hakkındaki genel bilgilerin katılımcıya sağlanmasından sonra gerçekleştirilecek video görüşmesinin gün ve saati katılımcı ve araştırmacı için uygun olan zamanlar konuşularak ortak olarak belirlenmiştir.

2.1.3.1. Video Bilgilendirme Görüşmesi.

Yalnızca 1 katılımcı video görüşmesinde rahat hissetmeyeceğini belirttiği için bu katılımcıya özel olarak görüşmenin detaylı içeriğini kapsayan bir doküman hazırlanmış ve gönderilmiştir. Ertesi gün katılımcıdan dokümanı okuduğu ve anladığına dair onay alınmış ve herhangi bir sorusu olup olmadığı sorulmuştur. Sorusu olmadığını belirten katılımcı ile çalışmaya başlanmıştır. Diğer tüm katılımcılar ile veri girişi sürecinden önce bir video görüşmesi gerçekleştirilmiştir.

Video görüşmeleri belirlenen saatte Skype veya Google Hangouts üzerinden gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde önceden hazırlanmış bir Powerpoint sunumu kullanılmıştır. Görüşme süresince katılımcıya aktarılacak bilgiler önceden kelimesi kelimesine hazırlanıp yazıya geçirilmiştir. Tüm katılımcılara aynı bilgiler aynı sırayla ve eksiksiz olarak iletilmiştir. Bu şekilde, araştırmacıdan kaynaklanacak herhangi bir istenmeyen etkinin önüne geçilmesi sağlanmıştır. Katılımcılarla gerçekleştirilen video görüşmelerinin süresi 15 dakika ile 32 dakika arasında değişmiştir. Süredeki bu fark katılımcıların görüşme sırasında sorduğu sorular ile ses ve görüntü ile ilgili teknik problemlerden kaynaklanmıştır.

Görüşmede sırası ile şu program izlenmiştir: Araştırmacının kendini tanıtmaması, görüşmenin amacı ve içeriğinin açıklanması, çalışmanın kısa tanıtımı, gizlilik ilkelerinin açıklanması, “kandırma” kavramının açıklanması, veri girişine dair önemli noktaların açıklanması, çalışma süresince cevaplanılacak soruların açıklanması, veri girmeye dair teknik bilgilerin iletilmesi ve katılımcının sorularının alınması. Aşağıda görüşmenin içeriği detaylı olarak açıklanmıştır.

Video görüşmelerinde ilk olarak araştırmacı kendini tanıtmış ve çalışmanın bir tez çalışması kapsamında yapıldığından bahsetmiştir. Sonrasında görüşmenin amacı “Çalışma hakkında daha detaylı olarak bilgi vermek, katılımcılardan beklenenler hakkında konuşmak ve varsa sorularınızı yanıtlamak” olarak açıklanmıştır. Aynı zamanda, herhangi bir soruları olması durumunda görüşme sırasında sorabilecekleri veya sonrasında e-posta ve mesaj yolu ile araştırmacıya ulaşabilecekleri söylenmiştir. Katılımcılara görüşmede iletilen bilgileri içeren bir bilgi dosyasının görüşmenin sonunda kendilerine iletileceği bilgisi verilmiştir.

Çalışmanın amacının “romantik ilişkilerdeki kandırma içeren iletişimin doğası hakkında günlük hayat deneyimleri aracılığı ile mümkün olduğunca detaylı bilgi edinmek” olduğu belirtilmiştir. Katılımcılardan, çalışma süresi olan 15 gün boyunca partnerleri ile yaşadıkları iletişimlerde kullandıkları kandırma içeren tüm iletişimleri bildirmeleri istenmiştir. Katılımcılardan çalışmanın konusu hakkında çalışma sonlanana kadar partnerleri dâhil olmak üzere çevreleri ile konuşmamaları rica edilmiştir. Bu, hem çalışmanın amacını çalışmaya katılma ihtimali olan kişilerin bilmemesinin sağlanması hem de çalışmanın “kandırma” hakkında olması nedeni ile çalışma sürecinde katılımcının partneri ile ilişkisinin zarar görmesini engellemek amacı ile yapılmıştır.

Katılımcılara çalışmanın konusunun yalnızca bilimsel merak ile oluşturulduğu belirtilmiş ve kandırmaya yönelik olumlu ya da olumsuz bir tutumdan uzak durulduğunu belirtmek için araştırmacılar olarak kandırma davranışını ne kınamakta ne de onaylamakta olduğu vurgulanmıştır.

Gizlilik ilkelerinin açıklanmasında Bilgilendirilmiş Onam Formu ve Veri Giriş Formunun birbirinden bağımsız formlar olacağı ve herhangi bir şekilde katılımcının kişisel bilgileri ile sağladığı kandırmaya ilişkin verilerinin eşleştirilmeyip veri analizinde ve verilerin raporlanmasında kullanılmayacağı bilgisi verilmiştir. Bunun yanında, veri giriş araçlarından veri gönderildikten sonra herhangi bir şekilde veriye yeniden erişme imkânlarının bulunmayacağı, bu nedenle kendi telefon/veri giriş araçları üzerinden kendi sosyal çevrelerinden kişilerin de herhangi bir şekilde sağladıkları verilere erişiminin olmayacağı da vurgulanmıştır.

Gizlilik ilkelerinin açıklanmasından sonra katılımcılara görüşme sürecinde ve görüşme sonrasında istedikleri takdirde herhangi bir olumsuz sonuçla karşılaşmadan çalışmadan ayrılacakları ve çalışmanın sonunda verilerini veri setinden çıkarma haklarının olduğu bilgisi verilmiştir. Katılımcılardan çalışmadan ayrılmayı tercih etmeleri durumunda araştırmacıya bunu bildirmeleri rica edilmiştir.

Bu bilginin iletilmesinden sonra katılımcılara kandırma hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Katılımcılara bilgi verilerek, kandırma kavramının alanyazında bahsedildiği şekilde anlaşılması ve eksiksiz olarak her kandırmanın katılımcı tarafından veri olarak tespit edilebilmesinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu çalışmada kullanılan olaya dayalı günlük yöntemi olaya dair net bir tanımı gerektirir. Bolger ve arkadaşları da (2003) araştırmalarda olaya dayalı günlük yöntemi kullanıldığında çalışılan konuya hangi olayların dâhil edilip hangilerin edilmemesi gerektiğine dair katılımcıların belirsizlik yaşamalarının veri setinde olması gereken örneklerin rapor edilmemesi riski oluşturduğundan bahsetmişlerdir. Bu nedenle, katılımcılara video bilgilendirme görüşmesi sırasında kandırma hakkında bilgiler ve çeşitli örnekler sunulmuştur. Kandırma hakkında iletilen bilginin kapsamı kandırmanın alanyazında belirtildiği şekilde iki tanımını, amacına göre kandırma türleri ve örneklerini, yöntemine göre kandırma türleri ve örneklerini, farklı ciddiyetteki ve farklı konulardaki kandırmalara dair örnekleri içermiştir.

Katılımcılara veri girişi yaparken hatırlarında tutmaları için bazı noktalar vurgulanmıştır. Bunlar; önemli-önemsiz kandırma ayrımı olmadığı, gerçekleştirdikleri

her kandırma içeren iletişimi eksiksiz olarak bildirmeleri gerektiği ve bir durumun kandırma olup olmadığından emin olmadıkları durumda yine de veri olarak girmeleri gerektiğidir. Katılımcılara diledikleri kadar uzun ve detaylı yazmakta serbest oldukları söylenmiş ve bu çalışmayı bir günlük/kandırma günlüğü olarak görmeleri için teşvik edilmişlerdir. Bunun dışında katılımcılardan kandırma içeren iletişim gerçekleştikten sonra mümkün olan en kısa zamanda veri girişi yapmaları istenmiş, bunun unutmaya gibi nedenlerle verilerin doğruluğunun etkilenmemesi amacıyla istendiği de açıklanmıştır. Katılımcılara veri girmeyi unuttukları ve sonradan kandırmayı içeren iletişimi hatırladıkları bir durumda ise olayın yaklaşık tarihini de belirterek veri girişini yine de yapmaları söylenmiştir.

Bu aşamadan sonra çalışmada yer alan 4 soru katılımcılara okunmuş, açıklanmış ve örnek cevaplar verilmiştir. Katılımcılara soruları isterlerse hikâye formatında, isterlerse kısa cevaplar halinde, isterlerse de diyalogların doğrudan iletimi halinde cevaplayabilecekleri örnekler ile açıklanmıştır.

Soruların açıklanmasının ardından katılımcılara herhangi bir soruları olup olmadığı sorulmuştur. Bazı katılımcılar yalnızca romantik partnerleri ile iletişimlerdeki mi yoksa tüm sosyal ilişkilerindeki mi kandırmalarını veri olarak gireceklerini sormuşlardır. Bu soru yalnızca partnerleri ile iletişimlerdeki kandırmalarını rapor etmeleri gerektiği şeklinde cevaplanmıştır. Bazı katılımcılardan gelen diğer bir soru hem kendilerinin hem de partnerlerinin kandırmalarını mı rapor etmeleri gerektiği şeklindedir. Bu soru yalnızca kendilerinin partnerlerini kandırmalarını rapor etmelerinin yeterli olduğu şeklinde cevaplanmıştır. Bazı katılımcılar ise partnere bir konudan bahsetmeyi unutmamanın kandırma olup olmayacağını sormuşlardır. Bu soru kandırmanın tanımındaki “kasıtlı” olması kısmı bahsedilerek unutmaların kandırma olarak değerlendirilmeyeceği şeklinde cevaplanmıştır.

2.1.3.2. Elektronik Günlük Yazımı

Çalışmaya dair bilgilerin verilmesinden sonra veri girilmesi teknik bakımdan açıklanmıştır. Katılımcılar verileri iki farklı yolla girmişlerdir. Çalışmanın başında

Instant Survey App uygulaması aracılığı ile uygulamanın IOS versiyonundaki teknik bir problem nedeni ile yalnızca Android kullanan katılımcılardan veri toplanmıştır. Bu uygulamanın nasıl yükleneceği, uygulamadan çalışmaya nasıl dâhil olunacağı, veri girişinin nasıl yapılacağı ve uygulamanın diğer özellikleri katılımcılara sunum sırasında adım adım görsel destekli olarak açıklanmıştır. Uygulamanın İngilizce olması nedeni ile uygulamadaki her bir butonun Türkçe karşılığı sunumda verilmiştir. Uygulama içerisinde çalışma hakkında bilgi yazılabilecek bir bölüm bulunmaktadır. Bu bölüme görüşmede verilen bilgilerin kısa bir özeti yazılmış ve tekrar okumak istediklerinde buradan rahatlıkla okuyabilecekleri söylenmiştir. Katılımcılara uygulamanın kendilerine gün içerisinde 2 kez hatırlatıcı bildirim göndereceği bilgisi verilmiş ancak her bildirimde veri girme zorunluluklarının olmadığı hatırlatılarak istedikleri zaman ve istedikleri sıklıkta veri girebilecekleri açıklanmıştır.

Katılımcılar görüşme sırasında eşzamanlı olarak uygulamayı indirmeleri ve kayıt olmaları konusunda teşvik edilmiştir. Katılımcıların çoğu ile görüşme sırasında uygulama girişi yapılmıştır. Görüşmeyi telefonları ile gerçekleştiren ya da başka sebeplerden görüşme sırasında telefonunu kullanamayan katılımcılara ise süreç görsel destekli olarak anlatılmış ve çalışmaya uygulama üzerinden katılmaları için gerekli kodlar görüşmenin sonunda gönderilmiştir. Son olarak, katılımcılara çalışmaya katılımları için teşekkür edilmiş ve araştırmacının iletişim bilgileri verilerek herhangi bir durumda ulaşabilecekleri söylenmiştir. Görüşmenin sonunda Bilgilendirilmiş Onam Formu ve Demografik Bilgi Formunu içeren link ve görüşmede sağlanan bilgileri içeren bir bilgi dosyası katılımcının tercihine göre Skype üzerinden mesaj olarak, Whatsapp üzerinden veya e-posta olarak gönderilmiştir.

Instant Survey App uygulamasının IOS versiyonundaki teknik problemlerin çözülmemesi ve uygulamadan gelen veriler araştırmacı tarafından indirildiğinde Türkçe karakterlerin semboller haline gelmesi nedeni ile çalışmanın devamında hem IOS hem de Android kullanıcıları ile Google Forms kullanılarak veri toplanmaya devam edilmiştir. Google Forms formunda Instant Survey App uygulamasında kullanılan sorular birebir aynı şekilde kullanılmıştır. Katılımcılara çalışma süresince araştırmacı tarafından günde 2 kez hatırlatıcı görevi görmesi amacı ile form linkinin Whatsapp

üzerinden mesaj olarak gönderileceği bilgisi verilmiş ve katılımcılardan bu mesajları almayı kabul ettiklerine dair sözlü onay alınmıştır. Katılımcılara bu mesajların hatırlatıcı görevi görmesi amacı ile atıldığı, cevap vermelerine gerek olmadığı ve hangi verinin kimden geldiği bilinmediği için “Bugün veri girilmedi.” uyarısı gibi herhangi bir anlam içermediği bilgisi verilmiştir. 1 katılımcı kendisine mesaj gelmesinin partneri açısından sorun yaratacağını söylemiş ve bu yüzden mesaj gelmemesini istemiştir. Bu katılımcıya çalışma boyunca mesaj atılmamıştır. Görüşmenin sonunda katılımcılara Bilgilendirilmiş Onam formunu ve Demografik Bilgi Formunu içeren bir link, veri girişi formuna yönlendiren bir link ve bilgi dosyası gönderilmiştir.

Teknik sürecin açıklanmasından sonra katılımcılara sorularının olup olmadığı tekrar sorulmuş ve varsa soruları cevaplanmıştır. Bu aşamada bazı katılımcılar her bir kandırmayı ayrı ayrı veri olarak mı yoksa bütün günün kandırmalarını tek bir veride mi raporlamaları gerektiğini sormuşlardır. Bu soru her bir kandırmanın kandırmaya ilişkin sorular cevaplanacak şekilde ayrı ayrı veri olarak girilmesi gerektiği şeklinde cevaplanmıştır.

Yapılan video görüşmelerinin ardından çalışma her bir katılımcı ile 15 gün boyunca devam etmiştir. Katılımcılara çalışma sonlandığında Aydınlatılmış Onam Formu e-posta ile gönderilmiştir.

2.1.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada katılımcılardan gelen nitel veriler ile romantik ilişkilerde hangi konularda yalan söylendiğine dair bir sınıflama yapmak amaçlanmıştır. Bu amaç için tematik analiz yöntemi seçilmiştir. Tematik analiz yöntemi hem veriyi değerlendirmede katı kurallara sahip olmayıp araştırmacıya analiz sürecinde karar verirken esneklik sağlaması hem de kalabalık verileri, önemli noktalarını kaçırmayacak şekilde, detaylı biçimde tasvir etmede uygun bir yöntem olması nedeni ile seçilmiştir (Braun ve Clarke, 2006). Oluşturulacak sınıflandırmanın yalan içeriklerine dair kapsayıcı ve detaylı bir tablo sunacak olması da bu yöntemin seçilmesindeki önemli etkenlerdendir (Sedikides ve Skowronski, 1995). Aynı zamanda, bu nitel analiz bir kuram temel alınarak değil,

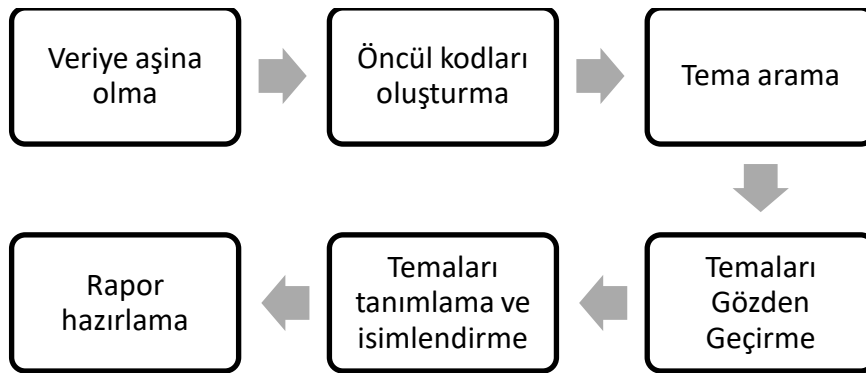
veri temelli olarak gerçekleştirilmiştir. Analizin veri temelli olarak gerçekleştirilmesi ile oluşturulacak sınıflandırmanın katılımcıların romantik ilişkilerdeki yalanlara dair gerçek günlük yaşam deneyimlerini yansıtması hedeflenmiştir.

2.1.4.1. Tematik Analiz Süreci

Analizin süreçlerinin belirlenmesinde Braun ve Clarke (2006) tarafından yazılan makale temel alınmıştır. Çalışmanın analizi için makaleden yola çıkılarak detaylı bir yönerge hazırlanmış ve analiz süreci bu yönerge üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Braun ve Clarke (2006) tematik analiz için aralarında geri dönüşlerin de olabildiği 6 evreden oluşan bir süreci tarif ederken ilk olarak tematik analiz ve tema kavramını tanımlamışlardır. *Tematik analiz* “Bir veri içerisindeki örüntüleri belirleme, analiz etme ve raporlama için kullanılan bir yöntem. Veri setini minimize edecek şekilde organize eder ve (oldukça) detaylı olarak tarif eder” (s. 79) şeklinde; *tema* ise “veriyle ilgili araştırma sorusuna ilişkin önemli bir şeyi ifade eden ve veri seti içerisinde bir düzeyde örüntülü tepki veya anlam temsil eden” (s. 82) şeklinde tanımlanmıştır.

Yargıcılara tematik analiz için verilen yönerge 6 evreden oluşmaktadır (Şekil 2.1).

Şekil 2.1 Tematik Analiz Evreleri

İlk evrede, yargıcılardan tüm veriyi belirli örüntüler arayarak okumaları ve yeniden okumaları istenmiştir. Bu okumalar sırasında kodlamaya dair ilk fikirlerini not almaları söylenmiştir. *İkinci evrede*, tüm veriyi sistematik olarak incelemeleri ve temaları

oluşturabilecek önemli ve temel noktaları baz alarak öncül kodlar oluşturmaları söylenmiştir. Bu evrenin sonunda her bir veri için öncül kodların oluşturulmuş olmasının ve bu kodlarla ilişkili verilerin bir araya getirilerek gruplandırılmış olmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Kodların sonraki aşamalarda oluşturacakları temalara göre daha dar kapsamlı olabileceği ve bu evrede bir verinin birden çok öncül kod ile kodlanabileceği söylenmiştir. *Üçüncü evre* olan tema arama evresinde, bir önceki evrede elde ettikleri öncül kodları, bu farklı öncül kodlar arasındaki anlamsal ilişkileri ve hangi kodların bir araya geldiğinde daha kapsayıcı temalar oluşturabileceğini incelemeleri söylenmiştir. Bu evrede temalar arasındaki ve alt temalar arasındaki ilişkilerin de incelenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu evrenin sonunda her temaya ilişkin kodlanmış tüm verilerin bir araya getirilmiş olması ve böylece analizin sonucu olabilecek tema ve alt tema adaylarının elde edilmiş olmasının kritik olduğu söylenmiştir. *Dördüncü evre* olan temaları gözden geçirme evresi iki düzeyden oluşmaktadır. Yargıcılardan ilk düzeyde temaların verinin kodlanmış parçaları ile uyumlu olup olmadığını, ikinci düzeyde ise temaların tüm veri seti bir arada değerlendirildiğinde uyumlu olup olmadığını kontrol etmeleri istenmiştir. İlk düzeyde amacın, bir tema altında kodlanan verilerin bir bütün oluşturup oluşturmadığının kontrol edilmesi olduğu; ikinci düzeyde ise amacın, hem temaların geçerliğini hem de bütün veri seti içerisinde tutarlı bir hikâyeye anlatıp anlatmadığını kontrol etmek olduğu belirtilmiştir. *Beşinci evre* olan temaları tanımlama ve isimlendirme evresinde yargıcılardan her bir tema için tanımlar belirlemeleri istenmiştir. Her temanın bir veya birkaç cümle ile açık olarak tanımlanabilmesinin önemli olduğu açıklanmıştır. Bu aşamada her tema için kısa ve tema içeriğini kapsayıp diğer tema içeriklerinden ayrık yönünü açıkça belirtebilen isimler belirlemeleri gerektiği de söylenmiştir. *Son evre* olan rapor hazırlama evresi için yargıcılardan temaların ve alt temaların isimlerini, kısa tanımlarını ve örneklerini içeren bir rapor yazmaları istenmiştir.

Veri analizi üç bağımsız yargıcı tarafından gerçekleştirilmiştir. Yargıcılar kandırma konusuna ilişkin araştırma geçmişi olmayan kişiler arasından seçilmişlerdir. Yargıcılardan biri Sosyal Psikoloji alanında yüksek lisans eğitimi görmektedir, diğer iki yargıcı ise Uzman Sosyal Psikologlardır. Tüm yargıcılar ile analiz sürecine başlamadan önce bir toplu video görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmenin öncesinde analiz

sürecine ilişkin hazırlanan detaylı yönerge tüm yargıcılara gönderilmiş ve yargıcılar görüşme öncesinde yönergeyi okuduklarını beyan etmişlerdir. Video görüşmesi sırasında ilk olarak, çalışmanın katılımcılarına yapılan sunum yargıcılara gösterilmiştir. Bununla, yargıcıların kandırma kavramına ilişkin alanyazına uygun temel bir tanımlamaya sahip olmaları hedeflenmiştir. Bu aşamadan ve yargıcılara yönergeden bahsedildikten sonra yargıcıların soruları cevaplanmıştır. Yargıcılardan analiz süresi boyunca birbirleri ile analiz hakkında konuşmayıp birbirlerinden fikir almamaları istenmiştir.

Üç yargıcı birbirinden bağımsız olarak analizlerini tamamlayıp tema ve alt temaları oluşturarak tüm verileri kodladıktan sonra sonuçları araştırmacıya göndermişlerdir. Yargıcıların sonuçlarında bazı farklılıklar bulunması üzerine yargıcılar, araştırmacı ve tez danışmanı olarak bir toplantı alınmıştır. Toplantıda araştırmacı ve tez danışmanının etkisi olmaksızın yargıcılar ortak noktalarını ve farklı noktalarını tartışarak görüş birliği ile sonuç sınıflandırmalarını oluşturmuşlardır. Daha sonra yargıcılar bu son sınıflandırmayı kullanarak, birbirlerinden bağımsız şekilde tüm verileri yeniden kodlamış ve sonuçları araştırmacıya göndermişlerdir.

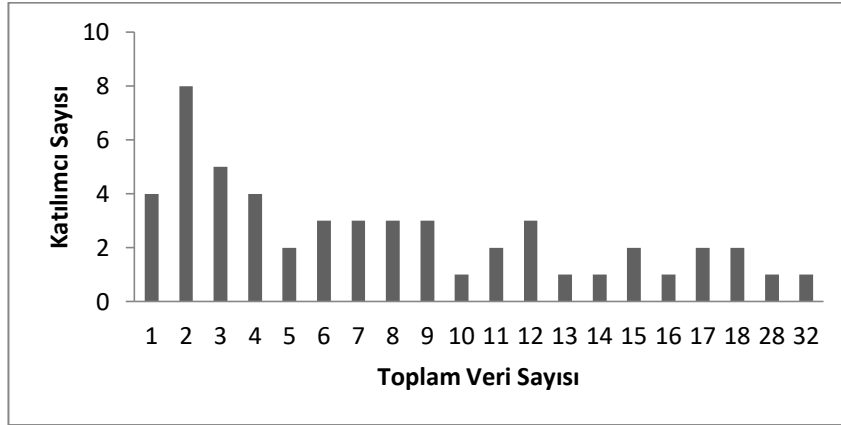
2.2. BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak analize dâhil edilen verilere ilişkin nicel bulgular ve bu nicel bulgulardaki cinsiyet farklılıkları açıklanmıştır. Ardından, tematik analiz süreci için güvenilirlik hesaplanmasından bahsedilmiştir. Son olarak ise, analiz sonucunda ortaya çıkan tema ve alt temalar katılımcılardan gelen verilerden alıntılar sunularak detaylı olarak açıklanmış ve tema ve alt temalarda yer alan verilere ilişkin demografik bilgiler tablolar halinde sunulmuştur.

2.2.1. Yalan Sayılarına İlişkin Nicel Bulgular

Çalışmada analize dâhil edilen toplam 422 yalan verisi elde edilmiştir. 15 günlük süre boyunca her katılımcı ortalama 8.12 veri girişi yapmıştır. Her katılımcı günde en çok 4 yalan rapor etmiştir. Aşağıdaki Şekil 2.2'de X eksenini katılımcı sayısını ve Y eksenini veri

sayısını göstermek üzere katılımcıların 15 gün süresince rapor ettikleri yalan sayıları gösterilmiştir. Grafikte de görüldüğü gibi her katılımcı 15 günde en az 1 en fazla 32 yalan rapor etmiştir. Bildirilen yalanların uzunluğu ise 3 kelime ile 136 kelime arasında değişmektedir.

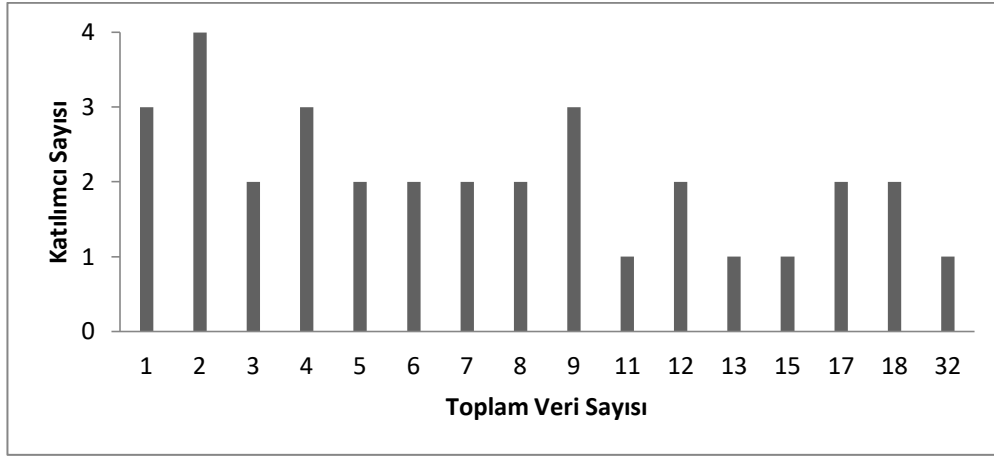

Şekil 2.2. Nitel Analiz Çalışması Tüm Katılımcılar İçin Toplam Veri Sayıları

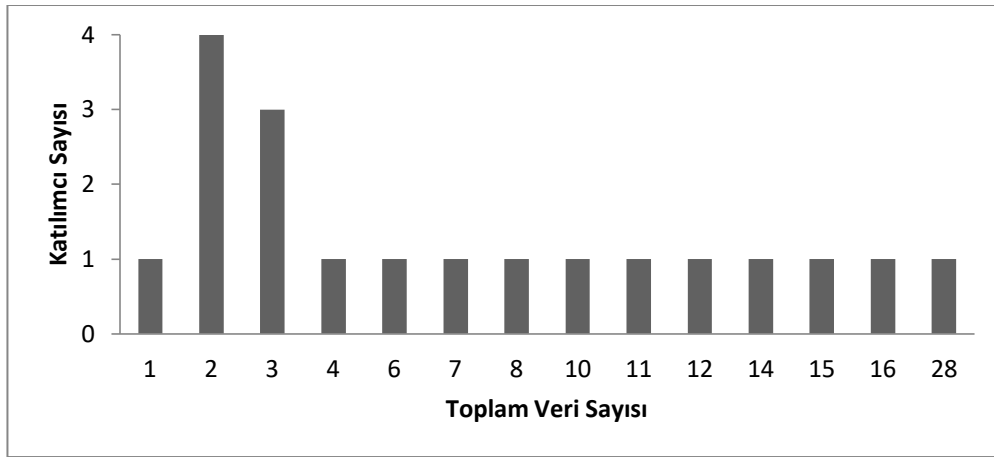
2.2.2. Cinsiyet Farklılıklarına İlişkin Nicel Bulgular

33 kadın katılımcıdan 15 gün boyunca gelen toplam veri sayısı 273; 19 erkek katılımcıdan gelen veri sayısı 149'dur. 15 gün boyunca kadın katılımcılar ortalama 8.27 erkek katılımcılar ise 7.84 veri girişi yapmışlardır. Toplam rapor edilen veri sayısında cinsiyetin anlamlı bir etkisi olmadığı bulunmuştur $t(50) = -.22, p = .83$.

X eksenini katılımcı sayısını ve Y eksenini veri sayısını göstermek üzere kadın ve erkek katılımcıların 15 gün için toplam veri girişi sayıları Şekil 2.3 ve Şekil 2.4'de gösterilmiştir. Kadınlar için 15 gün içerisinde girilen en az veri sayısı 1 en fazla veri sayısı 32'dir. Erkekler için 15 gün içerisinde girilen en az veri sayısı 1, en fazla veri sayısı ise 28'dir. Hem kadınlar hem de erkekler için 1 gün içerisinde girilen en az veri sayısı 0, en fazla veri sayısı 4'dür. Girilen verilerin uzunluğu kadınlar için 3 ile 137 kelime arasında; erkekler için 3 ile 106 kelime arasında değişmektedir.

Şekil 2.3. Nitel Analiz Çalışması Kadın Katılımcılar için Toplam Veri Sayıları

Şekil 2.4. Nitel Analiz Çalışması Erkek Katılımcılar için Toplam Veri Sayıları

2.2.3. Tematik Analiz Yargıcılar Arası Güvenilirlik Bulguları

Çalışmada veri analizi 3 yargıcı tarafından gerçekleştirilmiş ve tüm veriler yargıcılar tarafından birbirlerinden bağımsız olarak kodlanmıştır. Bu çalışmada yargıcılar arası güvenilirlik hesaplanması için Krippendorff's alpha yöntemi kullanılmıştır. Krippendorff's alpha 2'den fazla yargıcının yer aldığı, sınıflama türündeki veriler dâhil olmak üzere her türdeki veri ile kullanılabilen ve bazı yargıcıların kodlamadıkları kayıp veriler olduğunda dahi güvenilirlik ölçülebilen bir yöntem olması ve veri miktarına bağlı olarak kendini düzelterek örneklem büyüklüğünden etkilenmemesi (Krippendorff, 2004) nedeni ile yargıcılar arası güvenilirlik hesaplaması için seçilmiştir. Krippendorff

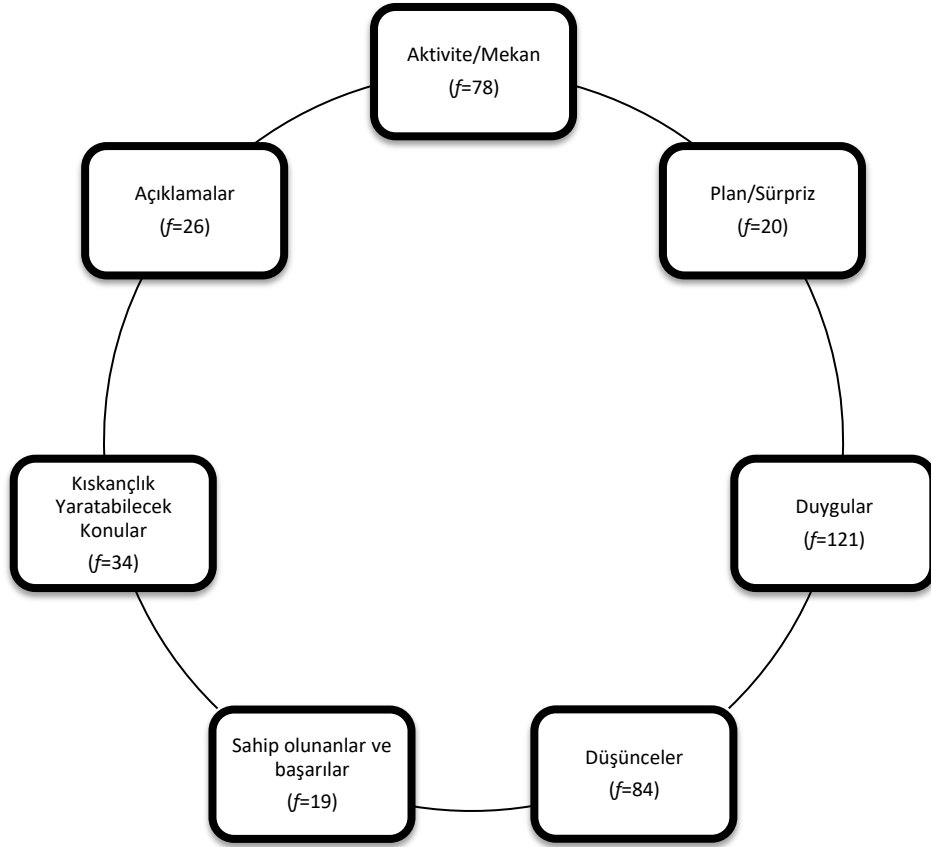
katsayısı diğer yöntemlerden farklı olarak yargıcılar arası uzlaşma yüzdesini düzeltmez, bunun yerine yargıcılar arasındaki uyumsuzlukları ölçer (Nili, Tate ve Barros, 2017). Bu yöntemde gözlenen uyumsuzluk, şans baskın çıktığında oluşacak olan beklenen uyumsuzluğa bölünür ve sonucun 1'den çıkarılması ile α değeri elde edilir (Krippendorf, 2004).

Krippendorf katsayısı 0 ve 1 arasında bir değer ile ifade edilir. 0 güvenilirliğin olmadığını, 1 ise mükemmel güvenilirliği temsil eder (Krippendorf, 2004). Bu yöntemde yargıcıların sayısının artmasının yargıcılar arası uzlaşma düzeyini azalttığı belirtilmiştir (Nili ve ark., 2017). Krippendorf (2004) $\alpha = .8$ üzerindeki sonuçların makul bir güvenilirlik gösterdiğini ve $\alpha = .667$ ile $\alpha = .8$ arasındaki değerlerin deneme niteliğindeki bulguları destekliğinden bahsetmiştir. Bu yöntem için $\alpha = .67$ 'nin altındaki değerler kabul edilebilir bir güvenilirliğin olmadığını göstermektedir (Krippendorf, 2004). Lombard, Snyder-Duch ve Bracken (2002) de keşif çalışmaları için sıklıkla .7 ve üzeri değerlerin kabul edilebilir olarak değerlendirildiğinden bahsetmişlerdir.

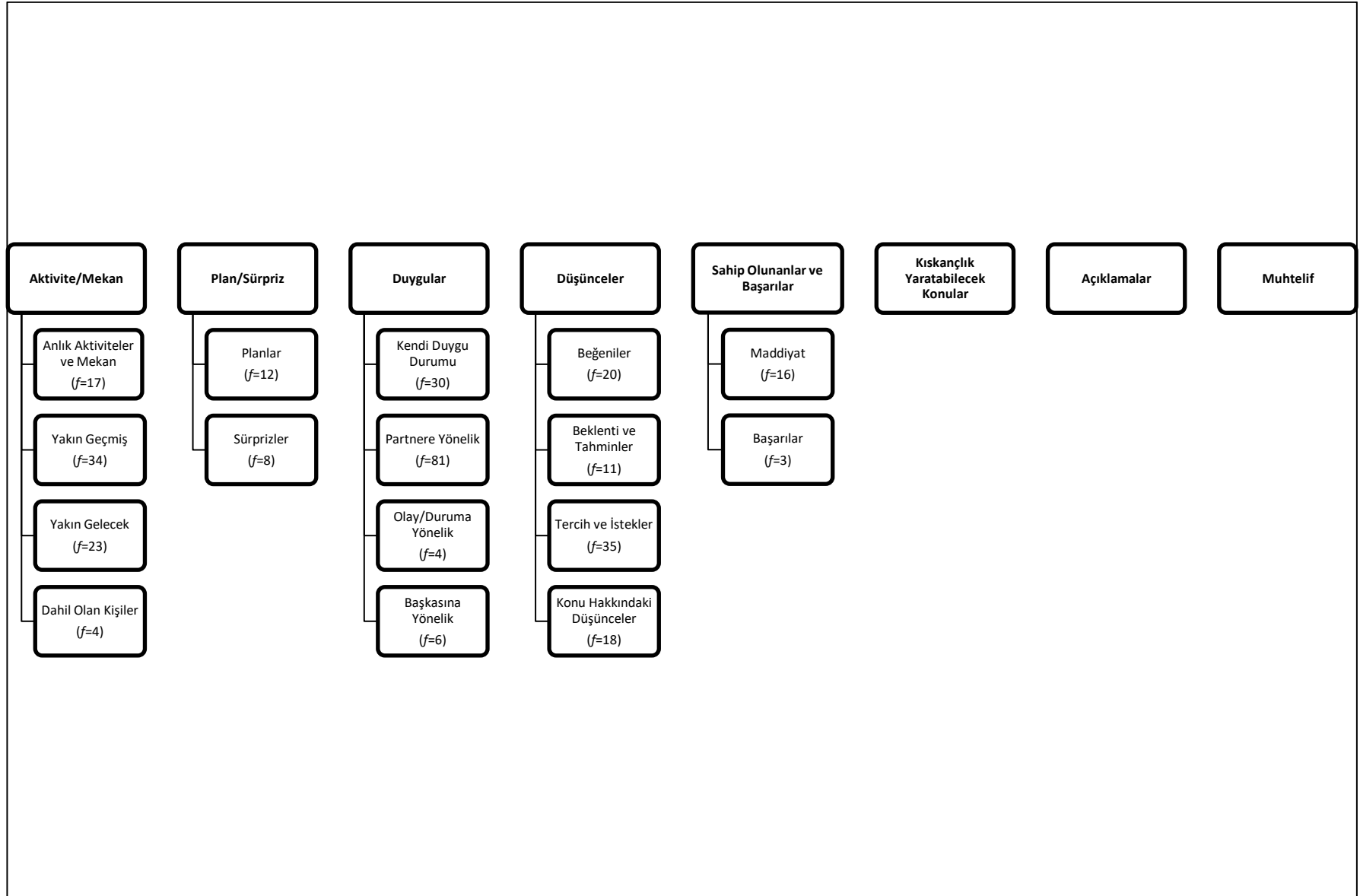
Bu çalışmada Krippendorf alpha değeri $\alpha = .741$ olarak bulunmuştur. Bu çalışma bir keşif çalışmasıdır ve yalan içeriklerini konu almaktadır. Ek olarak, katılımcılar tarafından raporlanan yalanlar sıklıkla birden fazla konuyu içerecek şekildedir. Çalışmanın bu özellikleri dikkate alınarak elde edilen Krippendorf alpha değerinin kabul edilebilir sınırlar içerisinde olduğuna karar verilmiştir.

2.2.4. Tematik Analiz Sonucunda Ortaya Çıkan Tema ve Alt Temalar

Bu bölümde verilerin tematik analizine dair bulgular sunulmuştur. Veriler yargıcılar tarafından yalanların içerikleri açısından sınıflandırılmış ve analiz sonucunda kodlanamayan verileri içeren “Muhtelif” kategorisi dâhil olmamak üzere 7 ana tema elde edilmiştir. Bu temalar; aktivite/mekân, plan/sürpriz, duygular, düşünceler, sahip olunanlar ve başarılar, kıskançlık yaratabilecek konular ve açıklamalar temalarıdır. Ana temalar ve bu temalar dâhilindeki veri sayıları Şekil 2.5.'de gösterilmiştir. Tematik analiz sonucunda 7 ana temanın kendi içerisinde alt temalara ayrıldığı görülmüştür. Alt temalar ve alt temalar dâhilindeki veri sayıları Şekil 2.6'da gösterilmiştir.

Şekil 2.5. Tematik Analiz Sonucu Ortaya Çıkan Ana Temalar

Şekil 2.6. Tematik Analiz Sonucu Ortaya Çıkan Ana Tema ve Alt Temalar

Her bir verinin bir tema/alt tema altında sınıflandırılmasında 3 yargıcıdan en az ikisinin ortak olarak kodlamaları esas alınmıştır. 3 yargıcının birbirinden farklı olarak kodladığı veriler “kod yok” olarak değerlendirilmiştir. “Kod yok” ve “Çeşitli” kategorileri her ikisinin de kodlanmamış verileri içermesi nedeni ile “Muhtelif” sınıfında birleştirilmiştir.

Sonraki bölümde tema ve alt temalar detaylı olarak açıklanmış ve verilerden ilgili alıntılar sunularak bulguların okuyucular tarafından doğru şekilde anlaşılması amaçlanmıştır. Katılımcı verilerinin alıntılanmasında gerekli yerlerde verinin sonunda katılımcının rumuzu ve cinsiyeti parantez içinde verilmiştir. Verilerin büyük çoğunluğu için yalnızca veri toplama aracındaki ilk soruya katılımcı tarafından verilen cevap sunulmuştur. İlk soruya verilen cevabın yeterli bilgiyi içermediği durumlarda ikinci soruya katılımcı tarafından verilen cevap öncesine “Gerçeği söylemiş olsaydı:” yazılarak sunulmuştur. Yine gerekli görüldüğü durumlarda kandırmanın amacına ilişkin olan üçüncü soruya katılımcı tarafından verilen cevap da ilk soruya verilen cevap ile beraber sunulmuştur.

Verilere ilişkin sunulan demografik bilgi tablolarında ilgili ana tema/alt temada yalan rapor eden katılımcı sayıları da belirtilmiştir. Ancak, tabloların okunmasında her bir veriyi rapor eden katılımcıya ilişkin bilgilerin veri demografikleri hesaplanırken rapor ettiği veri sayısı kadar analize dâhil edildiği bilgisi dikkate alınmalıdır. Örneğin, Tablo 2.2.’de anlık aktiviteler ve mekân alt temasında 13 farklı katılımcının yalan rapor ettiği görülmektedir. Rapor edilen yalanlar bağlamında bakıldığında ise 17 yalanın 12’sinin (%70.6’sı) erkek katılımcılar tarafından rapor edildiği görülmektedir.

2.2.4.1. Aktivite/Mekân Ana Teması

Analiz sonucunda ortaya çıkan ilk ana tema *aktivite/mekân* ana temasıdır. Tablo 2.2.’de görüldüğü gibi bu tema dâhilinde 78 yalan yer almış ve bu yalanların 42’si (%53.8) kadın, 36’sı (%46.2) erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Bu tema yakın geçmiş, iletişim kurulan an ve yakın geleceğe dair yapılan/yapılması planlanan aktivite/eylemler ve/veya bulunulan mekân hakkında partnere söylenen yalanları

temsil etmektedir. Tematik analiz sürecinde gerçekleştirilen/gerçekleştirilecek aktivitelerin tamamen yanlış iletildiği veya bu aktivitelere dair bazı bilgilerin gizlendiği/değiştirildiği veriler bir bütün olarak değerlendirilmiş ve bu veriler aktivite/mekân ana teması altında kodlanmıştır. Katılımcıların buldukları mekân hakkında söyledikleri yalanların aynı zamanda aktiviteler hakkında yanlış bilgileri de içermesi nedeni ile bulunulan mekân ve yapılan aktiviteler hakkındaki yalanlar birbirlerinden ayrılmamış, bir ana tema altında toplanmıştır. Örneğin, 27 yaşındaki erkek katılımcı Amastrist “*Telefon konuşmamızda nerede olduğumu sordu. Bir şeyler atıştırıyorum dedim.*” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Kızlı erkekli bir grup arkadaşımınla kafede...*” olduklarını söyleyeceğini belirtti. Bir diğer erkek katılımcı 19 yaşındaki Che ise “*Bahçeye geldiğimi söyledim ama maç izlemeye geldim.*” şeklinde bir yalan rapor etti. Bu örneklerde görüldüğü gibi tek bir yalan hem yapılan aktivite ile hem de bulunulan mekânla ilgili yanlış bilgi vermeyi içerebilmektedir.

Bu tema, aktivitelerin gerçekleştiği/gerçekleşeceği zamana ve aktivitenin içerdiği kişilere dayalı olarak anlık aktiviteler (2.2.4.1.1.), yakın geçmiş (2.2.4.1.2.), yakın gelecek (2.2.4.1.3.) ve dâhil olan kişiler (2.2.4.1.4.) olmak üzere 4 alt temaya ayrılmıştır.

Tablo 2.2. Aktivite/Mekân Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler

	Anlık Aktiviteler ve Mekân (Alt Tema)		Yakın Geçmiş (Alt Tema)		Yakın Gelecek (Alt Tema)		Dâhil Olan Kişiler (Alt Tema)		Aktivite /Mekân (Ana Tema)	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Veri Sayısı	17		34		23		4		78	
Katılımcı Sayısı	13		19		13		3		32	
Yaş										
Ranj	19-28		19-29		19-26		19-26		19-29	
Ortalama	23.24(SS=2.68)		23.21(SS=2.14)		22.52(SS=1.73)		20.75(SS=3.5)		22.89(SS=2.27)	
Cinsiyet										
Kadın	5	29.4	19	55.9	16	69.6	2	50	42	53.8
Erkek	12	70.6	15	44.1	7	30.4	2	50	36	46.2
Mezuniyet										
Lise	9	52.9	16	47.1	14	60.9	3	75	42	53.8
Lisans	6	35.3	18	52.9	9	39.1	1	25	34	43.6
Yüksek L.	2	11.8	0	0	0	0	0	0	2	2.6
Eğitime devam										
Evet	15	88.2	30	88.2	21	9.3	4	100	70	89.7
Hayır	2	11.8	4	11.8	2	8.7	0	0	8	10.3
İş Durumu										
Tam Zamanlı	8	47.1	9	26.5	4	17.4	1	25	22	28.2
Yarı Zamanlı	1	5.9	1	2.9	1	4.3	0	0	3	3.8
Çalışmıyor	8	47.1	24	70.6	18	78.3	3	75	53	67.9
İlişkinin Tanımı										
Sevgili	17	100	32	94.1	23	100	4	100	76	97.4
Sözlü	0	0	1	2.9	0	0	0	0	1	1.3
Nişanlı	0	0	1	2.9	0	0	0	0	1	1.3
İlişkinin Süresi										
2 ay-6 ay	0	0	6	17.6	1	4.3	0	0	7	9
6 ay-12 ay	8	47.1	11	32.4	7	30.4	2	50	28	35.9
1 yıl-2 yıl	2	11.8	6	17.6	12	52.2	0	0	20	25.6
2 yıl-4 yıl	5	29.4	7	20.6	3	13	1	25	16	20.5
4 yıl-6 yıl	1	5.9	4	11.8	0	0	1	25	6	7.7
7 yıl	1	5.9	0	0	0	0	0	0	1	1.3
Görüşme										
Her gün	4	23.5	2	5.9	3	13	0	0	9	11.5
Haftada 1+	5	29.4	18	52.9	18	78.3	1	25	42	53.8
Ayda 1+	4	23.5	14	41.2	0	0	2	50	20	25.6
Ayda 1	1	5.9	0	0	0	0	1	25	2	2.6
Birkaç ay 1	0	0	0	0	1	4.3	0	0	1	1.3
Daha az	3	17.6	0	0	1	4.3	0	0	4	5.1

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

2.2.4.1.1. Anlık Aktiviteler Alt Teması

Aktivite/mekân ana teması dâhilindeki ilk alt tema *anlık aktiviteler* alt temasıdır. Tablo 2.2.'de gösterildiği üzere bu alt tema dâhilinde 17 yalan yer almaktadır. Bu 17 yalanın 5'i (%29.4) kadın katılımcılardan, 12 yalan (%70.6) ile çoğunluğu ise erkek

katılımcılardan gelmiştir. Bu alt tema, kişilerin iletişim kurdukları an için yaptıkları aktivite/eylemler ve/veya buldukları mekânlar hakkında partnerlerine söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Katılımcılar en sık olarak ders çalışmadıkları halde partnerlerine çalıştıklarını söyledikleri ve hem buldukları mekân hem de yaptıkları aktivite hakkında partnerlerini yanlış bilgilendirdikleri iletişimleri rapor etmişlerdir. Ders çalışmak hakkındaki 5 veri büyük ölçüde birbirlerine benzer şekildedir. 21 yaşındaki kadın katılımcı 29482'nin bu konu hakkındaki *"Ders çalışıyor musun diye sordu ben de bilgisayarla uğraştığım halde evet çalışıyorum dedim."* yalanı ve 21 yaşındaki erkek katılımcı TY12WD'nin *"Ne yaptığımı sorduğunda ders çalıştığımı söyledim, aslında dizi izliyordum..."* yalanı bu benzerliği göstermektedir. Hem bulunulan mekân hem de yapılan aktivite hakkında yanlış bilgi içeren 5 veriye örnek olarak ise 26 yaşındaki erkek katılımcı Batobaba0153'ün *"...o nedenle yine dün sözünü ettiğim iş arkadaşımın kalmaya karar verdim. Kararı eve geldiğinde mi aldın diye sordu ben de evet dedim üzerimi değiştirip çıkacağım dedim. Hâlbuki o an iş arkadaşımın evine gelmiştim."* şeklinde rapor ettiği yalanı gösterilebilir. Bu alt tema dahilinde sık olarak yer alan bir diğer konu ise partner ile o an için iletişim kurmamak amacı ile müsaitlik durumunu yanlış şekilde bilgilendirme yalanlarıdır. 21 yaşındaki erkek katılımcı Rhaegal bu konu hakkında *"Bugün iş yerindeyken bana "Ne yapıyorsun?" diye mesaj attı. Ben de "Çalışıyorum." dedim ama o sırada tam anlamıyla iş yoktu, muhabbet ediyordum."* şeklinde bir yalan rapor etmiş ve yalanının amacını *"Kısa kesmek için"* olarak açıklamıştır.

2.2.4.1.2. Yakın Geçmiş Alt Teması

Aktivite/mekân ana teması dâhilindeki ikinci alt tema *yakın geçmiş* alt temasıdır. Bu alt tema dâhilinde 34 yalan yer aldığı ve bu yalanların 19'unun (%55.9) kadın katılımcılar, 15'inin (%44.1) ise erkek katılımcılar tarafından rapor edildiği Tablo 2.2.'de gösterilmiştir. Bu alt tema, kişilerin partnerlerine yakın geçmişe ait henüz yapmış oldukları aktiviteler/eylemler ve/veya buldukları mekânlar ile ilgili söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Yakın geçmiş alt teması, içinde bulunulan zamandan en fazla birkaç saat öncesi ile ilgili yalanları içermektedir. Bu alt tema dâhilinde en sık olarak uyku hakkında söylenen yalanlar olduğu görülmektedir. Uyku hakkında

söylenilen 11 yalandan 9'unu katılımcının uyumadığı halde partnerine uyuduğunu söylediği durumlar oluşturmaktadır. Katılımcılar çoğunlukla mesaj atmamalarına açıklama sunmak için uyumadıkları halde partnerlerine uyuduklarını söyledikleri yalanları rapor etmişlerdir. 20 yaşındaki kadın katılımcı eeverglow bu konu hakkında “*Erkek arkadaşımın saat 12.30'da sınavı vardı. Ve ben uyumadığım halde uyuduğum için başarılar dilemeyi unuttuğumu söyledim.*” şeklinde bir yalan rapor edip; gerçeği söylemiş olsaydı “*Youtube videosu izliyordum ve zamanın nasıl geçtiğinin farkına varmamışım, üzgünüm.*” olarak ifade edeceğini belirtmiştir. 23 yaşındaki erkek katılımcı Beta'nın aynı konuda rapor ettiği “*Dün gece uyuyakaldığımı söyledim hâlbuki dizi izliyordum.*” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Dizi izliyordum sonrasında da mesaj atmaya üşendim.*” yalanı da benzer yöndedir. Bu alt tema dâhilinde sık olarak görülen diğer konular ise 24 yaşındaki erkek katılımcı Mandalina'nın rapor ettiği “*İngilizce kursumu gitmedim fakat partnerime gittim dedim.*” örneğindeki gibi çeşitli kişisel sorumlulukları yerine getirip getirmemek; 19 yaşındaki kadın katılımcı Koizora'nın rapor ettiği “*Bugün alkol kullanmadığımı söyledim.*” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Birazcık tadına baktım sayılır.*” örneğindeki gibi alkol/sigara kullanımı ve 21 yaşındaki kadın katılımcı 29482'nin rapor ettiği “*Kampüs içerisinde otostop çektim ama ringe bindiğimi söyledim.*” örneğindeki gibi partnerin istemediği bir davranışı gerçekleştirme yalanlarıdır.

2.2.4.1.3. Yakın Gelecek Alt Teması

Aktivite/mekân ana teması dâhilindeki üçüncü alt tema *yakın gelecek* alt temasıdır. Tablo 2.2.'de gösterildiği üzere bu alt tema dâhilinde yer alan 23 yalandan 16 yalan (%69.6) ile çoğunluğu kadın katılımcılar tarafından raporlanırken, 7'si (%30.4) erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Bu alt tema, kişilerin partnerlerine yakın gelecekte yapacakları aktivite/eylemler ve/veya bulunacakları mekânlar hakkında söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Yakın gelecek alt teması, uzun dönemli planları değil 5 dakika sonrası, birkaç saat sonrası gibi kısa dönemleri kapsamaktadır. Katılımcılar en sık olarak yakın geçmiş alt teması ile benzer şekilde uyku hakkındaki yalanları rapor etmişlerdir. Uyku hakkında rapor edilen 10 yalanın tamamında katılımcılar partnerlerine uyumayacakları halde uyuyacaklarını söylediklerini ifade

etmişlerdir. 21 yaşındaki erkek katılımcı TY12WD'nin rapor ettiği “*Gece ona uyuyacağımı söyledim fakat uykum yoktu. Ona iyi geceler mesajını yolladıktan sonra kitabımı okumaya devam ettim.*” yalanı ve 22 yaşındaki kadın katılımcı 65ERN8 tarafından rapor edilen “*Sevgilime uyuyacağım dedim ama uyumayıp telefonumdan oyun oynadım.*” yalanı uyku hakkındaki yalanların geneli ile benzer şekildedir. Bu alt temadaki diğer veriler yapılacak uyku dışındaki diğer aktiviteler ve gidilecek yerler hakkındadır. 22 yaşındaki kadın katılımcı Capkinloyloy bu konuda “*Geceyi başka bir yerde geçirecek olmama rağmen birkaç saat önce konuştuğumuzda bundan bahsetmedim. Konu hakkında hiç bilgi vermedim.*” yalanını; 21 yaşındaki erkek katılımcı ghost_97 ise “*Ben ona eve gelmemesini söyledim çünkü evde kayıt yapacaktık dedim ama bilgisayar oynayacaktım.*” yalanını rapor etmiştir.

2.2.4.1.4. Dâhil Olan Kişiler Alt Teması

Aktivite/mekân ana teması dâhilindeki son alt tema *dâhil olan kişiler* alt temasıdır. Bu alt tema dâhilinde Tablo 2.2.'den görüleceği üzere 4 yalan yer almaktadır ve bu alt temada kadın ve erkek katılımcılar tarafından rapor edilen yalan sayıları eşittir. Bu alt tema, kişilerin partnerlerine yaptıkları aktiviteler veya buldukları mekânlarda başka kişi ya da kişilerin bulunup bulunmaması hakkında söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Eğer yalana dâhil olan başka biri herhangi bir kıskançlık durumu oluşturuyorsa bu yalan *Kıskançlık Yaratabilecek Konular* temasına dâhil edilmiştir. 26 yaşındaki kadın katılımcı 56S5FG bu konuda “*...dün ona bugün için misafir ağırlayacağımızı söyledim. Çünkü daha öncesinde bugün için plan yapmıştık. Şimdi de sordu misafirin gelip gelmediğini. +Teyzenler sizde değil mi? –Evet*” şeklinde bir yalan rapor etmiş ve gerçeği söylemiş olsaydı “*Misafir gelmedi. Aslında bugün evde kalmam gerektiği için dışarı çıkamıyorum.*” diyeceğini belirtmiştir. Bu tema dâhilinde yer alan yalanlara başka bir örnek olarak 19 yaşındaki erkek katılımcı Che'nin rapor ettiği “*Çarşıda arkadaşlarıma bir bahis sonucu yemek ısmarlayacağım da kimlere ısmarlayacağımı söylemedim aralarında sevmedikleri olduğu için.*” yalanı gösterilebilir.

2.2.4.2. Plan/Sürpriz Ana Teması

Analiz sonucunda elde edilen ikinci ana tema *Plan/Sürpriz* ana temasıdır. Tablo 2.3.'de belirtildiği gibi bu tema dâhilinde 20 yalan yer almaktadır ve 13 yalan ile (%65) kadın katılımcılar tarafından rapor edilen yalan miktarı erkek katılımcılar tarafından rapor edilen yalanlardan fazladır. Bu tema geleceğe yönelik uzun dönemli planlar ve partnere yapılacak sürprizler hakkında söylenen yalanları temsil etmektedir. Bu tema yalanın partnere yapılacak bir sürpriz ile ilgili veya katılımcının sürpriz içermeyen bir planı ile ilgili olmasına dayalı olarak planlar (2.2.4.2.1) ve sürprizler (2.2.4.2.2) olarak 2 alt temaya ayrılmıştır.

Tablo 2.3. Plan/Sürpriz Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler

	Planlar (Alt Tema)		Sürprizler (Alt Tema)		Plan/Sürpriz (Ana Tema)	
	<i>f</i>	%	%	<i>f</i>	%	%
Veri Sayısı	12			8		20
Katılımcı Sayısı	10			6		13
Yaş						
Ranj	18-27		19-26		18-27	
Ortalama	22.67(SS=3.23)		22.13(SS=2.53)		22.45(SS=2.91)	
Cinsiyet						
Kadın	6	50	7	87.5	13	65
Erkek	6	50	1	12.5	7	35
Mezuniyet						
Lise	7	58.3	5	62.5	12	60
Lisans	2	16.7	3	37.5	5	25
Yüksek L.	3	25	0	0	3	15
Eğitime Devam						
Evet	11	91.7	7	87.5	18	90
Hayır	1	8.3	1	12.5	2	10
İş Durumu						
Tam Zamanlı	1	8.3	1	12.5	2	10
Yarı Zamanlı	0	0	0	0	0	0
Çalışmıyor	11	91.7	7	87.5	18	90
İlişkinin Tanımı						
Sevgili	12	100	8	100	20	100
Sözlü	0	0	0	0	0	0
Nişanlı	0	0	0	0	0	0
İlişkinin Süresi						
2 ay-6 ay	0	0	0	0	0	0
6 ay-12 ay	6	50	5	62.5	11	55
1 yıl-2 yıl	1	8.3	1	12.5	2	10
2 yıl-4 yıl	0	0	0	0	0	0
4 yıl-6 yıl	2	16.7	2	25	4	20
7 yıl	3	25	0	0	3	15
Görüşme						
Her gün	0	0	0	0	0	0
Haftada 1+	4	33.3	3	37.5	7	35
Ayda 1+	7	58.3	3	37.5	10	50
Ayda 1	0	0	1	12.5	1	5
Birkaç ayda 1	0	0	1	12.5	1	5
Daha az	1	8.3	0	0	1	5

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta,

2.2.4.2.1. Planlar Alt Teması

Plan/Sürpriz ana teması dâhilindeki ilk alt tema *planlar* alt temasıdır. Bu alt temada 12 yalan yer almıştır ve bu yalanların kadın ve erkek katılımcılar tarafından rapor edilme miktarları eşittir (Tablo 2.3.). Bu alt tema, kişilerin gerçekleştirmeyi düşündükleri planlar (gezi, eğitim, iş vb.) hakkında partnerlerine söyledikleri yalanları temsil

etmektedir. Bu alt tema dâhilinde en sık olarak toplamda 6 veri ile diğer kişileri de içeren planlara ilişkin yanlış bilgilendirme ve bilgi saklama yalanlarının yer aldığı görülmektedir. Örneğin 21 yaşındaki kadın katılımcı LGI5D2 “*Sevgilime liseden bir yakın erkek arkadaşımın doğum günü olduğunu, yarın onu baş başa kutlayabileceğimizi söyledim. Daha sonra arkadaşımın sınavı nedeniyle iptal oldu ama bunu erkek arkadaşıma söyleme gereği duymadım.*” şeklinde bir yalan rapor etmiştir. 19 yaşındaki kadın katılımcı Koizora da benzer bir yalanı “*Yarın bir işim olmadığını yurtta olacağımı söyledim.*” şeklinde rapor etmiş ve gerçeği söylemiş olsaydı: “*Yarın kuzenimle buluşacağım*” olarak ifade edeceğini belirtmiştir. Bu temada sık olarak yer alan diğer bir konu ise 27 yaşındaki erkek katılımcı Amastrist’in rapor ettiği “*Ne zaman evleneceğiz? Tanışma olayını erteledik mi? Hayır planladığımız gibi.*” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Biraz sarkabilir evet.*” yalanındaki gibi ilişkinin geleceğine dair planlardır.

2.2.4.2.2. Sürprizler Alt Teması

Plan/Sürpriz ana teması dâhilindeki diğer alt tema *sürprizler* alt temasıdır. Tablo 2.3.’den görüldüğü üzere bu alt temada yer alan 8 yalandan 7’si (%87.5) kadın katılımcılar tarafından rapor edilirken, yalnızca 1 yalan (%12.5) erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Bu alt tema, kişilerin partnerlerine yapacakları sürprizler hakkında söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Bu alt tema dâhilindeki verilerin tamamını partnere alınan hediyeler hakkındaki ve partnerin yanına gitme sürprizi hakkındaki yalanlar oluşturmuştur. Partnere alınan hediye hakkındaki 5 veri içerik olarak birbirlerine benzer şekildedir. 24 yaşındaki kadın katılımcı 4QW9Q3 tarafından rapor edilen “*Ona aldığım ilacı göndereceğimi haber verdim ancak ilacın yanında başka hediyem olduğunu söylemedim.*” yalanı ve yine 24 yaşındaki erkek katılımcı D0BMJQ tarafından rapor edilen “*Bir sürprizim vardı ama onu gizlemek için yalan söyledim.*” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Direkt alacağım hediyeyi söyledim.*” yalanı bu benzerliği göstermektedir. Partnerle görüşmeye yönelik sürprizler hakkındaki 3 yalan hem partneri farklı şehirde bulunan ve hem de partneri ile aynı şehirde yaşayan katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Partneri farklı şehirde bulunan 26 yaşındaki kadın katılımcı Redkimchi partnerinin yanına gitmek için yapacağı bir sürprizle ilgili yalanı “*...Ona bugün İstanbul’a vardığı zaman yanına gelmek istediğimi ama maddi*

durumunun elvermemesi yüzünden gelemeyeceğimi söyledim. O da tamam sorun değil dedi. Ama ben gitmeyi düşünüyorum aslında İstanbul'a.” şeklinde rapor etmiştir.

2.2.4.3. Duygular Ana Teması

Analiz sonucunda elde edilen üçüncü ana tema *duygular* ana temasıdır. Bu ana temada 121 yalan yer almaktadır ve Tablo 2.4.'de sunulduğu üzere bu alt tema dâhilindeki 121 yalanın 87'si (%71.9) kadın katılımcılar, 34'ü (%28.1) ise erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Bu tema kişinin kendi duygu durumu, partnere yönelik duyguları, bir başkasına yönelik duyguları ve belirli bir olay/duruma yönelik duyguları hakkında bilgi gizleme veya duyguları gerçekte olduklarından daha olumlu ya da olumsuz olarak aktarma şeklinde söylenen yalanları temsil etmektedir. Bu ana tema duygunun kime/neye yönelik olduğu temelinde kendi duygu durumu (2.2.4.3.1), partnere yönelik duygular (2.2.4.3.2), olay/duruma yönelik duygular (2.2.4.3.3) ve başkasına yönelik duygular (2.2.4.3.4) olmak üzere 4 alt temaya ayrılmıştır.

Tablo 2.4. Duygular Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler

	Kendi Duygu Durumu		Partnere Yönelik Duygular		Olay/Duruma Yönelik Duygular (Alt tema)		Başkasına Yönelik Duygular (Alt tema)		Duygular (Ana Tema)	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Veri Sayısı	30		81		4		6		121	
Katılımcı Sayısı	14		27		4		6		32	
Yaş										
Ranj	18-29		18-29		18-26		21-29		18-29	
Ortalama	22.37		22.73		22.75		23.83		22.69	
	(SS=2.76)		(SS=2.1)		(SS=3.4)		(SS=2.79)		(SS=3.5)	
Cinsiyet										
Kadın	23	76.7	55	67.9	4	100	5	83.3	87	71.9
Erkek	7	23.3	26	32.1	0	0	1	16.7	34	28.1
Mezuniyet										
Lise	20	66.37	48	59.3	2	50	4	66.7	74	61.2
Lisans	10	33	33	40.7	2	50	2	33.3	47	38.8
Yüksek L.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Eğitime Devam										
Evet	26	86.7	65	80.2	4	100	6	100	101	83.5
Hayır	4	13.3	16	19.8	0	0	0	0	20	16.5
İş Durumu										
Tam Zamanlı	5	16.7	19	23.5	0	0	1	16.7	24	19.8
Yarı Zamanlı	0	0	5	6.2	0	0	0	0	6	5
Çalışmıyor	25	83.3	57	70.4	4	100	5	83.3	91	75.2
İlişkinin Tanımı										
Sevgili	29	96.7	79	97.5	4	100	5	83.3	117	96.7
Sözlü	0	0	1	1.2	0	0	0	0	1	.8
Nişanlı	1	3.3	1	1.2	0	0	1	16.7	3	2.5
İlişkinin Süresi										
2 ay-6 ay	6	20	11	13.6	1	25	1	16.7	19	15.7
6 ay-12 ay	13	43.3	27	33.3	2	50	1	16.7	43	35.5
1 yıl-2 yıl	7	23.3	11	13.6	1	25	3	50	22	18.2
2 yıl-4 yıl	4	13.3	15	18.5	0	0	1	16.7	20	16.5
4 yıl-6 yıl	0	0	17	21	0	0	0	0	17	14
7 yıl	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Görüşme										
Her gün	1	3.3	2	2.5	0	0	0	0	3	2.5
Haftada 1+	22	73.3	35	43.2	2	50	3	50	62	51.2
Ayda 1+	5	16.7	21	25.9	1	25	2	33.3	29	24
Ayda 1	0	0	1	1.2	0	0	0	0	1	8
Birkaç ayda 1	2	6.7	6	7.4	1	25	0	0	9	7.4
Daha az	0	0	16	19.8	0	0	1	16.7	17	14

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

2.2.4.3.1. Kendi Duygu Durumu Alt Teması

Duygular ana teması dâhilindeki ilk alt tema *kendi duygu durumu* alt temasıdır. Tablo 2.4.'den bu alt tema dâhilinde 30 yalan bulunduğu ve bu yalanların 23 yalan (%76.7) ile

çoğunluğunun kadın katılımcılardan, 7 yalan (%23.3) ile göreceli olarak daha azının ise erkek katılımcılardan geldiği görülmektedir. Bu alt tema, kişilerin partnerlerine kendi duyguları ve ruh halleri ile ilgili söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Bu alt temadaki 21 yalan üzüntü ve stres gibi olumsuz bir duygu durumunu gizleme veya olumlu olarak ifade etmeyi içermektedir. 21 yaşındaki kadın katılımcı Hartmann “*Bugün yurt odamın penceresinden manzaramı atıp çok güzel olduğunu keyifli bir gün geçirdiğimi söyledim. Aslında burada olmaktan mutsuzum.*” şeklinde olumsuz duygu durumunu olumlu olarak aktardığı bir yalanı rapor etmiştir. 21 yaşındaki erkek katılımcı TY12WD’nin “*Nasılsın sorusuna iyiyim cevabını verdim fakat değilim. Yakından tanıdığım birisinin vefat haberini aldım ve kötü hissediyorum.*” şeklinde rapor ettiği yalanı da benzer yöndedir. Bu verilerde görüldüğü üzere kimi katılımcılar olumsuz duygu durumlarını partnerlerine olumlu olarak ifade etmişlerdir. Kimi katılımcılar ise partnerlerine olumlu duygu durumuna dair bir beyanda bulunmadıkları ancak olumsuz duygu durumlarını gizledikleri durumları bildirmişlerdir. 29 yaşındaki kadın katılımcı Falafel tarafından raporlanan “*Mutlu olmadığımı gizledim.*” yalanı bu içerikteki 8 yalanı örnelemektedir. Bu verilere zıt yönde olarak bazı katılımcılar duygu durumlarını partnerlerine olduğundan daha olumsuz şekilde yansıttıkları durumları bildirmişlerdir. 26 yaşındaki kadın katılımcı Redkimchi böyle bir durumdan “*Erkek arkadaşımın ilgi görebilmek için can sıkıntısı ve hayatın yorgunluğu yüzünden ölmek istediğimi söyledim. Ama aslında asla ölme niyetinde değildim.*” şeklinde bahsetmiştir.

2.2.4.3.2. Partnere Yönelik Duygular Alt Teması

Duygular ana teması dâhilindeki ikinci alt tema *partnere yönelik duygular* alt temasıdır. Tablo 2.4.’den de görüleceği üzere bu alt temadaki 81 yalan *Duygular* ana teması dâhilindeki yalanların çoğunluğunu oluşturmaktadır. Bu alt tema dâhilindeki 55 yalan (%67.9) kadın katılımcılar tarafından, 26 yalan (%32.1) ise erkek katılımcılar tarafından raporlanmıştır. Bu alt tema, kişilerin partnerleriyle ilgili duyguları hakkında söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Bu alt tema dâhilinde en sık olarak partnere sinirlenildiği halde bu durumu yansıtmama yalanlarının yer aldığı görülmektedir. Böyle bir durumu içeren 32 yalandan bir tanesi 21 yaşındaki kadın katılımcı Hardal tarafından şu şekilde rapor edilmiştir: “*...hem bu duruma hem de arkadaşlarıyla saatlerce dışarıda olmasına*

sinirlendim. Fakat o bana sen bana kızmışsın dediğinde “yoo kızmadım” dedim”. Katılımcıların ilişkilerine yönelik duyguları hakkında duygularını yanlış ilettikleri 13 yalan bu alt temada en sık olarak görülen ikinci konuyu oluşturmaktadır. 24 yaşındaki erkek katılımcı Marslipsikolog tarafından rapor edilen *“İlişimize dair sabır derecem yüksek.”* Gerçeği söylemiş olsaydı *“Sabrımı tüketecek hamleler yaptıkça ben uzaklaşıyorum her şeyden.”* yalanı ve 24 yaşındaki erkek katılımcı D0BMJQ tarafından rapor edilen *“İleriye dönük umutların kırılmasına rağmen bunu dile getiremedim.”* yalanı ilişkiye yönelik duygular hakkındaki yalanları örnekler niteliktedir. Katılımcılar aynı zamanda partnerlerini özlemedikleri halde özlediklerini söyledikleri iletişimlerini toplamda 10 yalan ile ilişkiye yönelik duygular konusundaki yalanlara benzer sıklıkta rapor etmişlerdir. 21 yaşındaki erkek katılımcı Rhaegal böyle bir konuşmayı *“... “beni özledin mi?” “ne kadar özledin?” gibi sorular soruyor. Kendisi özlüyor olabilir ama ben özlememe rağmen, benden onları duymak istediği için öyle söyledim.”* şeklinde rapor etmiştir. 21 yaşındaki kadın katılımcı 56147 ise benzer bir yalanı *“Çok da özlemediğim halde o özledim diyince ben de özledim dedim.”* şeklinde ifade etmiştir. Bu konular hakkındaki yalanlar dışında katılımcılar partnerlerine sinirlendikleri/bozuldukları ancak nedenini söylemeden soğuk davranarak partnerin sebebini anlamasını bekledikleri durumlardan da bahsetmişlerdir. 21 yaşındaki kadın katılımcı LG15D2 tarafından rapor edilen *“1 gün önce bana verdiği bir sözü tutmadığı için soğuk davrandım neden soğuk davrandığımı sormasını bekledim ama fark etmedi. Sebebini söylemedim.”* yalanı ve 22 yaşındaki kadın katılımcı Nocturne tarafından rapor edilen *“Buluşmamızı yorgunum diyerek iptal ettiğinde ona bozulmuştum, sonrasında modum düştüğü için neden alındığımı söylemeyerek sadece soğuk davrandım.”* yalanı bu durumları anlatan 4 veriden iki tanesidir.

2.2.4.3.3. Olay ya da Duruma Yönelik Duygular Alt Teması

Duygular ana teması dâhilindeki üçüncü alt tema *olay ya da duruma yönelik duygular* alt temasıdır. Bu alt temadaki 4 yalanın tamamı kadın katılımcılar tarafından rapor edilmiştir (Tablo 2.4.). Bu alt tema, kişilerin partnerlerine bir olaya veya duruma yönelik duyguları ile ilgili söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Partner ile iletişime geçme imkânsızlığı durumuna yönelik duygular hakkındaki yalanlar ve partneri de

içeren diğer durumlara ilişkin duygular hakkındaki yalanlar bu alt temada sık olarak ve eşit sayıda yer almıştır. 26 yaşındaki kadın katılımcı Redkimchi tarafından rapor edilen *“Erkek arkadaşım sıklıkla iletişim kuramıyoruz o uzak bir yerde çalıştığı için. Arada mesajlaştığımız zamanlarda da ben olabildiğince çok onla zaman geçirmek istiyorum. Ama onun işi olduğu zaman benden müsaade isteyip işine dönmesi gerekiyor. Ben buna çok üzülüyorum ama üzülmemiş gibi davranıyorum. Az evvel de aynısı oldu. Sanki olgunlukla karşılıyormuşum gibi davrandım.”* yalanı ilk gruptaki verileri; 24 yaşındaki kadın katılımcı Hartmann tarafından rapor edilen *“Sevgilim erkek kardeşi ve ikisinin de tanıdığı bir erkek arkadaşları ile yazlığa gitti. Ama bu arkadaşı lisedeki kız arkadaşının kardeşi. Bu durum beni rahatsız ediyor ama bunu ona söylemedim.”* yalanı ise ikinci gruptaki verileri örneklendirmektedir.

2.2.4.3.4. Başkasına Yönelik Duygular Alt Teması

Duygular ana teması dâhilindeki son alt tema *başkasına yönelik duygular* alt temasıdır. Tablo 2.4.’de görüldüğü üzere bu alt temada 6 yalan yer almaktadır ve bu yalanların 5 yalan (%83.3) ile çoğunluğu kadın katılımcılar tarafından rapor edilmiş, sadece 1 yalan (%16.7) erkek katılımcı tarafından rapor edilmiştir. Bu alt tema, kişilerin partnerlerine üçüncü kişi veya kişiler hakkındaki duyguları ile ilgili söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Verilerin kodlanmasında eğer duyguların hedefi olan kişi herhangi bir kıskançlık durumu oluşturuyorsa bu yalan *Kıskançlık Yaratabilecek Konular* temasına dâhil edilmiştir. Bu alt tema dâhilindeki tüm yalanlar partnerin akraba ya da arkadaşlarına yönelik duyguların gerçekte olduğundan daha olumlu olarak yansıtılması şeklindedir. 24 yaşındaki erkek katılımcı Mandalina partnerinin arkadaşlarına yönelik duygusu hakkındaki bir yalandan *“Arkadaşlarımızdan konu açılmışken bir arkadaşını benim de sevdiğimi belirttim fakat bu doğru değildi.”* şeklinde bahsetmiştir. 22 yaşındaki kadın katılımcı 65ERN8 ise partnerinin ailesi hakkındaki bir duygusuna ilişkin bir yalanı *“...çok seviyorum anneni dedim ama aslında o kadar da çok sevmiyorum bazı konularda gıcık oluyorum.”* şeklinde rapor etmiştir.

2.2.4.4. Düşünceler Ana Teması

Analiz sonucunda elde edilen dördüncü ana tema *düşünceler* ana temasıdır. Bu tema dâhilinde Tablo 2.5.'de sunulduğu üzere 84 yalan yer almaktadır ve bu yalanların 54'ü (%64.3) kadın katılımcılar, 30'u (%35.7) ise erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Bu tema, herhangi bir olay, durum, obje, kişi ve partner hakkında sahip olunan düşünceler hakkında söylenen yalanları temsil etmektedir. Bu ana tema düşüncenin konusu temelinde beğeniler (2.2.4.4.1), beklenti ve tahminler (2.2.4.4.2), tercih ve istekler (2.2.4.4.3) ve konu hakkındaki düşünceler (2.2.4.4.4) olmak üzere 4 alt temaya ayrılmıştır.

Tablo 2.5. Düşünceler Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler

	Beğeniler		Beklenti ve Tahminler		Tercih ve İstekler		Konu Hakkındaki Düşünceler		Düşünceler	
	(Alt tema)		(Alt tema)		(Alt tema)		(Alt tema)		(Ana Tema)	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Veri Sayısı	20		11		35		18		84	
Katılımcı Sayısı	15		8		26		12		34	
Yaş										
Ranj	19-24		21-27		18-29		19-27		18-29	
Ortalama	21.55(SS=1.67)		23(SS=1.67)		23.2(SS=2.72)		23.83(SS=1.98)		22.92(SS=2.34)	
Cinsiyet										
Kadın	15	75	6	54.5	24	68.6	9	50	54	64.3
Erkek	5	25	5	45.5	11	31.4	9	50	30	35.7
Mezuniyet										
Lise	17	85	7	63.6	24	68.6	6	33.3	54	64.3
Lisans	3	15	3	27.3	9	25.7	11	61.1	26	31
Yüksek L.	0	0	1	9.1	2	5.7	1	5.6	4	4.8
Eğitime Devam										
Evet	19	95	9	81.8	30	85.7	14	7.8	72	85.7
Hayır	1	5	2	18.2	5	14.3	4	22.2	12	14.3
İş Durumu										
Tam Zamanlı	1	5	2	18.2	7	20	4	22.2	14	16.7
Yarı Zamanlı	3	15	0	0	3	8.6	0	0	6	7.1
Çalışmıyor	16	80	9	81.8	23	71.4	14	77.8	64	76.2
İlişkinin Tanımı										
Sevgili	20	100	11	100	31	88.6	18	100	80	95.2
Sözlü	0	0	0	0	1	2.9	0	0	1	1.2
Nişanlı	0	0	0	0	3	8.6	0	0	3	3.6
İlişkinin Süresi										
2-6 ay	4	20	0	0	5	14.3	4	22.2	13	15.5
6-12 ay	8	40	4	36.4	10	28.6	7	38.9	29	34.5
1-2 yıl	3	15	3	27.3	7	20	3	16.7	16	19
2-4 yıl	4	20	2	18.2	8	22.9	3	16.7	17	20.2
4-6 yıl	1	5	1	9.1	3	8.6	0	0	5	6
7 yıl	0	0	1	9.1	2	5.7	1	5.6	4	4.8
Görüşme Sıklığı										
Her gün	2	10	0	0	1	2.9	1	5.6	4	4.8
Haftada 1+	15	75	6	54.5	23	65.7	9	50	53	63.1
Ayda 1+	2	10	5	45.5	8	22.9	7	38.9	22	26.2
Ayda 1	1	5	0	0	2	5.7	0	0	3	3.6
Birkaç ayda 1	0	0	0	0	1	2.9	7	38.9	2	2.4
Daha az	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

2.2.4.4.1. Beğeniler Alt Teması

Düşünceler ana teması dâhilindeki ilk alt tema *beğeniler* alt temasıdır. Bu alt temadaki 20 yalandan 15 yalan (%75) ile çoğunluğu kadın katılımcılar tarafından rapor edilmiş, 5 yalan (%25) ise erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir (Tablo 2.5). Bu alt tema,

kişilerin partnerlerine belirli durum, obje veya partnere yönelik beğenileri/hoşlanma düzeyleri hakkında söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Katılımcılar en sık olarak partnerin fiziksel görünüşlerine dair beğenilerini gerçek görüşlerinden zıt yönde ifade ettikleri durumları raporlamışlardır. Fiziksel görünüme dair beğeniler hakkındaki 13 yalan partnerin vücut yapısı, yüzü ve saç/sakallarına ilişkindir. 21 yaşındaki kadın katılımcı 56147 partnerinin vücut yapısına dair düşüncesine ilişkin bir yalanı “*Bence kilon iyi zayıf değilsin o kadar ve istersen çok rahat kilo alabilirsin.*” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Bence fazla zayıfsın biraz zorlayıp kilo alsan görüntü olarak da sağlığın için de iyi olur.*” şeklinde rapor etmiştir. 21 yaşındaki erkek katılımcı TY12WD tarafından rapor edilen “*Saçlarının yeni halini beğenmediğim halde beğendiğimi söyledim.*” yalanı da partnerin saçları hakkındaki düşüncelere dair yalanlara örnek olarak gösterilebilir. Katılımcılar aynı zamanda partnerlerine müzik, film ve satın alınacak eşyalar hakkındaki düşünceleri hakkında da yalan söylediklerini rapor etmişlerdir. 24 yaşındaki erkek katılımcı Lvnt tarafından rapor edilen “*Sevgilime bana dinlettiği Korece müziği beğendiğimi söyledim.*” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Beğenmediğimi söyledim.*” yalanı bu konular hakkındaki verileri örneklendirmektedir.

2.2.4.4.2. Beklenti ve Tahminler Alt Teması

Düşünceler ana teması dâhilindeki ikinci alt tema *beklenti ve tahminler* alt temasıdır. Bu alt tema dâhilinde 11 yalan yer almaktadır. Tablo 2.5’den görüldüğü gibi bu yalanların 6 tanesi (%54.5) kadın, 5 tanesi (%45.5) ise erkek katılımcılar tarafından raporlanmıştır. Bu alt tema, kişilerin yaklaşan belirli olaylar hakkındaki beklenti ve tahminleri ve partnerleri/ilişkileri ile ilgili geleceğe yönelik düşünceleri hakkında söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Katılımcılar en sık olarak partnerin gireceği bir sınavdan alacağı sonuca dair veya partnerin iş başvurusunun sonucuna dair tahminleri olumsuz yönde iken partnerlerine olumlu olarak ifade ettikleri yalanları rapor etmişlerdir. Bu konudaki 8 yalandan 6 tanesi sınav sonuçlarına dair beklentiler hakkındadır. 23 yaşındaki kadın katılımcı Kek değil kekstra bu konudaki bir yalanı “*Sınav kaygısı yaşadığını söyledi kazanamayacağından endişe ettiğini söyledi ben de kazanacağına inandığımı kafasına takmamasını söyledim.*” şeklinde ifade etmiş ve gerçeği söylemiş olsaydı “*Kazanamayacağını düşünüyorum.*” olarak söyleyeceğini belirtmiştir. Diğer 2

yalan ise iş başvurusunun sonucuna yönelik tahminler hakkındadır. 21 yaşındaki erkek katılımcı TY12WD tarafından rapor edilen *“İş başvurusunun kabul edilmeyeceğini düşünmeme rağmen muhtemelen kabul edileceğini söyledim.”* yalanı iş başvuruları hakkında yalanları örneklemektedir. Bu alt tema dâhilindeki 1 veri ise ilişkinin geleceğine ilişkindir ve 24 yaşındaki kadın katılımcı limonata tarafından şu şekilde ifade edilmiştir *“Ne yaşarsak yaşayalım onu hep hatırlayacağımı, iyi hatırlayacağımı söyledim. Bu aslında uzak gelmiyor bana ama kötü hatırlama ihtimalinin de varlığını biliyorum.”*

2.2.4.4.3. Tercih ve İstekler Alt Teması

Düşünceler ana teması dâhilindeki üçüncü alt tema *tercih ve istekler* alt temasıdır. Tablo 2.5.’de gösterildiği üzere bu alt temada 35 yalan yer almaktadır. Bu 35 yalanın 24 tanesi (%68.6) kadın, 11 tanesi (%31.4) ise erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Bu alt tema, kişilerin partnerlerine tercihleri, istedikleri ve istemedikleri şeyler hakkında söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Bu alt tema dâhilindeki yalanların büyük çoğunluğunu yemek, film, tatil planları, kurslar gibi çeşitli konulardaki tercihler hakkında söylenen yalanlar oluşmaktadır. 24 yaşındaki erkek katılımcı Mandalina tarafından rapor edilen *“Bugün yemekseptinden yemek siparişi sırasında hamburger ile döner arasında seçim yapmamız gerekti. Canım döner çekmesine rağmen partnerimin canının hamburger çekmesinden dolayı ben de hamburger istiyorum dedim.”* yalanı ve 23 yaşındaki kadın katılımcı CXCIUH tarafından rapor edilen *“Tatil planlarımızı yaparken arkadaşlarımızla plan yaptık. Sonrasında bayramın 2. günü çalışacağı için beni yanına çağırırdı. Bende deniz kenarında tatil yapmak istememe rağmen bir şey söylemedim.”* yalanı çeşitli konulardaki tercihler hakkındaki yalanları örneklendirmektedir.

Katılımcılar aynı zamanda partnerleri ile görüşmeye yönelik tercihleri hakkında söyledikleri yalanları da rapor etmişlerdir. Kimi katılımcılar görüşmeyi tercih etmeyecekleri halde görüşmek istediklerini belirtirken, örneğin 21 yaşındaki kadın katılımcı Hardal tarafından rapor edilen *“Yarın akşam buluşabileceğimizi söyledi, aslında ders çalışmak için evde kalmam gerek ancak ona “tamam olur” diyerek çok*

hevesli gibi bir cevap verdim.” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Benim ders çalışmam gerek başka uygun bir zamanda görüşelim.*” yalanı; kimi katılımcılar ise görüşmek istedikleri halde bunu farklı yansıttıklarını bildirmişlerdir. Örneğin 21 yaşındaki kadın katılımcı 56147 bu konudaki bir yalanı “*...ama arkadaşıyla oyuna da gitti. Daha sonra ben gelmesini istediğim halde gelme istersen dedim ve ısrar ettim.*” şeklinde ifade etmiştir. Bazı katılımcılar ise partnerin ailesi ile görüşmeye yönelik tercihleri hakkında söyledikleri yalanlardan bahsetmişlerdir. 29 yaşındaki kadın katılımcı Falafel bu konudaki bir yalanı “*Anne ve babası ile pazara gitmek istediğimi söyledim.*” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Aslında dışarı çıkmak istemiyordum ve ders çalışmam gerekiyordu.*” şeklinde anlatmıştır.

2.2.4.4.4. Konu Hakkındaki Düşünceler Alt Teması

Düşünceler ana teması dâhilindeki son alt tema *konu hakkındaki düşünceler* alt temasıdır. Bu alt temada yer alan 18 yalan için kadın ve erkek katılımcılar tarafından rapor edilen yalan sayıları eşittir (Tablo 2.5.). Bu alt tema, kişilerin partnerlerine gerçekleşen bir eylem, içinde bulunulan durum veya spesifik bir konu veya olay hakkındaki düşünceleri ile ilgili söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Bu alt tema dâhilindeki verilerde yer alma sıklığı açısından öne çıkan bir konu görülmemiştir. Bazı katılımcılar partnerleri ve partnerlerinin arkadaşları hakkındaki düşüncelerini içeren yalanları rapor etmişlerdir. 24 yaşındaki erkek katılımcı D0BMJQ tarafından rapor edilen “*Kız arkadaşımın kurduğu bir cümleye tam olarak inanmama rağmen inanmış gibi cevap verdim.*” yalanı ilk gruptaki yalanlara örnek oluştururken; yine aynı katılımcı tarafından rapor edilen “*Normalde daha önce davet edileceği söylenen bir organizasyon gerçekleşmiş ve bundan yeni haberi olmuştu. Bana anlattığında arkadaşlarının unutmış olabileceğini söyledim.*” Gerçeği söylemiş olsaydı “*Aşkım o insanlar senin yakın arkadaşın olamaz hiçbir zaman boşver onları derdim.*” yalanı ise ikinci gruptaki verilere örnek oluşturmaktadır. Kimi katılımcılar ise ilişkiler hakkındaki düşüncelerine dair yalanlarını rapor etmişlerdir. 26 yaşındaki kadın katılımcı Redkimchi tarafından rapor edilen “*Erkek arkadaşımınla ufak bir konuda tartışırken en sonunda yumuşadık birbirimize karşı. O “sevgi her şeyi yener” dedi. Ben de “evet” dedim. Ama aslında her şeyi yenebileceğini düşünmüyorum.*” yalanı bu verilere örnek oluşturmaktadır. Bu

veriler dışında bu alt tema dâhilinde iş, eğitim, çeşitli alışverişler ve sigara kullanımına dair düşünceler hakkında söylenilen yalanlara dair veriler yer almaktadır.

2.2.4.5. Sahip Olunanlar ve Başarılar Ana Teması

Analiz sonucunda ortaya çıkan beşinci ana tema *sahip olunanlar ve başarılar* ana temasıdır. Tablo 2.6.'da gösterildiği üzere bu temada yer alan 19 yalandan 3'ü (%15.8) kadın katılımcılar tarafından, 16 yalan (%84.2) ile çoğunluğu ise erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Aynı zamanda, bu ana tema dâhilinde yer alan yalanların %52.6'sı çalışmayan; %47.4'ü ise yarı zamanlı ya da tam zamanlı olarak çalışan katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Yine bu ana temadaki yalanların %89.5'inin lisans ya da yüksek lisans mezunu olan katılımcılar tarafından rapor edildiği de görülmektedir. Bu tema, sahip olunanlar, bilgiler, başarılar ve başarısızlıklar hakkında söylenilen yalanları temsil etmektedir. Bu tema maddi gelir/giderler hakkında veya iş/okul başarıları hakkında olmasına dayalı olarak maddiyat (5.1) ve başarılar (5.2) olmak üzere 2 alt temaya ayrılmıştır.

Tablo 2.6. Sahip Olunanlar ve Başarılar Ana Teması ve Alt Temalarında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler

	Maddiyat		Başarılar		Sahip Olunanlar ve Başarılar (Ana Tema)	
	(Alt Tema)		(Alt Tema)			
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Veri Sayısı	16		3		19	
Katılımcı Sayısı	8		3		9	
Yaş						
Ranj	21-29		24-27		21-29	
Ortalama	25.81(SS=2.17)		25(SS=1.73)		25.68(SS=2.08)	
Cinsiyet						
Kadın	2	12.5	1	33.3	3	15.8
Erkek	14	87.5	2	66.7	16	84.2
Mezuniyet						
Lise	2	12.5	0	0	2	10.5
Lisans	6	37.5	2	66.7	8	42.1
Yüksek L.	8	50	1	33.3	9	47.4
Eğitime Devam						
Evet	13	81.3	2	66.7	15	78.9
Hayır	3	18.8	1	33.3	4	21.1
İş Durumu						
Tam Zamanlı	5	31.3	1	33.3	6	31.6
Yarı Zamanlı	2	12.5	1	33.3	3	15.8
Çalışmıyor	9	56.3	1	33.3	10	52.6
İlişkinin Tanımı						
Sevgili	14	87.5	3	100	17	89.5
Sözlü	1	6.3	0	0	1	5.3
Nişanlı	1	6.3	0	0	1	5.3
İlişkinin Süresi						
2 ay-6 ay	0	0	0	0	0	0
6 ay-12 ay	3	18.8	2	66.7	5	26.3
1 yıl-2 yıl	1	6.3	0	0	1	5.3
2 yıl-4 yıl	3	18.8	0	0	3	15.8
4 yıl-6 yıl	2	12.5	0	0	2	10.5
7 yıl	7	43.8	1	33.3	8	42.1
Görüşme						
Her gün	1	6.3	0	0	1	5.3
Haftada 1+	6	37.5	1	33.3	7	36.8
Ayda 1+	9	56.3	1	33.3	10	52.6
Ayda 1	0	0	1	33.3	1	5.3
Birkaç ayda 1	0	0	0	0	0	0
Daha az	0	0	0	0	0	0

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

2.2.4.5.1. Maddiyat

Sahip olunanlar ve başarılar ana teması dâhilindeki birinci alt tema *maddiyat* alt temasıdır. Bu alt tema dâhilinde Tablo 2.6.'dan da görüleceği üzere 16 yalan yer almaktadır ve bu yalanların 14 yalan ile (%87.5) çoğunluğunu erkek katılımcılardan

gelen yalanlar oluşturmaktadır. Bu alt temada yer alan yalanların %87.5'inin lisans ya da yüksek lisans mezunu katılımcılar tarafından ve %43.8 ile yarıya yakınının yarı zamanlı ya da tam zamanlı çalışan katılımcılar tarafından rapor edildiği görülmektedir. Bu alt tema, kişilerin partnerlerine sahip oldukları maddi kaynaklar, borçları ve ellerine geçen para miktarı hakkında söyledikleri finansal yalanları temsil etmektedir. Bu alt tema dâhilinde en sık olarak borçlar hakkındaki yalanların yer aldığı görülmektedir. 27 yaşındaki erkek katılımcı Amastrist tarafından rapor edilen “*Tüm borçlarınızı ödedin mi? Evet hayatım hallediyorum.*” Gerçeği söylemiş olsaydı: “*Henüz tamamını halletmedim.*” yalanı borçlar hakkındaki yalanları örneklendirmektedir. Katılımcıların sık olarak rapor ettiği bir diğer konu ise gelirler ve sahip olunan para miktarıdır. Katılımcılar paraları olduğu halde olmadığını belirttikleri ve olmadığı halde olduğunu belirttikleri durumlardan bahsetmişlerdir. 23 yaşındaki erkek katılımcı Beta bu konu hakkındaki bir yalanı “*Partnerim bana borç vermeyi teklif etti ben ise param olduğunu söyledim*” şeklinde rapor etmiş ve gerçeği söylemiş olsaydı “*Param yok idare edemiyorum çünkü sürekli dışarıda plan yapıyoruz.*” olarak ifade edeceğini belirtmiştir. Benzer konudaki başka bir yalan 28 yaşındaki erkek katılımcı e36 tarafından “*Aslında banka hesabımda hala param olmasına rağmen eksi bakiyeye kadar düştüğümü söyleyerek kandırma yaptım.*” şeklinde ifade edilmiştir. İki erkek katılımcı tarafından rapor edilen bu yalanlar sahip olunan para miktarı hakkındaki verileri örneklemeaktadır. Bu konular dışında bazı katılımcılar giderleri hakkında yalan söylemişlerdir. Örneğin, 29 yaşındaki kadın katılımcı Falafel bu konu hakkındaki bir yalanı “*Aracımın masraf çıkardığımı ve onu ödediğimi gizledim, sorduğunda masraf olmadı dedim*” şeklinde rapor etmiştir.

2.2.4.5.2. Başarılar Alt Teması

Sahip olunanlar ve başarılar ana teması dâhilindeki ikinci alt tema *başarılar* alt temasıdır. Bu alt tema dâhilinde 3 yalan yer almaktadır ve bu 3 yalanın 1'i (%33.3) kadın, 2'si (%66.7) ise erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir (Tablo 2.6.). Bu alt tema dâhilinde yer alan yalanların tamamı lisans ya da yüksek lisans mezunu katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Aynı zamanda yalanların %66.6'sının yarı zamanlı ya da tam zamanlı olarak çalışan katılımcılar tarafından rapor edildiği

görülmektedir (Tablo 2.6.). Bu alt tema, kişilerin partnerlerine başarıları ve başarısızlıkları ile ilgili söyledikleri yalanları temsil etmektedir. Bu alt temadaki verilerin tamamı iş ve eğitim başarıları hakkındadır. Bazı katılımcılar bir eğitim/iş konusundaki başarısını gerçekte olduğundan daha iyi gösterirken, bazıları olduğundan daha kötü göstermiş veya başarılarını gizlemişlerdir. 24 yaşındaki erkek katılımcı Mandalina tarafından rapor edilen *“Bugün yüksek lisans mülakatından çıktıktan sonra nasıl geçti diye soran partnerime fena değil dedim fakat mülakatım çok kötü geçmişti”* yalanı ilk gruptaki yalanlara; 27 yaşındaki erkek katılımcı Amastrist tarafından rapor edilen *“İş görüşmesine gittim işe alındım ve tarih verdiler bunu tam netleşmeden paylaşmak istemedim.”* yalanı ise ikinci gruptaki yalanlara örnek olarak gösterilebilir.

2.2.4.6. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Ana Teması

Analiz sonucunda elde edilen altıncı ana tema *kıskançlık yaratabilecek konular* ana temasıdır. Bu ana temada Tablo 2.7.’de sunulduğu üzere 34 yalan yer almaktadır. Bu ana temadaki yalanların 24 tanesi (%70.6) kadın, 10 tanesi ise (%29.4) erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir. Bu tema, partnerde kıskançlık duygusuna sebep olabilecek herhangi bir durum, olay, duygu ve düşünce hakkında söylenen yalanları temsil etmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu partnerinin görüşmesini/iletişime girmesini istemediği bir karşı cins ile görüşme/iletişime geçme dolayını partnerinden gizlediği durumları raporlamışlardır. 24 yaşındaki erkek katılımcı D0BMJQ iletişime geçme hakkındaki böyle bir durumu şu şekilde anlatmıştır: *“Normalde gece geç saatte kızlarla konuşmamdan rahatsız olurdu ben konuşmak zorunda kaldım ama bunu söylemedim”*. 24 yaşındaki kadın katılımcı limonata ise görüşme hakkındaki bir yalanını *“Bugün Ahmet’in (erkek arkadaşım) çok da sevmediği bir arkadaşım (cinsiyeti erkek olan bir arkadaşım) görüştüm ve ona söylemedim. Ne yaptığımı sorduğu zaman ise sadece kız kardeşimle dışarıda olduğumuzu söyledim...”* şeklinde ifade etmiştir. Bu konularla bağlantılı olarak kişilerin kendilerine gelen mesajları partnerlerine kasıtlı olarak söylemedikleri yalanlar da bu tema dâhilinde yer almaktadır. 22 yaşındaki kadın katılımcı 65ERN8 tarafından rapor edilen *“Sınıftan yakın erkek arkadaşım mesaj attı bunu sevgilime söylemedim çünkü sevgilim o çocuğun iyi niyetli olmadığını düşünüyor benden hoşlandığını düşünüyor bende kavga edip moralimiz*

bozulmasın diye söylemedim.” yalanı bu verileri örneklendirmektedir. Bazı katılımcılar ise başka bir kişiye yönelik romantik/cinsel duygu ve düşünceleri hakkındaki yalanlarını ifade etmişlerdir. 26 yaşındaki kadın katılımcı Redkimchi tarafından bu konu hakkında rapor edilen bir yalan şu şekildedir *“Bugün eski erkek arkadaşımı düşünüp ağladım ama bunu şimdiki erkek arkadaşımın gizliyorum.”*. Bu konular dışında kimi katılımcılar da eski sevgilileri hakkındaki gerçekler hakkında yalan söylemişlerdir. 21 yaşındaki erkek katılımcı TY12WD tarafından rapor edilen *“Odamda geçen seneden kalma bir toka buldu sevgilim, ve kime ait olduğunu sordu. Yakın arkadaşımın olduğunu söyledim.”* Gerçeği söylemiş olsaydı: *“Toka eski sevgilimden kalmış, daha önce ben de fark etmemiştim.”* yalanı bu verileri örneklendirmektedir.

Tablo 2.7. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Ana Temasında Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler

	Kıskançlık Yaratabilecek Konular (Ana tema)			Kıskançlık Yaratabilecek Konular (Ana tema)	
	<i>f</i>	%		<i>f</i>	%
Veri Sayısı	34		İlişkinin Tanımı		
Katılımcı Sayısı	22		Sevgili	34	100
Yaş			Sözlü	0	0
Ranj	18-28		Nişanlı	0	0
Ortalama	23(SS=2.2)		İlişkinin Süresi		
Cinsiyet			2 ay-6 ay	3	8.8
Kadın	24	70.6	6 ay-12 ay	9	26.5
Erkek	10	29.4	1 yıl-2 yıl	14	41.2
Mezuniyet			2 yıl-4 yıl	6	17.6
Lise	20	58.8	4 yıl-6 yıl	2	5.9
Lisans	13	38.2	7 yıl	0	0
Yüksek lisans	1	2.9	Görüşme		
Eğitime Devam			Her gün	0	0
Evet	29	85.3	Haftada 1+	22	64.7
Hayır	5	14.7	Ayda 1+	6	17.6
İş Durumu			Ayda 1	2	5.9
Tam Zamanlı	5	14.7	Birkaç ayda 1	2	5.9
Yarı Zamanlı	2	5.9	Daha az	2	5.9
Çalışmıyor	27	79.4			

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

2.2.4.7. Açıklamalar Ana Teması

Analiz sonucunda elde edilen son ana tema *açıklamalar* ana temasıdır. Bu ana temada 26 yalan yer almaktadır. Bu 26 yalandan çoğunluğu 20 yalan (%76.9) ile kadın

katılımcılar tarafından; 6 yalan (%23.1) ise erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir (Tablo 2.8.). Bu tema, gerçekleştirilmiş bir davranış veya bir olay/durumun gerçekleşme nedeni hakkında söylenen yalanları temsil etmektedir. Bu tema dâhilinde en sık olarak partneri telefon ile aramaya ilişkin sunulan nedenlere dair yalanların yer aldığı görülmektedir. 22 yaşındaki kadın katılımcı Samsa'nın bu konuda rapor ettiği yalan şu şekildedir: *“Arayıp buluşalım mı diyecektim ama arkadaşlarıyla olduğunu öğrenince napıyorsun diye aradığımı söyledim.”* Bu verilere zıt yönde olarak bazı katılımcılar partnerin mesajlarına cevap vermeme sebepleri hakkında söyledikleri yalanları rapor etmişlerdir. Örneğin 21 yaşındaki kadın katılımcı R6QZVS'nin rapor ettiği *“Arkadaşlarımla dışarıdaydım. Sevgilim mesaj atmıştı. Gördüm ama sonra cevap veririm diye düşündüm. Sonrasında bana niye cevap vermediğimi sorunca o sırada meşguldüm elim doluydu gibi bir şey dedim.”* Yalanı bu konudaki hakkındaki yalanları örneklendirmektedir. Kimi katılımcılar ise olası bir görüşmeyi engellemek/süresini kısaltmak için sundukları açıklamalar hakkında yalan söylemişlerdir. Bu verilerden bazıları yalnızca partnerle olacak bir görüşmeyi engellemek için iken; bazıları ise partner dışında ailesi, arkadaşları gibi kişilerin de dahil olacağı etkinlikler için söylenmiştir. 22 yaşındaki erkek katılımcı justgonnashake tarafından rapor edilen *“Birkaç gündür görüşmüyorduk, buluşma planımız vardı ama o an hiç gidesim olmadığı için sınava çalışayım bugün diyerek bahane uydurdum...”* yalanı ve 26 yaşındaki erkek katılımcı XN0YN6 tarafından rapor edilen *“Bugün gelen davet üzerine aile ziyaretinin süresini kontrol altına almak adına yapmam gereken işlerin süresi, boyutu ve planlaması üzerine gerçeğe yakın fakat tam anlamı ile doğru olmayan ifadeler kullandım...”* yalanı bu konu hakkındaki yalanları örneklendirmektedir.

Tablo 2.8. Açıklamalar Ana Temasında Yer Alan Verilere ve Tüm Verilere İlişkin Demografik Bilgiler

	Açıklamalar (Ana tema)		Tüm Veriler	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Veri Sayısı	26		422	
Katılımcı Sayısı	19		52	
Yaş				
Ranj	18-29		18-29	
Ortalama	22.19(SS=2.81)		22.84(SS=2.43)	
Cinsiyet				
Kadın	20	76.9	273	64.7
Erkek	6	23.1	149	35.3
Mezuniyet				
Lise	18	69.2	252	59.7
Lisans	8	30.8	151	35.8
Yüksek lisans	0	0	19	4.5
Eğitime Devam				
Evet	25	96.2	368	87.2
Hayır	1	3.8	54	12.8
İş Durumu				
Tam Zamanlı	2	7.7	78	18.5
Yarı Zamanlı	2	7.7	23	5.5
Çalışmıyor	22	84.6	321	76.1
İlişkinin Tanımı				
Sevgili	24	92.4	406	1.4
Sözlü	1	3.8	6	96.2
Nişanlı	1	3.8	10	2.4
İlişkinin Süresi				
2 ay-6 ay	1	7.7	50	11.8
6 ay-12 ay	8	30.8	148	35.1
1 yıl-2 yıl	6	23.1	89	21.1
2 yıl-4 yıl	5	19.2	73	17.3
4 yıl-6 yıl	5	19.2	46	10.9
7 yıl	0	0	16	3.8
Görüşme Sıklığı				
Her gün	3	11.5	21	5
Haftada 1+	14	53.8	229	54.3
Ayda 1+	5	19.2	115	27.3
Ayda 1	2	7.7	14	3.3
Birkaç ayda 1	1	3.8	17	4
Daha az	1	3.8	26	6.2

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

2.2.4.8. Muhtelif

Verilerin analizi sürecinde oluşturulan diğer hiçbir tema/alt temaya dâhil olmayan yalanlar yargıcılar tarafından *Çeşitli* kategorisinde sınıflandırılmıştır. Üç yargıcının birbirinden farklı alt temalar ile kodladığı yalanlar ise *Kod Yok* olarak

değerlendirilmiştir. Her iki kategorideki verilerin kodlanmamış yalanları içermesi nedeni ile bu yalanlar *Muhtelif* başlığı altında birleştirilmiştir. Tablo 2.9.'dan görüldüğü gibi bu başlıkta 40 yalan yer almaktadır ve bu yalanların 30'u kadın, 10'u ise erkek katılımcılar tarafından rapor edilmiştir.

21 yaşındaki kadın katılımcı LGI5D2 tarafından rapor edilen *"Kendimi hasta hissediyordum bunu biraz abartarak ona söyledim. Hiç halimin olmadığını, kafamı zor taşıdığımı söyledim."* yalanı, 22 yaşındaki kadın katılımcı 65ERN8 tarafından rapor edilen *"Annemle babam kavga etti ama ben sevgilimle üzülmesin zaten az konuşuyoruz diye bunu paylaşmadım."* yalanı ve 24 yaşındaki erkek katılımcı Mandalina tarafından rapor edilen *"Eve gelen bir arkadaşımızın partnerime herhangi bir selam söylememesine rağmen ona arkadaşımın sana selamı var dedim."* yalanı yargıcıların çeşitli kategorisine dâhil ettikleri verileri örneklendirmektedir.

22 yaşındaki kadın katılımcı Nocturne tarafından rapor edilen *"Bazı zamanlar cinsel hastalıklara yönelik partnerim ve kendim hakkında kaygı duyuyorum ve o an o kaygıyı gizliyorum"* yalanı yargıcılar tarafından konu hakkındaki düşünceler, kendi duygu durumu ve olay/durum hakkındaki duygular alt temaları ile kodlanmıştır. 19 yaşındaki erkek katılımcı Che ise *"Taşınan bir arkadaşım yaşadığımız yere gelecekti niye geleceğini sordu bilmediğimi söyledim"* yalanını rapor etmiş ve gerçeği söylemiş olsaydı: *"Ailesel sorunlarından dolayı."* olarak ifade edeceğini belirtmiştir. Bu yalan ise yargıcılar tarafından açıklama, dâhil olan kişiler ve çeşitli temaları altında kodlanmıştır. Bu örneklerde görüldüğü üzere, bazı yalanlar için yargıcılar ortak bir kodlama yapmamıştır. Bu nedenle bu yalanlar kod yok olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 2.9. Muhtelif Sınıfta Yer Alan Verilere İlişkin Demografik Bilgiler

	Muhtelif			Muhtelif	
	f	%		f	%
Veri Sayısı	40		İlişkinin Tanımı		
Katılımcı Sayısı	27		Sevgili	38	95
Yaş			Sözlü	1	2.5
Ranj	18-29		Nişanlı	1	2.5
Ortalama	22.15(SS=2.24)		İlişkinin Süresi		
Cinsiyet			2 ay-6 ay	6	15
Kadın	30	75	6 ay-12 ay	15	37.5
Erkek	10	25	1 yıl-2 yıl	8	20
Mezuniyet			2 yıl-4 yıl	6	15
Lise	30	75	4 yıl-6 yıl	5	12.5
Lisans	10	25	7 yıl	0	0
Yüksek lisans	0	0	Görüşme Sıklığı		
Eğitime Devam			Her gün	1	2.5
Evet	38	95	Haftada 1+	22	55
Hayır	2	5	Ayda 1+	13	32.5
İş Durumu			Ayda 1	2	5
Tam Zamanlı	3	7.5	Birkaç ayda 1	1	2.5
Yarı Zamanlı	1	2.5	Daha az	1	2.5
Çalışmıyor	36	90			

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

2.3. TARTIŞMA

Bu bölümde, romantik ilişkilerdeki yalan içeren iletişimlere ilişkin verilerin tematik analiz yöntemi ile analiz edilmesinin sonucunda ortaya çıkan bulgular ve bulguların ilgili alanyazın ile ilişkileri tartışılacaktır. Genel olarak, bulgular alanyazın ile uyumludur. Buna ek olarak, çalışmada kullanılan nitel analiz yöntemi, yalan içeriklerinin sınıflandırılması hakkında kapsamlı ve detaylı bir tablo sunmuştur. Sonraki bölümde, çalışmadan elde edilen nicel bulgular ve analiz sonucunda ortaya çıkan temalar bulguların aydınlatılması amacı ile tartışılacaktır.

2.3.1. Yalan Sayılarına İlişkin Nicel Bulguların Tartışılması

Çalışma süresince katılımcılar 15 gün içerisinde 0 ile 32 arasında değişen sayılarda ortalama 8.12 veri girişi yapmışlardır. Bu günde .54 yalanı, yani yaklaşık olarak 2 günde 1 yalan söylendiğini ifade etmektedir. Bu sayı yalanın günlük yaşamın yaygın bir parçası olduğunu göstermektedir. Bu sayının Guthrie ve Kunkel (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada bulunan günlük .7 yalan bulgusundan daha az olduğu

görülmektedir. İki çalışma arasındaki bu farkın veri toplama yöntemlerinden kaynaklandığı öne sürülebilir. Guthrie ve Kunkel (2013) çalışmalarında kâğıt-kalem günlük yöntemini kullanmışlar; bu çalışmada ise çevrimiçi form doldurma yöntemi kullanılmıştır. Bu görüş ile tutarlı olarak, günlük yaşamda her türlü iletişim partneri ile iletişimde söylenen yalanları inceleyen bir çalışma George ve Robb (2008) tarafından Hancock, Thom-Santelli ve Ritchie'nin (2004) kâğıt kalem yöntemi kullanarak gerçekleştirdikleri çalışmanın tekrarlama çalışması olarak gerçekleştirilmiştir. George ve Robb (2008) cep bilgisayarları aracılığı ile gerçekleştirdikleri çalışmada günlük söylenen yalan sayısı için Hancock ve arkadaşlarının (2004) çalışmasında elde edilen günlük 1.58 yalan bulgusundan oldukça düşük olarak .59 bulgusuna ulaşmışlardır. Biri diğerinin tekrarlama çalışması olan bu iki çalışmanın bulguları arasındaki bu belirgin fark veri toplama yönteminin elde edilen veri sayısına olan etkisini açıkça göstermektedir.

Guthrie ve Kunkel (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışma ile bu tez çalışmasının bulguları arasındaki bir diğer farklılık da bu tez çalışmasında 15 gün için bir katılımcıdan gelen en yüksek veri sayısı 32 iken, Guthrie ve Kunkel'in çalışmasında 7 gün için en yüksek veri sayısının 11 olması ve veri dağılımının verilerin %75'e yakın bir çoğunluğu için haftalık 3 ile 7 arasında yalan söylendiğini göstermesidir. Bu çalışmada ise şekil 2.1'den de görüleceği üzere katılımcıların büyük çoğunluğu 15 gün için 9 ve altında veri girişi yapmışlardır. Buna ek olarak, 1'er katılımcı 28 ve 32 veri; 2'ser katılımcı ise 17 ve 18 veri girişi yapmışlardır. Şekil 2.1., söylenen yalan sayısı arttıkça belirli sayıda yalan rapor eden katılımcı sayısının azaldığını göstermektedir. Bu bulgu, Serota ve arkadaşlarının (2010) çalışmalarında elde ettikleri bulgu ile benzer yöndedir. Serota ve arkadaşları (2010) aile üyeleri ve arkadaş gibi her tür iletişim partnerleri ile olan iletişimlerde hem yüz yüze hem de çevrimiçi ortamda gerçekleşen iletişim için söylenen yalan miktarı arttıkça bu miktarda yalan söyleyen katılımcı sayısının belirgin şekilde düştüğünü gözlemlemiş ve bu bulguyu çoğu kişinin az sayıda yalan söylediği, az sayıda kişinin ise çok sayıda yalan söylediği olarak yorumlamışlardır.

2.3.2. Cinsiyet Farklılıklarına İlişkin Nicel Bulguların Tartışılması

Çalışma sürecinde 15 gün için kadın katılımcılar 1 ile 32 arasında değişmekle beraber ortalama 8.27; erkek katılımcılar ise 1 ile 28 arasında değişmekle beraber ortalama 7.84 veri girişi yapmışlardır. Yapılan t-testi analizi kadın ve erkekler arasındaki yalan söyleme sayıları arasındaki farkın anlamlı olmadığını göstermiştir. Şekil 2.2 ve 2.3’de kadın ve erkekler için rapor edilen yalan miktarlarının dağılımı görülmektedir. Grafiklerden görüleceği üzere hem kadın hem de erkek katılımcılar için çalışma süresince rapor edilen toplam yalan sayısı arttıkça bu miktarda yalan rapor eden katılımcı sayısı genel olarak azalmaktadır. Bu, hem kadın hem de erkek katılımcılar için çoğunluk az sayıda yalan raporlarken, az sayıda katılımcının çok sayıda yalan raporladığı anlamına gelmektedir.

Kadın ve erkekler arasındaki ortalama yalan sayısı farkının anlamlı düzeyde olmaması alanyazınla uyumlu olarak yorumlanabilir. Alanyazında kimi çalışmalarda kadınların erkeklerden (DePaulo ve Bell, 1993; akt., DePaulo ve ark., 1996), kimi çalışmalarda erkeklerin kadınlardan fazla yalan söylediği (Stafford, 2015), kimi çalışmalarda ise arada fark olmadığı bulunmuştur (DePaulo ve ark., 1996; Feldman ve ark., 2002). Bu çalışmalar arasındaki farkların çalışmaların hipotezleri ve yöntemlerinden kaynaklandığı öne sürülebilir. Bu çalışmaların kimisi yalnız romantik ilişkileri kapsarken (Boon ve McLeod, 2001; Guthrie ve Kunkel, 2013), kimi günlük hayattaki tüm ilişkileri kapsamaktadır (DePaulo ve ark., 1996; Serota ve ark., 2010). Bazı çalışmalarda katılımcılara belirli bir konuda yalan söyleme imkânı verilip söylenen yalanlar ölçülürken (DePaulo ve Bell, 1993; akt., DePaulo ve ark., 1996), diğerlerinde geriye dönük tek seferlik öz bildirim (Kaplar ve Gordon, 2004) ya da günlük yöntemi (Guthrie ve Kunkel, 2013) kullanılmıştır. Bu çalışma, örneklemin yalnızca en az 2 aydır romantik ilişkisi devam eden katılımcılardan oluşması, veri toplama sürecinin 2 haftalık bir süreyi kapsamaması ile tipik bir haftayı temsil etme ihtimalinin yüksek olması ve yalnızca belirli bir konudaki ya da yalnızca önemli yalanları değil her türlü yalan davranışını kapsamaması ile romantik ilişkilerde günlük söylenen yalan sayılarındaki cinsiyet farklılıklarını incelemesi bakımından alanyazında Türkiye örneklemini için ilk çalışmadır.

2.3.3. Tema ve Alt Temalara İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu bölümde tematik analiz sonucunda ortaya çıkan temalar her bir temanın alanyazınla ilişkisi bakımından tartışılacaktır. Analiz sonucunda valanların 7 ana tema ve bu temaların alt temaları ile sınıflandırılabilceği bulunmuştur.

2.3.3.1. Aktivite/Mekân Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışmanın bulgularında ortaya çıkan ana temalardan ilki yapılan aktiviteler ve bulunulan mekânlar hakkındadır ve tüm verilerin %18.5'i bu tema altında sınıflanmaktadır. Bu ana tema dâhilinde yakın geçmişte gerçekleştirilmiş olan, iletişim kurulan an içinde gerçekleştirilen ve birkaç saat gibi yakın gelecekte gerçekleştirilmesi planlanmış aktiviteler, bu aktivitelere dâhil olan kişiler ile bulunmuş/bulunulan/bulunulması planlanan mekânlar hakkındaki yalanlar yer almaktadır. Anlık aktiviteler, yakın geçmiş, yakın gelecek ve dâhil olan kişiler olmak üzere 4 alt temaya ayrılan bu ana temanın, alanyazında yalan içeriklerine dair gerçekleştirilen diğer çalışmaların bulguları ile de uyumlu olduğu görülmektedir.

DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında ortaya çıkan *eylemler, planlar ve nerede olunduğu* teması “*yalanı söyleyenlerin ne yaptığı, ne yapıyor olduğu veya ne yapmayı planladığı veya geçmişte nerede oldukları veya şu anda nerede oldukları hakkındaki yalanlar*” olarak bu tema ile oldukça benzer şekilde tanımlanmıştır. Hem üniversite öğrencileri hem de toplum üyeleri grubu için verilerin yaklaşık %27'sini oluşturan *eylemler, planlar ve nerede olunduğu* teması her iki grup için de duygular temasından sonra en sık rapor edilen ikinci tema olarak bulunmuştur. DePaulo'nun (2004) bu temadaki valanlara bir örnek olarak sunduğu “*Nerede olduğum hakkında yalan söyledim. Bulduğum tüm yerleri onlara söylemedim.*” yalanı ile bu çalışmadan elde edilen anlık aktiviteler ve mekân alt teması dâhilindeki “*Bahçeye geldiğimi söyledim ama maç izlemeye geldim*” (Che) yalanının benzerliği de temalar arasındaki benzerliği destekler niteliktedir.

Başka bir çalışmada ise benzer bir tema *bulunulan yerler ve yapılan aktiviteler* olarak isimlendirilmiş ve %17.1 ile sadakatsizlikten sonra en sık olarak rapor edilen tema olmuştur (Kaplar ve Gordon, 2004). Baxter ve Wilmot (1985) ise ilişkide konuşulması

tabu olarak değerlendirilen konuları araştırmışlardır. Bulgular aktivite/mekân temasına benzer bir konu olan ve “*iki kişinin ilişkisi dışındaki aktiviteler ve diğer insanlarla etkileşimler*” olarak tanımlanmış olan *ilişki dışı aktivite* konusunun tüm tabu konularının %15.7’sini oluşturduğunu göstermiştir. Aynı zamanda *ilişki dışı aktivite* konusunun ilişkinin durumundan sonra en çok rapor edilen konu olduğu da bulunmuştur. Alanyazında yalan içeriklerini konu alan bu çalışmalarda çalışmalar arasındaki örneklem, kapsam ve yöntem farklılıklarına rağmen aktivite/mekân temasına hem isim hem de tanım ve örnekleri açısından benzer bulgular elde edilmiş olması bu temanın geçerliliğini destekler niteliktedir.

2.3.3.2. Plan/Sürpriz Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışmanın bulgularında ortaya çıkan bir diğer ana tema geleceğe dair planlar ve partnere yapılacak sürprizler hakkındadır. Tüm verilerin yalnızca %4.7’sinin bu tema altında sınıflanması ile en az yalan rapor edilen ana temalardan bir tanesidir. Bu ana tema planlar ve sürprizler olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır. Planlar alt teması aktivite/mekân ana teması dâhilindeki yakın gelecek alt temasına benzer olmakla birlikte, yakın gelecek alt teması yalnızca birkaç saat gibi yakın zaman dilimlerindeki olayları içerirken planlar alt teması daha uzun süreli planları kapsamaktadır. Sürprizler alt teması dâhilinde ise partnere alınan hediyeler ve partnerin yanına gitmek hakkındaki sürprizler yer almaktadır. Planlar alt temasının DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında *eylemler, planlar ve nerede bulunduğu* teması kapsamında yer aldığı hem temanın isminden hem de temanın bir önceki başlıkta verilmiş olan tanımından açıkça görülmektedir. Bu çalışmada yargıcılar temaların fazla kapsayıcı olmalarını engellemek ve kendi içlerinde bütünlüklü olmasını sağlamak amacı ile çalışmanın verileri doğrultusunda veri analiz sürecinde uzun dönemli planların ayrı bir tema olarak değerlendirilmesini uygun bulmuşlardır.

Alanyazın taramasında yalan içeriklerini inceleyen çalışmalar açısından partnere yapılacak sürprizler hakkında ise bir tema ya da alt temaya rastlanmamıştır. Bu durumun diğer çalışmalarda sürprizler hakkındaki yalanların katılımcılar tarafından yalan olarak algılanmayıp raporlanmamasından kaynaklanmış olabileceği öne

sürülebilir. Bu çalışma kapsamında her bir katılımcı ile gerçekleştirilen video bilgilendirme görüşmelerinde verilen yalan örnekleri arasında partnere yapılacak bir sürpriz hakkındaki bir yalan örneğinin (Söylenilen: “*İşten doğruca eve geleceğim.*” Gerçek: “*Yolda çiçek almak için durup öyle geleceğim.*”) bulunması bu ihtimali desteklemektedir.

2.3.3.3. Duygular Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışmada elde edilen bulgular sonucu ortaya çıkan üçüncü ana tema duygular hakkındadır. Tüm veriler içerisinde %28.67 ile en sık olarak yer alan bu tema, kendi içerisinde kendi duygu durumu, başkasına yönelik duygular, partnere yönelik duygular ve olay/duruma yönelik duygular olmak üzere 4 alt temaya ayrılmaktadır. Bu temanın alanyazındaki diğer yalan içeriği çalışmalarının bulguları ile de uyumlu olduğu görülmektedir.

Şefkat Değişim Teorisi (Floyd, 2006) duyguları ifade etmenin hem duygusal hem de fiziksel faydaları olduğundan bahsetse de romantik ilişkilerde duygular her zaman partnere ifade edilmez. Horan ve Booth-Butterfield (2010) kandırıcı şefkatin iki şekilde gerçekleşebileceğinden bahsetmiştir. Kişi kandırıcı şefkatli mesajlar ifade edebilir veya şefkat duygularını saklayabilir. Bir günlük çalışmasında partnere ifade edilmeyen duygular incelenmiş ve hangi hislerin saklandığına ilişkin bir gruplandırma yapılmıştır. En sık olarak partnere yönelik hoşlanma, iletişimsel ve fiziksel şefkat isteği, öfke ve kaygı olmak üzere sırası ile genel memnuniyet, üzüntü, onaylanma isteği, iç çatışmalar, tükenmişlik, kıskançlık ve sarhoşluk duygularının partnerden saklandığı bulunmuştur (Carton ve Horan, 2013).

Carton ve Horan (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulgularının bu çalışmada ortaya çıkan duygular ana teması dâhilindeki *kendi duygu durumu* ve *partnere yönelik* duygular alt temaları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Kaygı, genel memnuniyet, üzüntü ve tükenmişlik duyguları kendi duygu durumu alt teması kapsamında; partnere yönelik hoşlanma, iletişimsel ve fiziksel şefkat isteği, öfke, onaylanma isteği ve kıskançlık duyguları ise partnere yönelik duygular alt teması

kapsamında değerlendirilebilir. Kendi duygu durumu alt teması dâhilinde yer alan “*Mutlu olmadığımı gizledim*” (Falafel) ve “...*Bugün sınav hakkında konuştuk. Gerilmediğimi ve hazır hissettiğimi söyledim ama korkuyorum.*” (AN4X2K) yalanları kaygı ve üzüntü duyguları ile benzerliği gösterir niteliktedir. Partnere yönelik duygular alt teması dâhilinde yer alan “*Arkadaşlarıyla balığa gideceğini söyledi kızdığım halde kızmamış gibi davrandım ve sadece anladım canım dedim.*” (Kek değil kekstra) yalanı ise öfke duygusu ile benzerliği gösterir niteliktedir.

Horan ve Booth-Butterfield (2013) tarafından gerçekleştirilen başka bir çalışmada da 7 günlük bir günlük çalışması ile kandırıcı şefkat mesajlarının içeriği incelenmiş ve bulgular verilerin büyük ölçüde olumsuz duyguların saklanması şeklinde olduğunu ve kendine yönelik, partnerle ilgili ve bağlama özgü duygular olarak üçe sınıfa ayrıldığını göstermiştir. Bu bulgunun da büyük ölçüde bu çalışmadan elde edilen tema ve alt temalar ile benzerliği açıkça görülmektedir.

DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında üniversite öğrencileri grubu için yalanların %40’a yakını, toplum üyeleri grubu için ise %30’a yakını *duygular* teması dâhilinde yer almıştır. DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasındaki duygular temasından bir yalan olan “*Onun hakkında hiç düşünmediğim halde onu özlediğimi ve her gün onu düşündüğümü söyledim.*” (DePaulo, 2004) ile bu çalışmada elde edilen “*Çok da özlemediğim halde o özledim diyince ben de özledim dedim*” (56147) yalanı iki çalışmadan elde edilen temaların isimlerinin yanında içeriklerinin de benzerliğini göstermektedir. Başka bir çalışmada da bu çalışma ile benzer şekilde, diğer temalardan anlamlı düzeyde yüksek olmak üzere en sık olarak karşılaşılan temanın *duygular* teması olduğu bulunmuştur (Feldman ve ark., 2002).

Kaplar ve Gordon (2004) ise çalışmalarında duygular teması kapsamında değerlendirilebilecek bir tema olan *ilişki hakkındaki duygular* temasının %4.1 sıklıkla yer aldığını bulmuşlardır. Bu tez çalışmasının bulguları ve yalan içeriklerini konu alan diğer çalışmaların bulguları karşılaştırıldığında bu temanın Kaplar ve Gordon’ın (2004) çalışmasında çok daha az sıklıkta yer alması, çalışmanın yalnızca ilişki bittikten sonra söylenen önemli bir yalanı içermesi ile açıklanabilir. Duygular bu tez çalışmasında da

bulunduğu üzere ilişki içerisinde en sık olarak yalan söylenen konu olsa da ilişki bittikten sonra bu konudaki yalanların önemli olarak değerlendirilmediği veya önemli bir yalan sorulduğunda ilk akla gelen yalanlar arasında sık olarak yer almadığı düşünülebilir.

Baxter ve Wilmot (1985) ise ilişkide tabu olarak değerlendirilen konular arasında en sık olarak %34.4 ile *ilişkinin durumu* konusunun yer aldığını göstermişlerdir. “*Kişiler arasındaki ilişkinin şu anki veya gelecekteki durumuna ilişkin açık bir konuşmayı içeren konular*” olarak tanımlanan bu tema, bu tez çalışmasında ortaya çıkan “*partnere yönelik duygular*” alt teması ile ilişkilidir. Bu çalışmada partnere yönelik duygular alt temasında yer alan “*Hayatımdan çıkmanı istemiyorum*” (Marşlıpsikolog) yalanı bu ilişkiyi örneklendirmektedir.

Yukarıda belirtilen çalışmaların da gösterdiği üzere duygular ilişkiler içerisinde yalan söylenen konular arasında sıklıkla yer almış ve yaşam içerisinde sıklıkla karşılaşılan bu fenomen araştırmacıların da dikkatini çekmiştir. Bu temanın yalan içeriklerinin araştırıldığı çalışmalarda bir tema olarak ortaya çıkmasının yanında duyguların kendi içerisinde ayrılmasını inceleyen çalışmaların da varlığı (Carton ve Horan, 2013) duygular temasının kendi içerisinde de alt temalara ayrılan ayrı bir ana tema olarak ortaya çıkmasının geçerliğini desteklemektedir.

2.3.3.4. Düşünceler Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışmanın bulguları sonucunda ortaya çıkan bir diğer ana tema kişi, durum ve objelere yönelik düşünceler hakkında söylenen yalanları kapsamaktadır. Tüm verilerin %19.91’inin bu ana tema altında sınıflandığı görülmektedir. Bu tema, beğeniler, beklenti ve tahminler, tercih ve istekler ve konu hakkındaki düşünceler olmak üzere 4 alt temaya ayrılmaktadır.

İnsanların yalan söylemelerinin nedenleri arasında diğerlerini desteklemek ve moral vermek yer almaktadır (DePaulo ve ark., 2003; Kashy ve DePaulo, 1996). Bununla ilişkili olarak da, beklenti ve tahminler alt temasında yer alan “*Bugün final*

sınavlarından birine giren partnerime kendisinin muhtemelen çok yüksek bir puan alacağına inandığımı ve finalde mezun olacağını düşündüğümü söyledim.” (Beta) yalanı ile örneklenebileceği üzere bu çalışmada katılımcıların iş başvuruları ve sınav başarıları gibi konularda partnerlerine moral vermek için yalan söyledikleri görülmektedir. Yine moral vermek amacı ile ilişkili olarak beğeniler alt temasında katılımcılar partnerlerinin görüşleri ile ilgili geçici ve kalıcı durumlara ilişkin olumsuz görüşlerini olumlu olarak yansıttıkları yalanları rapor etmişlerdir. Örneğin, *“Saçını bağladığında çok yakıştığını söyledim.”* (Koizora). Gerçeği söylemiş olsaydı: *“Saçın biraz komik oldu.”* Yalan söylemenin nedenleri hakkında gerçekleştirilmiş olan bu çalışmalarda düşünceleri kapsayan bulgular elde edilmiş olmasının düşüncelerin söylenen yalanların içeriği açısından bir ana tema olarak ortaya çıkmasının geçerliğini desteklediği söylenebilir.

DePaulo ve arkadaşları (1996) tarafından gerçekleştirilen çalışmada yer alan ve *duygular* olarak isimlendirilen temanın tanımı şu şekildedir: *“İnsanlar, objeler veya olaylar ile ilgili duygulanımlar, duygular, düşünceler ve değerlendirmeler...”*. Bu tanım çalışmalarında DePaulo ve arkadaşlarının (1996) duygu ve düşüncelere dair yalanları bir arada değerlendirdiğini göstermektedir. DePaulo (2004) bu çalışmadan bahsettiği bir kitap bölümünde ise bu temayı *duygular ve düşünceler* teması olarak isimlendirmiştir. Bu durum düşünceler temasına dair yalanların DePaulo ve arkadaşlarının (1996) aldığı yere işaret etmektedir.

Başka bir çalışmada da kişilerin partnerin fiziksel özelliklerine yönelik olumsuz değerlendirmelerini sakladıkları hem kendini bildirim türü ölçümlerde hem de davranış ölçümlerinde gözlenmiştir (Lemay, Bechis, Martin, Neal ve Coyne, 2013). Bu tez çalışmasında ise bu konu hakkındaki yalanlar *beğeniler* alt temasında sınıflandırılmıştır. *“Saçlarının yeni halini beğenmediğim halde beğendiğimi söyledim.”* (TY12WD) yalanı bu alt tema altında yer alan yalanlara bir örnektir. Lemay ve arkadaşlarının (2013) çalışma bulguları ile bu tez çalışmasında elde edilen bulguların örtüşmesi, bu alt temanın gerçeği yansıtan ve geçerli bir sınıflandırma olduğunu desteklemektedir.

Aynı zamanda, düşünceler konusunun diğer çalışmalarda ayrı bir ana tema olarak ortaya çıkmazken bu çalışmada ana tema olarak bulunması, çalışmanın yöntemi gereği hem

çalışma öncesinde yalana dair detaylı bilgi verilmiş olması hem de çevrimiçi günlük yöntemi kullanılması ile de açıklanabilir. Katılımcıların çevrimiçi araçlar üzerinden hızlı rapor verebilme imkânı ile ve düşünceler gibi hızlı değişen konulardaki yalanları dahi tespit etmelerini sağlayan bilgilendirme eğitimi sayesinde düşünceleri hakkındaki yalanları tespit edip rapor edebildikleri ve bu nedenle bu temanın veriler içerisinde %20'ye yakın bir sıklıkta yer aldığı öne sürülebilir.

2.3.3.5. Sahip Olunanlar ve Başarılar Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışmanın bulguları sonucunda ortaya çıkan beşinci ana tema sahip olunanlar ve başarılar hakkındadır. Bu tema, tüm verilerin %4.5'inin bu ana tema altında sınıflanması ile en az yalan rapor edilen ana temadır. Bu temada rapor edilen yalanların hepsinin lisans ve yüksek lisans mezunu katılımcılardan gelmiş olması ile çalışmada yer alan örneklemin çoğunluğunun lisans öğrencisi olması bir arada değerlendirildiğinde bu temadaki yalanların en az sıklıkta söylenmiş olması beklendik şekildedir. Maddiyat ve başarılar olmak üzere iki alt temaya ayrılan bu ana temanın alanyazın ile de uyumlu olduğu görülmektedir. DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında yer alan 5 temadan iki tanesi olan *gerçekler ve sahip olunanlar* ile *başarılar ve bilgiler* temalarının bu tema ile ilişkili olduğu açıkça görülmektedir. “*Objeler, olaylar, insanlar veya sahip olunanlar hakkındaki gerçekler hakkındaki yalanlar*” olarak tanımlanan *gerçekler ve sahip olunanlar* teması üniversite öğrencileri için yaklaşık %10 ile en az sıklıkta rapor edilen, toplum üyeleri grubu için ise yaklaşık %15 ile sondan ikinci sıklıkta rapor edilen tema olmuştur. Bu temadaki “*Ona motosikletimin kız kardeşime ait olduğunu söyledim.*” (DePaulo, 2004) yalanı ile bu çalışmada elde edilen maddiyat alt temasındaki “*Geçen gün telefon satmıştım. Gerçek sattığım fiyatın 50 lira yukarısını söyledim*” (Mandalina) yalanı temalar arasındaki benzerliği göstermektedir. “*Başarılar, beceriler, başarısızlıklar, eksiklikler, bilgiler ve bilgi eksikliği hakkındaki yalanlar*” olarak tanımlanan *başarılar ve bilgiler* teması ise üniversite öğrencileri grubu için yaklaşık %15, toplum üyeleri grubu için yaklaşık %17 sıklıkta rapor edilmiştir. Bu temadaki “*Çok başarılı şekilde yaptığım halde matematik ödevinde kötü yaptığımı söyledim.*” (DePaulo, 2004) yalanı ile bu çalışmada elde edilen başarılar alt temasındaki “*Bugün yüksek lisans mülakatından çıktıktan sonra nasıl geçti diye soran partnerime*

fena değil dedim fakat mülakatım çok kötü geçmişti” (Mandalina) yalanı temalar arasındaki benzerliği örneklendirmektedir.

Feldman ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında da duygulardan sonra en sık rapor edilen temanın %34 ile *başarılar* teması olduğu görülmektedir. Bir çalışmada geçmişte söylenen ciddi bir yalanın anlatılması istenmiş ve bu yalanların içeriklerinin kodlanması ile temalar oluşturulmuştur (DePaulo, 2004). Bu temalardan bir tanesi olan *iş, para* temasının bu çalışmadaki maddiyat ve başarılar alt temaları ile ilişkili olduğu görülmektedir. DePaulo bu temayı bir yalan ile şu şekilde örnelemiştir: “*Kocasını bir ev için peşinat olması için biriktirdikleri parayı yapmayacağına dair söz verdiği halde borsa yatırımı için kullandı.*”. Bu çalışmada ise iş ve para konuları ile ilgili iki yalan şu şekilde rapor edilmiştir: “*İş görüşmesine gittim işe alındım ve tarih verdiler bunu tam netleşmeden paylaşmak istemedim*” (Amastrist) ve “*Erkek arkadaşımın paramın miktarını söyleme gereği duymadım daha sonra sorduğunda unuttuğumu söyledim.*” (LGI5D2).

2.3.3.6. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışmanın bulgularında ortaya çıkan ana temalardan bir tanesi de kıskançlık yaratabilecek konular hakkındadır ve tüm verilerin %8.06’sı bu ana temaya dâhildir. Bu tema kapsamında partnerde kıskançlık duygusuna neden olabileceği düşünülen her türlü aktivite, durum, düşünce, duygu ve bilgi yer almaktadır.

Bir çalışmada ciddi bir romantik ilişki içerisinde olan erkeklerin %49’unun, kadınların ise %31’nin ilişki dışı cinsel ilişki yaşadığının bulunması (Allen ve Baucom, 2004); yine başka bir çalışmada kişilerin yaklaşık %20’sinin devam eden ilişkileri içerisinde en az bir kez cinsel olarak aldattıklarının bulunması (Mark, Janssen ve Milhausen, 2011) bu çalışmada bu tema altında sınıflanan 34 yalanın hiçbirisinde fiziksel olarak gerçekleşen bir cinsel aldatma rapor edilmemişse de kıskançlık yaratabilecek konuların bir ana tema olarak ortaya çıkmasının gereklilik ve geçerliğini destekler niteliktedir.

Ancak, ilişki dışı ilişkinin (affair) ne olduğu kişiden kişiye değişebilmekte hatta aynı ilişki içerisindeki iki insan dahi birbirlerinden farklı görüşlere sahip olabilmektedir. (Stafford, 2015). Son zamanlarda ise diğer kişilerle cinsel, duygusal ve bunların kombinasyonlarından oluşan farklı düzeylerdeki sadakatsizlikler aldatma kavramının içine girmeye başlamıştır. (Cravens, Leckie ve Whiting, 2012). Bu nedenle, bu tema altında yalnızca fiziksel etkileşimler ya da belirli duyguların yer almayıp farklı ciddiyet düzeylerindeki farklı aktiviteler/durumlar içeren yalanların yer alması olası ve beklenen bir durumdur. Buna ek olarak, ilişki dışı kişilere duyulan romantik hisler, özlem ve cinsel düşünceler hakkındaki yalanlar da bu çalışmada katılımcılar tarafından rapor edilmiştir.

Yalan içeriklerini konu alan bir çalışmada ortaya çıkan temalardan bir tanesi olan *aşk ilişkileri ve diğer romantik aldatmalar* teması tanımı gereği aldatma, ilişki dışı kişilerle ilişki yaşama ve rakip romantik partner ile sosyalleşmeyi içermektedir (DePaulo, 2004). Bu tez çalışmasında cinsel bir aldatma veya başka bir kişi ile sevgili olma gibi bir yalan rapor edilmiş olmasa da rakip romantik partner ile sosyalleşmeye ilişkin yalanlar bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak “*Başka birine karşı ilgi duymak ve bunu ondan gizlemek için o kişinin yanında olduğunu söylememek*” (e36) yalanı gösterilebilir. DePaulo’nun (2004) bu temadaki verilere örnek olarak sunduğu “*Erkek arkadaşı o şehir dışında iken eski bir kız arkadaşı ile vakit geçirmesi hakkında onu kandırdı.*” yalanı ve bu çalışmadaki “*Adına x diyelim şimdi. x diye biri var ve benim arkadaşım. Zamanla bu arkadaşlık onun tarafından sevgiye dönüştü hatta adına aşk dediği bir şeye dönüştü. Erkek arkadaşına bunu hiç söylemedim ve bugün onunla konuştuğumuzu erkek arkadaşım gizledi*” yalanı iki çalışmadan elde edilen temalar arasında benzerliği göstermektedir.

Kaplar ve Gordon’ın (2004) çalışmalarında en sık olarak rapor edilen tema olan *sadakatsizlik* teması (%32.7) ile *başka kişiler için romantik duygular* (%6.9) ve *ilişki öncesi cinsel deneyimler* temalarının (%4.6) kıskançlık yaratabilecek konular teması ile ilişkili olduğu açıkça görülmektedir. Kıskançlık yaratabilecek konular hakkındaki yalanlar bu çalışmada %8 oranında yer almasına rağmen, biten ilişkideki önemli yalanların sorulduğu bir çalışmada üç farklı temaya ayrılıp toplam yaklaşık %45 sıklıkta

yer alması (Kaplar ve Gordon, 2004) bu konudaki yalanların gerçekleşme sıklığından bağımsız olarak hatırlanma ve önem verilme açısından daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir. İlişkide tabu olarak değerlendirilen konuları araştıran bir çalışmada ise *karşı cins ile olan geçmiş ilişkiler* konusunun tüm tabu konularının %12.8'ini oluşturduğunun görülmesi (Baxter ve Wilmot, 1985) yine bu temanın yalan içerikleri açısından önemini göstermektedir. Bu tema altında yer alan “*Sevgilim bugün kendisini biriyle karşılaştırdı ve hangisinin o konuda daha iyi olduğunu sordu. Sevgilime kendisinin daha iyi olduğunu söyledim. Ama diğer kişi daha başarılı bence.*” (AN4X2K) yalanı da iki tema arasındaki ortak noktaları gösterir niteliktedir.

Alanyazına bakıldığında bu tema kapsamında değerlendirilebilecek konuların hâlihazırda araştırmacıların dikkatini çektiği, bu konularda çalışmalar gerçekleştirildiği ve yalan içeriklerini konu alan çalışmalar sonucunda bu tema kapsamındaki konuların elde edildiği görülmektedir. Bu çalışmalar kıskançlığa neden olabilecek konuların ilişkilerdeki iletişim ve ilişki dinamikleri bakımından önemli ve kapsamlı bir konu olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, bu çalışmada ortaya çıkan bu temanın gerçek dünyayı yansıttığı ve geçerliği desteklendiğinin desteklendiği söylenebilir.

2.3.3.7. Açıklamalar Temasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışmanın bulgularında ortaya çıkan son ana tema açıklamalar hakkındadır. Bu tema dâhilinde partnere bir olay, durum ya da gerçekleştirilen davranışın gerçekleşmesine ilişkin sunulan nedenler hakkındaki yalanlar yer almaktadır. Tüm verilerin yalnızca %6.16'sının bu ana tema altında sınıflandığı görülmektedir. DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında yer alan *açıklamalar ve nedenler* teması üniversite öğrencileri grubu için %10.28 ile sondan ikinci sıklıkta rapor edilen, toplum üyeleri için ise %11.27 ile en az sıklıkta rapor edilen tema olmuştur. DePaulo ve arkadaşları (1996) bu temayı makalelerinde “*yalan söyleyenlerin davranışları için sundukları sebepleri ya da açıklamaları hakkındaki yalanlar*” olarak tanımlamışlardır. Bu tanım, bu tez çalışmasının bulgularından elde edilen tema ile neredeyse paralel içeriklere sahip olduğunu göstermektedir. Buna ek olarak, DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında elde edilen “*İş yerindeki herkese aracım arıza yaptığı için geç kaldığımı*

söyledim.” ve “Ona ailem bırakmamı istediği için bırakmak zorunda olduğumu söyledim.” yalanları ile bu tez çalışmasından elde edilen “*Derse geç gitmek istedim, hocanın dersi 1 saat ertelediğini söyledim.*” (Falafel) ve “*Kız arkadaşımın görüşme isteğini, halsizim yorgunum diyerek geri çevirdim.*” (Birdost) yalanlarının benzerliği de bu ilişkiyi destekler niteliktedir.

Kaplar ve Gordon’ın çalışmasında yer alan *ayrılık için sebepler* teması da bu tema dâhilinde olarak değerlendirilebilir. Feldman ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında da en az sıklıkla rapor edilen tema da olsa bir *açıklamalar* temasının varlığı görölmektedir. Yalan içerikleri hakkında gerçekleştirilen diğer çalışmaların da gösterdiği üzere açıklamalar yalan içerikleri arasında diğer temalardan ayrılan bir tema olarak ortaya çıkmaktadır ve bu tema gerçek dünyadaki iletişim içeriklerini yansıtmaktadır.

3.BÖLÜM

ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Bu çalışma kapsamında farklı içeriklerdeki yalanları romantik ilişkide kendinin ve partnerin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeyini ölçmeyi hedefleyen ve Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği ismi verilmesi planlanan bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yalan söyleme günlük yaşamda hemen her tür bağlamdaki iletişim içerisinde sıklıkla karşılaşılan bir durumdur (Kaplar ve Gordon, 2004; Roig ve Caso, 2005; Talwar, Renaud ve Conway, 2015). Kendi içerisinde söylenme sıklığı, türü, içeriği, nedenleri, tespit edebilme, kabul edilebilirliği ve verilen tepkiler gibi farklı ve birbirleri ile ilişkili boyutları olan yalan kavramı, kimi zaman tüm günlük iletişimler dâhil edilerek (DePaulo ve ark., 1996) kimi zamansa romantik ilişkiler (Guthrie ve Kunkel, 2013) gibi spesifik ilişkilene bağlanılarak araştırmacılar tarafından çalışılmıştır.

Yalanı kabul edilebilir bulma düzeyi ise yalana verilen tepkilerin belirleyicilerinden biri olması ile (DePaulo ve ark., 2004) romantik ilişkiler bağlamındaki kritik konulardan birisidir. Bunun yanında, yalan söylenen konuya verilen önemin ilişkiyi bitirme kararının en önemli yordayıcısı olması (McCornack ve Levine, 1990) yalan içerikleri ve yalanın kabul edilebilirliği arasındaki ilişkinin çalışılmasının önemine işaret etmektedir. Ancak, alanyazın taramasında içeriğine bağlı olarak yalanı kabul edilebilir bulma düzeyini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Yalanı kabul edilebilir bulma düzeyini etkileyen bir diğer önemli faktör ise yalanı söyleyen ve yalan söylenen durumunda olmaktır (Hart ve ark., 2014; Kaplar ve Gordon, 2004). Bu, yalanın kabul edilebilirliğini konu alan çalışmalarda iletişimde hangi rolde olduğunun dikkate alınmasının gerekliliğini göstermektedir. Ancak, alanyazın taramasında içeriklerine bağlı olarak yalanları kendi ve partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini ölçen bir ölçme aracına rastlanmamıştır.

Bu bağlamda mevcut çalışmanın amacı, romantik ilişkiler kapsamında farklı içeriklere sahip yalanları yalanı söyleyen ve yalan söylenen olma durumlarında kabul edilebilir bulma düzeyini ölçen bir ölçeğin geliştirilmesidir.

3.1. YÖNTEM

Bu çalışma kapsamında “Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği” adında bir ölçek geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilk çalışmadan elde edilen veriler ve ilk çalışmanın bulgularından yola çıkılarak madde havuzu hazırlanmış, hazırlanan taslak ölçek uzmanlara gönderilerek kapsam geçerliliği sağlanmış ve ardından oluşturulan ölçeğin ön deneme çalışması gerçekleştirilmiştir. Son olarak ise, ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması gerçekleştirilmiştir.

Ölçek geliştirme sürecinde şu adımlar izlenmiştir:

1. Madde havuzunun oluşturulması (3.1.1.)
2. Görünüş (Face) ve Kapsam (Content) geçerliği (3.1.2.)
3. Ön deneme çalışması (3.1.3.)
4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (3.1.4.)

3.1.1. Madde Havuzunun Oluşturulması

İlk çalışma olan nitel analiz çalışmasının bulguları romantik ilişkilerde günlük yaşamda söylenen yalanların içerikleri bakımından 7 ana tema ve bu ana temaların alt temaları ile sınıflandırılabilceğini göstermiştir. Bu çalışmada ölçeğin oluşturulmasında kendi içinde alt temalara ayrılmayan ana temaların kendileri; alt temalara ayrılan temaların ise yalnızca alt temaları kullanılmıştır. Bu tema ve alt temalar ölçek içerisindeki 18 altboyutu oluşturmuştur. Her bir altboyut için tema/alt temanın ismi ve nitel analiz çalışmasında yargıcılar tarafından oluşturulan tanımları ölçek içerisinde kullanılmıştır. Altboyutların isim ve tanımlarının ardından her bir altboyut altında o altboyuta dair yalan örnekleri sunulmuştur.

Yalan örneklerin hazırlanmasında nitel analiz çalışmasından elde edilen yalan verileri kullanılmıştır. Yargıcılar tarafından oluşturulmuş tema/alt temalar ve bu tema ve alt temalar kapsamındaki veriler incelenmiş; her bir başlık için 3 ile 7 arasında yalan örnek olarak seçilerek ölçek içerisine eklenmiştir. Taslak ölçek içerisinde başlıklar altında verilen örnek sayılarının farklı olması farklı tema/alt temalarda farklı sayıda veri bulunmasından kaynaklanmaktadır. Ölçeğin hazırlanan bu ilk versiyonunda toplam 85 örnek yalan yer almıştır.

Ölçekte yer alması için seçilen yalanlar, rapor eden katılımcıların isimlerini içermeyecek, üslubunu yansıtmayacak, cinsiyetine dair çıkarımlara neden olmayacak ve rapor edilen olaya ilişkin belirgin detayları içermeyecek biçimde orijinal halinden uzaklaşmamak kaydıyla yeniden yazılmıştır.

Ölçekte yer alan örneklerin katılımcıların isimlerini içermemesi amacıyla yalanlar “*D kişisi ertesi günkü iş görüşmesi için streslidir. Sevgilisine bunu dile getirmez.*” örneğindeki gibi üçüncül tekil şahıs kipi kullanılarak yazılmıştır.

Yalanlar ölçek dâhilindeki örnekler haline getirilirken benzer cümle yapısı ve dil kullanımı ile yazılarak örneklerin katılımcıların üsluplarını içermemesi amaçlanmıştır. Bu, hem ölçeği cevaplayacak kişilerin üsluptan etkilenmelerini önlemek hem de katılımcının gizliliğinin korunması amacıyla yapılmıştır.

Örneklerin içerdiği olay/durum bakımından bir cinsiyet çıkarımına neden olmaması amacıyla veriler eşya isimlerini değiştirmek yöntemi ile ve “*erkek arkadaşım*” “*kız arkadaşım*” gibi söylemlerin “*sevgilisi*” gibi cinsiyetsiz sözcüklerle değiştirilmesi ile yeniden yazılmıştır. “*Ona aldığım kolyeyi takmıyor olması karşısında tepkisiz kalıyorum ve buna alınıp alınmadığımı sorulduğunda sorun olmadığını söylüyorum. Ama en azından bazı günlerde takmasını isterdim, ona çok yakıştığını düşünüyorum.*” olarak rapor edilen bir yalanın şu şekilde yeniden yazılması bu durumu örnekleme olarak: “*A kişisi sevgilisine giyilebilecek bir hediye alır. Sevgilisi aldığı hediyeyi hiç kullanmaz. A kişisi en azından buluştuklarında hediyeyi kullanmasını*

istemektedir. Sevgilisi hediye kullanmadığı için alınıp alınmadığını sorduğunda sorun olmadığını söyler.”.

Katılımcılar tarafından rapor edilen yalanların katılımcının partneri ya da bir yakını tarafından tanınmasını önlemek amacıyla örnek maddeler seçilirken az rastlanan ve çok özel olayları anlatan yalanların ölçek maddesi olarak seçilmemesine dikkat edilmiştir. Buna ek olarak, iletişim içeriğinin açıkça belli olmaması amacıyla örneğin, katılımcı tarafından *“Partnerim kendisine katlanabilir bisiklet bakıyor. Bu süreç içerisinde bana da beğendiği modelleri atıyor. Bugün attığı iki model arasında ben farklı modeli beğenmeme rağmen partnerimin beğendiği modeli beğendiğimi söyledim.”* şeklinde ifade edilen bir yalan, *“B kişinin sevgilisi kendisine bir eşya almak için araştırma yapmaktadır. B kişisine iki model gösterir. B kişisi X modelini beğenir. Sevgilisine sevgilisinin beğendiği modeli beğendiğini söyler.”* şeklinde değiştirilmiştir.

Ölçekte her başlık altında aynı 3 soru yer almıştır. İlk soru belirli içerikteki yalanları içinde bulunan romantik ilişkide kullanma sıklığını ölçmeyi hedeflemektedir ve şu şekilde yazılmıştır: *“Bu konu hakkındaki yalanları şu anki romantik ilişkinizde ne sıklıkla kullanıyorsunuz?”*. Bu soru için cevap skalası 5’li Likert derecelendirme (1= Hiçbir zaman, 3= Zaman zaman 5= Her zaman) formatında yazılmıştır. İkinci ve üçüncü sorular içinde bulunan romantik ilişkide belirli içerikteki yalanları katılımcının kendisinin ve partnerinin kullanması durumunda kabul edilebilir bulma düzeyini ölçmeyi hedeflemektedir ve şu şekilde yazılmıştır: *“Bu konu hakkında partnerinize yalan söylemeyi şu anki romantik ilişkiniz bağlamında ne kadar kabul edilebilir buluyorsunuz?”* ve *“Bu konu hakkında partnerinizin size yalan söylemesini şu anki romantik ilişkiniz bağlamında ne kadar kabul edilebilir buluyorsunuz?”*. Bu sorular için cevap skalası 5’li Likert derecelendirme (1= Kesinlikle kabul edilemez, 3= Ne kabul edilebilir ne kabul edilemez, 5= Kesinlikle kabul edilemez) formatında yazılmıştır.

3.1.2. Ölçeğin Görünüş ve Kapsam Geçerliği

Geçerlik kavramı ölçeğin ölçmek istediği kavramı doğru şekilde ölçüp ölçmediği ile ilgilidir. Kapsam geçerliği sağlanmış olan bir test ölçülmesi hedeflenen kavram için

içerdiği davranış örnekleme bakımından doğru ve yeterlidir. Kapsam geçerliğin sağlanmasında kullanılan yöntemlerin arasında uzman görüşüne başvurmak yer almaktadır (Tojib ve Sugianto, 2006). Bu çalışmada kapsam geçerliliğinin test edilmesi için oluşturulan ölçek, biri Sosyal Psikoloji Öğretim Görevlisi ve biri Klinik Psikoloji Bütünleşik Doktora Öğrencisi olan iki uzman tarafından değerlendirilmiştir. Uzmanlara ölçek ve kendilerinden beklenenleri açıklayan bir yönerge gönderilmiştir. Uzmanlardan beklenen “*Sizden beklenen, aşağıda verilen başlık, tanım ve örnekleri dikkatlice okumanız ve her bir yalan içeriği alt teması içinde verilen örneklerin tema tanımını ne derece doğru olarak örneklendirdiğini/yansıttığını düşündüğünüzü 1-7 arasında bir puan vererek değerlendirmenizdir. (1= Temayı kesinlikle doğru örneklendirmiyor, 4= Kararsızım, 7= Temayı kesinlikle doğru örneklendiriyor).*” şeklinde kendilerine verilen yönerge içerisinde ifade edilmiştir. Her bir başlık için öneri ve düşüncelerini başlıkların altında bulunan önerileriniz kısmına ekleyebilecekleri söylenmiştir.

Uzmanların değerlendirmeleri doğrultusunda anlaşılır ve açık olmadığı veya okumak için fazla uzun olduğu yorumları alan maddeler ölçeğe dâhil edilmemiş veya orijinal veriye uygun biçimde yeniden yazılmıştır. Yeniden yazılan maddeler uzmanlara tekrar gönderilerek uzmanlardan bu maddeleri yeniden değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanlardan gelen son değerlendirmeler dikkate alınarak 6 ve 7 puanları almış maddeler arasından birbirlerinden içerik bakımından ayrışan maddeler seçilerek ölçeğe dâhil edilmiştir.

Uzman görüşü alınmasının ardından ölçek; 18 altboyut, her bir altboyuta dair tanımlar, 17 altboyut için 3'er örnek, 1 altboyut için 2 örnek ve her bir altboyut altındaki 3 sorudan oluşacak şekilde son haline getirilmiştir.

3.1.3. Ön Deneme Çalışması

Ön Deneme çalışması hazırlanan ölçeğin hedeflenen evren katılımcıları için açık ve anlaşılır olduğunu değerlendirmek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Ön Deneme çalışması katılımcılarına, kullanılan araçlara, çalışma sürecine ve çalışma süresince ölçekte yapılan değişikliklere dair detaylar aşağıda sunulmuştur.

3.1.3.1. Katılımcılar

Ön Deneme çalışması yaşları 18 ile 30 arasında değişen 20 katılımcı ($\bar{x}_{yaş} = 22.13$, $SS = 3.72$) ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara sınıflarda yapılan duyurular ve sosyal medya duyuruları aracılığıyla ulaşılmıştır. Katılımcılara dair demografik bilgiler tabloda 3.1.'de sunulmuştur.

Tablo 3.1. Ölçek Geliştirme Ön Deneme Çalışması Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken	f	%	Değişken	f	%
Cinsiyet			İlişkiye dair tanım		
Kadın	12	60	Sevgili	18	90
Erkek	8	40	Evli	1	5
Mezuniyet			Sevgi ve saygı çerçevesinde	1	5
Lise	15	75	İlişkinin süresi		
Lisans	3	15	2 ay-6 ay	6	30
Yüksek Lisans	2	10	6 ay-12 ay	6	30
Eğitime devam			1 yıl-2 yıl	2	10
Evet	18	90	2 yıl-4 yıl	5	25
Hayır	2	10	4 yıl-6 yıl	1	5
İş durumu			Görüşme		
Çalışmıyor	15	75	Her gün	4	20
Çalışıyor	5	25	Haftada 1+	9	45
			Ayda 1+	1	5
			Ayda 1	1	5
			Birkaç ayda 1	5	25

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

3.1.3.2. Veri Toplama Araçları

Ön deneme çalışmasında Bilgilendirilmiş Onam Formu (EK 3), Demografik Bilgi Formu (EK 2) ve hazırlanan Yalan İçeriğine Bağlı Değerlendirmeler Ölçeği formu kullanılmıştır. Katılımcıların ölçekle ilgili görüşlerinin alınması için ölçekle ilgili standart sorular hazırlanarak her katılımcı ile görüşmelerde kullanılmıştır (EK 4).

3.1.3.3. İşlem

Katılımcılar ile görüşmeler katılımcılar için uygun zamanlarda Hacettepe Üniversitesi Sosyal Psikoloji Laboratuvarı, Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümündeki boş bir oda veya sessiz ortamı olan çeşitli kafelerde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmacı ilk olarak katılımcıları çalışmanın amacı ve görüşme sürecinin nasıl olacağı hakkında bilgilendirmiştir. Katılımcılar Bilgilendirilmiş Onam Formu'nu (EK 3) okuyup imzaladıktan sonra Demografik Bilgi Formlarını (EK 2) doldurmuş ve sonrasında hazırlanan ölçeği cevaplamışlardır. Araştırmacı ölçeği cevaplama sürecinde katılımcı ile aynı odada bulunmuş ancak mümkün olduğunca uzakta oturarak katılımcıya ölçeği cevaplama için serbest bir alan sağlamıştır. Ölçeği doldurma süresinin belirlenebilmesi amacıyla katılımcılar ölçeği doldurmaya başladıklarında süre başlatılmış ve tamamladıklarını söylediklerinde süre durdurulmuştur. Katılımcıların ölçeği doldurma süreleri 8 ile 29 dakika arasında ortalama 14 dakika olmak üzere değişmiştir.

Katılımcılara ölçeği cevaplamalarının ardından sorulmak üzere ölçek içerisindeki tanımlara, örneklere, sorulara ve ölçeğin genel yapısına dair sorular hazırlanmıştır. Ölçeği tamamlamalarının ardından katılımcılar ölçekle ilgili sorulara cevap vermişlerdir. Katılımcılara ölçeği cevaplamalarından önce verilen bilginin metni ve ölçeği cevaplamalarından sonra sorulan soruların tam listesi EK 4'de sunulmuştur.

Ön Deneme çalışması süresince katılımcıların görüş ve önerileri doğrultusunda ölçekte gerekli değişiklikler bir sonraki katılımcı ile görüşmeden önce yapılmış ve bu şekilde yapılan tüm değişiklikler için sonraki katılımcılardan görüş alınması sağlanmıştır.

3.1.3.4. Ön Deneme Çalışmasında Ölçekte Yapılan Değişiklikler

3.1.3.4.1. Teknik değişiklikler

Ölçek içerisinde yapılan teknik değişiklikler dilbilgisi hatalarını düzeltmeyi, bazı kelimelerin altını çizmeyi ve soru numaralarını kaldırmayı kapsamaktadır.

Bazı katılımcılar olumsuz ek almış kelimeleri içeren kimi örneklerde olumsuz ifadeyi gözden kaçırıp cümleyi iki defa okumak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle katılımcılar tarafından belirtilen örneklerde gerekli kelimelerin altı çizilmiştir. Bazı katılımcılar ise *beğeniler* başlığındaki beğenin kime/neye yönelik olduğu

konusunda belirsizlik yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu duruma yönelik olarak, bu başlığın tanımında beğenin hedefini ifade eden kelimelerin altı çizilmiştir.

Ölçeğin ilk versiyonunda soruların başlarında “a),b),c)” şeklinde soru işaretleri yer almıştır. Katılımcıların örneklerdeki A,B,C kişilerinin altta yer alan soruların başlarındaki harfler ile bir arada olduğunda kafa karışıklığına neden olduğunu belirtmeleri nedeni ile soruların başındaki a),b),c) ifadeleri kaldırılmıştır.

3.1.3.4.2. Cümle/soru yapılarındaki değişiklikler

Soru başlarındaki ifadelerin kaldırılmasından sonra dahi bazı katılımcıların kafa karışıklığı yaşadıklarını belirtmeleri nedeni ile örnekler “*C kişisi iş yerindedir, ancak o sırada iş yoktur ve iş arkadaşlarıyla muhabbet etmektedir...*” örneğindeki gibi A, B, C kişisi formatından “*İş yerinizdesinizdir, ancak o anda iş yoktur ve iş arkadaşlarınızla muhabbet ediyorsunuzdur.....*” örneğindeki gibi doğrudan okuyucuya hitap eden bir formata çevrilmiştir. Bu değişikliğe ek olarak, yönergeye “*Her bir kategoriye dair tanımı ve altındaki örnekleri bir bütün olarak değerlendirerek soruları buna göre cevaplandırmanız beklenmektedir.*” ifadesi eklenmiştir.

Katılımcılardan bazıları ölçek hakkındaki görüşleri sorulurken kullanılan “*Ölçek içerisindeki sorulara uygun şekilde cevap verebilmeniz için cevap skalasının yeterli alan sağladığını düşünüyor musunuz?*” sorusuna cevap olarak sıklık sorularına cevap verirken yeterli alana sahip olmadıklarını düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu görüşler doğrultusunda sıklık soruları için cevap skalası 7’li derecelendirme ölçeği (1= Hiçbir Zaman, 7= Her Zaman) haline çevrilmiştir.

Benzer olarak, bazı katılımcılar her başlık altında aynı şekilde yer alan ve kabul edilebilirlik değerlendirmelerini ölçen ikinci ve üçüncü sorularda cevaplama alanının yeterli ve anlaşılır olmadığını ifade etmişlerdir. Bu nedenle, ölçeğin ilk versiyonunda kullanılan 5’li Likert ölçeğindeki “Ne Kabul Edilebilir Ne Kabul Edilemez” ifadesi “Kararsızım” olarak değiştirilmiştir. Yine bazı katılımcılar “Kesinlikle Kabul Edilemez” ve “Kabul Edilemez” arasındaki farkın kendileri için açık olmadığını ifade etmişlerdir.

Bu nedenlerden ve bu soruların ilk soru ile aynı genişlikte cevap verme skalasına sahip olmalarını sağlamak amacıyla bu sorular için cevap skalası 1= Hiç Kabul Edilemez ve 7= Tamamen Kabul Edilebilir olmak üzere 7’li derecelendirme ölçeği haline çevrilmiş ve ara numaraları betimleyen kelimeler kaldırılmıştır.

3.1.3.4.3. Ölçek formatındaki değişiklikler

Bazı katılımcıların “*Yeri değişse daha iyi olur dediğiniz yerler var mı?*” sorusuna cevapları doğrultusunda *Kıskançlık Yaratabilecek Konular* başlığı en sondan en başa alınmıştır. “*Kıskançlık Yaratabilecek Konular başlığı hariç diğer başlıklardaki sorulara cevap verirken kıskançlık yaratabilecek durumları değerlendirmenize dâhil ettiğinizi düşünüyor musunuz?*” sorusuna katılımcıların cevapları doğrultusunda *Dâhil Olan Kişiler* ve *Başkasına Yönelik Duygular* başlıklarının tanımlarına bazı eklemeler yapılmıştır. *Dâhil Olan Kişiler* başlığının tanımına “Partnerde kıskançlık duygusuna neden olabilecek kişilerle ilgili kandırmalar bu kategoriye dâhil değildir.” ifadesi; *Başkasına Yönelik Duygular* başlığının tanımına “Bu kategori, kıskançlık duygusu yaratmayacak üçüncü kişi veya kişiler hakkındaki duygular hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.” ifadesi eklenmiştir.

Bir katılımcının yakın geçmiş tanımının ne kadar geçmişi kapsadığını sorması üzerine bu tanıma zaman dilimi bilgisi eklenmiş ve başlıkta yer alan tanım şu şekilde düzenlemiştir: “Bu kategori, dün, bugün gibi yakın geçmişe ait henüz yapılmış olunan aktiviteler/eylemler hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir”.

3.1.3.4.4. Yönergedeki değişiklikler

Ölçeğin ilk versiyonunda yönerge içerisinde kandırmaya ilişkin bir tanım yer almamıştır. Ön Deneme çalışması süresince bazı katılımcılar özellikle “sürprizler” başlığı olmak üzere bazı başlıkları ve çeşitli başlıklar içerisindeki özellikle gizleme yöntemi ile söylenen yalan örneklerini yalan/kandırma olarak değerlendirmediklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların ifade ettiği bu görüşler ve “*Kandırmaya dair bir tanımın yönergeye eklenmesinin faydalı olacağını düşünüyor musunuz?*” sorusuna cevap olarak

tanımın faydalı olabileceğini düşündüklerini belirtmeleri üzerine yönergeye ilk olarak bir ‐yalan‐ tanımını eklenmiştir. Ancak, bu tanımın eklenmesinden sonra gerçekleştirilen görüşmelerde ‐*Sorulardaki veya yönergedeki yalan kelimesinin cevaplarınız üzerinde bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?*‐ sorusuna cevaben bazı katılımcılar yalan kelimesini sert bulduklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle, ölçek içerisinde yalan kelimesi tamamen kaldırılarak, bu kelimenin yerine gerekli yerlerde ‐kandırma‐ kelimesi kullanılmıştır. Buna ek olarak, bazı katılımcıların kimi örneklerin kandırma sayılamayacak kadar önemsiz olduğunu düşündüklerini belirtmeleri üzerine kandırma tanımına ‐*önemli ve önemsiz pek çok farklı konuda*‐ ifadesi eklenmiştir. Kimi katılımcılar kandırma tanımında yer alan ‐*kasıtlı*‐ kelimesinin rahatsız edici olduğuna geribildirim sağlamışlardır. Bu nedenle, bu kelime tanım içerisinde kaldırılmıştır.

Ön Deneme çalışması sürecinde yönergenin katılımcılar tarafından tamamen okunmadığının fark edilmesi üzerine ölçeğe dair daha teknik bilgiler veren kısım ölçeğin ilk sayfasında bırakılmış, kandırma tanım ve örneklerinin bir bütün olarak değerlendirilmesi gerektiğini ifade eden kısım ise ikinci sayfada ilk sorunun üstünde yer alacak şekilde konumlandırılmıştır.

Bazı katılımcılar ölçeğin hassas bir konu hakkında olması nedeni ile özellikle sınıflarda gerçekleştirilecek veri toplama durumlarında verilerin cevaplanmasında anonimliğin sorun olabileceğine dair görüş bildirmişlerdir. Bu duruma ilişkin olarak kâğıt-kalem yöntemi ile gerçekleştirilecek çalışmalarda yönergeye ‐Cevaplarınız tamamen anonim olarak kaydedilecektir.‐ ifadesinin eklenmesinin gerekeceği not alınmıştır. Bu çalışmada veri toplama süresi tamamen elektronik ortam aracılığıyla gerçekleştirilecek olması nedeniyle bu ifade yönergeye dâhil edilmemiştir.

Katılımcıların kabul edilebilirlik hakkındaki ikinci ve üçüncü soruları anlayabilmek için iki kere okumaya gerek duyduklarını ifade etmeleri üzerine sorular ‐Kendinizi senaryodaki kişi yerine koyduğunuzda... Kendinizin bu konu hakkında kandırma kullanmasını şu anki romantik ilişkiniz bağlamında ne kadar kabul edilebilir buluyorsunuz?‐ ve ‐Kendinizi senaryodaki kişinin sevgilisi yerine koyduğunuzda...

Partnerinizin bu konu hakkında kandırma kullanmasını şu anki romantik ilişkiniz bağlamında ne kadar kabul edilebilir buluyorsunuz?” şeklinde yeniden yazılmıştır.

3.1.3.4.5. Örnekler dâhilinde yapılan değişiklikler

Katılımcıların görüşleri doğrultusunda açık ve anlaşılır olmadığı veya çok uzun olduğu iletilen örnekler anlaşılır ve kısa bir dille yeniden yazılmış; eğer bu durum orijinal veriden uzaklaşmadan mümkün değilse ilgili örnekler uzman görüşünden yüksek puan alan başka bir örnek ile değiştirilmiştir.

3.1.4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Bu bölümde ölçeğin yapı geçerliği ve güvenirliliğine ilişkin gerçekleştirilen çalışmalar açıklanmıştır. Çalışmaya katılan katılımcılara dair demografik bilgiler, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) bulguları, iç tutarlılığa ilişkin bulgular, ölçüt geçerliği bulguları ve test-tekrar test güvenirliliği bulgularına yer verilmiştir. Verilerin analizinde IBM SPSS v24 ve IBM AMOS v26 programları kullanılmıştır.

3.1.4.1. Katılımcılar

Çalışmaya yaşları 18 ile 53 arasında değişen 554 kişi katılmıştır. Bu katılımcılardan 352’si ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 22.97$, $SS = 3.41$) cinsiyetini kadın olarak, 198’si ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 23.24$, $SS = 3.7$) erkek olarak, 2 kişi ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 20$, $SS = 0$) diğer olarak belirtmiş ve 2 kişi ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 21.5$, $SS = .71$) cinsiyetini belirtmek istememiştir. Çalışmaya katılan 4 kişinin verileri devam eden bir ilişkileri olmaması nedeni ile, 6 kişinin verileri 30 yaş üzerinde olmaları nedeni ile, 3 kişinin verileri ilişki tanımlarının romantik ilişki kategorisine girmemesi nedeni ile, 52 kişinin verileri partnerleri ile aynı evde yaşamaları nedeni ile ve 13 veri aynı kullanıcı adından gelen aynı veriler olmaları nedeni ile veri setinden çıkarılmıştır. Bu verilerin silinmesinden sonra cinsiyetini kadın olarak belirten 317 ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 22.61$, $SS = 2.66$), erkek olarak belirten 154 ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 22.88$, $SS = 2.78$), diğer olarak belirten 2 ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 20$, $SS = 0$) ve cinsiyetini belirtmek istemeyen 2 ($\bar{x}_{\text{yaş}} = 21.5$, $SS = .71$) olmak üzere toplam 476

katılımcıya ilişkin veriler analize dâhil edilmiştir. Analize dâhil edilen katılımcılara dair demografik bilgiler Tablo 3.2.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Ölçek Geliştirme Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken	f	%	Değişken	f	%
Cinsiyet			İlişkiye dair tanım		
Kadın	317	66.6	Sevgili	452	95
Erkek	155	32.6	Nişanlı	14	2.9
Diğer	2	4	Sözlü	7	1.5
Belirtmek İstemiyorum	2	4	Evli	3	.6
Mezuniyet			İlişkinin süresi		
Lise	284	59.7	2 ay-6 ay	97	20.4
Lisans	168	35.3	6 ay 1 gün-1 yıl	59	12.4
Yüksek Lisans	24	5	1 yıl 1 gün-2 yıl	121	25.4
Eğitime devam			2 yıl 1 gün-4 yıl	125	26.3
Evet	396	83.2	4 yıl 1 gün-6 yıl	37	7.8
Hayır	80	16.8	7 yıl	37	7.8
İş durumu			Görüşme		
Çalışmıyor	345	72.5	Her gün	80	16.8
Çalışıyor (yarı zamanlı)	46	9.7	Haftada 1	36	7.5
Çalışıyor (tam zamanlı)	85	17.9	Haftada 1+	229	48.1
			Ayda 1+	55	11.6
			Ayda 1	32	6.7
			Birkaç ayda 1	35	7.4
			Daha az	9	1.9

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

3.1.4.2. Veri Toplama Araçları

3.1.4.2.1. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet gibi demografik özellikleri ile romantik ilişkilerine dair bilgilerin edinilmesi amacı ile ilk çalışmada kullanılan Demografik Bilgi Formunda ilişki tanımı ve ilişki sürelerine ilişkin sorular çoktan seçmeli formata çevrilerek ve görüşme sıklığına ilişkin soru şıklarına “Haftada bir kez” şıkkı eklenerek (EK 5) bu çalışmada kullanılmıştır.

3.1.4.2.2. Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği (YİBKEDÖ) (EK 6)

Bu tez kapsamındaki ilk çalışma olan nitel analiz çalışmasının sonuçlarından yola çıkılarak oluşturulan ve kapsam geçerliliği ve ön deneme çalışması bulguları ile son haline getirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçekte 18 başlık altında toplam 54 soru bulunmaktadır. Her başlık için ilk soru (Buradan sonrasında “sıklık” soruları olarak belirtilmiştir. Örn: planlar.sıklık, maddiyat.sıklık) belirli içerikteki yalanı devam eden romantik ilişkide söyleme sıklığını, ikinci soru (Buradan sonrasında “kendi” soruları olarak belirtilmiştir. Örn: beğeniler.kendi) belirli içerikteki yalanı romantik ilişkide kendi söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini, üçüncü soru (Buradan sonrasında “partner” soruları olarak belirtilmiştir. Örn: açıklamalar.partner) belirli içerikteki yalanı romantik ilişkide partnerin söylemesini kabul edilebilir bulmayı ölçmektedir. Sorular 7’li Likert derecelendirme ölçeği ile cevaplanmaktadır. Cevap verme skalası birinci sorular için 1= Hiçbir zaman ve 7= Her zaman olarak, ikinci ve üçüncü sorular için 1= Hiç kabul edilemez ve 7= Tamamen kabul edilebilir olarak değişmektedir.

3.1.4.2.3. Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) (EK 7)

Bu ölçek, Fletcher, Simpson ve Thomas (2000) tarafından “Algılanan İlişki Kalitesi Yapıları Envanteri” adı ile geliştirilen ölçeğin genel romantik ilişki kalitesini ölçmek hedeflendiğinde kullanılması önerilen 6 maddesinin Türkçe’ye uyarlanması ile oluşturulmuştur. Sağkal ve Özdemir (2018) tarafından Türkçe’ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması gerçekleştirilen ARİKÖ 6 maddeden oluşmakta ve ölçekte ters madde bulunmamaktadır. “İlişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz?” ve “İlişkinizde partnerinize ne kadar güveniyorsunuz?” ölçekte yer alan maddelere örnektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 6, en yüksek puan 42’dir. Ölçekte cevap verme skalası 1= Hiç ve 7= Çok olmak üzere 7’li Likert derecelendirme ölçeğinden oluşmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan yükseldikçe algılanan genel romantik ilişki kalitesi yükselmektedir. Tek faktörden oluşan ölçekte maddelerin faktör yükleri .49 ile .84 arasında değişmektedir. Uyarlama çalışmasında ölçeğin ölçüt ölçme araçları ile korelasyonları incelenmiş ve elde edilen anlamlı bulgular ARİKÖ’nün ölçüt bağıntılı geçerliği olduğunu göstermiştir. Uyarlama çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .86 ve test-tekrar test güvenirliliği katsayısı .81 olarak bulunmuştur. Mevcut çalışmada ARİKÖ’nün Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve .85 olarak bulunmuştur.

3.1.4.2.4. İlişki Doyumu Ölçeği (EK 8)

İlişki Doyumu Ölçeği, romantik ilişkilerdeki ilişki doyumunu ölçmeye yönelik olarak Hendrick (1988) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek Türkçe'ye Curun (2001) tarafından uyarlanarak geçerlik ve güvenirlik çalışması gerçekleştirilmiştir. 7 maddeden oluşan ölçekte 4. ve 7. maddeler ters puanlanmaktadır. “Genel olarak ilişkinizden ne kadar memnunsunuz?” ve “Ne sıklıkla ilişkinize hiç başlamamış olmayı diliyorsunuz? (ters madde)” ölçekte yer alan maddelere örnektir. Ölçekte cevap verme skalası 7’li Likert (örn: 1= Hiç memnun değilim; 7= Çok memnunum) derecelendirme ölçeğinden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 7, en yüksek puan 49’dur. Ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek ilişki doyumunu göstermektedir. Uyarlama çalışmasında orijinal çalışma ile benzer şekilde ölçeğin tek boyuttan oluştuğu ve bu tek faktörün varyansın %52’sini açıkladığı bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. Mevcut çalışmada da İDÖ’nün Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmış ve .90 olarak bulunmuştur.

3.1.4.2.5. Bireysel Değerler Envanteri (EK 9)

Bu envanter Roy (2003) tarafından yetişkinlerde ahlaki davranış alanlarında temel kişisel değerleri belirlemek amacı ile geliştirilmiş ve Türkçe'ye Asan, Ekşi, Doğan ve Ekşi (2008) tarafından uyarlanarak geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Orijinal ölçekte 55 madde olmasına rağmen uyarlama çalışmasında faktör yükleri .30’dan küçük olan 8 madde çıkartılarak Türkçe ölçek 47 madde olarak son haline getirilmiştir. Ters madde bulunmayan ölçekte cevap skalası 5’li Likert (1= Beni hiç tanımlamaz, 2= Beni nadiren tanımlar, 3= Beni bazen tanımlar, 4= Beni genellikle tanımlar, 5= Beni her zaman tanımlar) derecelendirme ölçeğinden oluşmaktadır. Uyarlama çalışmasında ölçeğin 5 faktörlü yapıdan oluştuğu ve bu 5 faktör için açıklanan toplam varyansın %41.24 olduğu belirlenmiştir. Faktörlerin açıkladıkları varyans miktarları 16 maddeden oluşan *Disiplin ve Sorumluluk* faktörü için %11,64, 12 maddeden oluşan *Güven ve Bağışlama* faktörü için %9,81, 9 maddeden oluşan *Dürüstlük ve Paylaşım* faktörü için %7,99, 6 maddeden oluşan *Saygı ve Doğruluk* faktörü için %6,86 ve 4 maddeden oluşan *Paylaşım ve Saygı* faktörü için %4,93’tür. Ölçeğin Cronbach alpha değeri .63’dür. Alt

boyutların Cronach alpha değerleri ise .60 ile .71 arasında değişmektedir. Ölçekte her bir alt boyuttan alınan yüksek puan bireyin ilgili alt boyuta dair özelliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Mevcut araştırmada ölçeğin Cronbach Alpha değeri hesaplanmış ve .90 olarak bulunmuştur. Alt boyutlar için ise Cronach Alpha değerleri disiplin ve sorumluluk boyutu için .90, dürüstlük ve paylaşım boyutu için .76, paylaşım ve saygı boyutu için .72, güven ve bağışlama boyutu için .58 ve saygı ve doğruluk boyutu için ise .40 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada kapsamı dolayısıyla *dürüstlük ve paylaşım ve paylaşım ve saygı* boyutlarından alınan puanlar analize dâhil edilmiştir. Dürüstlük ve paylaşım boyutu için “*Dürüstlük benim için en üstün önceliğe sahiptir.*” ve “*Sonuçları ne olursa olsun doğrulardan yanayım.*” maddeleri örnektir. Paylaşım ve saygı boyutu için “*Bence paylaşmak iyi ve sağlıklı bir ilişkinin temelidir.*” ve “*Kendimi tümüyle iyi hissetmemde paylaşmanın yeri büyüktür.*” maddeleri örnektir.

3.1.4.3. İşlem

Araştırma verilerinin toplanmasında katılımcılara sınıflarda gerçekleştirilen duyurular, sosyal medya duyuruları ve kartopu yöntemi ile ulaşılmıştır. Bu duyurularda katılımcılara çalışmanın amacı ve katılım kriterleri açıklanarak kısa bir bilgilendirme yapılmıştır. Veri toplama sürecinde katılımcılar ilk olarak Bilgilendirilmiş Onam Formu’nu (EK 10) okuyup onaylamıştır. Ardından, sırasıyla Demografik Bilgi Formu, Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği, Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği, İlişki Doyumu Ölçeği ve Bireysel Değerler Envanteri’ni cevaplamışlardır. Çalışma çevrimiçi olarak Google Forms aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılım yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

3.2. BULGULAR

Bu bölümde ölçeğin geçerliği ve güvenilirliğinin test edilmesi için gerçekleştirilen açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi, ölçüt dayanaklı geçerlik, iç tutarlılık ve test-tekrar test bulgularına yer verilmiştir.

3.2.1. Açıklayıcı Faktör Analizi

Açıklayıcı faktör analizi için katılımcı sayısının en az 300 olması (Tabachnick ve Fidell, 2013) ve analize dâhil edilecek madde başına en az 5-10 veri olması önerilmiştir (Comrey ve Lee, 1992). Bu çalışmada katılımcı sayısı 476 olup 300 sınırının üzerindedir. Aynı zamanda 36 madde için 476 veri ile madde-veri oranında hem 5 hem de 10 sınırını geçmektedir. Buna ek olarak, örneklem büyüklüğünün yeterli olup olmadığını sınamak için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri de incelenmiştir. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO), faktör analizi için örneklemin yeterliliğini ölçer. Bu değer için kabul edilebilirlik aralıkları (Hutcheson ve Sofroniou, 1999; Kaiser, 1974) Tablo 3.3.'de gösterilmiştir. Verinin faktörlere ayrılmasının uygunluğunu sınamak için Bartlett Küresellik testi kullanılmıştır. Bu testte bulguların .05'den küçük olarak anlamlı çıkması verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013). KMO ve Bartlett Küresellik testleri analizlerine dair sonuçlar Tablo 3.4.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.3. KMO Örneklem Yeterliliği Kabul Edilebilirlik Düzeyleri

KMO	Örneklem Yeterliliği
<0.5	Hemen hemen kabul edilebilir
0.5-0.7	Orta
0.7-0.8	İyi
0.8-0.9	Harika
0.9>	Mükemmel

Tablo 3.4. KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları (36 Madde)

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)		.831
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Kay-Kare	16982,274
	Serbestlik Derecesi	630
	Anlamlılık Düzeyi	,000

Tablo 3.4.'de görüldüğü üzere ölçek maddelerine ait KMO değeri .83 olarak tespit edilmiş ve bu değerle örneklem büyüklüğünün faktör analizi için "harika" düzeyde yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bartlett Küresellik testi [$\chi^2=16982,274$, $df=630$ $p<0.00$] anlamlı olarak bulunmuştur. Bu değerlerden yola çıkılarak ölçeğin açıklayıcı faktör analizine uygun olduğuna karar verilmiştir.

Verilerin faktör analizine uygunluğu aynı zamanda anti image korelasyon matrisi ile incelenmiştir. Bu matriste köşegenlerde yer alan değerlerin .5 ve üzerinde olması verilerin faktör analizine uygunluğunu göstermektedir (Yong ve Pearce, 2013). Matris incelendiğinde bu değerlerin .69 ile .87 arasında değiştiği görülmüştür. Field (2013) iyi bir faktör analizi için köşegende yer almayan değerlerin küçük olması gerektiğinden bahsetmiştir. Bu çalışmada aynı başlık altında yer alan “kendi” ve “partner” soruları (örn: anlık aktiviteler.kendi ile anlık aktiviteler.partner) arasındaki korelasyonlar dışındaki tüm değerlerin küçük olduğu görülmüştür.

Açımlayıcı faktör analizinde faktör sayısının belirlenmesinde Kaiser kriteri ve Horn'un paralel analiz yöntemi kullanılmıştır. Kaiser kriteri eigenvalue değerlerinin faktör tarafından açıklanan varyansı temsil ettiği temeline dayanır ve bu kriter gereğince eigenvalue değeri 1 ve üzeri olan faktörler kabul edilir. Ancak Kaiser kriteri çok fazla faktörün kabul edilmesi ile sonuçlanması nedeniyle eleştirilmiştir (Pallant, 2011). Eigenvalue ile beraber kullanılan ve en doğru sonuçlar ortaya çıkardığından bahsedilen bir yöntem paralel analiz yöntemidir. Paralel analiz yönteminde bir uygulama aracılığı ile belirtilen madde sayısı ve veri sayısı temelinde rastgele eigenvalue değerleri oluşturulur. Bu yöntemde gerçek veriden elde edilen eigenvalue değeri ile uygulamadan elde edilen ve aynı faktör sayısına denk gelen değer karşılaştırılır. Yöntemde analizden elde edilen değer o faktör sayısı için rastgele oluşturulan değerden büyükse faktör kabul edilir; değer rastgele oluşturulan değerden küçük olduğunda faktör kabul edilmez ve bir önceki faktör sayısı faktör miktarı olarak belirlenir (Pallant, 2011). Bu yöntemin en doğru faktör sayısı ile sonuçlanan yöntem olduğu gösterilmiştir (Hubbard ve Allen, 1987).

Verilerin analizinde açımlayıcı faktör analizi belirli bir faktör sayısına zorlanmadığında, özdeğeri 1'den büyük olan 10 faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Faktör sayısına karar verilmesinde paralel analiz değerlerinin elde edilmesi için Monte Carlo Simulation Technique uygulaması kullanılarak 36 madde 476 katılımcı için 1000 deneme ile rastgele eigenvalue değerleri elde edilmiştir. Veri setinin analizi sonucunda ve paralel analiz uygulaması sonucunda elde edilen değerler Tablo 3.5.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.5. Veri Setinin Analizi Sonucu Ve Paralel Analiz Sonucu Elde Edilen Eigenvalue Değerleri (36 Madde)

	Veri Setinin Analizi	Paralel Analiz
1. Faktör	13.057	1.5605
2. Faktör	2.840	1.4913
3. Faktör	2.136	1.4408
4. Faktör	1.744	1.3962
5. Faktör	1.562	1.3565
6. Faktör	1.425	1.3198
7. Faktör	1.287	1.2862
8. Faktör	1.238	1.2550

Uygulamadan elde edilen değerler ile faktör analizinden elde edilen değerler karşılaştırıldığında ilk 7 faktör için veri setinden elde edilen eigenvalue değerlerinin paralel analiz sonucu elde edilen değerlerden büyük olduğu görülmüştür (Tablo 3.5.). 8. faktör için ise paralel analiz değeri veri setinden elde edilen değerden büyüktür. Bu nedenle, ölçeğin 7 faktörlü yapıdan oluştuğuna karar verilmiştir.

Faktör sayısına 7 olarak karar verilmesinin ardından faktör analizi Temel Bileşenler Analizi (TBA) ve Promax döndürme tekniği ile 7 faktöre zorlanarak yeniden yürütülmüştür. Temel Bileşenler Analizi sosyal bilimler alanlarında ölçek geliştirme çalışmalarında en sık kullanılan analizlerden bir tanesidir ve çok sayıdaki değişkeni daha az sayıdaki bileşene indirgeme amacı ile kullanılır. TBA'nın amacı her bir bileşen için veri setinden en yüksek varyansı elde etmektir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Promax döndürme tekniği faktörler birbirleri ile korele olduğunda kullanılan ve oblique olarak adlandırılan yöntemlerden (direct oblimin ve promax) bir tanesidir. Matsunaga (2010) döndürme yönteminin Promax olarak seçilmesini önermiştir. Promax yöntemi olabilecek en düşük kapa değerini elde etmeyi ve bu araçla elde edilen faktörlerin birbirlerinden olabildiğince ayrışacak şekilde olmasını hedefleyerek çalışır (Comrey ve Lee, 1992). Promax döndürme tekniğinde tüm yüklerin değeri dönüştürülür. Bu yöntemde büyük değerler fazla etkilenmezken küçük değerler daha küçük hale gelir (Finch, 2006).

Analiz sürecinde .32 değerinin altında kalan faktör yükleri analize dahil edilmemiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tablo 3.6'da faktör öz değerleri, varyans ve yığılımlı

varyans değerleri gsterilmiştir. Tablo 3.7.'de faktör yklerine ilişkin değerlendirme dzeyleyi sunulmuştur. Maddelerin faktör ykleri tablo 3.8.'da verilmiştir.

Tablo 3.6. Faktör Öz Değerleri, Varyans ve Yığımlı Varyans Değerleri Bulguları (36 Madde)

Bileşen	Özdeğer	Varyans	Yığımlı Varyans
1	13.06	36.27	36.27
2	2.84	7.89	44.16
3	2.14	5.93	50.09
4	1.74	4.85	54.94
5	1.56	4.34	59.28
6	1.43	3.96	63.23
7	1.29	3.58	66.81

Tablo 3.7. Faktör Yklerine İlişkin Değerlendirme Dzeyleyi

Faktör ykü	Örtüşen Varyans	Dzey
>.71	%50	Mükemmel
>.63	%40	Çok iyi
>.55	%30	İyi
>.45	%20	Makul/Orta
>.32	%10	Zayıf

Tablo 3.8. 7 Faktörlü Yapıda Madde Faktör Yükleri Bulguları (36 Madde)

Maddeler/Faktörler	1	2	3	4	5	6	7
Kıskançlık (kendi)							.889
Kıskançlık (partner)							.862
Anlık aktiviteler (kendi)	.644						
Anlık aktiviteler (partner)	.659						
Yakın gelecek (kendi)	.793						
Yakın gelecek (partner)	.777						
Yakın geçmiş (kendi)	.786						
Yakın geçmiş (partner)	.780						
Dâhil olan kişiler (kendi)	.760						
Dâhil olan kişiler (partner)	.722						
Planlar (kendi)	.644						
Planlar (partner)	.596						
Sürprizler (kendi)					.844		
Sürprizler (partner)					.850		
Kendi duygu durumu (kendi)			.562		.417		
Kendi duygu durumu (partner)			.587		.397		
Partnere yönelik duygu (kendi)				.527		.358	
Partnere yönelik duygu (partner)				.547			.324
Olaya yönelik duygu (kendi)				.863			
Olaya yönelik duygu (partner)				.856			
Başkasına yönelik duygu (kendi)		.333		.632			
Başkasına yönelik duygu (partner)		.356		.623			
Beğeniler (kendi)		.606					
Beğeniler (partner)		.626					
Beklenti ve Tahminler (kendi)		.786					
Beklenti ve Tahminler (partner)		.782					
Tercih ve İstekler (kendi)		.774					
Tercih ve İstekler (partner)		.778					
Konu hakkındaki düşünce (kendi)		.366	.401				
Konu hakkındaki düşünce (partner)		.374	.442				
Maddiyat (kendi)						.912	
Maddiyat (partner)						.894	
Başarılar (kendi)			.831				
Başarılar (partner)			.877				
Açıklamalar (kendi)	.462						
Açıklamalar (partner)	.407		.338				

Comrey ve Lee (1992) faktör yüklerinin miktarları ve açıkladıkları varyans temelinde yorumlanmalarına ilişkin .32 ve altındaki faktör yüklerinin “zayıf” ve .32 ile .45 arasındaki faktör yüklerinin “makul” olarak kabul edilebileceğinden bahsetmiştir (Tablo 3.8.). Tablo 3.6’den görüldüğü üzere *Konu hakkındaki düşünceler (kendi)*, *Konu hakkında düşünceler (partner)* ve *Açıklamalar (partner)* maddeleri hariç tüm maddeler için faktör yükleri .45 ve üzerindedir. Bu 3 madde dışındaki tüm maddeler ya yalnızca

tek faktöre yüklenmişlerdir ya da iki faktöre yüklenen maddelerinin faktör yükleri arasındaki fark .1'den fazladır.

Konu hakkındaki düşünceler (kendi) ve *Konu hakkında düşünceler (partner)* maddeleri için aynı başlık dahilinde yer alan 2 madde olmaları, her ikisinin de .45 değerinin altında kalması ve her ikisi için de yüklendikleri iki faktördeki yükler arasında .1'den az fark olması nedeni ile bu maddeler analizden çıkarılmıştır.

Açıklamalar (partner) maddesi için de iki faktör yükü arasındaki farkın .1'den az olduğu görülmektedir. Ancak, aynı konuya ilişkin olan *Açıklamalar (kendi)* maddesinin belirli tek bir faktöre .45 üzerinde yüklenmesi ve yüklendiği bu faktörün *Açıklamalar (partner)* maddesinin yüksek olarak yüklendiği faktör ile aynı faktör olması nedeni ile *Açıklamalar (partner)* maddesinin ölçekten çıkarılmamasına karar verilmiştir.

Konu hakkındaki düşünceler (kendi) ve *Konu hakkında düşünceler (partner)* maddeleri ölçekten çıkarılarak faktör analizi 34 maddeli ölçek için Temel Bileşenler Analizi ile faktör sayısı serbest bırakılarak yeniden yürütülmüştür. 34 maddelik ölçek için KMO, Bartlett değerleri tabloda 3.9.'da sunulmuştur.

Tablo 3.9. KMO ve Bartlett Küresellik Testi Bulguları (34 Madde)

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)		.823
Örneklem yeterliliği		
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Kay-Kare	15979.952
	Serbestlik Derecesi	561
	Anlamlılık Düzeyi	,000

Tablo 3.9.'da görüldüğü üzere ölçek maddelerine ait KMO değeri .82 olarak tespit edilmiş ve bu değerle örneklem büyüklüğünün faktör analizi için "harika" düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Hutcheson ve Sofroniou, 1999; Kaiser, 1974). Bartlett Küresellik testi [$\chi^2=15979.952$, $df=561$ $p<0.00$] anlamlı düzeyde bulunmuştur. 34 maddeli ölçek için anti image korelasyon matrisi köşegenlerinde yer alan değerlerin .68 ile .86 arasında değiştiği görülmüştür. Değerlerin .5 ve üzerinde olması verilerin açımlayıcı faktör analizine uygunluğunu göstermiştir (Yong ve Pearce, 2013). Aynı

zamanda, köşegenlerde yer almayan değerlerin aynı başlık altında yer alan sorular (örn: başarılar.kendi ve başarılar.partner) arasındaki korelasyonlar haricinde düşük olduğu da görülmüştür (Field, 2013). Bu bulgulardan yola çıkılarak 34 maddeli ölçeğin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğuna karar verilmiştir.

Faktör analizinin yürütülmesi sonucunda değeri 1 ve üzeri olan 10 madde elde edilmiştir. Paralel analiz yönteminde kullanılmak üzere ile Monte Carlo Simulation Tehnique uygulaması aracılığı ile 34 madde, 476 veri için 1000 deneme ile rastgele eigenvalue değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonucunda elde edilen ve paralel analiz yöntemi kullanılarak elde edilen eigenvalue değerleri tablo 3.10.'da gösterilmiştir.

Tablo 3.10. Veri Setinin Analizi Sonucu Ve Paralel Analiz Sonucu Elde Edilen Eigenvalue Değerleri (34 Madde)

Faktör	Veri Setinin Analizi	Paralel Analiz
Faktör 1	12.367	1.5382
Faktör 2	2.786	1.4710
Faktör 3	2.051	1.4203
Faktör 4	1.743	1.3766
Faktör 5	1.561	1.3372
Faktör 6	1.421	1.2997
Faktör 7	1.281	1.2651
Faktör 8	1.218	1.2322

Tablo 3.10.'da görüldüğü üzere elde edilen değerlerin karşılaştırılmasında 8. faktör için rastgele oluşturulan değerlerin verilerin analizi sonucu elde edilen değerden yüksek olduğu görülmüş, bunun sonucunda faktör sayısı 7 olarak belirlenmiştir. Analiz Temel Bileşenler Analizi ve Promax döndürme yöntemi ile 7 faktöre zorlanarak yeniden yürütülmüştür. Bu analiz sonucunda elde edilen maddelerin desen matrisine göre faktör yükleri Tablo 3.11'de sunulmuştur. Yapı matrisinde elde edilen faktör yükleri de Tablo 3.12'de gösterilmiştir.

Tablo 3.11. Faktör Yükleri Desen Matrisi (34 Madde)

Maddeler/Faktörler	1	2	3	4	5	6	7
Kıskançlık (kendi)							.896
Kıskançlık (partner)							.874
Anlık aktiviteler (kendi)	.641						
Anlık aktiviteler (partner)	.657						
Yakın gelecek (kendi)	.791						
Yakın gelecek (partner)	.775						
Yakın geçmiş (kendi)	.791						
Yakın geçmiş (partner)	.784						
Dâhil olan kişiler (kendi)	.767						
Dâhil olan kişiler (partner)	.729						
Planlar (kendi)	.649						
Planlar (partner)	.600						
Sürprizler (kendi)					.867		
Sürprizler (partner)					.875		
Kendi duygu durumu (kendi)				.574	.377		
Kendi duygu durumu (partner)				.609	.350		
Partnere yönelik duygu (kendi)			.479			.434	
Partnere yönelik duygu (partner)			.498			.365	.339
Olaya yönelik duygu (kendi)			.847				
Olaya yönelik duygu (partner)			.850				
Başkasına yönelik duygu (kendi)		.334	.638				
Başkasına yönelik duygu (partner)		.363	.633				
Beğeniler (kendi)		.615					
Beğeniler (partner)		.631					
Beklenti ve Tahminler (kendi)		.782					
Beklenti ve Tahminler (partner)		.778					
Tercih ve İstekler (kendi)		.767					
Tercih ve İstekler (partner)		.772					
Maddiyat (kendi)						.883	
Maddiyat (partner)						.860	
Başarılar (kendi)				.834			
Başarılar (partner)				.876			
Açıklamalar (kendi)	.468						
Açıklamalar (partner)	.417			.338			

Tablo 3.12. Faktör Yükleri Yapı Matrisi (34 Madde)

Maddeler/Faktörler	1	2	3	4	5	6	7
Kıskançlık (kendi)	,365						,870
Kıskançlık (partner)	,361						,847
Anlık aktiviteler (kendi)	,753	,471	,330		,384		,506
Anlık aktiviteler (partner)	,744	,473			,380		,489
Yakın gelecek (kendi)	,786	,403	,326				,439
Yakın gelecek (partner)	,775	,412	,344		,343		,408
Yakın geçmiş (kendi)	,771		,365	,494			
Yakın geçmiş (partner)	,767		,370	,465			
Dâhil olan kişiler (kendi)	,756	,332	,359	,401		,507	
Dâhil olan kişiler (partner)	,727	,323	,372	,395		,492	
Planlar (kendi)	,706			,523		,431	
Planlar (partner)	,685	,327		,548		,440	
Sürprizler (kendi)					,869		
Sürprizler (partner)					,866		
Kendi duygu durumu (kendi)	,371		,558	,673	,410	,395	
Kendi duygu durumu (partner)	,358		,565	,706	,380	,428	
Partnere yönelik duygu (kendi)	,375	,332	,679	,416		,684	,486
Partnere yönelik duygu (partner)	,327		,681	,426		,636	,521
Olaya yönelik duygu (kendi)	,337	,394	,805				
Olaya yönelik duygu (partner)	,337	,377	,795				
Başkasına yönelik duygu (kendi)	,406	,563	,710			,339	
Başkasına yönelik duygu (partner)	,402	,583	,715	,340			
Beğeniler (kendi)	,470	,739	,463	,416			
Beğeniler (partner)	,430	,742	,478	,435			
Beklenti ve Tahminler (kendi)	,359	,796	,379			,360	
Beklenti ve Tahminler (partner)		,782	,386			,374	
Tercih ve İstekler (kendi)	,408	,810	,444	,381		,408	
Tercih ve İstekler (partner)	,384	,807	,444	,381		,401	
Maddiyat (kendi)	,419	,397		,359		,826	
Maddiyat (partner)	,414	,407		,386		,819	
Başarılar (kendi)	,439	,420	,323	,847		,387	
Başarılar (partner)	,415	,424		,857		,364	
Açıklamalar (kendi)	,684	,584		,534		,388	
Açıklamalar (partner)	,659	,555		,574		,407	

Tablo 3.11'den görüldüğü üzere *Partnere yönelik duygular (kendi)* ve *Açıklamalar (partner)* hariç olmak üzere tüm maddeler için faktör yükleri .45 ve üzerindedir. Bunun yanında, bahsedilen bu iki madde haricindeki tüm maddeler ya yalnızca tek faktöre yüklenmişlerdir ya da iki faktöre yüklenen maddelerinin faktör yükleri arasındaki fark .1'den fazladır.

Partnere yönelik duygular (kendi) ve *Açıklamalar (partner)* maddeleri için aynı altboyutlara ilişkin olan *Partnere yönelik duygular (partner)* ve *Açıklamalar (kendi)*

maddeleri belirli bir faktöre .45'den yüksek olarak yüklenmişlerdir ve yüksek olarak yüklendikleri faktörler ile ilişkili maddelerin yüklendikleri faktörler aynı faktörlerdir. Aynı zamanda, *Partnere yönelik duygu (kendi)* ve *Açıklamalar (partner)* maddelerinin yüksek olarak yüklendikleri faktörler ilk çalışmanın bulguları ile de tutarlıdır. Bu nedenlerden dolayı, bu maddelerin ölçekten çıkarılmamasına karar verilmiştir. Ölçeğin 34 maddeli ve 7 faktörlü hali için açıklanan varyans değerleri Tablo 3.13'de sunulmuştur.

Tablo 3.13. Faktörlere İlişkin Varyans Ve Yığılımlı Varyans Bulguları (34 Madde)

Faktör	Varyans	Yığılımlı Varyans
1	36.373	36.373
2	8.193	44.567
3	6.031	50.598
4	5.127	55.725
5	4.593	60.318
6	4.180	64.498
7	3.768	68.265

Tablo 3.13.'de görüleceği üzere 7 faktörlü yapı ölçekteki varyansın %68.27'sini açıklamaktadır. *Konu hakkındaki düşünceler* hakkındaki 2 maddenin çıkarılmasından sonra açıklanan yığılımlı varyansın %1.46 değerinde arttığı da görülmektedir. Sosyal bilimlerde yapılan analizlerde %60 ve üzeri açıklanan yığılımlı varyans değerleri kabul edilebilir olarak değerlendirilmektedir (Hair ve ark, 2014). Bu analizden elde edilen açıklanan yığılımlı varyans değerinin kabul edilebilir düzeyde olduğuna karar verilmiştir.

Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği için faktörler içerdikleri soruların içeriklerine bağlı olarak isimlendirilmiştir. Birinci faktör 12 maddeden oluşan *Aktiviteler ve Açıklamalar* faktörüdür ve toplam varyansın % 36.37'sini açıklamaktadır. Bu faktörde bulunan maddelerin faktör yükleri .42 ile .79 arasında değişmektedir. İkinci faktör 6 maddeden oluşan *Düşünceler* faktörüdür ve toplam varyansın % 8.19'unu açıklamaktadır. Bu faktörde bulunan maddelerin faktör yükleri .62 ile .78 arasında değişmektedir. Üçüncü faktör 6 maddeden oluşan *Duygular* faktörüdür ve toplam varyansın %6.03'ünü açıklamaktadır. Bu faktörde bulunan maddelerin faktör yükleri .50 ile .85 arasında değişmektedir. Dördüncü faktör 4

maddeden oluşan *Kendi duygu durumu ve Başarılar* faktörüdür ve toplam varyansın %5.13'ünü açıklamaktadır. Bu faktörde bulunan maddelerin faktör yükleri .57 ile .88 arasında değişmektedir. Beşinci faktör 2 maddeden oluşan *Sürprizler* faktörüdür ve toplam varyansın %4.59'unu açıklamaktadır. Bu faktörde bulunan maddelerin faktör yükleri .87 ile .88 arasında değişmektedir. Altıncı faktör 2 maddeden oluşan *Maddiyat* faktörüdür ve toplam varyansın %4.18'ini açıklamaktadır. Bu faktörde bulunan maddelerin faktör yükleri .86 ile .88 arasında değişmektedir. Yedinci faktör 2 maddeden oluşan *Kıskançlık yaratabilecek konular* faktörüdür ve bu faktör toplam varyansın %3.77'sini açıklamaktadır. Bu faktörde bulunan maddelerin faktör yükleri .87 ile .90 arasında değişmektedir.

Maddelerin yüklendikleri faktörler ile korelasyon düzeyleri Pearson korelasyon yöntemi ile incelenmiştir. Tablo 3.14.'de görüldüğü üzere her bir madde için madde toplam puan arasındaki korelasyonlar $p < .01$ düzeyinde .66 ile .87 arasında değişmektedir. Nurosis'e (1994) göre, madde toplam korelasyonu için alınabilecek sınır değerin .30 olması gerekmektedir (akt., Cristobal, Flavian ve Guinaliu, 2007). Değerlerin .3 sınırının üzerinde olduğu görülmektedir.

Tablo 3.14. Madde Faktör Korelasyonları (34 Madde)

Maddeler	1	2	3	4	5	6	7
Kıskançlık (kendi)							.870**
Kıskançlık (partner)							.847**
Anlık aktiviteler (kendi)	.753**						
Anlık aktiviteler (partner)	.744**						
Yakın gelecek (kendi)	.786**						
Yakın gelecek (partner)	.775**						
Yakın geçmiş (kendi)	.771**						
Yakın geçmiş (partner)	.767**						
Dâhil olan kişiler (kendi)	.756**						
Dâhil olan kişiler (partner)	.727**						
Planlar (kendi)	.706**						
Planlar (partner)	.685**						
Sürprizler (kendi)						.869**	
Sürprizler (partner)						.866**	
Kendi duygu durumu (kendi)				.673**			
Kendi duygu durumu (partner)				.706**			
Partnere yönelik duygu (kendi)			.679**				
Partnere yönelik duygu (partner)			.681**				
Olaya yönelik duygu (kendi)			.805**				
Olaya yönelik duygu (partner)			.795**				
Başkasına yönelik duygu (kendi)			.710**				
Başkasına yönelik duygu (partner)			.715**				
Beğeniler (kendi)		.739**					
Beğeniler (partner)		.742**					
Beklenti ve Tahminler (kendi)		.796**					
Beklenti ve Tahminler (partner)		.782**					
Tercih ve İstekler (kendi)		.810**					
Tercih ve İstekler (partner)		.807**					
Maddiyat (kendi)						.826**	
Maddiyat (partner)						.819**	
Başarılar (kendi)				.847**			
Başarılar (partner)				.857**			
Açıklamalar (kendi)	.684**						
Açıklamalar (partner)	.659**						

**p<.01

Yapı geçerliliğini desteklemek amacı ile ölçeğin boyutları ve ölçek toplam puanı arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon katsayıları ile hesaplanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 3.15’de gösterilmiştir.

Tablo 3.15. Faktör Toplam Puan Korelasyonları (34 Madde)

	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5	Faktör 6	Faktör 7	Toplam Puan
Faktör 1	1	.498**	.398**	.435*	.206**	.396**	.415**	.827**
Faktör 2		1	.433**	.359**	.214**	.349**	.275**	.762**
Faktör 3			1	.437**	.195**	.440**	.305**	.701**
Faktör 4				1	.027	.485**	.200**	.654**
Faktör 5					1	-.017	.128**	.318**
Faktör 6						1	.285**	.616**
Faktör 7							1	.493**
Toplam Puan								1

**p<.01

Korelasyon katsayısının, mutlak değeri .80 ve üzerinde çok güçlü, 0.60-0.79 arasında güçlü; 0.40-0.59 arasında orta; 0.20-0.39 arasında zayıf, 0.20'den az olması ise çok zayıf düzeyde bir ilişki olarak yorumlanmaktadır (Evans, 1996; akt., Divaris ve ark., 2012). Tablo 3.15.'de görüldüğü üzere ölçekten elde edilen toplam puan ile birinci faktör ($r = .83$) çok güçlü düzeyde, ikinci faktör ($r = .76$), üçüncü faktör ($r = .70$) dördüncü faktör ($r = .65$) ve altıncı faktör ($r = .62$) güçlü düzeyde, yedinci faktör ($r = .49$) orta düzeyde ve beşinci faktör ($r = .32$) zayıf düzeyde ilişkilidir. Bu değerlerden faktörler arası ilişkilerin kabul edilebilir düzeyde olduğuna karar verilmiştir.

Faktör analizinde maddeler için ortak paylaşılan varyans değerlerinin .5 ve üzerinde olması gerekmektedir (Zeynivandnezhad, Rashed ve Kanooni, 2019). Bu çalışmada elde edilen ortak paylaşılan varyans değerleri Tablo 3.16.'da sunulmuştur. Tablodan görüldüğü üzere tüm maddeler için değerler .59 ve üzerindedir.

Tablo 3.16. Ortak Paylaşılan Varyans Bulguları (34 Madde)

Maddeler	Ortak Paylaşılan Varyans	Maddeler	Ortak Paylaşılan Varyans
Kıskançlık (kendi)	,775	Olaya yönelik duygu (kendi)	,686
Kıskançlık (partner)	,739	Olaya yönelik duygu (partner)	,698
Anlık aktiviteler (kendi)	,688	Başkasına yönelik duygu (kendi)	,623
Anlık aktiviteler (partner)	,684	Başkasına yönelik duygu (partner)	,633
Yakın gelecek (kendi)	,696	Beğeniler (kendi)	,602
Yakın gelecek (partner)	,689	Beğeniler (partner)	,616
Yakın geçmiş (kendi)	,665	Beklenti ve Tahminler (kendi)	,655
Yakın geçmiş (partner)	,644	Beklenti ve Tahminler (partner)	,651
Dâhil olan kişiler (kendi)	,657	Tercih ve İstekler (kendi)	,693
Dâhil olan kişiler (partner)	,624	Tercih ve İstekler (partner)	,686
Planlar (kendi)	,594	Maddiyat (kendi)	,762
Planlar (partner)	,599	Maddiyat (partner)	,747
Sürprizler (kendi)	,782	Başarılar (kendi)	,750
Sürprizler (partner)	,783	Başarılar (partner)	,774
Kendi duygu durumu (kendi)	,674	Açıklamalar (kendi)	,609
Kendi duygu durumu (partner)	,696	Açıklamalar (partner)	,600
Partnere yönelik duygu (kendi)	,723		
Partnere yönelik duygu (partner)	,713		

3.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ölçek geliştirmede Açımlayıcı Faktör Analizinin (AFA) yeterli olmadığı ve elde edilen faktör yapısının Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile değerlendirilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir (Hinkin, 1995). DFA AFA aracılığı ile elde edilen veya teorik olarak doğru olduğu varsayılmış bir faktör yapısının veriler tarafından desteklenip desteklenmediğini ve faktörler ve değişkenler arasındaki ilişkileri değerlendirir. Bu analizde oluşturulan modelin elde edilen verilerle olan uyumu incelenir (Jackson, Gillaspay ve Purc-Stephenson, 2009). Bu çalışmada Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda belirlenen faktör yapısını test etmek amacı ile 476 kişilik aynı veri seti kullanılarak Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Analiz sürecinde ilk olarak basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Bu değerlerin .5 sınırının altında olduğunun görülmesi ile verilerin normallik kriterini karşıladığına ve bu nedenle Doğrulayıcı Faktör Analizine uygun olduğuna karar verilmiştir (Bentler, 2005; akt., Mahmoud ve Khalifa, 2015). DFA sürecinde En Çok Olabilirlik Modeli (EÇO) kullanılmıştır. Analiz sonucunda ki-kare değeri 7563.196 ve serbestlik derecesi ise 506 olarak tespit edilmiştir. Ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranı $\chi^2(506, 476) = 7563.196$, $p <$

.001, $\chi^2/sd= 14.947$ 'dir. Doğrulayıcı Faktör Analizine ilişkin uyum değerleri Tablo 3.17.'de verilmiştir.

Tablo 3.17. Uyum İyiliği İndeksleri

	Uyum İndeksleri	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2 /sd	14.947	≤ 5
NFI	.539	$\geq .90$
NNFI(TLI)	.506	$\geq .90$
CFI	.554	$\geq .90$
IFI	.556	$\geq .90$
RMSEA	.171	$\leq .08$
GFI	.583	$\geq .80$
AGFI	.509	$\geq .80$
RFI	.489	$\geq .90$
SRMR	.1177	< 1

Tablo 3.17. değerlendirildiğinde Doğrulayıcı Faktör Analizi uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlarda olmadığı gözlemlenmiştir. Modifikasyon indeksleri incelendiğinde değerleri 200 ve üzeri olan 11 ilişki ve 30-200 arasında olan 15 ilişki tespit edilmiştir. Bu ilişkiler incelenmiş ve değeri 200 ve üzeri olan ilişkilerin hepsinin aynı altboyuta ilişkin olan “kendi” ve “partner” soruları olduğu görülmüştür. Bu maddeler arasında kovaryans ilişkisi kurulmuştur. Değeri 30-200 arasında yer alan maddeler arasından aynı faktörde yer alan ve her ikisi de “kendi” veya her ikisi de “partner” sorularını temsil eden maddeler arasında ve bu koşullara uyan ve teorik olarak ilişkili maddeler arasında kovaryans ilişkisi kurulmuştur. Maddeler arasında gerekli ilişkiler kurulduktan sonra analiz yeniden yürütülmüştür. Yeniden yürütülen analiz sonucunda ki-kare değeri 1549.582 ve serbestlik derecesi ise 486 olarak tespit edilmiştir. Ki-kare değerinin serbestlik derecesine oranı $\chi^2(486, 476) = 1549,582$, $p < .001$, $\chi^2/sd= 2.979$ 'dur. Bu analizden elde edilen uyum iyiliği indeksi değerleri tablo 3.18'de sunulmuştur.

Tablo 3.18. Uyum İyiliği İndeksleri (Kovaryanslı Model)

	Uyum İndeksleri	Kabul Edilebilir Uyum
X ² /sd	3.188	≤ 5
NFI	.906	≥.90
NNFI(TLI)	.922	≥.90
CFI	.933	≥.90
IFI	.933	≥.90
RMSEA	.068	≤.08
GFI	.809	≥.80
AGFI	.766	≥.80
RFI	.891	≥.90
SRMR	.0470	<.08

Tablo 3.18’de görüldüğü üzere Ki kare/sd değeri .5 sınırının altındadır. Bu değer modelin kabul edilebilir düzeyde uyum gösterdiğini göstermektedir (Wheaton, Muthen, Alwin ve Summers, 1977). NFI ve TLI değerlerinin .90 sınırının üzerinde olduğu görülmektedir. Bu değerler kabul edilebilir uyuma işaret etmektedir (Bentler ve Bonett, 1980). IFI değeri de .90 sınırının üzerindedir ve kabul edilebilir düzeyde uyum göstermektedir (Bentler, 1990). Fan, Thompson ve Wang (1999) CFI ve RMSEA testlerinin örneklem hacmine az duyarlı olmaları avantajı nedeniyle kullanılması gerektiğini önermektedirler. CFI değeri .90 sınırının üzerindedir ve kabul edilebilir düzeyde uyum göstermektedir (Bentler, 1990). RMSEA değeri .08 sınırından küçüktür, yeterli uyuma işaret etmektedir (Awang, 2012). GFI değeri .81 ile sınırın üzerindedir (Browne ve Cudeck,1993; akt., Anwar, 2018). AGFI değeri ise .77 ile .80 sınırının altındadır (Forza ve Filippini, 1998). Hair, Black, Babin ve Anderson (2014), AGFI ve GFI değerlerinin model karmaşıklığından olumsuz yönde etkilendiğini belirtmiştir. AGFI değerinin sınırın altında olmasının model karmaşıklığından kaynaklanmış olabileceği tahmin edilmektedir. Modele ilişkin SRMR uyum iyiliği değeri 0,0470’dır ve iyi uyuma işaret etmektedir (Hu ve Bentler, 1999). Uyum indekslerinin değerlendirilmesinin ardından modele ilişkin standartlaştırılmış yükler ve t-değerleri değerleri incelenmiştir (Tablo 3.19).

Tablo 3.19 Modele ilişkin Standartlaştırılmış Yük ve T-Değeri Bulguları

	Standart- laştırılmış Yük	t-değeri	
Kıskançlık Yaratabilecek Konular			
Kıskançlık (kendi)	.849		
Kıskançlık (partner)	.885	11.652	***
Aktiviteler ve Açıklamalar			
Anlık aktiviteler (kendi)	.705		
Anlık aktiviteler (partner)	.669	31.186	***
Yakın gelecek (kendi)	.698	14.138	***
Yakın gelecek (partner)	.685	13.677	***
Yakın geçmiş (kendi)	.704	14.061	***
Yakın geçmiş (partner)	.692	13.820	***
Dâhil olan kişiler (kendi)	.712	14.205	***
Dâhil olan kişiler (partner)	.671	13.403	***
Planlar (kendi)	.675	13.515	***
Planlar (partner)	.648	12.986	***
Açıklamalar (kendi)	.699	13.963	***
Açıklamalar (partner)	.676	13.521	***
Sürprizler			
Sürprizler (kendi)	.926		
Sürprizler (partner)	.921	12.917	***
Duygular			
Partnere yönelik duygu (kendi)	.608		
Partnere yönelik duygu (partner)	.583	21.509	***
Olaya yönelik duygu (kendi)	.618	10.404	***
Olaya yönelik duygu (partner)	.596	10.118	***
Başkasına yönelik duygu (kendi)	.681	11.061	***
Başkasına yönelik duygu (partner)	.698	11.267	***
Düşünceler			
Beğeniler (kendi)	.695		
Beğeniler (partner)	.725	26.558	***
Beklenti ve Tahminler (kendi)	.674	13.357	***
Beklenti ve Tahminler (partner)	.679	12.669	***
Tercih ve İstekler (kendi)	.747	13.635	***
Tercih ve İstekler (partner)	.746	13.613	***
Maddiyat			
Maddiyat (kendi)	.904		
Maddiyat (partner)	.901	18.286	***
Kendi duygu durumu ve başarılar			
Başarılar (kendi)	.643	10.732	***
Başarılar (partner)	.632	10.582	***
Kendi duygu durumu (kendi)	.643		
Kendi duygu durumu (partner)	.655	23.100	***

***p<0.0001

Kabul edilebilir bir model için standartlaştırılmış faktör yüklerinin .50 ve üzerinde bir değere sahip olması gerekir (Hair ve ark., 2014), Tablo 3.19 incelendiğinde standartlaştırılmış faktör yüklerinin .58 ile .89 arasında değiştiği görülmektedir. Aynı

zamanda, elde edilen standartlaştırılmış faktör yüklerinin anlamlı düzeyde olması da gerekmektedir. İlgili faktör yükünün anlamlılık düzeyine t-değeri incelenerek karar verilir. T-değeri .05 anlamlılık düzeyinde 1.96 üzerinde olmalıdır (Şimşek, 2007; akt., Kurtuldu, 2016). Tablo 3.19’da gösterildiği üzere tüm maddeler için t-değerleri 1.96 sınırının $p < .0001$ anlamlılık düzeyinde üzerindedir. T-değerleri 10.40 ile 31.19 arasında değişmektedir.

Analiz çıktılarında faktörler arasındaki korelasyonlar incelenmiş ve Tablo 3.20’de sunulmuştur. Tablo 3.20’de görüldüğü üzere faktörler arası en yüksek ilişki duygular ve düşünceler arasında .84 olarak görülmüştür.

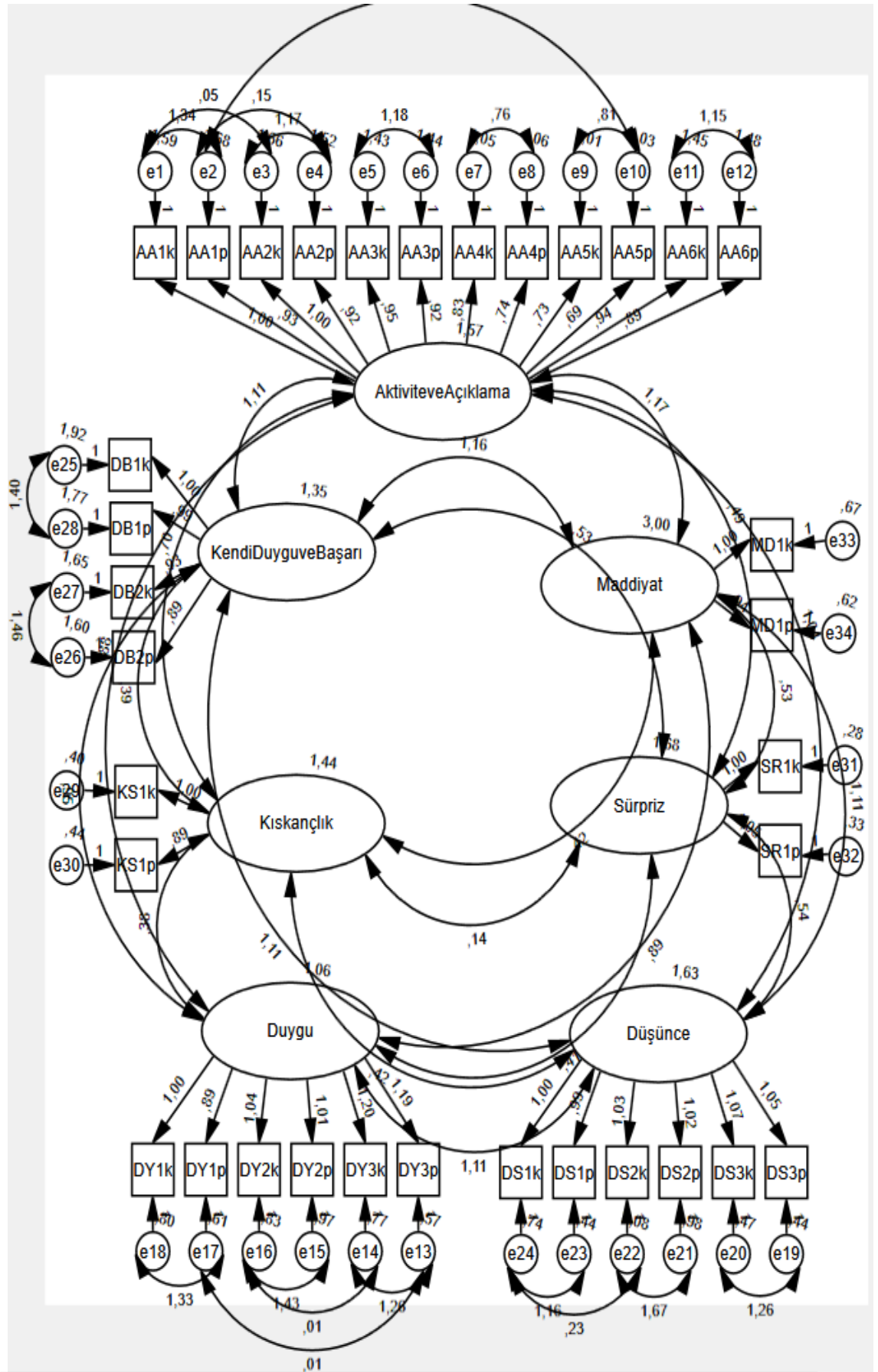
Tablo 3.20. Faktörler Arasındaki Korelasyonlara İlişkin Bulgular

		Korelasyon
Aktivite ve açıklamalar	<--> Duygular	,685
Aktivite ve açıklamalar	<--> Düşünceler	,648
Aktivite ve açıklamalar	<--> Kendi duygu durumu ve başarılar	,762
Aktivite ve açıklamalar	<--> Kıskançlık yaratabilecek konular	,466
Aktivite ve açıklamalar	<--> Sürprizler	,301
Aktivite ve açıklamalar	<--> Maddiyat	,540
Duygular	<--> Düşünceler	,844
Duygular	<--> Kendi duygu durumu ve başarılar	,796
Duygular	<--> Kıskançlık yaratabilecek konular	,309
Duygular	<--> Sürprizler	,309
Duygular	<--> Maddiyat	,497
Düşünceler	<--> Kendi duygu durumu ve başarılar	,746
Düşünceler	<--> Kıskançlık yaratabilecek konular	,276
Düşünceler	<--> Sürprizler	,329
Düşünceler	<--> Maddiyat	,502
Kendi duygu durumu ve başarılar	<--> Kıskançlık yaratabilecek konular	,282
Kendi duygu durumu ve başarılar	<--> Sürprizler	,355
Kendi duygu durumu ve başarılar	<--> Maddiyat	,575
Kıskançlık yaratabilecek konular	<--> Sürprizler	,092
Kıskançlık yaratabilecek konular	<--> Maddiyat	,200
Sürprizler	<--> Maddiyat	,236

Doğrulayıcı Faktör Analizi diyagramı Şekil 3.1.’de gösterilmiştir. Diyagramda kullanılan kısaltmalar Tablo 3.21’de açıklanmıştır.

Tablo 3.21. Madde Kısaltmaları

Madde	Kısaltma
Kıskançlık Yaratabilecek Konular	Kıskançlık
Kıskançlık (kendi)	KS1k
Kıskançlık (partner)	KS1p
Aktiviteler ve Açıklamalar	AktiviteveAçıklama
Anlık aktiviteler (kendi)	AA1k
Anlık aktiviteler (partner)	AA1p
Yakın gelecek (kendi)	AA2k
Yakın gelecek (partner)	AA2p
Yakın geçmiş (kendi)	AA3k
Yakın geçmiş (partner)	AA3p
Dâhil olan kişiler (kendi)	AA4k
Dâhil olan kişiler (partner)	AA4p
Planlar (kendi)	AA5k
Planlar (partner)	AA5p
Açıklamalar (kendi)	AA6k
Açıklamalar (partner)	AA6p
Sürprizler	Sürpriz
Sürprizler (kendi)	SR1k
Sürprizler (partner)	SR1p
Duygular	Duygu
Partnere yönelik duygu (kendi)	DY1k
Partnere yönelik duygu (partner)	DY1p
Olaya yönelik duygu (kendi)	DY2k
Olaya yönelik duygu (partner)	DY2p
Başkasına yönelik duygu (kendi)	DY3k
Başkasına yönelik duygu (partner)	DY3p
Düşünceler	Düşünce
Beğeniler (kendi)	DS1k
Beğeniler (partner)	DS1p
Beklenti ve Tahminler (kendi)	DS2k
Beklenti ve Tahminler (partner)	DS2p
Tercih ve İstekler (kendi)	DS3k
Tercih ve İstekler (partner)	DS3p
Maddiyat	Maddiyat
Maddiyat (kendi)	MD1k
Maddiyat (partner)	MD1p
Kendi duygu durumu ve başarılar	KendiDuyguveBaşarı
Başarılar (kendi)	B1k
Başarılar (partner)	DB1p
Kendi duygu durumu (kendi)	DB2k
Kendi duygu durumu (partner)	DB2p

Şekil 3.1. Doğrulayıcı Faktör Analizi Diyagramı

3.2.3. Ölçüt Dayanaklı Geçerlik Bulguları

Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği'nin (YİBKEDÖ) ölçüt dayanaklı geçerliğini kontrol etmek amacıyla ölçekten alınan toplam puan ve ölçek faktörlerinden alınan puanlar ile Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) ve İlişki Doyumu Ölçeği'nden (İDÖ) alınan toplam puanlar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ek olarak, ölçekten alınan toplam puan ve ölçek faktörlerinden alınan puanlar ile Bireysel Değerler Envanteri'nin (buradan sonrasında BDE olarak kısaltılmıştır) *Dürüstlük ve Paylaşım* alt boyutu ve *Paylaşım ve Saygı* alt boyutundan alınan puanlar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ölçüt dayanaklı geçerliğe ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3.22.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.22. Ölçüt Dayanaklı Geçerlik Korelasyon Katsayıları Bulguları

	ARİKÖ	İDÖ	BDE/Dürüstlük ve Paylaşım	BDE/Paylaşım ve Saygı
YİBKEDÖ	-.227**	-.240**	-.238**	-.115*
Aktiviteler ve Açıklamalar	-.241**	-.238**	-.253**	-.150**
Duygular	-.097*	-.098*	-.117*	-.057
Düşünceler	-.136**	-.134**	-.179**	-.022
Kendi duy.ve.Başarı	-.135**	-.161**	-.129**	-.112*
Maddiyat	-.253**	-.283**	-.185**	-.169**
Kıskançlık	-.218**	-.212**	-.119**	-.086
Sürprizler	.098*	.053	.023	.130**

*p<.05, **p<.01

Analiz sonuçlarına göre algılanan romantik ilişki kalitesi ile YİBKEDÖ arasında olumsuz yönde zayıf ve anlamlı bir ilişki ($r = -.23$, $p < .01$) vardır. Buna göre, algılanan romantik ilişki kalitesi arttıkça yalanı kabul edilebilir bulma düzeyi düşmektedir. Aynı zamanda, ilişki doyumu ile YİBKEDÖ arasında da olumsuz yönde zayıf ve anlamlı bir ilişki ($r = -.24$, $p < .01$) olduğu görülmektedir. Buna göre, ilişki doyumu arttıkça yalanı kabul edilebilir bulma düzeyi düşmektedir. BDE Dürüstlük ve Paylaşım alt boyutundan alınan toplam puan ile YİBKEDÖ arasında olumsuz yönde zayıf ve anlamlı bir ilişki ($r = -.24$) bulunmaktadır. BDE Paylaşım ve Saygı alt boyutundan alınan toplam puan ile ise YİBKEDÖ arasında olumsuz yönde çok zayıf ve anlamlı bir ilişki ($r = -.12$, $p < .05$) bulunmaktadır.

YİBKEDÖ Aktiviteler ve Açıklamalar faktörü için ARİKO ve İDÖ'den alınan toplam puanlar ve BDE Dürüstlük ve Paylaşım alt boyutundan alınan toplam puan arasında olumsuz yönde $p<.01$ düzeyinde anlamlı zayıf ilişki (sırasıyla $r= -.241, -.238, -.253$) vardır. Aktiviteler ve Açıklamalar faktörü ile BDE Paylaşım ve Saygı alt Boyutu arasında ise olumsuz yönde $p<.01$ düzeyinde anlamlı çok zayıf ($r= .15$) bir ilişki bulunmaktadır.

YİBKEDÖ Duygular faktörü için ARİKO ve İDÖ'den alınan toplam puanlar ve BDE Dürüstlük ve Paylaşım alt boyutundan alınan toplam puan arasında olumsuz yönde $p<.01$ düzeyinde anlamlı çok zayıf ve zayıf arasında değişen (sırasıyla: $r= -.097, -.098, -.117$) ilişki vardır. Duygular faktörünün BDE Paylaşım ve Saygı alt boyutu ile anlamlı düzeyde ilişkili olmadığı ($r= .057, p>.05$) bulunmuştur.

YİBKEDÖ Düşünceler faktörü için ARİKO ve İDÖ'den alınan toplam puanlar ile BDE Dürüstlük ve Paylaşım alt boyutundan alınan toplam puan arasında olumsuz yönde $p<.01$ düzeyinde anlamlı çok zayıf (sırasıyla $r= -.136, -.134, -.179$) ilişki bulunmaktadır. Düşünceler faktörünün BDE Paylaşım ve Saygı alt boyutu ile anlamlı düzeyde ilişkili olmadığı ($r= .022, p>.05$) bulunmuştur.

YİBKEDÖ Kendi duygu durumu ve Başarılar faktörü için ARİKO ve İDÖ'den alınan toplam puanlar ile BDE Dürüstlük ve Paylaşım boyutundan alınan toplam puan arasında olumsuz yönde $p<.01$ düzeyinde anlamlı çok zayıf (sırasıyla $r= -.135, -.161, -.129$) ilişki bulunmaktadır. Kendi duygu durumu ve Başarılar faktörü BDE Paylaşım ve Saygı alt boyutundan alınan toplam puan ile olumsuz yönde $p<.05$ anlamlılık düzeyinde çok zayıf olarak ($r= .112$) ilişkilidir.

YİBKEDÖ Maddiyat faktörü için ARİKÖ ve İDÖ'den alınan toplam puanlar arasında olumsuz yönde $p<.01$ anlamlılık düzeyinde zayıf (sırasıyla $r= -.253, -.283$) ilişki bulunmaktadır. Maddiyat faktörü BDE Dürüstlük ve Paylaşım alt boyutu ve Paylaşım ve Saygı alt boyutu ile de $p<.01$ anlamlılık düzeyinde çok zayıf olarak ($r= -.185, -.169$) ilişkilidir.

YİBKEDÖ Kıskançlık yaratabilecek konular faktörü için ARİKÖ ve İDÖ'den alınan toplam puanlar arasında olumsuz yönde olumsuz yönde $p < .01$ anlamlılık düzeyinde zayıf ($r = -.218, -.212$) bir ilişki bulunmaktadır. Kıskançlık yaratabilecek konular faktörü BDE Dürüstlük ve Paylaşım alt boyutu ile $p < .05$ anlamlılık düzeyinde çok zayıf ($r = .119$) olarak ilişkilidir. Bu faktörünün BDE Paylaşım ve Saygı alt boyutu ile anlamlı düzeyde ilişkili olmadığı ($r = .086, p > .05$) bulunmuştur.

YİBKEDÖ Sürprizler faktörünün ilgili ölçütlerin hiçbiri ile anlamlı düzeyde ilişkili olmadığı ($p > .05$) görülmüştür.

3.2.4. Güvenirlilik Bulguları

Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeğinin güvenirliliğinin incelenmesi amacıyla ölçek toplam puan ve faktörler için iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve test-tekrar test analizleri yürütülmüştür.

3.2.4.1. İç Tutarlılık (Cronbach Alpha) Bulguları

Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeğinin güvenirliliğinin tespit edilmesinde Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Ölçek toplam puan ve faktörlere ait Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayı değerleri Tablo 3.23.'de verilmiştir.

Tablo 3.23. Cronbach Alpha İç Tutarlılık Katsayıları Bulguları

Faktörler	Cronbach Alpha
Aktiviteler ve Açıklamalar	.92
Duygular	.85
Düşünceler	.90
Kendi duygul durumu ve Başarıları	.84
Maddiyat	.90
Sürprizler	.92
Kıskançlık yaratabilecek konular	.86
Toplam Puan	.95

Tablo 3.23. incelendiğinde Cronbach Alpha iç tutarlık katsayılarının Aktiviteler ve Açıklamalar ve Sürprizler faktörleri için .92, Düşünceler ve Maddiyat faktörleri için .90, Kıskançlık yaratabilecek konular faktörü için .86, Duygular faktörü için .85 ve Kendi duygu durumu ve Başarılar faktörü için .84 olduğu gözlenmektedir. Tüm ölçeğin Cronbach Alpha değeri .95 olarak bulunmuştur. İç tutarlılık için hesaplanan Cronbach Alpha katsayılarının .8 ve üzeri olması yüksek güvenilirliği gösterir. Bu çalışmada analiz sonucunda elde edilen tüm değerler .84 ile .95 arasındadır. Bu nedenle, ölçeğin yüksek iç tutarlılığa sahip olduğuna karar verilmiştir.

3.2.4.2. Test-Tekrar Test Çalışması

Ölçeğin test-tekrar test yöntemiyle güvenilirliğini belirlemek amacıyla ilk çalışmada iletişim bilgisi olarak e-posta adreslerini belirten katılımcılara katılım günlerinden 5 hafta sonra yeniden form gönderilmiştir. Test-tekrar test çalışması kapsamında yalnızca Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmayı tamamlamak katılımcılar için yaklaşık olarak 10 dakika sürmüştür.

3.2.4.2.1. Test-Tekrar Test Çalışması Katılımcıları

Çalışmanın ikinci aşaması olan test-tekrar test çalışmasında 18-30 yaş arasındaki 26 erkek ($\bar{x}_{yaş} = 23.92$, $SS = 2.35$), 18-43 yaş arasındaki 72 kadın ($\bar{x}_{yaş} = 22.92$, $SS = 3.63$) ve cinsiyetini belirtmek istemeyen 1 kişi ($\bar{x}_{yaş} = 22$) olmak üzere 101 katılımcı yer almıştır. Bu katılımcılardan 2 katılımcının verileri kullanıcı adı bilgileri bulunmaması nedeni ile, 7 katılımcının verileri partnerleri ile aynı evde yaşamaları nedeni ile, 2 katılımcının verileri hem 30 yaş üzerinde olmaları hem de partnerleri ile aynı evde yaşamaları nedeni ile ve 1 veri aynı katılımcıdan gelen aynı veri olması nedeni ile veri setinden çıkarılmıştır. Bu verilerin veri setinden çıkarılmasının ardından kalan 18-28 yaş arasındaki 22'si erkek ($\bar{x}_{yaş} = 23.14$, $SS = 2.97$), 66'sı kadın ($\bar{x}_{yaş} = 22.36$, $SS = 2.49$) ve cinsiyetini belirtmek istemeyen 1 katılımcı ($\bar{x}_{yaş} = 22$) olmak üzere 89 katılımcıya ilişkin veriler ile analiz yürütülmüştür. Analize dâhil edilen katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 3.24.'de sunulmuştur.

Tablo 3.24. YİBKEDÖ Test-Tekrar Test Çalışması Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken	f	%	Değişken	f	%
Cinsiyet			İlişkiye dair tanım		
Kadın	66	74.2	Sevgili	86	96.6
Erkek	22	24.7	Nişanlı	2	2.2
Diğer	0	0	Sözlü	1	1.1
Belirtmek İstemiyorum	1	1.1	Evli	0	0
Mezuniyet			İlişkinin süresi		
Lise	50	56.2	2 ay-6 ay	11	12.4
Lisans	35	39.3	6 ay 1 gün-1 yıl	12	13.5
Yüksek Lisans	4	4.5	1 yıl 1 gün-2 yıl	25	28.1
Eğitime devam			2 yıl 1 gün-4 yıl	32	36
Evet	77	86.5	4 yıl 1 gün-6 yıl	2	2.2
Hayır	12	13.5	6 yıl1 günden fazla	7	7.9
İş durumu			Görüşme		
Çalışmıyor	69	77.5	Her gün	17	19.1
Çalışıyor (yarı zamanlı)	9	10.1	Haftada 1+	51	57.3
Çalışıyor (tam zamanlı)	11	12.4	Haftada 1	4	4.5
			Ayda 1+	7	7.9
			Ayda 1	3	3.4
			Birkaç ayda 1	6	6.7
			Daha az	1	1.1

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

3.2.4.2.2. Test-Tekrar Test Çalışması Bulguları

İlk uygulama ve test-tekrar test çalışması kapsamında elde edilen veriler arasındaki korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Tablo 3.25.'de görüldüğü üzere YİBKEDÖ toplam puan, aktivite ve açıklamalar faktörü, düşünceler faktörü, duygular faktörü, kendi duygu durumu ve başarılar faktörü, sürprizler faktörü ve başarılar faktörüne ilişkin test-tekrar test korelasyonları güçlü ve çok güçlü arasında değişen düzeylerde $p < .001$ düzeyinde anlamlı olarak bulunmuştur. Kıskançlık yaratabilecek konular faktörü için ise test-tekrar test korelasyonu zayıf-orta sınırında $p < .05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 3.25. YİBKEDÖ'ye İlişkin Test-Tekrar Test Uygulaması Güvenirlik Katsayıları Bulguları

Faktörler	Test-Tekrar Test Güvenirliği
Aktivite ve açıklamalar	.83**
Düşünceler	.81**
Duygular	.69**
Kendi duygudurumu ve başarıları	.73**
Sürprizler	.63**
Maddiyat	.67**
Kıskançlık yaratabilecek konular	.39*
Tüm Ölçek	.88**

* $p < .05$, *** $p < .001$

3.3. TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı romantik ilişkilerde içeriklerine bağlı olarak yalanı kabul edilebilir bulma düzeyini ölçen bir ölçek geliştirmektir. Bu amaçla, ilk olarak ilk çalışma olan nitel analiz çalışmasının bulguları temelinde yalan içeriklerinin altboyutları ve bu altboyutlara dair gerçek yalan örnekleri kullanılarak madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan bu taslak değerlendirilmesi için uzmanlara gönderilmiş ve kapsam geçerliliğinin sağlanmasının ardından ön deneme çalışması gerçekleştirilmiştir. Ardından, ölçeğin geçerlik ve güvenirlilik çalışması gerçekleştirilmiş ve ölçek son haline getirilmiştir.

Geliştirilen ölçeğin yapı geçerliğinin değerlendirilmesi amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi ve Doğrulayıcı Faktör Analizi yürütülmüştür. Açımlayıcı Faktör Analizinde faktör sayısının belirlenmesinde Kaiser kriteri ve paralel analiz yöntemi kullanılmıştır. Faktör analizinin yürütülmesinde Temel Bileşenler Analizi ve Promax döndürme yöntemi kullanılmıştır. Analizler sonucunda ölçekten 2 madde çıkartılmasına karar verilmiş ve 34 maddeli ölçek için maddelerin 7 faktör altında toplandığı görülmüştür. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yükleri .5 sınırının üzerindedir. Bu nedenle, yeterli düzeyde olduğuna karar verilmiştir. Aynı zamanda, bulgular 7 faktörlü yapının varyansın %68.27 ile önemli bir kısmını açıkladığını göstermiştir. Ölçeği oluşturan faktörlerin güvenirlilik katsayılarının .84 ile .95 arasında değişen yüksek değerlere sahip olması da ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir. 34 maddeli ölçeğin faktör yapısı Doğrulayıcı Faktör Analizi ile kontrol edilmiştir. Modelde gerekli

kovaryans ilişkileri kurulduktan sonra uyum indeksleri ile standartlaştırılmış yük ve t-değerleri incelenmiş ve bulgular modelin yeterli uyum gösterdiğini göstermiştir. Bu nedenle, Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği'nin (YİBKEDÖ) faktör yapısının doğrulandığına karar verilmiştir.

YİBKEDÖ alt boyutlarından ilki *aktiviteler ve açıklamalar* olarak isimlendirilmiştir. Bu alt boyut, geçmiş, şimdi ve gelecekteki aktiviteler ve bir durum ya da davranışa ilişkin sunulan açıklamalar hakkında partnere söylenen yalanları kapsamaktadır. *Düşünceler* alt boyutu ise bir kişi, durum ya da nesneye yönelik düşünceler hakkında partnere söylenen yalanları temsil etmektedir. Bu alt boyut dâhilinde tercih, istek, beklenti, tahmin ve beğeniler hakkındaki yalanlar yer almaktadır. Üçüncü alt boyut *duygular* olarak isimlendirilmiştir. Bu alt boyut kapsamında, partnere yönelik, başka kişilere yönelik romantik ya da cinsel olmayan ve olaylara yönelik duygular hakkında partnere söylenen yalanlar yer almaktadır. Ölçek içerisindeki dördüncü bir alt boyut olan *kendi duygu durumu ve başarılar* alt boyutu kişinin kendi olumlu/olumsuz duygu durumları ve iş/egitim alanlarındaki başarılar hakkında partnere söylenen yalanları içermektedir. *Maddiyat* alt boyutu ise gelir, gider ve sahip olunanlar hakkında partnere söylenen yalanları temsil etmektedir. Altıncı alt boyut, *kıskançlık yaratabilecek konular* olarak isimlendirilmiştir. Bu alt boyut, partnerde kıskançlığa sebep olabileceği düşünülen aktiviteler, duygular, düşünceler ve bilgileri kapsamaktadır. Ölçek içerisindeki son ve yedinci alt boyut ise *sürprizler* hakkındadır. Bu alt boyut içerisinde partnere yapılacak ziyaret ve hediye gibi sürprizler yer almaktadır.

Ölçüt dayanaklı geçerliliği test etmek amacıyla İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ), Algılanan İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) ve Bireysel Değerler Envanteri kullanılmıştır. İDÖ ve ARİKÖ için ölçekten alınan toplam puanlar, Bireysel Değerler Envanteri için ise Paylaşım ve Saygı alt boyutu ile Dürüstlük ve Paylaşım alt boyutundan alınan puanlar analize dâhil edilmiştir. Gerçekleştirilen analizler geliştirilen ölçeğin ayırt edici geçerliliğe sahip olduğunu göstermiştir. Genel olarak yalanı kabul edilebilir bulma düzeyi ile ilişki doyumu, algılanan romantik ilişki kalitesi, paylaşım ve saygı değerine sahip olma ve dürüstlük ve paylaşım değerine sahip olma arasında olumsuz ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Yalan içerikleri bakımından sürprizler dışındaki tüm

altboyutların ilişki doyumu, algılanan romantik ilişki kalitesi ve dürüstlük ve paylaşım değerine sahip olma ile anlamlı düzeyde olumsuz yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Bireysel Değerler Envanteri Paylaşım ve Saygı alt boyutunda yer alan “Bence paylaşmak iyi ve sağlıklı bir ilişkinin temelidir.” maddesi, yine aynı envanter içerisindeki Dürüstlük ve Paylaşım alt boyutunda yer alan “Sonuçları ne olursa olsun doğrulardan yanayımdır.” maddesi ve Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği içerisinde yer alan “İlişkinizde partnerinize ne kadar güveniyorsunuz?” maddesinden görüldüğü üzere YİBKEDÖ içerisinde yer alan maddeler ile diğer ölçekler içerik bakımından birbirine zıt yapılara sahiptir. Bu nedenle, ölçüt dayanlı geçerlik için kullanılan ölçekler ile YİBKEDÖ toplam puan ve alt boyutlarından alınan puanlar arasındaki ilişkilerin olumsuz yönde olması öngörülere uygundur.

Ölçeğin güvenilirliğinin tespit edilmesi için Cronbach alpha katsayıları hesaplanmıştır. Faktörler için güvenilirlik katsayılarının .84 ile .92 arasında değişmesi ölçeğin yüksek iç tutarlığa sahip olduğunu göstermiştir. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirliğine ilişkin bulgular ise kıskançlık yaratabilecek konular faktörü haricinde stabilite katsayılarının .63 ile .83 arasında değiştiğini göstermiştir. Kıskançlık yaratabilecek konular için ise stabilite katsayısı .58’dir. Crocker ve Algina (2008) test-tekrar test stabilite katsayılarının değerlendirilmesinde ilgilenilen yapı ve aradan geçen zamanın etkisinin dikkate alınması gerektiğinden bahsetmişlerdir. Bu çalışmada iki uygulama arasında geçen zamanın 5 hafta gibi uzun sayılabilecek bir süre olması, ilk uygulamanın örneklemin büyük bir kısmını oluşturan öğrencilerin ders döneminde, ikinci uygulamanın ise final sınavları döneminde gerçekleşmesi ve ölçülen yapının ilişkide yaşanabilecek olaylar etkisinde değişebilecek stabilite görece düşük bir konsept olması nedeniyle elde edilen değerlerin ölçeğin güvenilirliği için yeterli düzeyde olduğuna karar verilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgular bir arada değerlendirildiğinde sonuçlar bu tez çalışması kapsamında geliştirilen ölçeğin içeriklerine bağlı olarak yalın kabul edilebilir bulma düzeyini ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna işaret etmektedir. Bu ölçeğin bu tez çalışmasının devamında ve gelecek çalışmalarda kullanılmak üzere alanyazına katkı sağlayacağı

düşünülmektedir. Geliştirilen ölçeğin farklı içeriklerdeki yalanı kabul edilebilir bulma düzeyinin kişilik özellikleri ve romantik ilişkiye dair özellikler gibi yapılar ile ilişkileri inceleyen çalışmalarda faydalı bir role sahip olacağı düşünülmektedir.

4. BÖLÜM

ÇALIŞMA 3

Bu tez çalışması kapsamındaki üçüncü ve son çalışma olan nicel analiz çalışmasında aşka ilişkin tutumların içeriklerine bağlı olarak yalanları romantik ilişkide söyleme sıklığı ile kendi ve partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığını tespit etmek amaçlanmıştır.

Farklı aşk biçimlerine sahip kişilerin partnerlerinde aradığı gerek kişilik özellikleri gerekse davranışlar; partnerlerine yönelik değerlendirmeleri, bir ilişkiden bekledikleri ilişki dinamikleri ve ilişkilerindeki davranış biçimleri farklıdır (Hahn ve Blass, 1997; Lasswell ve Lasswell, 1976; Lee, 1977; Levine ve ark., 2006). Aşk biçimlerinin partner ve ilişkilere dair beklenti ve tutumlarının birbirlerinden farklılaşması yalan söylemeye yönelik kabul edilebilirlik tutumlarının yalanların içeriğine bağlı olarak farklılaşacağını düşündürmektedir

Partnerin duygularının korunmasından (Kaplar ve Gordon, 2004) kendi benlik değerini korumaya kadar (Boon ve McLeod, 2001) çeşitli sebeplerle söylenebilen yalanların romantik ilişkide partnere bağlanmaya en çok zarar verecek durum olduğu bulunmuştur (Terzi, 2014). Bu bulgu, romantik ilişkiler bağlamında yalanı kabul edilebilir bulmanın incelenmesinin gerekliliğini göstermektedir. Buradan yola çıkılarak, bu çalışmada, romantik ilişkisi olan kişilerin aşka ilişkin tutumlarının 7 yalan içeriği sınıfındaki – aktiviteler ve açıklamalar, düşünceler, duygular, kendi duygu durumu ve başarılar, sürprizler, maddiyat ve kıskançlık yaratabilecek konular- yalanlara dair kabul edilebilir bulma düzeylerini yordayıp yordamadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Yalan söylemenin romantik ilişkide kabul edilebilirliği açısından etkisi olan bir diğer husus ise iletişimde hangi rolde olduğudur (Hart ve ark., 2014). Bu nedenle, bu çalışmada yalanın kabul edilebilirliğinin değerlendirilmesinde yalan içeren iletişimde yalanı söyleyen ve yalan söylenen rollerinde olma arasındaki fark incelenecek ve kabul

edilebilirlik değerlendirmeleri yalanı söyleyen ve yalan söylenen olma rolleri için ayrı ayrı analiz edilecektir.

Aynı zamanda, yalanın kabul edilebilirliğinde cinsiyetin de etkisi bulunmaktadır (Lindsold ve Walters, 1983; Ning ve Crossman, 2007). Bu nedenle, bu çalışmada farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklığı ve kendinin ve partnerin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerinde cinsiyetin etkisi incelenecek ve etkinin anlamlı olması durumunda analizler kadın ve erkekler için ayrı ayrı yürütülecektir.

4.1. YÖNTEM

Bu çalışmada 18-30 yaş arasındaki, en az 2 aydır devam eden heteroseksüel romantik bir ilişki içerisinde olan ve romantik partneri ile beraber yaşamayan kişiler için aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklığını, kendi söylediğinde ve partneri söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeylerini yordayıp yordamadığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bölümde sırasıyla araştırmada yer alan katılımcılara ilişkin bilgiler, çalışmada kullanılan veri toplama araçları, işlem yolu ve bulgular yer almaktadır.

4.1.1. Katılımcılar

Çalışmaya yaşları 18 ile 34 arasında değişen 564 kişi ($\bar{x}_{yaş} = 22.49$, $SS = 2.95$) katılmıştır. Çalışmaya katılım ölçütleri daha önce yürütülen ölçek geliştirme çalışması ile aynıdır. Katılımcılara sınıflarda yapılan duyurular, sosyal medya duyuruları ve kartopu yöntemi ile ulaşılmıştır. Bu katılımcılardan %58.9'u ($\bar{x}_{yaş} = 21.9$, $SS = 2.64$) cinsiyetini kadın olarak, %41'i ($\bar{x}_{yaş} = 23.35$, $SS = 3.16$) erkek olarak belirtmiş ve 1 kişi ($M_{yaş} = 21$) cinsiyetini belirtmek istememiştir. Çalışmaya katılan 1 kişinin verisi devam eden bir ilişkisi olmaması nedeni ile, 4 kişinin verileri 30 yaş üzerinde olmaları nedeni ile, 31 kişinin verileri partnerleri ile aynı evde yaşamaları nedeni ile ve 1 veri aynı saniyede gelen bir önceki verinin aynısı olması nedeni ile veri setinden çıkarılmıştır. Bu verilerin silinmesinden sonra cinsiyetini kadın olarak belirten 18-29 yaş arasındaki 315 ($\bar{x}_{yaş} = 21.76$, $SS = 2.53$), erkek olarak belirten 18-30 yaş arasındaki 211 ($\bar{x}_{yaş} = 23.06$, $SS =$

2.88), ve cinsiyetini belirtmek istemeyen 1 ($\bar{x}_{yaş} = 21$) olmak üzere toplam 527 katılımcıya ilişkin veriler analize dâhil edilmiştir. Analize dâhil edilen katılımcılara dair demografik bilgiler Tablo 4.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Çalışma 3 Katılımcılarına İlişkin Demografik Bilgiler

Değişken	f	%	Değişken	f	%
Cinsiyet			İlişkiye dair tanım		
Kadın	315	59.8	Sevgili	483	91.7
Erkek	211	40	Sözlü	16	3
Belirtmek istemiyor	1	.2	Nişanlı	18	3.4
Mezuniyet			Evli	3	6
Lise	367	69.6	Diğer	7	1.3
Ön lisans	16	3	İlişkinin süresi		
Lisans	131	24.9	2 ay - 6 ay	142	26.9
Yüksek Lisans	13	2.5	6 ay 1 gün - 12 ay	84	15.9
Eğitime devam			1 yıl 1 gün - 2 yıl	124	23.5
Evet	445	84.4	2 yıl 1 gün - 4 yıl	109	20.7
Hayır	82	15.6	4 yıl 1 gün - 6 yıl	41	7.8
İş durumu			6 yıl 1 günden fazla	27	5.1
Çalışmıyor	392	74.4	Görüşme		
Çalışıyor (Yarı zamanlı)	52	9.9	Her gün	84	15.9
Çalışıyor (Tam zamanlı)	83	15.7	Haftada 1	47	8.9
			Haftada 1+	253	48
			Ayda 1+	50	9.5
			Ayda 1	31	5.9
			Birkaç ayda 1	46	8.7
			Daha az	16	3

*Mezuniyet: En son mezun olunan eğitim düzeyi, Eğitime devam: Eğitim hayatına devam edip etmeme durumu, Görüşme: Partner ile yüz yüze görüşme sıklığı, Haftada 1+: Haftada birden fazla kez, Ayda 1+: Ayda birkaç kez, Ayda 1: Ayda bir kez, Birkaç ay 1: Birkaç ayda bir kez, Daha az: Yukarıdakilerden daha az sıklıkta.

4.1.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada katılımcıların demografik bilgilerini edinmek için Demografik Bilgi Formu (EK 5), aşka ilişkin tutumlarını belirlemek için Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form (EK 11) ve yalanı kabul edilebilir bulma düzeylerini belirlemek için Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği (EK 6) kullanılmıştır. Ölçeklere ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

4.1.2.1. Demografik Bilgi Formu

Katılımcıların yaş, cinsiyet gibi demografik özellikleri ile romantik ilişkilerine dair bilgilerin edinilmesi amacı ile Demografik Bilgi Formu (EK 5) kullanılmıştır.

4.1.2.2. Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği (YIBKEDÖ)

Bu tez kapsamındaki ilk çalışma olan nitel analiz çalışmasının sonuçlarından yola çıkılarak oluşturulan ve ikinci çalışmada geçerlik ve güvenilirliği test edilerek son haline getirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçekte 17 başlık altında toplam 51 soru bulunmaktadır. Her başlık için ilk soru belirli içerikteki yalanı romantik ilişkide söyleme sıklığını, ikinci soru belirli içerikteki yalanın romantik ilişkide kişinin kendisi tarafından söylenmesinin kabul edilebilirlik düzeyini, üçüncü soru aynı yalanın partner tarafından söylenmesinin kabul edilebilirlik düzeyini ölçmektedir. Ölçekte belirli içerikteki yalanı kendi söylemeyi kabul edilebilir bulma puanı için ilgili alt boyuttaki başlıklarda yer alan ikinci sorulardan alınan puanlar toplanmaktadır. Belirli içerikte partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanı için ise ilgili alt boyuttaki başlıklarda yer alan üçüncü sorulardan alınan puanlar toplanmaktadır. Sorular 7'li Likert derecelendirme ölçeği ile cevaplanmaktadır. Cevap verme skalası birinci sorular için 1= Hiçbir zaman ve 7= Her zaman olarak; ikinci ve üçüncü sorular için 1= Hiç kabul edilemez ve 7= Tamamen kabul edilebilir olarak değişmektedir. Belirli içerikte yalan söyleme sıklığını ölçen “sıklık” maddeleri hariç olmak üzere tüm ölçekten alınabilecek en düşük puan 34, en yüksek puan ise 238'dir. Ölçek 7 faktörden oluşmaktadır ve 7 faktör toplam varyansın %68.27'sini açıklamaktadır. Ölçekte her bir alt boyut için alınan yüksek puan alt boyuta ilişkin yalanları romantik ilişkide kabul edilebilir bulma eğiliminin yüksek olduğunu; düşük puan ise düşük olduğunu göstermektedir.

Mevcut çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve tüm ölçek için Cronbach Alpha katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Alt boyutlar için tutarlılık katsayıları aktiviteler ve açıklamalar alt boyutu için .92, maddiyat alt boyutu için .91 , düşünceler alt boyutu için .88, kıskançlık yaratabilecek konular alt boyutu için .84, kendi duygu durumu ve başarılar alt boyutu için .82, duygular alt boyutu için .81, sürprizler alt boyutu için .68, ve olarak bulunmuştur.

4.1.2.3. Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form (LAS)

Çalışmada katılımcıların aşka ilişkin tutumlarının belirlenmesi için Hendrick ve Hendrick (1986) tarafından Lee'nin (1977) aşk sınıflandırması temelinde kişilerin ikili ilişkilerde tercih ettikleri aşk biçimlerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilen Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği'nin Hendrick, Hendrick ve Dicke (1998) tarafından geliştirilen kısa formu kullanılmıştır. Ölçek içerisinde tutkulu aşk, oyun gibi aşk, özgeci aşk, sahiplenici aşk, arkadaşça aşk ve mantıklı aşk olmak üzere 6 aşk biçimini ölçmeye yönelik olarak her bir aşk biçimi için 4'er madde olmak üzere toplam 24 madde bulunmaktadır. Her bir aşk biçimi için alınabilecek en düşük puan 4, en yüksek puan 20'dir. Ölçek 5'li Likert derecelendirme ölçeği (1= Kesinlikle yanlış, 5= Kesinlikle doğru) ile cevaplanmaktadır. Ölçekte her bir alt ölçekten alınan puanların yüksek olması kişinin o aşk biçimini tercih ettiğini ifade etmektedir. Ölçek Büyüksahin ve Hovardaoğlu (2004) tarafından Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Büyüksahin ve Hovardaoğlu (2004) çalışmalarında faktör analizi sürecinde özgün ölçekle uyumlu olarak faktör sayısını 6 olarak belirlemişler ve ölçekteki 6 faktörün sonuçlardaki varyansın %54.30'unu açıkladığını bulmuşlardır. Aynı zamanda, maddelerin faktörlere özgün ölçekle tutarlı şekilde dağıldığını da bulmuşlardır. Alt boyutlar için açıklanan varyans yüzdeleri %6.18 ile %12.45 arasında değişmektedir. Uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlılığı için Cronbach Alpha katsayısı ve iki yarım güvenilirliği katsayısı .70 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlar için ise Cronbach Alpha katsayıları ise .47 ile .80 arasında değişmektedir.

Mevcut çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve tüm ölçek için Cronbach Alpha katsayısı .70 olarak bulunmuştur. Alt boyutlar için iç tutarlılık katsayıları arkadaşça aşk boyutu için .81, özgeci aşk boyutu için .77, tutkulu aşk alt boyutu için .71, mantıklı aşk boyutu için .63, sahiplenici aşk boyutu için .48, oyun gibi aşk boyutu için .02, olarak bulunmuştur. Oyun gibi aşk alt boyutu için elde edilen iç tutarlılık katsayısının çok düşük olması nedeni ile veriler incelenmiş ve bazı katılımcıların oyun gibi aşk alt boyutunda yer alan bir maddeye diğerlerinden zıt yanıtlar verdikleri tespit edilmiştir. Maddeler incelendiğinde 2. ve 3. soruların birbirlerine çok benzer olmalarına rağmen zıt yanıtlar almalarının sebebinin katılımcıların 3. soruda yer alan olumsuzluk ekini okumamaları ve bu nedenle maddeyi yanlış anlamaları olabileceği düşünülmüştür. Bu nedenle bu alt boyut için puanın 3.

madde dâhil edilmeden 3 madde üzerinden hesaplanmasına karar verilmiştir. Ölçeğin 3. madde dahil edilmeden hesaplandığında Cronbach Alpha katsayısı 23 maddeli tüm ölçek için .70, oyun gibi aşk boyutu için ise .48 olarak bulunmuştur.

4.1.3. İşlem

Çalışma duyuruları sırasında katılımcılara araştırma hakkında kısa bir bilgi verilmiş ve varsa soruları cevaplanmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı “romantik ilişkilerdeki iletişim örüntüleri hakkında bilimsel bilgi toplamak” olarak sunulmuştur. Sözlü duyurularda çalışmaya katılmaya gönüllü olan kişilerin iletişim bilgileri alınmış ve çalışma hakkında kısa bir bilgiyi ve çalışma formunun linkini içeren bir mesaj/e-posta gönderilmiştir. Sosyal medya üzerinden gerçekleşen duyurularda çalışma linki duyuru mesajı ile beraber paylaşılmıştır. Çalışmanın tamamlanması yaklaşık olarak 10-15 dakika sürmüştür. Çalışmada veriler çevrimiçi olarak Google Forms aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılar ilk olarak Bilgilendirilmiş Onam Formu’na (EK 12) onay verdikten sonra sırasıyla Demografik Bilgi Formu, Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği (YİBKEDÖ) ve Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form’u cevaplamışlardır.

4.2. BULGULAR

Bu bölümde katılımcıların Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form tutkulu aşk, oyun gibi aşk, arkadaşça aşk mantıklı aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk alt boyutları ve Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği aktiviteler ve açıklamalar, düşünceler, duygular, kendi duygu durumu ve başarılar, sürprizler, maddiyat ve kıskançlık yaratabilecek konular alt ölçeklerinden aldıkları puanlara uygulanan istatistik analizleri sonucunda elde edilen bulgular sunulmuştur. Bu amaçla, ilk olarak ölçeklere ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Ardından, kadın ve erkekler için aşka ilişkin tutumların romantik ilişkide farklı içeriklerde yalan söyleme sıklığını ve kendinin ve partnerinin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığının tespit edilmesi için yürütülen çok değişkenli çoklu regresyon analizlerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Sonrasında, farklı içeriklerdeki yalanları

katılımcıların kendileri ve partnerleri söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinin farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için gerçekleştirilen bağımlı örneklem t testi analizinin bulgularına yer verilmiştir. Ek olarak, farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklığı ile kendilerinin ve partnerlerinin söylemeleri durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerinin cinsiyete bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının tespit edilmesi için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t testi analizi bulguları sunulmuştur. Son olarak, aşka ilişkin tutumların cinsiyete bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının testi için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t testi analizi bulgularına yer verilmiştir. Verilerin analizinde SPSS v24 programı kullanılmıştır.

4.2.1. Veri Temizleme

Çalışmada elde edilen verilerin araştırma soruları bakımından analize tabi tutulmasından önce veriler analize hazır hale getirilmiştir. İlk olarak kayıp veri olup olmadığı kontrol edilmiştir. 4 katılımcıya ait verilerin teknik sebeplerden eksik olarak kaydedildiği fark edilerek bu veriler orijinal veriye gidilerek tamamlanmıştır. Sonrasında, veri seti içerisinde tek değişkenli uç değerlerin olup olmadığı katılımcıların puanlarının z değerlerine dönüştürülmesi ile incelenmiş ve z kritik değeri ± 3.29 olarak belirlenerek 12 katılımcıya dair veriler veri setinden çıkarılmıştır. Ardından, çok değişkenli uç değerlerin varlığı Mahalanobis değerleri ile incelenmiş ve 1 katılımcıya ait veri veri setinden çıkarılmıştır. Bunun sonucunda 309 kadın, 204 erkek ve cinsiyetini belirtmek istemeyen 1 katılımcı olmak üzere toplam 514 katılımcıya ait veriler analize dâhil edilmiştir.

Aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerde yalan söyleme sıklığını ve yalanı kendi ve partneri söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığının tespit edilmesi için gerçekleştirilecek çok değişkenli çoklu regresyon analizinin sayıltıları incelenmiştir. Verilerin tekli normallik sayıltısını karşılayıp karşılamadığının belirlenmesi için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Tüm değişkenler için çarpıklık değerlerinin -3 ile +3 arasında olduğu ve bir değişken haricinde (kıskançlık yaratabilecek konular. partner) tüm değişkenler için basıklık değerlerin -3 ile +3 arasında olduğu görülmüştür. Bu nedenle bu değişken için yürütülecek bağımsız

örneklem ve bağımlı örneklem t testlerinde bootstrap işlemi kullanılmasına karar verilmiştir (Field, 2013). Çoklu bağlantı olmaması sayıtlısının test edilmesi için yordayıcı değişkenler arasındaki korelasyonlar incelenmiş ve tüm korelasyonların .8 değerinin altında olduğu görülmüştür (Field, 2013). Ayrıca, çoklu bağlantı sayıtlısının testi için her bir yordanan değişken için tolerans ve varyans şişkinlik değerleri incelenmiştir. Tolerans değerlerinin .76 ile .93 arasında değiştiği görülmüştür. Bu değerlerin .2 ve üzerinde olması sayıtlının karşılandığını göstermektedir (Menard, 2002). Varyans şişkinlik değerlerinin 1.07 ile 1.32 arasında değiştiği gözlemlenmiştir. Bu değerlerin 10 sınırının altında olması sayıtlının karşılandığını göstermektedir (Myers, 1990; akt; Field, 2013) Elde edilen değerler veri setinde çoklu bağlantı olmaması sayıtlısının karşılandığını göstermiştir. Çoklu regresyon sayıtlılarından bir diğeri olan otokorelasyon olmaması sayıtlısının incelenmesi için Durbin-Watson testi bulguları incelenmiş ve bulgular bu değerlerin 1.83 ile 2.13 arasında değiştiğini göstermiştir. Elde edilen değerlerin 1 ile 3 arasında olması ile otokorelasyon olmadığına karar verilmiştir (Mayers, 2013). Ayrıca artıkların normal olasılık grafiği verilerin maddiyat, sürprizler ve kıskançlık yaratabilecek konulara ilişkin değişkenler hariç diyagonala yakın şekilde dağıldığını göstermiştir (Field, 2013). Artıkların saçıntı grafiği incelenmiş ve benzer şekilde, maddiyat, sürprizler ve kıskançlık yaratabilecek konulara ilişkin değişkenlerde heterodastisite görüldüğü tespit edilmiştir. (Tabachnick ve Fidell, 2013). Sayıtlıların kontrol edilmesinin ardından çok değişkenli çoklu regresyon analizinde 1000 deneme ile %95 güven aralığında Bootstrap işlemi kullanılmasına karar verilmiştir (Field, 2013).

4.2.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

Yalan İçeriklerine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği ve Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği: Kısa Form'dan alınan puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.2.1.'de sunulmuştur. Ardından, YİBKEDÖ alt ölçekleri ve Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form alt ölçeklerine ilişkin değişkenler arasındaki korelasyon değerleri Tablo 4.2.2.'de sunulmuştur.

Tablo 4.2.1.'de sunulan aşka ilişkin tutumlar alt ölçekleri puanları incelendiğinde, katılımcıların aldıkları puan ortalamaları en yüksek tutkulu aşk ($\bar{x}$ = 15.79, SS= 2.87) olmak üzere sırasıyla özgeci aşk ($\bar{x}$ = 13.15, SS= 3.46), arkadaşça aşk ($\bar{x}$ = 12.66, SS= 4.34), sahiplenici aşk ($\bar{x}$ = 12.63, SS= 2.95), mantıklı aşk ($\bar{x}$ = 9.66, SS= 3.36) ve en düşük olarak oyun gibi aşk ($\bar{x}$ = 6.10, SS= 2.41) şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 4.2.1. Aşka İlişkin Tutumlar-Kısa Form ve YIBKEDÖ Ölçeklerine İlişkin Betimsel İstatistikler

	$\bar{X}$	Medyan	Std. Sapma	Varyans	Min-Maks.	Çarpıklık	Basıklık
Tutkulu aşk	15.79	16	2.87	8.25	6 – 20	-.69	.44
Oyun gibi aşk	6.10	6	2.41	5.82	3 - 15	.71	.06
Arkadaşça aşk	12.66	13	4.34	18.83	4 – 20	-.1	-.94
Mantıklı aşk	9.66	9	3.36	11.26	4- 20	.31	-.39
Sahiplenici aşk	12.63	13	2.95	8.68	4 – 20	-.06	-.1
Özgeci aşk	13.15	13	3.46	11.96	4 – 20	-.28	-.34
Aktivite ve Açıklamalar (sıklık)	12.18	10	5.98	35.78	6 - 39	1.43	2.15
Düşünce (sıklık)	8.85	8	4.25	18.05	3 – 21	.75	-.05
Duygular (sıklık)	8.07	7	3.58	12.83	3 – 19	.78	.12
Kendi Duygu D. ve Başarı (sıklık)	5.06	5	2.55	6.50	2 – 14	.94	.76
Maddiyat (sıklık)	2.37	2	1.75	3.07	1 – 7	1.20	.33
Sürprizler (sıklık)	4.45	5	1.71	2.92	1 – 7	-.28	-.80
Kıskanç. Yarat. Konu. (sıklık)	1.85	1	1.32	1.73	1 – 7	1.80	2.70
Aktivite ve Açıklamalar (kendi)	14.82	13	7.04	49.56	6 – 35	.84	.04
Düşünceler (kendi)	10.75	10	4.52	20.44	3 – 21	.18	-.88
Duygular (kendi)	8.95	9	3.65	13.29	3 – 19	.45	-.40
Kendi Duygu D. ve Başarı (kendi)	6.20	6	2.91	8.45	2 – 14	.51	-.31
Sürprizler (kendi)	5.72	6	1.51	2.27	1 – 7	-1.27	1.03
Maddiyat (kendi)	2.95	2	1.89	3.57	1 – 7	.69	-.68
Kıskanç. Yarat. Konu. (kendi)	1.93	2	1.21	1.46	1 – 7	1.38	1.42
Aktivite ve Açıklamalar (partner)	14.12	13	6.66	44.29	6 – 40	1.00	.68
Düşünceler (partner)	10.37	10	4.50	20.21	3 – 21	.26	-.78
Duygular (partner)	8.75	8	3.56	12.64	3 – 21	.54	-.07
Kendi Duygu D. ve Başarı(partner)	5.98	6	2.85	8.14	2 – 14	.61	-.19
Sürprizler (partner)	5.73	6	1.49	2.21	1 – 7	-1.30	1.25
Maddiyat (partner)	2.69	2	1.75	3.05	1 – 7	.89	-.16
Kıskanç. Yarat. Konu. (partner)	1.78	1	1.14	1.31	1 – 7	1.78	3.31

Tablo 4.2.2.'de gösterildiği üzere *tutkulu aşk* yalan söyleme sıklığında aktiviteler ve açıklamalar (r = -.37, p <.01), düşünceler (r = -.23, p <.01), duygular (r = -.31, p <.01), kendi duygu durumu ve başarılar (r = -.25, p <.01), maddiyat (r = -.11, p <.05) ve kıskançlık yaratabilecek konular (r = -.35, p <.01) değişkenleri ile olumsuz yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir. Kendisinin söylediği yalanı kabul edilebilir bulma düzeyinde de benzer şekilde aktiviteler ve açıklamalar (r = -.30, p <.01), düşünceler (r = -.12, p <.01), duygular (r = -.21, p <.01), kendi duygu durumu ve başarılar (r = -.19, p <.01), maddiyat

($r = -.15$, $p < .01$) ve kıskançlık yaratabilecek konular ($r = -.31$, $p < .01$) değişkenleri ile olumsuz yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinde de aynı örüntü devam etmektedir. Tutkulu aşk aktiviteler ve açıklamalar ($r = -.27$, $p < .01$), düşünceler ($r = -.13$, $p < .01$), duygular ($r = -.19$, $p < .01$), kendi duygu durumu ve başarılar ($r = -.14$, $p < .01$), maddiyat ($r = -.17$, $p < .01$) ve kıskançlık yaratabilecek konular ($r = -.22$, $p < .01$) değişkenleri ile olumsuz yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir.

Oyun gibi aşk biçimi ise yalan söyleme sıklığında aktiviteler ve açıklamalar ($r = .46$, $p < .01$), düşünceler ($r = .29$, $p < .01$), duygular ($r = .26$, $p < .01$), kendi duygu durumu ve başarılar ($r = .26$, $p < .01$), maddiyat ($r = .27$, $p < .01$) ve kıskançlık yaratabilecek konular ($r = .50$, $p < .01$) değişkenleri ile olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir. Aynı ilişkiler kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinde de görülmektedir. *Oyun gibi aşk* aktiviteler ve açıklamalar ($r = .36$, $p < .01$), düşünceler ($r = .17$, $p < .01$), duygular ($r = .18$, $p < .01$), kendi duygu durumu ve başarılar ($r = .23$, $p < .01$), maddiyat ($r = .21$, $p < .01$) ve kıskançlık yaratabilecek konular ($r = .37$, $p < .01$) değişkenleri ile olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir. Benzer şekilde partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinde de aktiviteler ve açıklamalar ($r = .27$, $p < .01$), düşünceler ($r = .13$, $p < .01$), duygular ($r = .13$, $p < .01$), kendi duygu durumu ve başarılar ($r = .17$, $p < .01$), maddiyat ($r = .14$, $p < .01$) ve kıskançlık yaratabilecek konular ($r = .29$, $p < .01$) değişkenleri ile olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir.

Aynı tabloda, *arkadaşça aşk* biçiminin yalan söyleme sıklığında aktiviteler ve açıklamalar ($r = -.10$, $p < .05$), düşünceler ($r = -.10$, $p < .05$) ve kıskançlık yaratabilecek konular ile olumsuz yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Bu aşk biçiminin kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinde tüm değişkenler ile korelasyonları olumsuz yönde olmasına rağmen ilişkilerin hiçbirisinin anlamlı düzeyde olmadığı görülmüştür. Partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyi için ise aktiviteler ve açıklamalar ($r = -.09$, $p < .05$) ve maddiyat ile ($r = -.10$, $p < .05$) ile olumsuz yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir.

Mantıklı aşk yalan söyleme sıklığı açısından yalnızca sürprizler ($r = .09, p < .05$) ve maddiyat ($r = .17, p < .01$) ile olumlu yönde ve anlamlı düzeyde ilişkilidir. Bu aşk biçimi kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyi için ise yalnızca maddiyat ($r = .10, p < .05$) değişkeni ile olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir. Benzer şekilde, partner yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyi açısından da yalnızca maddiyat değişkeni ile ($r = .13, p < .01$) anlamlı düzeyde ilişkilidir.

Sahiplenici aşk yalan söyleme sıklığı açısından düşünceler ($r = .14, p < .01$), duygular ($r = .17, p < .01$), sürprizler ($r = .12, p < .01$) ve maddiyat ($r = .16, p < .01$) değişkenleri ile olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir. Kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyi açısından bu aşk biçimi yalnızca düşünceler ($r = .10, p < .05$) ile olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir. Partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyi açısından ise bu aşk biçimi ile herhangi bir değişken arasında anlamlı düzeyde bir korelasyon bulunmamaktadır.

Tablo 4.2.2.'den görüleceği üzere *özgeci aşk* sürprizler ($r = .18, p < .01$) ile olumlu; aktiviteler ve açıklamalar ($r = -.18, p < .01$) ve kıskançlık yaratabilecek konular ($r = -.15, p < .01$) değişkenleri ile olumsuz yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir. Bu aşk biçimi kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyi için sürprizler ($r = .13, p < .01$) ile olumlu; aktiviteler ve açıklamalar ($r = -.17, p < .01$), duygular ($r = -.11, p < .05$), kendi duygu durumu ve başarılar ($r = -.10, p < .05$) ve kıskançlık yaratabilecek konular ile ($r = -.17, p < .01$) olumsuz yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir. Partner yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyi için sürprizler ($r = .09, p < .05$) ile olumlu; aktiviteler ve açıklamalar ($r = -.12, p < .01$), kendi duygu durumu ve başarılar ($r = -.10, p < .05$), maddiyat ($r = -.10, p < .05$) ve kıskançlık yaratabilecek konular ($r = -.13, p < .01$) ile olumsuz yönde anlamlı düzeyde ilişkilidir.

Cinsiyet değişkeninin ölçeklerden alınan puanlar ile ilişkileri incelendiğinde 14 değişken ile anlamlı düzeyde korele olduğu görülmüştür (Tablo 4.2.2.). Bu nedenle aşka ilişkin tutumlar ve yalanın kabul edilebilirliği arasındaki ilişkilerin her iki cinsiyet için ayrı şekilde görülebilmesi amacıyla çok değişkenli çoklu regresyon analizlerinin kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı yürütülmesine karar verilmiştir.

4.2.3. Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizleri Sonuçları

Bu bölümde farklı içeriklerde yalanları söyleme sıklığı, kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyi ve partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordayan aşka ilişkin tutum değişkenlerini tespit etmeye ilişkin gerçekleştirilen çok değişkenli çoklu regresyon analizleri bulgularına yer verilmiştir. Analizler kadın ve erkek katılımcılar için ayrı ayrı yürütülmüştür.

4.2.3.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Puanların Aşka İlişkin Tutumlar Tarafından Yordanması

Aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklığını yordayıp yordamadığının tespit edilmesi amacıyla kadın ve erkekler için ayrı ayrı yürütülen çok değişkenli çoklu regresyon analizleri bulguları sırasıyla sunulmuştur.

4.2.3.1.1. Kadın Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form alt ölçeklerinden alınan puanların farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklığını kadın katılımcılarda anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığının tespit edilmesi için çok değişkenli çoklu regresyon analizi yürütülmüştür. Analiz sonucu elde edilen çok değişkenli test sonuçları (Tablo 4.3.1.), çok değişkenli test tablosu (Tablo 4.3.2.), tek değişkenli test sonuçları (Tablo 4.3.3.) ve parametre tahminleri tablosu (4.3.4.) sunulmuştur.

Tablo 4.3.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)

	Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Pillai's trace	,595	4,732	42,000	1806,000	,000
Wilks' lambda	,488	5,480	42,000	1391,815	,000
Hotelling's trace	,889	6,228	42,000	1766,000	,000
Roy's largest root	,680	29,231	7,000	301,000	,000

Tablo 4.3.2. Farklı İçeriklerde Yalan Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Kadın)

		Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Sabit	Pillai's Trace	,117	5,592	7,000	296,000	,000
	Wilks' Lambda	,883	5,592	7,000	296,000	,000
	Hotelling's Trace	,132	5,592	7,000	296,000	,000
	Roy's Largest Root	,132	5,592	7,000	296,000	,000
Tutkulu aşk	Pillai's Trace	,059	2,656	7,000	296,000	,011
	Wilks' Lambda	,941	2,656	7,000	296,000	,011
	Hotelling's Trace	,063	2,656	7,000	296,000	,011
	Roy's Largest Root	,063	2,656	7,000	296,000	,011
Oyun gibi aşk	Pillai's Trace	,283	16,686	7,000	296,000	,000
	Wilks' Lambda	,717	16,686	7,000	296,000	,000
	Hotelling's Trace	,395	16,686	7,000	296,000	,000
	Roy's Largest Root	,395	16,686	7,000	296,000	,000
Arkadaşça aşk	Pillai's Trace	,013	,541	7,000	296,000	,803
	Wilks' Lambda	,987	,541	7,000	296,000	,803
	Hotelling's Trace	,013	,541	7,000	296,000	,803
	Roy's Largest Root	,013	,541	7,000	296,000	,803
Mantıklı aşk	Pillai's Trace	,034	1,494	7,000	296,000	,169
	Wilks' Lambda	,966	1,494	7,000	296,000	,169
	Hotelling's Trace	,035	1,494	7,000	296,000	,169
	Roy's Largest Root	,035	1,494	7,000	296,000	,169
Sahiplenici aşk	Pillai's Trace	,052	2,327	7,000	296,000	,025
	Wilks' Lambda	,948	2,327	7,000	296,000	,025
	Hotelling's Trace	,055	2,327	7,000	296,000	,025
	Roy's Largest Root	,055	2,327	7,000	296,000	,025
Özgeci aşk	Pillai's Trace	,053	2,344	7,000	296,000	,024
	Wilks' Lambda	,947	2,344	7,000	296,000	,024
	Hotelling's Trace	,055	2,344	7,000	296,000	,024
	Roy's Largest Root	,055	2,344	7,000	296,000	,024

Tablo 4.3.1.'de görüldüğü üzere elde edilen Wilk's Lambda değeri ($\lambda = .49$) çok değişkenli test bulgularının anlamlı olduğu göstermiştir ($F(42, 1391.815) = 9.05$, $p < .001$). Tablo 4.3.2.'de gösterildiği üzere tutkulu aşk ($\lambda = .94$, $F(7, 296) = 2.66$, $p < .05$), oyun gibi aşk ($\lambda = .72$, $F(7, 296) = 16.69$, $p < .001$), sahiplenici aşk ($\lambda = .95$, $F(7, 296) = 2.33$, $p < .05$) ve özgeci aşk ($\lambda = .95$, $F(7, 296) = 2.34$, $p < .05$) anlamlı düzeyde çok değişkenli yordayıcılardır. Arkadaşça aşk ($\lambda = .99$, $F(7, 296) = .54$, $p = .80$) ve mantıklı aşk ($\lambda = .97$, $F(7, 296) = 1.49$, $p = .17$) için ise bulgular anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 4.3.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)

		Kareler	Ortalama			
		Toplamı	df	Kare	F	p
Kontrast	Aktiviteler ve Açıklamalar (Sıklık)	1907,937	6	317,990	14,498	,000
	Düşünceler (Sıklık)	526,273	6	87,712	5,180	,000
	Duygular (Sıklık)	563,926	6	93,988	8,778	,000
	Kendi Duygu D. ve Başarılar (Sıklık)	190,561	6	31,760	5,694	,000
	Sürpriz (Sıklık)	56,486	6	9,414	3,269	,004
	Maddiyat (Sıklık)	106,077	6	17,680	6,163	,000
	Kıskançlık (Sıklık)	140,920	6	23,487	21,922	,000
Hata	Aktivite ve Açıklamalar (Sıklık)	6623,674	302	21,933		
	Düşünceler (Sıklık)	5113,559	302	16,932		
	Duygular (Sıklık)	3233,634	302	10,707		
	Kendi Duygu D. ve Başarılar (Sıklık)	1684,455	302	5,578		
	Sürpriz (Sıklık)	869,766	302	2,880		
	Maddiyat (Sıklık)	866,356	302	2,869		
	Kıskançlık (Sıklık)	323,553	302	1,071		

Tutkulu aşk, oyun gibi aşk, sahiplenici aşk ve özgeci aşk için anlamlı bulgular elde edilmesinin ardından tek değişkenli regresyon eşitlikleri değerlendirilmiş ve Tablo 4.3.3.'de sunulduğu üzere aktiviteler ve açıklamalar ($R^2 = .22$, $F(6, 302) = 14.5$, $p = .000$), düşünceler ($R^2 = .09$, $F(6, 302) = 5.18$, $p = .000$), duygular ($R^2 = .15$, $F(6, 302) = 8.78$, $p = .000$), kendi duygu durumu ve başarılar ($R^2 = .10$, $F(6, 302) = 5.69$, $p = .000$), sürprizler ($R^2 = .06$, $F(6, 302) = 3.27$, $p = .004$), maddiyat ($R^2 = .11$, $F(6, 302) = 6.16$, $p = .000$) ve kıskançlık yaratabilecek konulara ($R^2 = .30$, $F(6, 302) = 21.92$, $p = .000$) ilişkin eşitlikler anlamlı olarak bulunmuştur.

Tablo 4.3.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Kadın)

	Parametre	Bootstrap					
		B	Yanlılık	Std. Hata	p	BCa 95% Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Aktiviteler ve Açıklamalar (Sıklık)	Sabit	11,083	,002	2,591	,001	5,389	16,244
	Tutkulu aşk	-,157	-,002	,115	,168	-,378	,071
	Oyun gibi aşk	,870	,002	,145	,001	,574	1,152
	Arkadaşça aşk	,003	-,001	,062	,954	-,107	,121
	Mantıklı aşk	-,054	,003	,078	,486	-,229	,103
	Sahiplenici aşk	,091	,001	,097	,365	-,096	,294
R ² = .22	Özgeci aşk	-,218	,001	,096	,022	-,413	-,021
Düşünceler (Sıklık)	Sabit	4,245	,039	2,136	,047	,006	8,501
	Tutkulu aşk	-,110	-,001	,102	,275	-,300	,080
	Oyun gibi aşk	,340	,002	,110	,004	,124	,569
	Arkadaşça aşk	-,007	-,001	,054	,902	-,108	,098
	Mantıklı aşk	,039	,001	,071	,574	-,101	,189
	Sahiplenici aşk	,244	-,003	,093	,010	,061	,429
R ² = .09	Özgeci aşk	,056	,000	,078	,475	-,093	,210
Uyarlanmış R ² = .21	Sabit	6,896	,065	1,735	,001	3,767	10,481
	Tutkulu aşk	-,253	-,003	,089	,008	-,420	-,093
	Oyun gibi aşk	,275	-,002	,093	,010	,094	,463
	Arkadaşça aşk	,017	-,003	,046	,721	-,065	,098
	Mantıklı aşk	,004	,004	,058	,943	-,112	,134
	Sahiplenici aşk	,251	-,005	,076	,002	,101	,379
R ² = .15	Özgeci aşk	,021	,005	,068	,750	-,104	,166
Uyarlanmış R ² = .13	Sabit	5,311	-,084	1,343	,001	2,736	7,720
	Tutkulu aşk	-,157	,001	,063	,015	-,278	-,032
	Oyun gibi aşk	,169	,001	,066	,014	,042	,297
	Arkadaşça aşk	-,005	,000	,032	,878	-,067	,060
	Mantıklı aşk	,033	,003	,043	,427	-,048	,126
	Sahiplenici aşk	,090	,001	,055	,104	-,025	,200
R ² = .10	Özgeci aşk	-,028	,002	,046	,557	-,118	,074
Kendi duygu durumu ve Başarılar (Sıklık)	Sabit	1,854	-,026	,927	,057	,018	3,697
	Tutkulu aşk	,038	,000	,045	,401	-,052	,121
	Oyun gibi aşk	-,042	,000	,048	,391	-,139	,049
	Arkadaşça aşk	,000	,001	,023	,986	-,040	,047
	Mantıklı aşk	,058	,001	,030	,058	,000	,121
	Sahiplenici aşk	,046	,000	,038	,218	-,028	,123
R ² = .06	Özgeci aşk	,077	,000	,035	,027	,009	,146
Uyarlanmış R ² = .04	Sabit	-,077	-,011	,898	,954	-1,763	1,592
	Tutkulu aşk	-,007	,000	,042	,872	-,083	,076
	Oyun gibi aşk	,148	,002	,048	,002	,051	,246
	Arkadaşça aşk	-,024	,000	,023	,300	-,068	,021
	Mantıklı aşk	,058	-,001	,031	,070	-,005	,119
	Sahiplenici aşk	,097	,000	,037	,009	,029	,169
R ² = .11	Özgeci aşk	,015	,001	,034	,642	-,050	,080
Uyarlanmış R ² = .09	Sabit	1,686	-,020	,590	,009	,551	2,843
	Tutkulu aşk	-,059	,000	,027	,028	-,114	-,007
	Oyun gibi aşk	,246	,002	,035	,001	,179	,324
	Arkadaşça aşk	-,017	,000	,013	,179	-,041	,008
	Mantıklı aşk	-,015	,000	,017	,383	-,048	,017
	Sahiplenici aşk	,009	,000	,024	,701	-,037	,059
R ² = .30	Özgeci aşk	-,011	,000	,021	,604	-,054	,029
Uyarlanmış R ² = .29							

Tablo 4.3.4.'de gösterildiği üzere bulgular kadın katılımcılarda oyun gibi aşkın olumlu yönde ($b= .87$ [.57, 1.15], $p=.001$) ve özgeci aşkın olumsuz yönde ($b= -.22$ [-.41, -.02], $p=.02$) olmak üzere iki aşk biçiminin aktiviteler ve açıklamalar hakkında yalan söyleme sıklığını anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir.

Düşünceler hakkında yalan söyleme sıklığını ise kadın katılımcılarda oyun gibi aşk ($b= .34$ [.12, .57], $p=.004$) ve sahiplenici aşk olumlu yönde ($b= .24$ [.06, .43], $p=.01$) anlamlı düzeyde yordamaktadır (Tablo 4.3.4).

Kadın katılımcılarda tutkulu aşk ($b= -.25$ [-.42, -.09], $p=.01$) olumsuz yönde; oyun gibi aşk ($b= .28$ [.09, .46], $p=.01$) ve sahiplenici aşk olumlu yönde ($b= .25$ [.10, .38], $p=.002$) olarak duygular hakkında yalan söyleme sıklığının anlamlı düzeyde yordayıcılarıdır (Tablo 4.3.4).

Bulgular kadın katılımcılarda kendi duygu durumu ve başarılar hakkında yalan söyleme sıklığını tutkulu aşkın olumsuz yönde ($b= -.16$ [-.28, -.03], $p=.02$) ve oyun gibi aşkın olumlu yönde ($b= .17$ [.04, .30], $p=.01$) anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir (Tablo 4.3.4).

Özgeci aşk tablo 4.3.4.'de gösterildiği üzere kadın katılımcılarda sürprizler hakkında yalan söyleme sıklığının olumlu yönde ($b= .08$ [.01, .15], $p=.03$) ve anlamlı düzeyde yordayıcısıdır.

Maddiyat hakkında yalan söyleme sıklığını kadın katılımcılarda oyun gibi aşk ($b= .15$ [.05, .25], $p=.002$) ve sahiplenici aşk olumlu yönde ($b= .10$ [.03, .17], $p=.01$) anlamlı düzeyde yordamaktadır (Tablo 4.3.4).

Tablo 4.3.4.'de sunulduğu üzere kadın katılımcılarda kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söyleme sıklığını tutkulu aşk ($b= -.06$ [-.11, -.01], $p=.03$) olumsuz yönde ve oyun gibi aşk olumlu yönde ($b= .25$ [.18, .32], $p=.001$) anlamlı düzeyde yordamaktadır.

4.2.3.1.2. Erkek Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form alt ölçeklerinden alınan puanların farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklığını erkek katılımcılarda anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığının tespit edilmesi için çok değişkenli çoklu regresyon analizi yürütülmüştür. Analiz sonucu elde edilen çok değişkenli test sonuçları (Tablo 4.4.1.), çok değişkenli test tablosu (Tablo 4.4.2.), tek değişkenli test sonuçları (Tablo 4.4.3.) ve parametre tahminleri tablosu (4.4.4.) sunulmuştur.

Tablo 4.4.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)

	Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Pillai's trace	,674	3,541	42,000	1176,000	,000
Wilks' lambda	,428	4,248	42,000	899,321	,000
Hotelling's trace	1,114	5,023	42,000	1136,000	,000
Roy's largest root	,898	25,155	7,000	196,000	,000

Tablo 4.4.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Erkek)

		Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Sabit	Pillai's Trace	,295	11,398	7,000	191,000	,000
	Wilks' Lambda	,705	11,398	7,000	191,000	,000
	Hotelling's Trace	,418	11,398	7,000	191,000	,000
	Roy's Largest Root	,418	11,398	7,000	191,000	,000
Tutkulu aşk	Pillai's Trace	,214	7,412	7,000	191,000	,000
	Wilks' Lambda	,786	7,412	7,000	191,000	,000
	Hotelling's Trace	,272	7,412	7,000	191,000	,000
	Roy's Largest Root	,272	7,412	7,000	191,000	,000
Oyun gibi aşk	Pillai's Trace	,212	7,354	7,000	191,000	,000
	Wilks' Lambda	,788	7,354	7,000	191,000	,000
	Hotelling's Trace	,270	7,354	7,000	191,000	,000
	Roy's Largest Root	,270	7,354	7,000	191,000	,000
Arkadaşça aşk	Pillai's Trace	,039	1,117	7,000	191,000	,354
	Wilks' Lambda	,961	1,117	7,000	191,000	,354
	Hotelling's Trace	,041	1,117	7,000	191,000	,354
	Roy's Largest Root	,041	1,117	7,000	191,000	,354
Mantıklı aşk	Pillai's Trace	,035	1,000	7,000	191,000	,432
	Wilks' Lambda	,965	1,000	7,000	191,000	,432
	Hotelling's Trace	,037	1,000	7,000	191,000	,432
	Roy's Largest Root	,037	1,00	7,000	191,000	,432
Sahiplenici aşk	Pillai's Trace	,084	2,497	7,000	191,000	,018
	Wilks' Lambda	,916	2,497	7,000	191,000	,018
	Hotelling's Trace	,091	2,497	7,000	191,000	,018
	Roy's Largest Root	,091	2,497	7,000	191,000	,018
Özgeci aşk	Pillai's Trace	,039	1,116	7,000	191,000	,355
	Wilks' Lambda	,961	1,116	7,000	191,000	,355
	Hotelling's Trace	,041	1,116	7,000	191,000	,355
	Roy's Largest Root	,041	1,116	7,000	191,000	,355

Tablo 4.4.1.'de görüldüğü üzere elde edilen Wilk's Lambda değeri ($\lambda = .43$) çok değişkenli test bulgularının anlamlı olduğu göstermiştir ($F(42, 899.321) = 4.25, p < .001$). Tablo 4.4.2.'de gösterildiği üzere tutkulu aşk ($\lambda = .79, F(7, 191) = 7.41, p < .001$), oyun gibi aşk ($\lambda = .79, F(7, 191) = 7.35, p < .001$) ve sahiplenici aşk ($\lambda = .92, F(7, 191) = 2.50, p < .05$) anlamlı düzeyde çok değişkenli yordayıcılardır. Arkadaşça aşk ($\lambda = .96, F(7, 191) = 1.12, p = .35$), mantıklı aşk ($\lambda = .97, F(7, 191) = 1, p = .43$) ve özgeci aşk ($\lambda = .96, F(7, 191) = 1.12, p = .36$) için ise bulgular anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 4.4.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)

		Kareler		Ortalama		
		Toplamı	df	Kare	F	p
Kontrast	Aktiviteler ve Açıklamalar (Sıklık)	3625,460	6	604,243	20,294	,000
	Düşünceler (Sıklık)	849,307	6	141,551	10,277	,000
	Duygular (Sıklık)	613,076	6	102,179	9,367	,000
	Kendi duygu durumu ve Başarılar (Sıklık)	166,270	6	27,712	4,324	,000
	Sürprizler (Sıklık)	29,379	6	4,897	1,822	,097
	Maddiyat (Sıklık)	84,386	6	14,064	5,343	,000
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Sıklık)	135,591	6	22,599	15,670	,000
Hata	Aktivite ve Açıklamalar (Sıklık)	5865,716	197	29,775		
	Düşünceler (Sıklık)	2713,399	197	13,774		
	Duygular (Sıklık)	2148,861	197	10,908		
	Kendi duygu durumu ve Başarılar (Sıklık)	1262,608	197	6,409		
	Sürprizler (Sıklık)	529,459	197	2,688		
	Maddiyat (Sıklık)	518,609	197	2,633		
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Sıklık)	284,095	197	1,442		

Tutkulu aşk, oyun gibi aşk ve sahiplenici aşk için anlamlı bulgular elde edilmesinin ardından tek değişkenli regresyon eşitlikleri değerlendirilmiş ve Tablo 4.4.3.'de sunulduğu üzere aktiviteler ve açıklamalar ($R^2 = .38$, $F(6, 197) = 20.29$, $p = .000$), düşünceler ($R^2 = .24$, $F(6, 197) = 10.28$, $p = .000$), duygular ($R^2 = .22$, $F(6, 197) = 9.37$, $p = .000$), kendi duygu durumu ve başarılar ($R^2 = .12$, $F(6, 197) = 4.32$, $p = .000$), maddiyat ($R^2 = .14$, $F(6, 197) = 5.34$, $p = .000$) ve kıskançlık yaratabilecek konulara ($R^2 = .32$, $F(6, 197) = 15.67$, $p = .000$) ilişkin eşitlikler anlamlı olarak bulunmuştur. Sürprizler değişkeni için ise ($R^2 = .05$, $F(6, 197) = 1.82$, $p = .10$) eşitlikler anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 4.4.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığına İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Erkek)

	Parametre	Bootstrap					
		B	Yanlılık	Std. Hata	p	BCa 95% Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Aktiviteler ve Açıklamalar (Sıklık)	Sabit	16,979	,151	3,054	,001	10,767	23,469
	Tutkulu aşk	-,865	-,005	,193	,002	-1,245	-,494
	Oyun gibi aşk	,921	-,004	,192	,001	,539	1,264
	Arkadaşça aşk	-,037	,003	,083	,640	-,206	,132
	Mantıklı aşk	,109	-,005	,144	,448	-,155	,373
	Sahiplenici aşk	,478	,004	,155	,003	,179	,807
R ² = .38	Özgeci aşk	-,198	-,007	,158	,214	-,498	,106
Uyarlanmış R ² = .36							
Düşünceler (Sıklık)	Sabit	10,627	,046	2,217	,001	6,226	15,112
	Tutkulu aşk	-,493	,003	,120	,001	-,733	-,254
	Oyun gibi aşk	,421	,002	,128	,002	,159	,663
	Arkadaşça aşk	-,085	,000	,061	,170	-,204	,037
	Mantıklı aşk	,060	-,005	,096	,548	-,126	,231
	Sahiplenici aşk	,187	-,001	,094	,048	,016	,352
R ² = .24	Özgeci aşk	,121	-,005	,098	,209	-,073	,297
Uyarlanmış R ² = .22							
Duygular (Sıklık)	Sabit	11,303	,083	1,841	,001	7,667	15,102
	Tutkulu aşk	-,537	,001	,101	,001	-,726	-,344
	Oyun gibi aşk	,187	-,002	,107	,081	-,012	,384
	Arkadaşça aşk	,053	,002	,057	,371	-,048	,177
	Mantıklı aşk	-,007	-,001	,078	,925	-,157	,141
	Sahiplenici aşk	,244	-,003	,093	,014	,060	,412
R ² = .22	Özgeci aşk	,005	-,004	,088	,959	-,155	,159
Uyarlanmış R ² = .20							
Kendi duygu durumu ve Başarılar (Sıklık)	Sabit	6,220	,016	1,643	,001	3,098	9,541
	Tutkulu aşk	-,184	,004	,081	,026	-,348	-,001
	Oyun gibi aşk	,159	-,004	,085	,065	-,010	,324
	Arkadaşça aşk	-,011	,000	,042	,787	-,092	,069
	Mantıklı aşk	,118	,000	,059	,041	,007	,235
	Sahiplenici aşk	,036	,003	,072	,624	-,104	,181
R ² = .12	Özgeci aşk	-,027	-,007	,072	,692	-,159	,096
Uyarlanmış R ² = .09							
Sürprizler (Sıklık)	Sabit	3,533	-,016	,919	,001	1,749	5,288
	Tutkulu aşk	-,030	,001	,047	,519	-,126	,065
	Oyun gibi aşk	,046	,000	,051	,363	-,059	,149
	Arkadaşça aşk	-,044	-,001	,030	,141	-,103	,010
	Mantıklı aşk	,021	-,001	,039	,578	-,051	,095
	Sahiplenici aşk	,074	-,001	,049	,127	-,021	,163
R ² = .05	Özgeci aşk	,049	,002	,048	,327	-,050	,147
Uyarlanmış R ² = .02							
Maddiyat (Sıklık)	Sabit	,984	,040	,938	,287	-,750	3,151
	Tutkulu aşk	-,076	-,001	,047	,096	-,179	,008
	Oyun gibi aşk	,189	-,002	,061	,004	,066	,302
	Arkadaşça aşk	-,026	,001	,026	,328	-,078	,030
	Mantıklı aşk	,065	,000	,041	,107	-,011	,150
	Sahiplenici aşk	,051	,002	,044	,253	-,037	,140
R ² = .14	Özgeci aşk	,029	-,003	,041	,490	-,047	,098
Uyarlanmış R ² = .11							
Kıskançlıkyaratabilecek konular (Sıklık)	Sabit	2,420	-,027	,764	,004	1,031	3,827
	Tutkulu aşk	-,143	,001	,037	,001	-,222	-,064
	Oyun gibi aşk	,219	,001	,041	,001	,133	,299
	Arkadaşça aşk	,000	,001	,020	,986	-,042	,044
	Mantıklı aşk	-,025	,000	,030	,395	-,080	,037
	Sahiplenici aşk	,091	-,002	,033	,008	,029	,153
R ² = .32	Özgeci aşk	-,039	,001	,033	,235	-,112	,030
Uyarlanmış R ² = .30							

Tablo 4.4.4.'de gösterildiği üzere bulgular erkek katılımcılarda tutkulu aşkın olumsuz yönde ($b = -.87 [-1.25, -.49]$, $p = .002$); oyun gibi aşkın ($b = .92 [.54, 1.26]$, $p = .001$) ve sahiplenici aşkın olumlu yönde ($b = .48 [.18, .81]$, $p = .003$) olmak üzere aktiviteler ve açıklamalar hakkında yalan söyleme sıklığını anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir.

Düşünceler hakkında yalan söyleme sıklığını ise erkek katılımcılarda tutkulu aşk olumsuz yönde ($b = -.49 [-.73, -.25]$, $p = .001$); oyun gibi aşk ise olumlu yönde ($b = .42 [.16, .66]$, $p = .002$) anlamlı düzeyde yordamaktadır. Sahiplenici aşk için anlamlılık düzeyi olumlu yönde ($b = .19 [.02, .35]$, $p = .05$) ve sınır düzeydedir (Tablo 4.4.4.).

Tablo 4.4.4.'de sunulduğu üzere erkek katılımcılarda tutkulu aşk ($b = -.54 [-.73, -.34]$, $p = .001$) olumsuz yönde; sahiplenici aşk ise olumlu yönde ($b = .24 [.06, .41]$, $p = .01$) duygular hakkında yalan söyleme sıklığının anlamlı düzeyde yordayıcılarıdır.

Bulgular erkek katılımcılarda kendi duygu durumu ve başarılar hakkında yalan söyleme sıklığını tutkulu aşkın olumsuz yönde ($b = -.18 [-.35, .00]$, $p = .03$) anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir (Tablo 4.4.4.).

Maddiyat hakkında yalan söyleme sıklığını erkek katılımcılarda oyun gibi aşk olumlu yönde ($b = .19 [.07, .30]$, $p = .004$) anlamlı düzeyde yordamaktadır (Tablo 4.4.4.).

Tablo 4.6.4.'de sunulduğu üzere erkek katılımcılarda kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söyleme sıklığını tutkulu aşk ($b = -.14 [-.22, -.06]$, $p = .001$) olumsuz yönde; oyun gibi aşk ($b = .22 [.13, .30]$, $p = .001$) ve sahiplenici aşk olumlu yönde ($b = .09 [.03, .15]$, $p = .01$) anlamlı düzeyde yordamaktadır (Tablo (4.4.4)).

4.2.3.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Puanların Aşka İlişkin Tutumlar Tarafından Yordanması

Aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerdeki yalanları kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığının tespit edilmesi amacıyla kadın ve erkekler için ayrı ayrı yürütülen çok değişkenli çoklu regresyon analizleri bulguları sırasıyla sunulmuştur.

4.2.3.2.1. Kadın Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form alt ölçeklerinden alınan puanların kadın katılımcılar için farklı içeriklerdeki yalanları kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığının tespit edilmesi için çok değişkenli çoklu regresyon analizi yürütülmüştür. Analiz sonucu elde edilen çok değişkenli test sonuçları (Tablo 4.5.1.), çok değişkenli test tablosu (Tablo 4.5.2.), tek değişkenli test sonuçları (Tablo 4.5.3.) ve parametre tahminleri tablosu (4.5.4.) sunulmuştur.

Tablo 4.5.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)

	Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Pillai's trace	,390	2,992	42,000	1806,000	,000
Wilks' lambda	,640	3,307	42,000	1391,815	,000
Hotelling's trace	,516	3,619	42,000	1766,000	,000
Roy's largest root	,418	17,982	7,000	301,000	,000

Tablo 4.5.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Kadın)

		Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Sabit	Pillai's Trace	,201	10,616	7,000	296,000	,000
	Wilks' Lambda	,799	10,616	7,000	296,000	,000
	Hotelling's Trace	,251	10,616	7,000	296,000	,000
	Roy's Largest Root	,251	10,616	7,000	296,000	,000
Tutkulu aşk	Pillai's Trace	,043	1,912	7,000	296,000	,067
	Wilks' Lambda	,957	1,912	7,000	296,000	,067
	Hotelling's Trace	,045	1,912	7,000	296,000	,067
	Roy's Largest Root	,045	1,912	7,000	296,000	,067
Oyun gibi aşk	Pillai's Trace	,147	7,286	7,000	296,000	,000
	Wilks' Lambda	,853	7,286	7,000	296,000	,000
	Hotelling's Trace	,172	7,286	7,000	296,000	,000
	Roy's Largest Root	,172	7,286	7,000	296,000	,000
Arkadaşça aşk	Pillai's Trace	,009	,390	7,000	296,000	,908
	Wilks' Lambda	,991	,390	7,000	296,000	,908
	Hotelling's Trace	,009	,390	7,000	296,000	,908
	Roy's Largest Root	,009	,390	7,000	296,000	,908
Mantıklı aşk	Pillai's Trace	,047	2,102	7,000	296,000	,043
	Wilks' Lambda	,953	2,102	7,000	296,000	,043
	Hotelling's Trace	,050	2,102	7,000	296,000	,043
	Roy's Largest Root	,050	2,102	7,000	296,000	,043
Sahiplenici aşk	Pillai's Trace	,023	1,009	7,000	296,000	,425
	Wilks' Lambda	,977	1,009	7,000	296,000	,425
	Hotelling's Trace	,024	1,009	7,000	296,000	,425
	Roy's Largest Root	,024	1,009	7,000	296,000	,425
Özgeci aşk	Pillai's Trace	,060	2,708	7,000	296,000	,010
	Wilks' Lambda	,940	2,708	7,000	296,000	,010
	Hotelling's Trace	,064	2,708	7,000	296,000	,010
	Roy's Largest Root	,064	2,708	7,000	296,000	,010

Tablo 4.5.1.'de görüldüğü üzere elde edilen Wilk's Lambda değeri ($\lambda = .64$) çok değişkenli test bulgularının anlamlı olduğu göstermiştir ($F(42, 1391.815) = 3.31$, $p < .001$). Tablo 4.5.2.'de gösterildiği üzere oyun gibi aşk ($\lambda = .85$, $F(7, 296) = 7.29$, $p < .001$), mantıklı aşk ($\lambda = .95$, $F(7, 296) = 2.10$, $p < .05$) ve özgeci aşk ($\lambda = .94$, $F(7, 296) = 2.71$, $p < .05$) anlamlı düzeyde çok değişkenli yordayıcılardır. Tutkulu aşk ($\lambda = .96$, $F(7, 296) = 1.91$, $p = .07$), arkadaşça aşk ($\lambda = .99$, $F(7, 296) = .39$, $p = .91$) ve sahiplenici aşk ($\lambda = .98$, $F(7, 296) = 1.01$, $p = .43$) için ise bulgular anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 4.5.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)

		Kareler	Ortalama			
		Toplamı	df	Kare	F	p
Kontrast	Aktiviteler ve Açıklamalar (Kendi)	2062,168	6	343,695	9,172	,000
	Düşünceler (Kendi)	242,183	6	40,364	1,891	,082
	Duygular (Kendi)	200,552	6	33,425	2,712	,014
	Kendi Duygu Durumu ve Başarılar (Kendi)	238,333	6	39,722	5,327	,000
	Sürprizler (Kendi)	21,868	6	3,645	1,616	,142
	Maddiyat (Kendi)	60,005	6	10,001	2,941	,008
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Kendi)	63,521	6	10,587	11,147	,000
Hata	Aktivite ve Açıklamalar (Kendi)	11316,395	302	37,472		
	Düşünceler (Kendi)	6447,765	302	21,350		
	Duygular (Kendi)	3722,600	302	12,326		
	Kendi Duygu Durumu ve Başarılar (Kendi)	2252,101	302	7,457		
	Sürprizler (Kendi)	681,129	302	2,255		
	Maddiyat (Kendi)	1026,972	302	3,401		
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Kendi)	286,828	302	,950		

Oyun gibi aşk, mantıklı aşk ve özgeci aşk için anlamlı bulgular elde edilmesinin ardından tek değişkenli regresyon eşitlikleri değerlendirilmiş ve Tablo 4.5.3.'de sunulduğu üzere aktiviteler ve açıklamalar ($R^2 = .15$, $F(6, 302) = 9.17$, $p = .000$), duygular ($R^2 = .05$, $F(6, 302) = 2.71$, $p = .01$), kendi duygu durumu ve başarılar ($R^2 = .10$, $F(6, 302) = 5.33$, $p = .000$), maddiyat ($R^2 = .06$, $F(6, 302) = 2.94$, $p = .01$) ve kıskançlık yaratabilecek konulara ($R^2 = .18$, $F(6, 302) = 11.15$, $p = .000$) ilişkin eşitlikler anlamlı olarak bulunmuştur. Düşünceler ($R^2 = .04$, $F(6, 302) = 1.89$, $p = .08$) ve sürprizler ($R^2 = .03$, $F(6, 302) = 1.62$, $p = .14$) değişkenlerine ilişkin eşitlikler ise anlamlı değildir.

Tablo 4.5.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Kadın)

	Parametre	B	Yanlışlık	Std. Hata	p	Bootstrap	
						BCa 95% Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Aktiviteler ve Açıklamalar (Kendi)	Sabit	16,939	-,036	3,086	,001	10,841	22,848
	Tutkulu aşk	-,173	,003	,150	,242	-,466	,117
	Oyun gibi aşk	,828	-,009	,170	,001	,515	1,136
	Arkadaşça aşk	-,002	-,001	,082	,992	-,163	,158
	Mantıklı aşk	-,206	,004	,090	,028	-,386	-,002
	Sahiplenici aşk	,072	,001	,148	,637	-,211	,373
R ² = .15	Özgeci aşk	-,320	,000	,114	,009	-,549	-,096
Uyarlanmış R ² = .14							
Düşünceler (Kendi)	Sabit	8,429	-,155	2,662	,003	2,888	13,239
	Tutkulu aşk	-,036	,006	,116	,729	-,270	,206
	Oyun gibi aşk	,225	-,002	,119	,048	-,002	,447
	Arkadaşça aşk	,008	,001	,061	,903	-,108	,138
	Mantıklı aşk	-,132	,002	,078	,093	-,272	,035
	Sahiplenici aşk	,193	,003	,095	,052	-,002	,403
R ² = .04	Özgeci aşk	-,004	,000	,091	,969	-,190	,174
Uyarlanmış R ² = .02							
Duygular (Kendi)	Sabit	8,725	-,081	1,805	,001	5,078	12,033
	Tutkulu aşk	-,076	,005	,091	,400	-,258	,118
	Oyun gibi aşk	,179	-,001	,090	,055	-,012	,353
	Arkadaşça aşk	,000	-,001	,050	,998	-,097	,093
	Mantıklı aşk	-,035	-,001	,058	,547	-,145	,085
	Sahiplenici aşk	,154	,003	,079	,052	,021	,312
R ² = .05	Özgeci aşk	-,108	,000	,073	,143	-,253	,031
Uyarlanmış R ² = .03							
Kendi duygu durumu ve Başarılar (Kendi)	Sabit	7,572	-,041	1,512	,001	4,575	10,410
	Tutkulu aşk	-,127	,002	,072	,074	-,258	,018
	Oyun gibi aşk	,231	-,003	,079	,004	,082	,378
	Arkadaşça aşk	-,018	,000	,037	,619	-,096	,060
	Mantıklı aşk	-,053	,001	,046	,259	-,136	,042
	Sahiplenici aşk	,064	,001	,065	,348	-,059	,193
R ² = .10	Özgeci aşk	-,081	,000	,056	,156	-,201	,035
Uyarlanmış R ² = .08							
Sürprizler (Kendi)	Sabit	4,791	-,023	,797	,001	3,190	6,396
	Tutkulu aşk	,047	,002	,039	,210	-,037	,130
	Oyun gibi aşk	-,010	,001	,042	,809	-,099	,077
	Arkadaşça aşk	-,023	-,001	,019	,244	-,059	,012
	Mantıklı aşk	-,023	-,001	,028	,394	-,077	,028
	Sahiplenici aşk	,006	,001	,034	,822	-,060	,076
R ² = .03	Özgeci aşk	,051	-,001	,028	,070	,003	,102
Uyarlanmış R ² = .01							
Maddiyat (Kendi)	Sabit	2,508	-,043	1,036	,016	,505	4,328
	Tutkulu aşk	-,063	,001	,047	,181	-,156	,027
	Oyun gibi aşk	,109	-,001	,050	,031	,010	,208
	Arkadaşça aşk	-,012	,001	,026	,641	-,066	,048
	Mantıklı aşk	,035	,000	,031	,259	-,024	,097
	Sahiplenici aşk	,048	,000	,042	,253	-,029	,130
R ² = .06	Özgeci aşk	-,003	,001	,041	,933	-,083	,081
Uyarlanmış R ² = .04							
Kıskançlık yaratabilecek Konular (Kendi)	Sabit	2,786	,004	,487	,001	1,760	3,802
	Tutkulu aşk	-,056	,000	,025	,028	-,107	-,006
	Oyun gibi aşk	,145	,000	,026	,001	,093	,194
	Arkadaşça aşk	,009	,000	,014	,523	-,018	,036
	Mantıklı aşk	-,032	,001	,017	,052	-,066	,002
	Sahiplenici aşk	-,021	,000	,022	,350	-,060	,020
R ² = .18	Özgeci aşk	-,036	,000	,019	,051	-,073	-,003
Uyarlanmış R ² = .17							

Tablo 4.5.4.'de sunulduğu üzere kadın katılımcılarda aktiviteler ve açıklamalar hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini oyun gibi aşk ($b= .83$ [.52, 1.14] $p=.001$) olumlu yönde; mantıklı aşk ($b= -.21$ [-.39, -.01], $p=.03$) ve özgeci aşk ($b= -.32$ [-.55, -.10], $p=.01$) ise olumsuz yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Duygular hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini kadın katılımcılarda hiçbir aşk biçimi anlamlı düzeyde yordamamaktadır (Tablo 4.5.4.).

Kendi duygu durumu ve başarılar hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini kadın katılımcılarda oyun gibi aşkın olumlu yönde ($b= .23$ [.08, .38], $p=.004$) anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür (Tablo 4.5.4.).

Tablo 4.5.4.'de de gösterildiği üzere maddiyat hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini kadın katılımcılarda oyun gibi aşkın olumlu yönde ($b= .11$ [.01, .21], $p=.03$) anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

Bulgular kadın katılımcılarda kıskançlık yaratabilecek konular hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini oyun gibi aşkın olumlu yönde ($b= .15$ [.09, .19], $p=.001$) anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir. Mantıklı aşk ($b= -.03$ [-.07, .00], $p=.05$) ve özgeci aşk ($b= -.04$ [-.07, -.003], $p=.05$) için ise bulgular olumsuz yönde ve sınır düzeyde anlamlıdır (Tablo 4.5.4.).

4.2.3.2.2. Erkek Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form alt ölçeklerinden alınan puanların erkek katılımcılar için farklı içeriklerdeki yalanları kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığının tespit edilmesi için çok değişkenli çoklu regresyon analizi yürütülmüştür. Analiz sonucu elde edilen çok değişkenli test sonuçları (Tablo 4.6.1.), çok değişkenli test tablosu (Tablo 4.6.2.), tek değişkenli test sonuçları (Tablo 4.6.3.) ve anlamlı değişkenlere ait parametre tahminleri tablosu (4.6.4.) sunulmuştur.

Tablo 4.6.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)

	Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Pillai's trace	,509	2,596	42,000	1176,000	,000
Wilks' lambda	,558	2,832	42,000	899,321	,000
Hotelling's trace	,676	3,049	42,000	1136,000	,000
Roy's largest root	,473	13,235	7,000	196,000	,000

Tablo 4.6.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Erkek)

		Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Sabit	Pillai's Trace	,321	12,909	7,000	191,000	,000
	Wilks' Lambda	,679	12,909	7,000	191,000	,000
	Hotelling's Trace	,473	12,909	7,000	191,000	,000
	Roy's Largest Root	,473	12,909	7,000	191,000	,000
Tutkulu aşk	Pillai's Trace	,123	3,822	7,000	191,000	,001
	Wilks' Lambda	,877	3,822	7,000	191,000	,001
	Hotelling's Trace	,140	3,822	7,000	191,000	,001
	Roy's Largest Root	,140	3,822	7,000	191,000	,001
Oyun gibi aşk	Pillai's Trace	,142	4,529	7,000	191,000	,000
	Wilks' Lambda	,858	4,529	7,000	191,000	,000
	Hotelling's Trace	,166	4,529	7,000	191,000	,000
	Roy's Largest Root	,166	4,529	7,000	191,000	,000
Arkadaşça aşk	Pillai's Trace	,069	2,026	7,000	191,000	,054
	Wilks' Lambda	,931	2,026	7,000	191,000	,054
	Hotelling's Trace	,074	2,026	7,000	191,000	,054
	Roy's Largest Root	,074	2,026	7,000	191,000	,054
Mantıklı aşk	Pillai's Trace	,040	1,123	7,000	191,000	,350
	Wilks' Lambda	,960	1,123	7,000	191,000	,350
	Hotelling's Trace	,041	1,123	7,000	191,000	,350
	Roy's Largest Root	,041	1,123	7,000	191,000	,350
Sahiplenici aşk	Pillai's Trace	,036	1,015	7,000	191,000	,422
	Wilks' Lambda	,964	1,015	7,000	191,000	,422
	Hotelling's Trace	,037	1,015	7,000	191,000	,422
	Roy's Largest Root	,037	1,015	7,000	191,000	,422
Özgeci aşk	Pillai's Trace	,025	,689	7,000	191,000	,681
	Wilks' Lambda	,975	,689	7,000	191,000	,681
	Hotelling's Trace	,025	,689	7,000	191,000	,681
	Roy's Largest Root	,025	,689	7,000	191,000	,681

Tablo 4.6.1.'de görüldüğü üzere elde edilen Wilk's Lambda değeri ($\lambda = .56$) çok değişkenli test bulgularının anlamlı olduğu göstermiştir ($F(42, 899.321) = 2.83, p < .001$). Tablo 4.6.2.'de gösterildiği üzere tutkulu aşk ($\lambda = .88, F(7, 191) = 3.82, p < .01$) ve oyun gibi aşk ($\lambda = .86, F(7, 191) = 4.53, p < .001$) anlamlı düzeyde çok değişkenli yordayıcıdır. Arkadaşça aşk ($\lambda = .93, F(7, 191) = 2.03, p = .05$) için bulgular sınır düzeyde anlamlıdır. Mantıklı aşk ($\lambda = .96, F(7, 191) = 1.12, p = .35$), sahiplenici aşk ($\lambda =$

.96, $F(7, 191) = 1.02$, $p = .42$) ve özgeci aşk ($\lambda = .98$, $F(7, 191) = .69$, $p = .68$) için ise bulgular anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 4.6.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)

		Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
Kontrast	Aktiviteler ve Açıklamalar (Kendi)	2450,598	6	408,433	9,118	,000
	Düşünceler (Kendi)	323,384	6	53,897	3,179	,005
	Duygular (Kendi)	397,098	6	66,183	5,244	,000
	Kendi duygu durumu ve Başarılar (Kendi)	68,056	6	11,343	1,300	,259
	Sürprizler (Kendi)	23,114	6	3,852	1,752	,111
	Maddiyat (Kendi)	66,740	6	11,123	3,245	,005
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Kendi)	80,288	6	13,381	8,660	,000
Hata	Aktiviteler ve Açıklamalar (Kendi)	8824,735	197	44,796		
	Düşünceler (Kendi)	3339,773	197	16,953		
	Duygular (Kendi)	2486,078	197	12,620		
	Kendi duygu durumu ve Başarılar (Kendi)	1718,983	197	8,726		
	Sürprizler (Kendi)	433,043	197	2,198		
	Maddiyat (Kendi)	675,240	197	3,428		
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Kendi)	304,398	197	1,545		

Tutkulu aşk ve oyun gibi aşk için anlamlı bulgular elde edilmesinin ardından tek değişkenli regresyon eşitlikleri değerlendirilmiş ve Tablo 4.6.3.'de sunulduğu üzere aktiviteler ve açıklamalar ($R^2 = .22$, $F(6, 197) = 9.12$, $p = .00$), düşünceler ($R^2 = .09$, $F(6, 197) = 3.18$, $p = .01$), duygular ($R^2 = .14$, $F(6, 197) = 5.24$, $p = .00$), maddiyat ($R^2 = .09$, $F(6, 197) = 3.25$, $p = .01$) ve kıskançlık yaratabilecek konulara ($R^2 = .21$, $F(6, 197) = 8.66$, $p = .000$) ilişkin eşitlikler anlamlı olarak bulunmuştur. Kendi duygu durumu ve başarılar ($R^2 = .04$, $F(6, 197) = 1.30$, $p = .26$) ve sürprizler ($R^2 = .05$, $F(6, 197) = 1.75$, $p = .11$) değişkenlerine ilişkin eşitlikler ise anlamlı değildir.

Tablo 4.6.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Regresyon Parametre Tahminleri (Erkek)

	Parametre	Bootstrap					
		B	Yanlılık	Hata	p	BCa 95% Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Aktiviteler ve Açıklamalar (Kendi)	Sabit	21,344	,087	3,842	,001	14,161	29,236
	Tutkulu aşk	-,578	,003	,188	,002	-,948	-,206
	Oyun gibi aşk	,869	-,001	,213	,001	,421	1,288
	Arkadaşça aşk	,001	,001	,120	,996	-,240	,246
	Mantıklı aşk	-,090	-,001	,168	,598	-,465	,231
	Sahiplenici aşk	,240	,004	,193	,212	-,165	,631
R ² = .22	Özgeci aşk	-,271	-,013	,204	,177	-,671	,082
Uyarlanmış R ² = .19							
Düşünceler (Kendi)	Sabit	11,919	-,008	2,163	,001	7,916	16,114
	Tutkulu aşk	-,238	-,003	,126	,059	-,506	-,005
	Oyun gibi aşk	,284	,000	,133	,026	,026	,539
	Arkadaşça aşk	-,077	,002	,070	,277	-,218	,071
	Mantıklı aşk	-,085	-,002	,104	,427	-,284	,112
	Sahiplenici aşk	,219	,004	,115	,057	-,033	,455
R ² = .09	Özgeci aşk	,021	,000	,111	,841	-,194	,239
Uyarlanmış R ² = .06							
Duygular (Kendi)	Sabit	12,135	-,035	2,007	,001	8,497	16,035
	Tutkulu aşk	-,401	,003	,101	,002	-,595	-,197
	Oyun gibi aşk	,182	,004	,120	,128	-,060	,431
	Arkadaşça aşk	,088	,001	,060	,130	-,036	,205
	Mantıklı aşk	-,095	-,002	,088	,296	-,261	,065
	Sahiplenici aşk	,184	-,004	,098	,055	,008	,356
R ² = .14	Özgeci aşk	-,034	,000	,100	,738	-,228	,158
Uyarlanmış R ² = .11							
Kendi duygu durumu ve Başarılar (Kendi)	Sabit	7,085	,060	1,796	,001	3,720	10,795
	Tutkulu aşk	-,036	,003	,090	,677	-,230	,141
	Oyun gibi aşk	,170	,001	,104	,096	-,060	,367
	Arkadaşça aşk	-,006	-,001	,049	,906	-,108	,089
	Mantıklı aşk	,002	-,002	,069	,977	-,123	,136
	Sahiplenici aşk	,011	-,002	,076	,891	-,148	,146
R ² = .04	Özgeci aşk	-,078	-,004	,081	,339	-,246	,067
Uyarlanmış R ² = .01							
Sürprizler (Kendi)	Sabit	5,024	-,006	,840	,001	3,397	6,672
	Tutkulu aşk	,022	-,003	,043	,602	-,056	,096
	Oyun gibi aşk	,057	,001	,043	,198	-,031	,141
	Arkadaşça aşk	-,052	,000	,025	,049	-,101	-,002
	Mantıklı aşk	-,044	,001	,037	,222	-,128	,034
	Sahiplenici aşk	,055	,002	,047	,220	-,043	,158
R ² = .05	Özgeci aşk	,030	,000	,037	,420	-,045	,103
Uyarlanmış R ² = .02							
Maddiyat (Kendi)	Sabit	2,802	,018	1,041	,010	,837	4,850
	Tutkulu aşk	-,047	-,001	,054	,387	-,153	,057
	Oyun gibi aşk	,139	-,006	,070	,046	-,001	,259
	Arkadaşça aşk	-,049	,002	,032	,137	-,112	,019
	Mantıklı aşk	,069	,002	,046	,129	-,019	,161
	Sahiplenici aşk	,048	,001	,049	,335	-,047	,147
R ² = .09	Özgeci aşk	-,039	-,001	,052	,434	-,145	,063
Uyarlanmış R ² = .06							
Kıskançlık yaratabilecek konular (Kendi)	Sabit	2,762	-,010	,712	,001	1,339	4,087
	Tutkulu aşk	-,101	,000	,038	,006	-,174	-,020
	Oyun gibi aşk	,184	-,001	,044	,001	,095	,269
	Arkadaşça aşk	,019	,001	,020	,340	-,022	,061
	Mantıklı aşk	-,035	,001	,034	,299	-,112	,035
	Sahiplenici aşk	,011	,001	,034	,755	-,052	,084
R ² = .21	Özgeci aşk	-,024	-,001	,037	,532	-,090	,047
Uyarlanmış R ² = .19							

Tablo 4.6.4.'de sunulduğu üzere erkek katılımcılarda aktiviteler ve açıklamalar hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini tutkulu aşk olumsuz yönde ($b = -.58 [-.95, -.21]$ $p = .002$); oyun gibi aşk ise olumlu yönde ($b = .87 [.42, 1.29]$, $p = .001$) anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Düşünceler hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini oyun gibi aşk olumlu yönde ($b = .28 [.03, .54]$, $p = .03$) anlamlı düzeyde yordamaktadır (Tablo 4.6.4.).

Duygular hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini tutkulu aşk olumsuz yönde ($b = -.40 [-.60, -.20]$ $p = .002$ anlamlı düzeyde yordamaktadır (Tablo 4.6.4.).

Tablo 4.6.4.'de de gösterildiği üzere maddiyat hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini erkek katılımcılarda oyun gibi aşkın olumlu yönde ($b = .14 [.00, .26]$, $p = .05$) sınır düzeyde anlamlı düzeyde yordadığı görülmüştür.

Bulgular erkek katılımcılarda kıskançlık yaratabilecek konular hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini tutkulu aşkın olumsuz yönde ($b = -.10 [-.17, -.02]$, $p = .01$); oyun gibi aşkın olumlu yönde ($b = .18 [.10, .27]$, $p = .001$) anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir (Tablo 4.6.4.).

4.2.3.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Puanların Aşka İlişkin Tutumlar Tarafından Yordanması

Aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerdeki yalanları partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığının tespit edilmesi amacıyla kadın ve erkekler için ayrı ayrı yürütülen çok değişkenli çoklu regresyon analizleri bulguları sırasıyla sunulmuştur.

4.2.3.3.1. Kadın Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form alt ölçeklerinden alınan puanların kadın katılımcılar için farklı içeriklerdeki yalanları partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığının tespit edilmesi için çok değişkenli çoklu regresyon analizi yürütülmüştür. Analiz sonucu elde edilen çok değişkenli test sonuçları (Tablo 4.7.1.), çok değişkenli test tablosu (Tablo 4.7.2.), tek değişkenli test sonuçları (Tablo 4.7.3.) ve parametre tahminleri tablosu (4.7.4.) sunulmuştur.

Tablo 4.7.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)

	Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Pillai's trace	,293	2,210	42,000	1806,000	,000
Wilks' lambda	,730	2,300	42,000	1391,815	,000
Hotelling's trace	,339	2,376	42,000	1766,000	,000
Roy's largest root	,222	9,535	7,000	301,000	,000

Tablo 4.7.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Kadın)

		Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Sabit	Pillai's Trace	,186	9,691	7,000	296,000	,000
	Wilks' Lambda	,814	9,691	7,000	296,000	,000
	Hotelling's Trace	,229	9,691	7,000	296,000	,000
	Roy's Largest Root	,229	9,691	7,000	296,000	,000
Tutkulu aşk	Pillai's Trace	,026	1,109	7,000	296,000	,357
	Wilks' Lambda	,974	1,109	7,000	296,000	,357
	Hotelling's Trace	,026	1,109	7,000	296,000	,357
	Roy's Largest Root	,026	1,109	7,000	296,000	,357
Oyun gibi aşk	Pillai's Trace	,093	4,353	7,000	296,000	,000
	Wilks' Lambda	,907	4,353	7,000	296,000	,000
	Hotelling's Trace	,103	4,353	7,000	296,000	,000
	Roy's Largest Root	,103	4,353	7,000	296,000	,000
Arkadaşça aşk	Pillai's Trace	,019	,835	7,000	296,000	,559
	Wilks' Lambda	,981	,835	7,000	296,000	,559
	Hotelling's Trace	,020	,835	7,000	296,000	,559
	Roy's Largest Root	,020	,835	7,000	296,000	,559
Mantıklı aşk	Pillai's Trace	,056	2,509	7,000	296,000	,016
	Wilks' Lambda	,944	2,509	7,000	296,000	,016
	Hotelling's Trace	,059	2,509	7,000	296,000	,016
	Roy's Largest Root	,059	2,509	7,000	296,000	,016
Sahiplenici aşk	Pillai's Trace	,020	,841	7,000	296,000	,554
	Wilks' Lambda	,980	,841	7,000	296,000	,554
	Hotelling's Trace	,020	,841	7,000	296,000	,554
	Roy's Largest Root	,020	,841	7,000	296,000	,554
Özgeci aşk	Pillai's Trace	,043	1,915	7,000	296,000	,067
	Wilks' Lambda	,957	1,915	7,000	296,000	,067
	Hotelling's Trace	,045	1,915	7,000	296,000	,067
	Roy's Largest Root	,045	1,915	7,000	296,000	,067

Tablo 4.7.1.'de görüldüğü üzere elde edilen Wilk's Lambda değeri ($\lambda = .73$) çok değişkenli test bulgularının anlamlı olduğu göstermiştir ($F(42, 1391.815) = 2.30$, $p < .001$). Tablo 4.7.2.'de gösterildiği üzere oyun gibi aşk ($\lambda = .91$, $F(7, 296) = 4.35$, $p < .001$) ve mantıklı aşk ($\lambda = .94$, $F(7, 296) = 2.51$, $p < .05$) anlamlı düzeyde çok değişkenli yordayıcılardır. Tutkulu aşk ($\lambda = .97$, $F(7, 296) = 1.11$, $p = .36$), arkadaşça aşk ($\lambda = .98$, $F(7, 296) = .84$, $p = .56$), sahiplenici aşk ($\lambda = .98$, $F(7, 296) = .84$, $p = .55$) ve özgeci aşk ($\lambda = .96$, $F(7, 296) = 1.92$, $p = .07$) için ise bulgular anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 4.7.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Kadın)

		Kareler		Ortalama		
		Toplamı	df	Kare	F	p
Kontrast	Aktiviteler ve Açıklamalar (Partner)	845,564	6	140,927	4,264	,000
	Düşünceler (Partner)	190,659	6	31,776	1,552	,161
	Duygular (Partner)	74,674	6	12,446	1,143	,337
	Kendi Duygu Durumu ve Başarılar (Partner)	156,484	6	26,081	3,760	,001
	Sürprizler (Partner)	20,208	6	3,368	1,580	,152
	Maddiyat (Partner)	39,980	6	6,663	2,345	,031
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Partner)	37,961	6	6,327	6,887	,000
Hata	Aktivite ve Açıklamalar (Partner)	9981,802	302	33,052		
	Düşünceler (Partner)	6182,668	302	20,472		
	Duygular (Partner)	3288,536	302	10,889		
	Kendi Duygu Durumu ve Başarılar (Partner)	2094,681	302	6,936		
	Sürprizler (Partner)	643,584	302	2,131		
	Maddiyat (Partner)	857,968	302	2,841		
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Partner)	277,444	302	,919		

Oyun gibi aşk ve mantıklı aşk için anlamlı bulgular elde edilmesinin ardından tek değişkenli regresyon eşitlikleri değerlendirilmiş ve Tablo 4.7.3.'de sunulduğu üzere aktiviteler ve açıklamalar ($R^2 = .08$, $F(6, 302) = 4.26$, $p = .00$), kendi duygu durumu ve başarılar ($R^2 = .07$, $F(6, 302) = 3.76$, $p = .001$), maddiyat ($R^2 = .05$, $F(6, 302) = 2.35$, $p = .03$) ve kıskançlık yaratabilecek konulara ($R^2 = .12$, $F(6, 302) = 6.89$, $p = .00$) ilişkin eşitlikler anlamlı olarak bulunmuştur. Düşünceler ($R^2 = .03$, $F(6, 302) = 1.55$, $p = .16$), duygular ($R^2 = .02$, $F(6, 302) = 1.14$, $p = .34$) ve sürprizlere ($R^2 = .03$, $F(6, 302) = 1.58$, $p = .15$) ilişkin eşitlikler ise anlamlı değildir.

Tablo 4.7.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Kadın)

	Parametre	Bootstrap					
		B	Yanlışlık	Std. Hata	p	BCa 95% Güven Aralığı	
						Alt	Üst
Aktiviteler ve Açıklamalar (Partner) R ² = .08 Uyarlanmış R ² = .06	Sabit	17,597	,084	2,854	,001	11,909	23,328
	Tutkulu aşk	-,172	,000	,136	,206	-,446	,094
	Oyun gibi aşk	,422	,002	,150	,004	,118	,738
	Arkadaşça aşk	-,006	-,003	,075	,942	-,148	,130
	Mantıklı aşk	-,218	,001	,083	,009	-,387	-,054
	Sahiplenici aşk	,050	-,001	,132	,692	-,216	,305
Düşünceler (Partner) R ² = .03 Uyarlanmış R ² = .01	Özgeci aşk	-,219	-,002	,104	,029	-,413	-,029
	Sabit	8,430	,139	2,510	,001	3,729	13,764
	Tutkulu aşk	-,060	-,006	,118	,601	-,282	,157
	Oyun gibi aşk	,158	,000	,120	,182	-,082	,387
	Arkadaşça aşk	,016	,001	,064	,807	-,111	,147
	Mantıklı aşk	-,125	,001	,078	,106	-,283	,026
Duygular (Partner) R ² = .02 Uyarlanmış R ² = .00	Sahiplenici aşk	,180	-,003	,095	,055	,003	,354
	Özgeci aşk	,020	,000	,091	,824	-,165	,191
	Sabit	9,062	,046	1,713	,001	5,768	12,532
	Tutkulu aşk	-,053	-,004	,087	,530	-,225	,103
	Oyun gibi aşk	,081	-,001	,087	,349	-,081	,252
	Arkadaşça aşk	,006	,000	,045	,889	-,079	,099
Kendi duygu durumu ve Başarılar (Partner) R ² = .07 Uyarlanmış R ² = .05	Mantıklı aşk	-,061	,001	,054	,261	-,171	,045
	Sahiplenici aşk	,099	,001	,074	,174	-,046	,251
	Özgeci aşk	-,073	,000	,068	,290	-,206	,059
	Sabit	7,010	-,024	1,486	,001	4,225	9,766
	Tutkulu aşk	-,067	,001	,074	,362	-,229	,082
	Oyun gibi aşk	,174	-,001	,071	,011	,049	,304
Sürprizler (Partner) R ² = .03 Uyarlanmış R ² = .01	Arkadaşça aşk	-,035	,001	,035	,317	-,110	,034
	Mantıklı aşk	-,037	,001	,044	,391	-,124	,054
	Sahiplenici aşk	,062	,002	,063	,320	-,059	,198
	Özgeci aşk	-,097	-,002	,055	,080	-,203	,006
	Sabit	4,204	-,036	,751	,001	2,744	5,510
	Tutkulu aşk	,062	,001	,038	,115	-,012	,140
Maddiyat (Partner) R ² = .05 Uyarlanmış R ² = .03	Oyun gibi aşk	,018	-,002	,039	,654	-,056	,094
	Arkadaşça aşk	-,015	,000	,019	,417	-,053	,020
	Mantıklı aşk	-,024	,000	,027	,369	-,074	,031
	Sahiplenici aşk	,030	,001	,033	,365	-,038	,103
	Özgeci aşk	,036	,002	,026	,174	-,017	,092
	Sabit	3,289	,063	,970	,003	1,191	5,361
Kıskançlıkyaratabilecek konular (Partner) R ² = .12 Uyarlanmış R ² = .10	Tutkulu aşk	-,065	-,003	,045	,163	-,147	,014
	Oyun gibi aşk	,016	,000	,046	,731	-,064	,101
	Arkadaşça aşk	-,023	,001	,024	,354	-,068	,026
	Mantıklı aşk	,036	-,001	,028	,197	-,025	,093
	Sahiplenici aşk	,059	-,002	,038	,124	-,013	,125
	Özgeci aşk	-,043	,000	,038	,261	-,122	,035
Kıskançlıkyaratabilecek konular (Partner) R ² = .12 Uyarlanmış R ² = .10	Sabit	2,023	-,027	,482	,001	1,148	2,852
	Tutkulu aşk	-,013	,001	,026	,633	-,062	,044
	Oyun gibi aşk	,122	,001	,025	,001	,073	,178
	Arkadaşça aşk	,019	,000	,014	,166	-,010	,046
	Mantıklı aşk	-,042	,000	,016	,007	-,076	-,010
	Sahiplenici aşk	-,021	,001	,023	,356	-,065	,029
Özgeci aşk	-,035	-,001	,017	,040	-,067	-,004	

Tablo 4.7.4.'de sunulduğu üzere kadın katılımcılarda aktiviteler ve açıklamalar hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini oyun gibi aşk olumlu yönde ($b = .42$ [.12, .74] $p = .004$) ve mantıklı aşk olumsuz yönde ($b = -.22$ [-.39, -.05], $p = .01$) anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Bulgular kendi duygu durumu ve başarılar hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini kadın katılımcılarda oyun gibi aşkın olumlu yönde ($b = .17$ [.05, .30], $p = .01$) anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir (Tablo 4.7.4.).

Tablo 4.7.4.'de gösterildiği üzere maddiyat hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini kadın katılımcılarda hiçbir aşk biçimi anlamlı düzeyde yordamamaktadır.

Kadın katılımcılarda oyun gibi aşk olumlu yönde ($b = .12$ [.07, .18], $p = .001$) ve mantıklı aşk olumsuz yönde ($b = -.04$ [-.08, -.01], $p = .01$) kıskançlık yaratabilecek konular hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini anlamlı düzeyde yordamaktadır (Tablo 4.7.4.).

4.2.3.3.2. Erkek Katılımcılar İçin Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Yürütülen Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği-Kısa Form alt ölçeklerinden alınan puanların erkek katılımcılar için farklı içeriklerdeki yalanları partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığının tespit edilmesi için çok değişkenli çoklu regresyon analizi yürütülmüştür. Analiz sonucu elde edilen çok değişkenli test sonuçları (Tablo 4.8.1.), çok değişkenli test tablosu (Tablo 4.8.2.), tek değişkenli test sonuçları (Tablo 4.7.3.) ve parametre tahminleri tablosu (4.8.4.) sunulmuştur.

Tablo 4.8.1. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)

	Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Pillai's trace	,486	2,466	42,000	1176,000	,000
Wilks' lambda	,586	2,582	42,000	899,321	,000
Hotelling's trace	,591	2,666	42,000	1136,000	,000
Roy's largest root	,342	9,565	7,000	196,000	,000

Tablo 4.8.2. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Çok Değişkenli Test (Erkek)

		Değer	F	Hipotez df	Hata df	p
Sabit	Pillai's Trace	,290	11,147	7,000	191,000	,000
	Wilks' Lambda	,710	11,147	7,000	191,000	,000
	Hotelling's Trace	,409	11,147	7,000	191,000	,000
	Roy's Largest Root	,409	11,147	7,000	191,000	,000
Tutkulu aşk	Pillai's Trace	,122	3,804	7,000	191,000	,001
	Wilks' Lambda	,878	3,804	7,000	191,000	,001
	Hotelling's Trace	,139	3,804	7,000	191,000	,001
	Roy's Largest Root	,139	3,804	7,000	191,000	,001
Oyun gibi aşk	Pillai's Trace	,079	2,347	7,000	191,000	,025
	Wilks' Lambda	,921	2,347	7,000	191,000	,025
	Hotelling's Trace	,086	2,347	7,000	191,000	,025
	Roy's Largest Root	,086	2,347	7,000	191,000	,025
Arkadaşça aşk	Pillai's Trace	,073	2,164	7,000	191,000	,039
	Wilks' Lambda	,927	2,164	7,000	191,000	,039
	Hotelling's Trace	,079	2,164	7,000	191,000	,039
	Roy's Largest Root	,079	2,164	7,000	191,000	,039
Mantıklı aşk	Pillai's Trace	,096	2,895	7,000	191,000	,007
	Wilks' Lambda	,904	2,895	7,000	191,000	,007
	Hotelling's Trace	,106	2,895	7,000	191,000	,007
	Roy's Largest Root	,106	2,895	7,000	191,000	,007
Sahiplenici aşk	Pillai's Trace	,028	,787	7,000	191,000	,599
	Wilks' Lambda	,972	,787	7,000	191,000	,599
	Hotelling's Trace	,029	,787	7,000	191,000	,599
	Roy's Largest Root	,029	,787	7,000	191,000	,599
Özgeci aşk	Pillai's Trace	,029	,818	7,000	191,000	,573
	Wilks' Lambda	,971	,818	7,000	191,000	,573
	Hotelling's Trace	,030	,818	7,000	191,000	,573
	Roy's Largest Root	,030	,818	7,000	191,000	,573

Tablo 4.8.1.'de görüldüğü üzere elde edilen Wilk's Lambda değeri ($\lambda = .59$) çok değişkenli test bulgularının anlamlı olduğu göstermiştir ($F(42, 899.321) = 2.58, p < .001$). Tablo 4.8.2.'de gösterildiği üzere tutkulu aşk ($\lambda = .88, F(7, 191) = 3.80, p < .01$), oyun gibi aşk ($\lambda = .92, F(7, 191) = 2.35, p < .05$), arkadaşça aşk ($\lambda = .93, F(7, 191) = 2.16, p < .05$) ve mantıklı aşk ($\lambda = .90, F(7, 191) = 2.90, p < .05$) anlamlı düzeyde çok değişkenli

yordayıcılarıdır. Sahiplenici aşk ($\lambda = .97$, $F(7, 191) = .79$, $p = .60$) ve özgeci aşk ($\lambda = .97$, $F(7, 191) = .82$, $p = .57$) için ise bulgular anlamlı düzeyde değildir.

Tablo 4.8.3. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Tek Değişkenli Test Sonuçları (Erkek)

		Kareler		Kareler		
		Toplamı	df	Ortalaması	F	p
Kontrast	Aktiviteler ve Açıklamalar (Partner)	1960,553	6	326,759	7,240	,000
	Düşünceler (Partner)	252,837	6	42,139	2,338	,033
	Duygular (Partner)	329,600	6	54,933	3,945	,001
	Kendi duygu durumu ve Başarılar (Partner)	64,522	6	10,754	1,171	,323
	Sürprizler (Partner)	17,373	6	2,896	1,270	,273
	Maddiyat (Partner)	83,899	6	13,983	4,719	,000
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Partner)	48,664	6	8,111	5,522	,000
Hata	Aktiviteler ve Açıklamalar (Partner)	8890,874	197	45,131		
	Düşünceler (Partner)	3551,100	197	18,026		
	Duygular (Partner)	2743,087	197	13,924		
	Kendi duygu durumu ve Başarılar (Partner)	1808,634	197	9,181		
	Sürprizler (Partner)	449,136	197	2,280		
	Maddiyat (Partner)	583,807	197	2,963		
	Kıskançlık yaratabilecek konular (Partner)	289,336	197	1,469		

Oyun gibi aşk ve mantıklı aşk için anlamlı bulgular elde edilmesinin ardından tek değişkenli regresyon eşitlikleri değerlendirilmiş ve Tablo 4.8.3.'de sunulduğu üzere aktiviteler ve açıklamalar ($R^2 = .18$, $F(6, 197) = 7.24$, $p = .000$), düşünceler ($R^2 = .07$, $F(6, 197) = 2.34$, $p = .03$), duygular ($R^2 = .11$, $F(6, 197) = 3.95$, $p = .001$), maddiyat ($R^2 = .13$, $F(6, 197) = 4.72$, $p = .03$) ve kıskançlık yaratabilecek konulara ($R^2 = .14$, $F(6, 197) = 5.52$, $p = .000$) ilişkin eşitlikler anlamlı olarak bulunmuştur. Kendi duygu durumu ve başarılar ($R^2 = .03$, $F(6, 197) = 1.17$, $p = .32$) ve sürprizlere ($R^2 = .04$, $F(6, 197) = 1.27$, $p = .27$) ilişkin eşitlikler ise anlamlı değildir.

Tablo 4.8.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyine İlişkin Çok Değişkenli Çoklu Regresyon Analizi Parametre Tahminleri (Erkek)

	Parametre	B	Yanlılık	Bootstrap			
				Std. Hata	p	BCa 95% Güven	
						Alt	Üst
Aktiviteler ve Açıklamalar (Partner)	Sabit	20,988	,190	4,105	,001	12,887	29,688
	Tutkulu aşk	-,525	-,001	,195	,010	-,900	-,154
	Oyun gibi aşk	,704	,003	,229	,004	,184	1,188
	Arkadaşça aşk	-,066	-,004	,132	,604	-,339	,179
	Mantıklı aşk	,127	-,012	,190	,511	-,226	,467
	Sahiplenici aşk	,088	-,008	,193	,656	-,283	,424
R ² = .18	Özgeci aşk	-,207	,006	,199	,304	-,605	,202
Uyarlanmış R ² = .16							
Düşünceler (Partner)	Sabit	13,218	,098	2,392	,001	8,491	18,136
	Tutkulu aşk	-,225	,005	,128	,080	-,483	,051
	Oyun gibi aşk	,166	-,001	,133	,214	-,105	,442
	Arkadaşça aşk	-,116	-,003	,071	,102	-,250	,011
	Mantıklı aşk	,021	-,003	,109	,845	-,197	,225
	Sahiplenici aşk	,135	-,008	,118	,271	-,094	,334
R ² = .07	Özgeci aşk	-,004	,000	,125	,975	-,251	,236
Uyarlanmış R ² = .04							
Duygular (Partner)	Sabit	12,149	,017	2,177	,001	7,986	16,572
	Tutkulu aşk	-,405	,005	,110	,001	-,613	-,165
	Oyun gibi aşk	,086	,001	,125	,502	-,170	,338
	Arkadaşça aşk	,071	-,001	,068	,298	-,051	,203
	Mantıklı aşk	,104	-,004	,104	,329	-,098	,294
	Sahiplenici aşk	,045	-,005	,105	,672	-,162	,231
R ² = .11	Özgeci aşk	,021	,000	,108	,839	-,187	,231
Uyarlanmış R ² = .08							
Kendi duygu durumu ve Başarılar (Partner)	Sabit	7,159	,048	1,892	,002	3,477	10,765
	Tutkulu aşk	,006	,005	,102	,942	-,196	,226
	Oyun gibi aşk	,081	,000	,104	,443	-,146	,287
	Arkadaşça aşk	-,017	,001	,049	,722	-,117	,088
	Mantıklı aşk	,105	-,003	,070	,130	-,023	,227
	Sahiplenici aşk	-,084	-,002	,077	,287	-,219	,060
R ² = .03	Özgeci aşk	-,078	-,005	,082	,361	-,239	,063
Uyarlanmış R ² = .01							
Sürprizler (Partner)	Sabit	5,451	,019	,852	,001	3,779	7,084
	Tutkulu aşk	,036	,000	,044	,419	-,053	,120
	Oyun gibi aşk	,037	,002	,043	,396	-,049	,124
	Arkadaşça aşk	-,048	,000	,025	,058	-,096	,002
	Mantıklı aşk	-,054	-,001	,035	,136	-,126	,010
	Sahiplenici aşk	,045	-,003	,046	,347	-,045	,129
R ² = .04	Özgeci aşk	,004	,001	,041	,915	-,079	,098
Uyarlanmış R ² = .01							
Maddiyat (Partner)	Sabit	3,206	,063	1,069	,002	1,051	5,515
	Tutkulu aşk	-,074	-,001	,053	,155	-,184	,024
	Oyun gibi aşk	,054	-,001	,063	,389	-,062	,180
	Arkadaşça aşk	-,042	,000	,027	,127	-,091	,010
	Mantıklı aşk	,157	-,002	,045	,001	,074	,231
	Sahiplenici aşk	,020	-,001	,046	,655	-,073	,110
R ² = .13	Özgeci aşk	-,055	,000	,053	,297	-,154	,043
Uyarlanmış R ² = .10							
Kıskançlıkyaratabilecek konular (Partner)	Sabit	2,264	-,023	,755	,002	,894	3,723
	Tutkulu aşk	-,081	,001	,036	,027	-,148	-,008
	Oyun gibi aşk	,112	,004	,041	,012	,022	,207
	Arkadaşça aşk	,026	,000	,020	,190	-,014	,066
	Mantıklı aşk	,030	-,003	,037	,425	-,041	,099
	Sahiplenici aşk	,026	,001	,031	,417	-,039	,086
R ² = .14	Özgeci aşk	-,046	-,001	,038	,230	-,118	,026
Uyarlanmış R ² = .12							

Tablo 4.8.4.'de sunulduğu üzere erkek katılımcılarda aktiviteler ve açıklamalar hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini tutkulu aşk olumsuz yönde ($b = -.53 [-.90, -.15]$, $p = .01$); oyun gibi aşk olumlu yönde ($b = .70 [.18, 1.19]$, $p = .004$) anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Erkek katılımcılarda düşünceler hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini hiçbir aşk biçimi anlamlı düzeyde yordamamaktadır (Tablo 4.8.4.).

Duygular hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini erkek katılımcılarda tutkulu aşk olumsuz yönde ($b = -.41 [-.61, -.17]$, $p = .001$) anlamlı düzeyde yordamaktadır (Tablo 4.8.4.).

Tablo 4.8.4.'de gösterildiği üzere maddiyat hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini erkek katılımcılarda mantıklı aşk olumlu yönde ($b = .16 [.07, .23]$, $p = .001$) anlamlı düzeyde yordamaktadır.

Erkek katılımcılarda tutkulu aşk olumsuz yönde ($b = -.08 [-.15, -.01]$, $p = .03$); oyun gibi aşk ise olumlu yönde ($b = .11 [.02, .21]$, $p = .01$) kıskançlık yaratabilecek konular hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinin anlamlı düzeyde yordayıcılarıdır (Tablo 4.8.4.).

4.2.4. Farklı İçeriklerde Yalanların Kabul Edilebilirliğinin Yalanı Kendinin ya da Partnerin Söylemesine Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların farklı içeriklerdeki yalanları kabul edilebilir bulma düzeylerinin yalanı kendilerinin söylemesi ve partnerlerinin söylemesi durumuna bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla kıskançlık yaratabilecek konular hariç olmak üzere her bir alt boyut için gerçekleştirilen bağımlı örneklem t testlerine ilişkin bulgular Tablo 4.9.1'de sunulmuştur. Kıskançlık yaratabilecek konular için %95 güven aralığı ve 1000 deneme ile bootstrap ile yürütülen bağımlı örneklem t testine ilişkin bulgular Tablo 4.9.2.'de sunulmuştur.

Tablo 4.9.1. Yalanı Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Yalanı Kimin Söylediğine Bağlı Olarak Farklaşp Farklaşmadığına İlişkin Bulgular

		N	$\bar{x}$	SS	SH	Eşleş tirilmiş Farklar Orta laması	%95 farkların güven aralığı		t	df	p
							Alt	Üst			
Akt. ve Açıkl.	Kendi	514	14.82	7.04	.31	.71	.48	.94	5.97	513	.000
	Partner	514	14.12	6.66	.29						
Düşünce	Kendi	514	10.75	4.52	.20	.38	.21	.55	4.38	513	.000
	Partner	514	10.37	4.5	.20						
Duygu	Kendi	514	8.95	3.65	.16	.20	.05	.35	2.63	513	.009
	Partner	514	8.75	3.56	.16						
Ken. duygu ve başarı	Kendi	514	6.2	2.91	.13	.21	.1	.33	3.64	513	.000
	Partner	514	5.98	2.85	.13						
Sürpriz	Kendi	514	5.72	1.51	.07	-.01	-.07	.05	-.31	513	.76
	Partner	514	5.73	1.49	.07						
Maddiyat	Kendi	514	2.95	1.89	.08	.27	.18	.36	5.75	513	.000
	Partner	514	2.69	1.75	.08						

Tablo 4.9.1.'de gösterildiği üzere aktiviteler ve açıklamalar alt boyutunda katılımcıların kendilerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanları ($\bar{x}$ = 14.82, SH= .31) partnerlerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanlarından ($\bar{x}$ = 14.12, SH= .29) daha yüksektir. İki puan arasındaki bu fark, .71, %95 GI [.48, .94], istatistiksel olarak anlamlıdır (t(513)= 5.97, p=.000). Aradaki fark d= .10 düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Düşünceler alt boyutunda da katılımcıların kendilerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanları ($\bar{x}$ = 10.75, SH= .2) partnerlerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanlarından ($\bar{x}$ = 10.37, SH= .2) daha yüksektir. Puanlar arasındaki fark, .38, %95 GI [.21, .55], istatistiksel olarak anlamlıdır (t(513)= 4.38, p=.000). Aradaki fark d= .08 düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Duygular alt boyutu için kendilerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanları ($\bar{x}$ = 8.95, SH= .16) partnerlerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanlarından ($\bar{x}$ = 8.75, SH= .16) daha yüksektir. Puanlar arasındaki bu fark, .20, %95 GI [.05, .35], istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir (t(513)= 2.63, p=.009). Aradaki fark d= .06 düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Kendi duyguları ve başarılar alt boyutu için katılımcıların kendilerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanları ($\bar{x}= 6.2$, SH= .13) partnerlerinin ($\bar{x}= 5.98$, SH= .13) yalan söylemesine ilişkin kabul edilebilirlik puanlarından daha yüksektir. İki puan arasındaki bu fark, .21, %95 GI [.1, .33], istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(513)= 3.64$, $p=.00$). Aradaki fark $d= .08$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Sürprizler alt boyutunda katılımcıların kendilerinin yalan söylemesine ilişkin kabul edilebilirlik puanları ($\bar{x}= 5.72$, SH= .07) partnerinin yalan söylemesine ilişkin kabul edilebilirlik puanlarından ($\bar{x}= 5.73$, SH= .07) daha düşüktür. İki puan arasındaki bu fark, -.01, %95 GI [-.07, .05], istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir ($t(513)= -.31$, $p=.76$). Aradaki fark $d= -.01$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Maddiyat alt boyutu için katılımcıların kendilerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanları ($\bar{x}= 2.95$, SH= .08) partnerlerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanlarından ($\bar{x}= 2.69$, SH= .08) daha yüksektir. Aralarındaki bu fark, .27, %95 GI [.18, .36], $t(513)= 5.75$, $p=.000$) istatistiksel olarak anlamlıdır. Aradaki fark $d= .14$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Tablo 4.9.2. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Değişkenine İlişkin Yalanı Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Yalanı Kimin Söylediğine Bağlı Olarak Farklılaşıp Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

	Bağımlı Örneklem T Testi							
			Bootstrap					
	Ortalama	SH	Ortalama	Yanlılık	Std. Hata	p	BCa 95% Güven Aralığı	
						Alt	Üst	
Kıskançlık.Kendi	1.93	.06						
- Kıskançlık.Partner	1.78	.05	.15175	-.00073	.03754	.001	.07752	.21984

Kıskançlık yaratabilecek konular alt boyutu için katılımcıların kendilerinin yalan söylemesine ilişkin kabul edilebilirlik puanları ($\bar{x}= 1.93$, SH= .06) partnerlerinin ($\bar{x}= 1.78$, SH= .05) yalan söylemesini kabul edilebilir bulma puanlarından daha yüksektir. İki puan arasındaki bu fark, .15, BCa %95 GI [.08, .22] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(513)= 3.96$, $p=.00$). Aradaki fark $d= .13$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

4.2.5. Farklı İçeriklerde Yalanların Söylenme Sıklığının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların farklı içeriklerdeki yalanları romantik ilişkilerinde söyleme sıklıklarının cinsiyete bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla her bir alt boyut için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 4.10.'da sunulmuştur.

Tablo 4.10. Farklı İçeriklerdeki Yalanların Söylenme Sıklıklarının Cinsiyete Bağlı Olarak Farklılaşıp Farklılaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular

		N	$\bar{x}$	SS	SH	Fark. Eşit.Ort.	%95 farkların güven aralığı		t	df	p
							Alt	Üst			
Akt. ve Açıkl.	Kadın	309	11.57	5.26	.3	1.55	.43	2.66	2.74	356.873	.007
	Erkek	204	13.12	6.84	.48						
Düşünce	Kadın	309	8.61	4.28	.24	.63	-.12	1.38	1.65	511	.1
	Erkek	204	9.24	4.19	.29						
Duygu	Kadın	309	8.2	3.5	.2	-.32	-.96	.31	-1	511	.32
	Erkek	204	7.88	3.69	.26						
Ken.uygu ve başarı	Kadın	309	4.86	2.47	.14	.5	.05	.95	2.17	511	.03
	Erkek	204	5.36	2.65	.19						
Sürpriz	Kadın	309	4.35	1.73	.1	.25	-.05	.56	1.65	511	.1
	Erkek	204	4.6	1.66	.12						
Maddiyat	Kadın	309	2.41	1.78	.1	-.08	-.39	.24	-.48	511	.63
	Erkek	204	2.33	1.72	.12						
Kıskançlık	Kadın	309	1.78	1.23	.07	.18	-.06	.42	1.45	386.514	.15
	Erkek	204	1.96	1.44	.1						

Tablo 4.10.'da görüldüğü üzere aktiviteler ve açıklamalar alt boyutunda ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 13.12$, SH= .48) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 11.57$, SH= .3) daha sık olarak yalan söylemişlerdir. Bu fark, 1.55, %95 GI [.43, 2.66] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(356.873)= 2.74$, $p=.007$). Aradaki fark $d= .29$ olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Düşünce alt boyutu için erkek katılımcılar ($\bar{x}= 9.24$, SH= .29) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 8.61$, SH= .24) daha sık yalan söylemişlerdir. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .63, %95 GI [-.12, 1.38] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(511)= 1.65$, $p=.1$). Aradaki fark $d= .15$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Duygular alt boyutunda ortalama olarak kadın katılımcılar ($\bar{x}= 8.2$, SH= .2) erkek katılımcılardan ($\bar{x}= 7.88$, SH= .26) daha sık yalan söylemişlerdir. Bu fark, -.32, %95 GI [-.96, .31] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(511)=-1$, $p=.32$). Aradaki fark $d= -.09$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Kendi duygu durumu ve başarılar alt boyutunda ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 5.36$, SH= .19) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 4.86$, SH= .14) daha sık yalan söylemişlerdir. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .5, %95 GI [.05, .95] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(511)= 2.17$, $p=.03$). Aradaki fark $d= .19$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Sürprizler alt boyutunda ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 4.6$, SH= .12) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 4.35$, SH= .1) daha sık yalan söylemişlerdir. Bu fark, .25, %95 GI [-.05, .56] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(511)= 1.65$, $p=.1$). Aradaki fark $d= .15$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Maddiyat alt boyutunda ortalama olarak kadın katılımcılar ($\bar{x}=2.41$, SH= .1) erkek katılımcılardan ($\bar{x}=2.33$, SH= .12) daha sık yalan söylemişlerdir. Bu fark, -.08, %95 GI [-.39, .24] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(511)=-.48$, $p=.63$). Aradaki fark $d= -.04$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Kıskançlık yaratabilecek konular alt boyutu için erkek katılımcılar ($\bar{x}= 1.96$, SH= .1) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 1.78$, SH= .07) daha sık yalan söylemişlerdir. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .18, %95 GI [-.06, .42] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(386.514)= 1.45$, $p=.15$). Aradaki fark $d= .15$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

4.2.6. Farklı İçeriklerde Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların farklı içeriklerdeki yalanları kendilerinin söylemelerini kabul edilebilir bulma düzeylerinin cinsiyete bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi

amacıyla her bir alt boyut için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 4.11.'de sunulmuştur.

Tablo 4.11. Farklı İçeriklerdeki Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Bağlı Olarak Farklaşıp Farklaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular

		N	$\bar{x}$	SS	SH	Fark. Eşit. Ort.	%95 farkların güven aralığı		t	df	p
							Alt	Üst			
Akt. ve Açıkl.	Kadın	309	13.83	6.59	.38	2.51	1.25	3.77	3.9	396.982	.000
	Erkek	204	16.33	7.45	.52						
Düşünce	Kadın	309	10.35	4.66	.27	1.02	.22	1.81	2.5	511	.013
	Erkek	204	11.36	4.25	.30						
Duygu	Kadın	309	8.85	3.57	.20	.27	-.38	.91	.81	511	.42
	Erkek	204	9.12	3.77	.26						
Ken. duygu ve başarı	Kadın	309	5.93	2.84	.16	.67	.16	1.18	2.56	511	.011
	Erkek	204	6.6	2.97	.21						
Sürpriz	Kadın	309	5.66	1.51	.09	.14	-.13	.41	1.03	511	.302
	Erkek	204	5.8	1.5	.11						
Maddiyat	Kadın	309	2.92	1.88	.11	.09	-.25	.43	.53	511	.595
	Erkek	204	3.01	1.91	.13						
Kıskançlık	Kadın	309	1.81	1.07	.06	.32	.1	.55	2.82	358.651	.005
	Erkek	204	2.13	1.38	.1						

Tablo 4.9.2.'de sunulduğu üzere aktiviteler ve açıklamalar alt boyutunda yalan söylemeyi ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 16.33$, SH= .52) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 13.83$, SH= .38) daha kabul edilebilir bulmaktadır. Bu fark, 2.51, %95 GI [1.25, 3.77] istatistiksel olarak anlamlıdır (t(396.982)= 3.9, p=.000). Aradaki fark d= .39 olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Düşünce alt boyutu için yalan söylemeyi ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 11.36$, SH= .3) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 10.35$, SH= .27) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, 1.02, %95 GI [.22, 1.82] istatistiksel olarak anlamlıdır (t(511)= 2.5, p=.01). Aradaki fark d= .22 olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Duygular alt boyutunda yalan söylemeyi ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 9.12$, SH= .26) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 8.85$, SH= .2) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Bu fark, .27, %95 GI [-.38, .91] istatistiksel olarak anlamlı değildir (t(511)= .81, p=.42). Aradaki fark d= .07 düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Kendi duygu durumu ve başarılar alt boyutunda yalan söylemeyi ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 6.6$, SH= .21) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 5.93$, SH= .16) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .67, %95 GI [.16, 1.18] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(511)= 2.56$, $p=.01$). Aradaki fark $d= .23$ olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Sürprizler alt boyutunda yalan söylemeyi ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 5.8$, SH= .11) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 5.66$, SH= .09) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Bu fark, .14, %95 GI [-.13, .41] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(511)= 1.03$, $p=.30$). Aradaki fark $d= .09$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Maddiyat alt boyutunda yalan söylemeyi ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 3.01$, SH= .13) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 2.92$, SH= .11) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Bu fark, .09, %95 GI [-.25, .43] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(511)= .53$, $p=.6$). Aradaki fark $d= .05$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Kıskançlık yaratabilecek konular alt boyutu için yalan söylemeyi ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 2.13$, SH= .1) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 1.81$, SH= .06) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .32, %95 GI [.1, .55] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(358.651)= 2.82$, $p=.005$). Aradaki fark $d= .30$ olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

4.2.7. Farklı İçeriklerde Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların farklı içeriklerdeki yalanları partnerlerinin söylemelerini kabul edilebilir bulma düzeylerinin cinsiyete bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla kıskançlık yaratabilecek konular hariç olmak üzere her bir alt boyut için gerçekleştirilen bağımsız örneklem t testi bulguları Tablo 4.12.1.'de sunulmuştur. Kıskançlık yaratabilecek konular için %95 güven aralığı ve 1000 deneme ile bootstrap ile yürütülen bağımsız örneklem t testine ilişkin bulgular Tablo 4.12.2'de sunulmuştur.

Tablo 4.12.1. Farklı İçeriklerdeki Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Bağlı Olarak Farklaşıp Farklaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular

		N	$\bar{x}$	SS	SH	Fark. Eşit. Ort.	%95 farkların güven aralığı		t	df	p
							Alt	Üst			
Akt. ve Açıkl.	Kadın	309	12.96	5.93	.34	2.91	1.71	4.12	4.75	371.394	.000
	Erkek	204	15.87	7.31	.51						
Düşünce	Kadın	309	9.88	4.55	.26	1.25	.46	2.04	3.09	511	.002
	Erkek	204	11.12	4.33	.3						
Duygu	Kadın	309	8.51	3.31	.19	.62	-.04	1.27	1.86	384.873	.063
	Erkek	204	9.13	3.89	.27						
Ken.duygu ve başarı	Kadın	309	5.73	2.70	.15	.64	.12	1.15	2.42	398.925	.016
	Erkek	204	6.36	3.04	.21						
Sürpriz	Kadın	309	5.69	1.47	.08	.09	-.17	.36	.68	511	.49
	Erkek	204	5.78	1.52	.11						
Maddiyat	Kadın	309	2.65	1.71	.1	.08	-.23	.39	.52	511	.61
	Erkek	204	2.74	1.81	.13						

Tablo 4.9.3.1.'de görüldüğü üzere aktiviteler ve açıklamalar alt boyutunda partnerinin yalan söylemesini ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 15.87$, SH= .51) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 12.96$, SH= .34) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, 2.91, %95 GI [1.71, 4.12] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(371.394)= 4.75$, $p=.000$). Aradaki fark $d= .49$ olmak üzere ortaya yakın düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Düşünceler alt boyutunda partnerinin yalan söylemesini ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 11.12$, SH= .3) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 9.88$, SH= .26) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, 1.25, %95 GI [.46, 2.04] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(511)= 3.09$, $p=.002$). Aradaki fark $d= .27$ olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Duygular alt boyutunda partnerinin yalan söylemesini ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 9.13$, SH= .27) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 8.51$, SH= .19) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .62, %95 GI [-.04, 1.27] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(384.873)= 2.42$, $p=.063$). Aradaki fark $d= .19$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Kendi duygu durumu ve başarılar alt boyutunda partnerinin yalan söylemesini ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 6.36$, SH= .21) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 5.73$, SH= .15) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .64, %95 GI [.12, 1.15] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(398.925)= 2.42$, $p=.016$). Aradaki fark $d= .24$ olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Sürprizler alt boyutunda partnerinin yalan söylemesini ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 5.78$, SH= .11) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 5.69$, SH= .08) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .09, %95 GI [-.17, .36] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(511)= .68$, $p=.49$). Aradaki fark $d= .06$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Maddiyat alt boyutunda partnerinin yalan söylemesini ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 2.74$, SH= .13) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 2.65$, SH= .1) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .08, %95 GI [-.23, .39] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(511)= .52$, $p=.61$). Aradaki fark $d= .05$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Tablo 4.12.2. Kıskançlık Yaratabilecek Konular Hakkındaki Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Cinsiyete Bağlı Olarak Farklılaşp Farklılaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular

		Bootstrap					
		Ortalama		BCa 95% Güven Aralığı			
		Fark	Yanlılık	SH	p	Alt	Üst
Kıskançlık yaratabilecek konular	Varyansların homojenliği varsayıldı	,36246	,00674	,10756	,002	,14581	,58422
	Varyansların homojenliği varsayılmadı	,36246	,00674	,10756	,002	,14581	,58422

Kıskançlık yaratabilecek konular alt boyutunda partnerinin yalan söylemesini ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 2$, SH= .09) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 1.64$, SH= .06) daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Cinsiyetler arasındaki bu fark, .36, %95 GI [.15, .58] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(361.986)= 3.38$, $p=.001$). Aradaki fark $d= .36$ olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

4.2.8. Aşka İlişkin Tutum-Kısa Form Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Katılımcıların aşka ilişkin tutumlar ölçeği alt ölçeklerinden aldıkları puanların cinsiyete bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti amacıyla her bir alt ölçekten alınan puanlar için bağımsız örneklem t-testi analizi gerçekleştirilmiş ve bulgular Tablo 4.13.'de sunulmuştur.

Tablo 4.13. Aşka İlişkin Tutumların Cinsiyete Bağlı Olarak Farklılaşıp Farklılaşmadığının Tespitine İlişkin Bulgular

		N	$\bar{x}$	SS	SH	Fark. Eşit. Ort.	%95 fark. güven aralığı		t	df	p
							Alt	Üst			
Tutkulu	Kadın	309	15.98	2.63	.15	-.46	-.99	.07	-1.7	375.121	.09
	Erkek	204	15.52	3.2	.22						
Oyun gibi	Kadın	309	9.09	2.29	.13	.63	.22	1.05	2.99	511	.03
	Erkek	204	9.72	2.43	.17						
Arkadaşça	Kadın	309	12.68	4.36	.25	-.07	-.84	.70	-1.18	511	.89
	Erkek	204	12.61	4.33	.30						
Mantıklı	Kadın	309	10.18	3.49	.2	-1.28	-1.84	-.71	-4.44	479.571	.000
	Erkek	204	8.9	2.97	.21						
Sahiplenici	Kadın	309	12.88	2.83	.16	-.62	-1.14	-.10	-2.35	511	.019
	Erkek	204	12.26	3.09	.22						
Özgeci	Kadın	309	12.35	3.27	.19	2.01	1.42	2.59	6.69	511	.000
	Erkek	204	14.36	3.4	.24						

Tablo 4.13.'de sunulduğu üzere tutkulu aşk biçiminde ortalama olarak kadın katılımcılar ($\bar{x}= 15.98$, SH= .15) erkek katılımcılardan ($\bar{x}= 15.52$, SH= .22) daha yüksek puan almışlardır. Bu fark, -.46, %95 GI [-.99, .07] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(375.121)= -1.7$, $p=.09$). Aradaki fark $d= -.18$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Oyun gibi aşk biçiminde ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 9.72$, SH= .17) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 9.09$, SH= .13) daha yüksek puan almışlardır. Bu fark, .63, %95 GI [.22, 1.05] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(511)= 2.99$, $p=.03$). Aradaki fark $d= .27$ olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Arkadaşça aşk biçiminde ortalama olarak kadın katılımcılar ($\bar{x}= 12.68$, SH= .25) erkek katılımcılardan ($\bar{x}= 12.61$, SH= .3) daha yüksek puan almışlardır. Bu fark, -.07, %95 GI [-.84, .70] istatistiksel olarak anlamlı değildir ($t(511)= -.18$, $p=.89$). Aradaki fark $d= -.02$ düzeyinde etki büyüklüğüne sahiptir.

Mantıklı aşk biçiminde ortalama olarak kadın katılımcılar ($\bar{x}= 10.18$, SH= .2) erkek katılımcılardan ($\bar{x}= 8.9$, SH= .21) daha yüksek puan almışlardır. Bu fark, -1.28, %95 GI [-1.84, -.71] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(479.571)= -4.44$, $p=.000$). Aradaki fark $d= -.41$ olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Sahiplenici aşk biçiminde ortalama olarak kadın katılımcılar ($\bar{x}= 12.88$, SH= .16) erkek katılımcılardan ($\bar{x}= 12.26$, SH= .22) daha yüksek puan almışlardır. Bu fark, -.62, %95 GI [-1.14, -.10] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(511)= -2.35$, $p=.019$). Aradaki fark $d= -.21$ olmak üzere küçük düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

Özgeci aşk biçiminde ortalama olarak erkek katılımcılar ($\bar{x}= 14.36$, SH= .24) kadın katılımcılardan ($\bar{x}= 12.35$, SH= .19) daha yüksek puan almışlardır. Bu fark, 2.01, %95 GI [1.42, 2.59] istatistiksel olarak anlamlıdır ($t(511)= 6.69$, $p=.000$). Aradaki fark $d= .59$ olmak üzere orta düzeyde etki büyüklüğüne sahiptir.

4.3. TARTIŞMA

Bu bölümde, romantik ilişkisi olan kadın ve erkekler için aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklıkları ile kendileri ve partnerlerinin söylemeleri durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerini yordayıp yordamadığına ilişkin bulguların tartışma ve yorumuna yer verilmiştir. İlk olarak, aşka ilişkin tutumun farklı içeriklerdeki yalanları romantik ilişkide söyleme sıklığını, kendisi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini ve partnerin söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığına ilişkin bulgular tartışılarak yorumlanmıştır. Ardından, farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklığı ile kendi ve partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular ve aşka

ilişkin tutumların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgular ilgili alanyazın ile ilişkileri tartışılarak yorumlanmıştır.

4.3.1. Aşka İlişkin Tutumun Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklığını Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulguların Tartışılması

Bulgular, *tutkulu aşkın* hem kadın hem erkek katılımcılarda duygular, kendi duygu durumu ve başarılar ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söyleme sıklığını olumsuz yönde anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir. Erkek katılımcılar için ise, bunlara ek olarak, aktiviteler ve açıklamalar ve düşünceler hakkında yalan söyleme sıklığını olumsuz yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Tutkulu âşıklar ilişkinin başından itibaren partnerleri ile derin bir bağlılık ve yoğun bir yakınlık kurmak isterler (Lee, 1977). Bununla tutarlı olarak, bir çalışmada tutkulu aşkın partnere kendini açmakla olumlu yönde ilişkili olduğu da bulunmuştur (Hendrick ve Hendrick, 1987). Tutkulu aşk biçiminin bu özellikleri nedeniyle özellikle düşünceler, duygular ve kendi duygu durumu ve başarılar hakkında yalan söyleme sıklığını olumsuz yönde yordaması beklenmiştir. Ancak, bulgular duygular ve kendi duygu durumu ve başarılar için her iki cinsiyette de beklendiği şekilde olumsuz yönde anlamlı bir ilişki olduğunu gösterirken; düşünceler için yalnızca erkek katılımcılarda bu ilişkinin anlamlı olduğunu göstermiştir.

Tutkulu âşıklar partnerleri ile yakınlık kurmak için kendileri ve günlük yaşamları hakkındaki her detayı partnerleri ile paylaşmak isterler (Lasswell ve Lasswell, 1976). Bu paylaşma isteklerinden yola çıkılarak bu aşk biçiminin aktiviteler ve açıklamalar hakkında yalan söyleme sıklığını olumsuz yönde yordayacağı tahmin edilmiştir. Bulgular, tutkulu aşkın kadın katılımcılarda anlamlı bir yordayıcı olmadığını; erkek katılımcılar için ise olumsuz yönde anlamlı bir yordayıcı olduğunu göstermiştir. Tutkulu aşk kadınlar için sosyal istenirlik ve olumlu imaj düzenleme ile ilişkili değilken; erkekler için olumlu yönde ilişkilidir (Davies, 2001). Bu bakımdan, mevcut çalışmadan elde edilen bulgunun alanyazınla uyumlu olduğu görülmektedir.

Çalışmada hem kadın hem erkekler için kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söyleme sıklığının tutkulu aşk biçiminden alınan puan tarafından olumsuz yönde

yordandığı bulgusu elde edilmiştir. Bu aşk biçimine sahip kişilerin ilişkileri süresince tek eşli olmaları (Laswell ve Laswell, 1976) bu aşk biçiminden alınan arttıkça kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söylemeyi gerektirecek durumlar içerisine daha az girilmesini sağlamış olabilir.

Partnerin olumsuz yanlarını görebilen ve partner ile iletişime açık olma özelliği taşıyan tutkulu aşk biçimi (Hahn ve Blass, 1997) romantik ilişkide sorun çözme ile olumlu yönde ilişkilidir (Küçük Helvacı, 2012). Bu tür âşıklar aynı zamanda, çatışma durumlarında da bilgi paylaşımı ve farklı düşünceleri tartışarak ortak noktada buluşmayı hedefleyen, birleştirici çatışma yönetimi davranışlarını kullanmaya eğilimlidirler (Richardson, Hammock, Lubben ve Mickler, 1989). Bu da, tartışma/çatışmaya neden olabilecek durumlardan yalan söyleyerek kaçınmak yerine açık şekilde iletişim kurmayı tercih etme aracılığıyla farklı içeriklerde az yalan söylemeye neden olmuş olabilir.

Oyun gibi aşk biçimi hem kadın hem erkek katılımcılar için aktiviteler ve açıklamalar, düşünceler, maddiyat ve kıskançlık yaratabilecek konular içeriklerinde yalan söyleme sıklığını olumlu yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu aşk biçiminin partnere kendini açma eğilimi ile olumsuz yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Hendrick ve Hendrick, 1987). Buradan yola çıkılarak, oyun gibi aşk biçiminden alınan puan arttıkça farklı içeriklerde yalan söyleme sıklığının artmasının alanyazın ile uyumlu olduğu söylenebilir.

Bu aşk biçiminin narsisizm, psikopati ve makyevalizmden oluşan karanlık üçlüden yüksek puan alma ile olumlu yönde ilişkili olması da (Jonason ve Kavanagh, 2010) farklı içeriklerde yalan söyleme sıklığının bu aşk biçimi tarafından olumlu yönde yordanmasını destekler niteliktedir. Oyun gibi aşk biçiminin var olmayan kişilerden bahsetmek gibi partnerde kıskançlık duygusuna neden olacak davranışlar kullanma düzeyinin de olumlu bir yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Oyun gibi âşıklar yalan içeren bu davranışları partnerle uzaklık yaratmak gibi amaçlarla gerçekleştiriyor olabilirler (Goodboy, Horan ve Booth-Butterfield, 2012). Bu açıdan, oyun gibi aşkın kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söylemenin olumlu bir yordayıcısı olarak bulunması alanyazınla uyumludur.

Bunun yanında, kadın katılımcılar için oyun gibi aşk duygular ve kendi duygu durumu ve başarılar hakkında yalan söyleme sıklığının da olumlu yönde bir yordayıcısıdır. Bu bulgu, bu aşk biçiminin yalnızca kadınlar için benlik değeri ile olumsuz yönde ilişkili olması ile de uyumludur (Hendrick ve Hendrick, 1987). Benlik değeri düşük olan kadınlar için bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça romantik ilişkilerinde duyguları ve kendi duygu durumu ve başarıları hakkında yalan söyleme gereği hissetme eğiliminin artmış olabileceği öne sürülebilir.

Sahiplenici aşk kadın ve erkek katılımcılar için düşünceler ve duygular hakkında yalan söyleme sıklığını olumlu yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Aynı zamanda, yalnızca kadınlar için olmak üzere maddiyat; yalnız erkekler için olmak üzere ise aktiviteler ve açıklamalar ile kıskançlık yaratabilecek konular sınıflarında yalan söyleme sıklığının da olumlu yönde anlamlı düzeyde yordayıcısıdır. Kaygılı bağlanma biçimine sahip olma eğilimi ile olumlu yönde ilişkili olan (Karahasanoğlu, 2016) bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça aşırı düzeyde olan kıskançlık düşünceleri ve bunlara eşlik eden uç duygular nedeniyle düşünce ve duygular hakkında yalan söyleme sıklığının artması beklendik şekildedir. Aynı zamanda, bu aşk biçimi ilişkisel bağlılığı arttırmak gibi sebeplerle kasıtlı olarak partnerde kıskançlık uyandıracak davranışlar gerçekleştirme ile de olumlu yönde ilişkilidir (Goodboy ve ark., 2012). Bu davranışları gerçekleştirme eğilimleri nedeniyle bu aşk biçiminin kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söyleme sıklığını olumlu yönde yordayacağı tahmin edilebilir. Bulgular, bu tahminin erkek katılımcılar için doğru olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, partnerler arasındaki sahiplenici aşk puanı farklarının yalnızca erkekler için güven, saygı ve kabulü içeren sürdürülebilirlik faktörü ile olumsuz yönde ilişkili olması ile (Davis ve Latty-Mann,1987) uyumludur.

Kendi benlik değeri açısından yetersizlik hissi içerisinde olan bu kişiler için (Lasswell ve Lasswell, 1976) benlik kavramında maddesel benlik içerisinde yer alan sahip olunanlar (James, 1899) dikkate alındığında maddiyat hakkında da yalan söylemeleri beklenilebilir. Bu tahmin kadın katılımcılar için doğrulanmıştır. Sahiplenici aşk biçimine sahip olma düzeyi kadın katılımcılarda maddiyat hakkında yalan söyleme sıklığını olumlu düzeyde yordamaktadır. Bu bulgu, sahiplenici aşkın yalnızca kadınlar

için partnerin varlığında belirsizlik/kuşku hissi yaşama ile olumlu yönde ilişkili olması (Kanemasa, Taniguchi, Daibo ve Ishimori, 2004) ile uyumlu olarak yorumlanabilir. Kadınlar için sahiplenici âşk puanı arttıkça partnerin varlığında hissettikleri tereddüt duyguları nedeni ile partneri kaybetmemek ya da kendilerine daha fazla bağlamak için gelir ya da giderleri hakkında yalan söyleme eğilimi artıyor olabilir.

Özgeci aşk ise yalnızca kadın katılımcılar için anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Bu aşk biçimi kadın katılımcılarda aktiviteler ve açıklamalar hakkında yalan söyleme sıklığını olumsuz yönde; sürprizler hakkında yalan söyleme sıklığını ise olumlu yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu bulgu, özgeci aşkın yalnızca kadınlar için partnere yardım etme, partner için ödün verme ve partnerin kendisine yardım edeceğine güvenme hakkında maddeler içeren ilgi faktörü ile olumlu yönde anlamlı düzeyde ilişkili olması (Davis ve Latty-Mann, 1987) ile tutarlıdır. Bu, kadınlar için özgeci âşk biçiminden alınan puan arttıkça partnerlerinin iyiliği için sürprizler yapma ve bu sürprizleri gerçekleştirebilmek için yalan söylemenin arttığı şeklinde yorumlanabilir. Davies (2001) ise bu aşk biçimine sahip olma düzeyinin kadınlar için olumlu imaj düzenleme eğilimi ile arttığından bahsetmiştir. Bu aşk biçimine sahip kişilerin partnerlerini aşk göstermek için bir imkân olarak görmeleri, partnerin iyiliğini kendi iyiliklerinden çok düşünmeleri (Lee, 1977) ve partnerleri ile ilişkilerini iyileştirmek için ödüller vermek ve ilgi göstermek gibi yöntemleri kullanıyor olmaları (Levine ve ark., 2006) bu aşk biçiminin sürprizler hakkında yalan söyleme sıklığını olumlu yönde yordaması bulgusu ile tutarlıdır. Bununla ilişkili olarak, özgeci aşkın fedakâr yönü (Levine ve ark., 2006) partneri mutlu etmek ve ilişkinin devamını sağlamak gibi nedenlerle sürprizler konusunda yalan söyleme sıklığının yüksek olması ile tutarlıdır.

4.3.2. Aşka İlişkin Tutumun Romantik İlişkide Farklı İçeriklerde Kendisi Tarafından Yalan Söylenmesinin Kabul Edilebilir Bulma Düzeyini Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulguların Tartışılması

Bulgulara göre, *tutkulu aşk* kadın katılımcılar için hiçbir yalan türünde yalan söylemeyi kabul etme puanı ile anlamlı düzeyde ilişkili bulunmamıştır. Erkek katılımcılar için ise aktiviteler ve açıklamalar, duygular ve kıskançlık yaratabilecek konular sınıflarında

kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu bulgu, tutkulu aşk biçiminin yalnızca erkekler için partner hakkında sosyal, kibar ve sorumlu izlenimine sahip olma ile de olumlu yönde ilişkili olması ile tutarlıdır (Kanemasa ve ark., 2004). Aynı zamanda, tutkulu aşkın erkekler için sosyal istenirlik ve olumlu imaj düzenleme ile ilişkili olup; kadınlar için ilişkili olmaması ile de uyumludur (Davies, 2001). Bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça kişilerin günlerini partnerleri ile paylaşma isteklerine bağlı olarak (Lasswell ve Lasswell, 1976) aktiviteler ve açıklamalar hakkında; derin bir yakınlık kurma isteklerine bağlı olarak ise (Lee, 1977) duygular hakkında kendilerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde yordamasının alanyazınla uyumlu olduğu görülmektedir.

Oyun gibi aşk hem kadın hem erkek katılımcılar için aktiviteler ve açıklamalar, maddiyat ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini olumlu yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu kişilerin aldatmaya eğilimli olmaları (Lee, 1977) bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça kıskançlık yaratabilecek konularda yalan söylemeyi kabul edilebilir bulmanın yükselmesi bulgusu ile tutarlıdır. Bulgular, ilişkilerin kadınlar için kendi duygu durumu ve başarılar hakkında; erkekler için ise düşünceler hakkında yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyi ile olumlu yönde anlamlı düzeyde olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, bu aşk biçiminin kadınlar için erkeklerden daha güçlü düzeyde partnerin varlığında saldırgan/sinirli hissetmekle olumlu; sevecen hissetmekle ise olumsuz yönde ilişkili olması ile (Kanemasa ve ark., 2004) uyumludur. Benzer şekilde, bu aşk biçiminin yalnızca kadınlar için güven, saygı ve kabulü içeren sürdürülebilirlik faktörü ile olumsuz yönde ilişkili olması; ve yine yalnızca kadınlar için ilişkide çatışma ve duygu ikircikliği yaşama ile olumlu yönde ilişkili olması da (Davis ve Latty-Mann, 1987) mevcut çalışmadan elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Bu kişilerin bağlılık kurmama ve uzun süren ilişkiler kurmama istekleri de (Lee, 1977) dikkate alındığında oyun gibi aşk biçiminden alınan puan arttıkça aktiviteleri ve açıklamalar ve maddiyatla ilgili konular hakkında kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinin artması beklendiği şekildedir.

Özgeci aşk biçimi yalnızca kadın katılımcılarda aktiviteler ve açıklamalar ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalanı kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Tutkulu aşk ve arkadaşça aşk biçimlerinin birleşmesinden oluşan ikincil bir aşk türü olan bu aşk biçiminde (Lee, 1977) tutkulu aşk ile benzer şekilde yoğun duygular olmasına rağmen tutkulu aşktan farklı olarak âşıklar partnerin olumsuz yönlerini görmek ve kabul etmekte zorlanırlar (Lasswell ve Lasswell, 1976). Partner odaklı bir aşk biçimi olan özgeci âşıkların partnerlerine oldukça bağlı olmaları nedeni ile bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söylemelerini gerektirecek bir olay ya da durum içerisinde girme olasılıklarının azaldığı söylenilebilir. Partnere karşı dürüst olmaya inanmayı içeren bu aşk biçiminin aktiviteler ve açıklamalar ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde yordaması alanyazınla uyumludur.

Mantıklı aşk kadın katılımcılarda aktiviteler ve açıklamalar hakkında kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini anlamlı düzeyde; kıskançlık yaratabilecek konular için ise olumsuz yönde ancak sınır düzeyde anlamlı olarak yordamaktadır. Partnerleri ile aralarındaki farklılıkları çaba göstererek ortak ilgi alanları ile telafi etmeye çalışan (Budak, 2011) bu tür âşıklar ilişkileri içerisinde partnerleri ile arkadaşlıklarını geliştirmek isterler (Lee, 1977). Buna bağlı olarak, mantıklı aşkın partnerle arkadaşlık ilişkisini olumsuz etkileyebilecek bir konu olan aktiviteler ve açıklamalar hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde yordaması beklenir şeklindedir. Ek olarak, bu tür âşıkların ilişkinin devam edeceğine olan inançları ve tek eşli olmaları (Lasswell ve Lasswell, 1976) nedeniyle bu aşk biçiminin ilişkinin geleceğini tehlikeye atabilecek durumlar içerebilen kıskançlık yaratabilecek konular hakkında kendi yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde yordaması alanyazınla uyumludur.

4.3.3. Aşka İlişkin Tutumun Romantik İlişkide Farklı İçeriklerde Partnerin Yalan Söylemesini Kabul Edilebilir Bulma Düzeyini Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulguların Tartışılması

Tutkulu aşk yalnızca erkek katılımcılarda aktiviteler ve açıklamalar, duygular ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında partner yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu aşk biçiminin ilişkide karşılıklı güven ve birbirini tanımayı içeren yakınlık faktörü ile erkekler için kadınlara kıyasla daha güçlü şekilde olumlu yönde ilişkili olması ve yalnızca erkekler için çatışma ve duygu ikircikliği yaşama ile anlamlı ve olumsuz yönde ilişkili olması (Davis ve Latty-Mann, 1987) mevcut çalışmadan elde edilen bulgu ile paraleldir. Bu aşk biçiminin partnerinin yaşamı hakkında bilgi sahibi olmak istemesi ile (Lasswell ve Lasswell, 1976) aktiviteler ve açıklamalar; partneri ile derin bir bağlılık kurmak istemesi ile ise (Lee, 1977) duygular hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulmayı olumsuz yönde yordaması alanyazın ile uyumludur. Bu tür âşıkların kıskanç olmamalarına rağmen özel bir ilişki yaşamak istemelerine de bağlı olarak (Lee, 1977) kıskançlık yaratabilecek konularda partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeylerinin olumsuz yönde yordanmasının alanyazın ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Oyun gibi aşk hem kadın hem erkek katılımcılarda aktiviteler ve açıklamalar ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında partner yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini olumlu yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu kişiler partnerleri ile derin bir bağlılık kurmaz ve partnerlerinden de bunu istemezler (Lee, 1977). Buna bağlı olarak aktiviteler ve açıklamalar hakkında yalan söylenmesini kabul edilebilir bulma düzeylerinin yüksek olduğu öne sürülebilir. Bu kişilerin sık partner değiştirmelerine ve geçici ilişkileri tercih etmelerine bağlı olarak da (Lasswell ve Lasswell, 1976) bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça kıskançlık yaratabilecek konular hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinin arttığı söylenilebilir. Bunun yanında, bu aşk biçimi yalnızca kadınlar için kendi duygu durumu ve başarılar hakkında partner yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini olumlu yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu bulgu, kadınlar için oyun gibi aşkın partnerin yanında saldırgan hissetmekle erkeklere kıyasla daha güçlü şekilde olumlu yönde ilişkili olması ve yine erkeklere kıyasla sevecen hissetmekle olumsuz yönde daha güçlü şekilde ilişkili olması ile tutarlıdır (Kanemasa ve ark., 2004)..

Mantıklı aşk kadın katılımcılar için aktiviteler ve açıklamalar ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında partner yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Erkek katılımcılar için ise maddiyat hakkında partner yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini olumlu yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Bu aşk biçiminin maddiyat hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulmayı olumsuz yönde yordayacağı beklenmiştir. Ancak, yalnızca erkek katılımcılar için olmak üzere beklenenin tersi yönde bulgular elde edilmiştir. Buna göre, mantıklı aşk biçiminden alınan puanlar arttıkça erkekler için maddiyat hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyi artmaktadır.

4.3.4. Farklı İçeriklerde Yalanları Kabul Edilebilir Bulma Düzeyinin Yalan Kendinin Ve Partnerin Söylemesine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulguların Tartışılması

Katılımcıların farklı içeriklerdeki yalanları kabul edilebilir bulma düzeylerinin yalan kendilerinin söylemesi veya partnerlerinin söylemesi durumuna bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla her bir alt boyut için eşleştirilmiş örneklemeler t testleri gerçekleştirilmiştir. Bulgular, sürprizler haricindeki tüm yalan içerikleri için sonuçların kendi yalan söylediğinde partnerin yalan söylemesine kıyasla daha kabul edilebilir olarak değerlendirildiğini ve aradaki bu farkların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, Hart ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında elde edilen kişilerin yardımsever amaçla söylenen yalanları kendileri söylediklerinde partnerlerinin söylediği duruma kıyasla daha kabul edilebilir olarak değerlendirmeleri bulgusu ile tutarlıdır. Benzer şekilde, Kaplar ve Gordon'un (2004) çalışmasında da yalan söyleyen rolünde olduğunda aynı yalanların yalan söylenen kişi tarafından daha provoke edilmiş ve daha durumun özellikleri ile gerekçelendirilebilecek şekilde gerçekleştirilmiş olarak değerlendirildiği bulgusu da mevcut çalışmadan elde edilen bulguyu desteklemektedir.

Hart ve arkadaşları (2014) kendinin ve partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma değerlendirmeleri arasındaki farka dair bulguların ahlaki ikiyüzlülük kavramı ile

açıklanabileceğinden bahsetmişlerdir. Ahlaki ikiyüzlülük kavramı ahlaklı davranmanın kendi için yaratacağı olumsuz sonuçlardan kaçınarak/kendi için faydalı sonuçlar yaratacak şekilde ahlaklı görünme isteği olarak tanımlanmaktadır (Batson, Kobrynowicz, Dinnerstein, Kampf ve Wilson, 1997; Batson ve Thompson, 2001). Bu çalışmadan elde edilen bulgular da ahlaki ikiyüzlülük kavramı ile paraleldir. Katılımcılar sürprizler dışındaki tüm içerikler hakkında aynı durumlar için kendilerinin yalan söylemesini partnerlerinin yalan söylemesine kıyasla anlamlı düzeyde daha kabul edilebilir bulmuşlardır.

Aynı zamanda, kendi ve partner yalan söylediğindeki kabul edilebilirlik düzeyleri arasındaki fark ceza temelli gerekçelendirme (Batson ve Thompson, 2001) ile açıklanabilir. Bu gerekçelendirmeye göre, kendilerinin ve partnerlerinin yalan söylemesini eşit düzeyde kabul edilebilir bulma durumunda oluşabilecek benlik değerinin düşmesi, ilişkide kontrolü kaybetme gibi tahmini kişisel zararlar ahlaki prensipler ile karar almayı engelliyor olabilir.

Elde edilen bu fark başka bir şekilde de açıklanabilir. Gordon ve Miller'ın (2000) çalışmalarında yalanları yalanı söyleyen bakış açısından değerlendiren katılımcılar yalanı partneri olumsuz bir duygu durumundan korumak amacıyla söylenmiş olarak değerlendirmişlerdir. Buna göre, yalan söyleyen rolünde olduğunda yalan daha özgeci değerlendirilmektedir. Bu, mevcut çalışmadan elde edilen yalan söyleyen rolünde olduğunda yalanın daha kabul edilebilir olarak değerlendirilmesi bulgusunun yalanın nedenlerine ilişkin yapılan yüklemelerle ilişkili olabileceği olarak yorumlanabilir.

4.3.5. Farklı İçeriklerde Yalanları Söyleme Sıklıklarının, Kendinin Söylemesinde ve Partnerin Söylemesinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Bulguların Tartışılması

Katılımcıların romantik ilişkilerinde farklı içeriklerdeki yalan söyleme sıklıklarının ve kendilerinin ve partnerlerinin söylemeleri durumlarında kabul edilebilir bulma düzeylerinin cinsiyete bağlı olarak farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla bağımsız örneklem t testleri gerçekleştirilmiştir.

Analizler sonucunda elde edilen bulgular, yalan söyleme sıklığında aktiviteler ve açıklamalar ve kendi duygu durumu ve başarılar içerikleri için erkeklerin puan ortalamalarının kadınların puan ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermiştir. Diğer bir deyişle, erkekler aktiviteleri ve açıklamaları ile kendi duygu durumları ve başarılar hakkında kadınlara kıyasla romantik partnerlerine daha sık olarak yalan söylemektedirler. Kendi ve partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyleri için aktiviteler ve açıklamalar, düşünceler, kendi duygu durumu ve başarılar ve kıskançlık yaratabilecek konular boyutlarında cinsiyetler arasındaki fark anlamlıdır. Bu alt boyutlarda erkek katılımcılar kendilerinin yalan söylemesini ve partnerlerinin yalan söylemesini kadın katılımcılara kıyasla daha kabul edilebilir bulmuşlardır. Yalanı kabul edilebilir bulmada cinsiyetler arası farkların yalan söyleme sıklığı bulguları ile aktiviteler ve açıklamalar ve kendi duygu durumu ve başarılar olmak üzere 2 alt boyut için yön ve anlamlılık açısından benzer olduğu görülmektedir. Aktiviteler ve açıklamalar ve kendi duygu durumu ve başarılar sınıflarında romantik partnerlerine yalan söyleme sıklığı kadınlardan yüksek olan erkekler; aynı zamanda, bu içeriklerdeki yalanları romantik ilişkilerde kendilerinin ve partnerlerinin kullanmasını da kadınlardan daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. İlginç olarak ki, düşünceler ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söyleme sıklığı açısından kadın ve erkekler arasında anlamlı bir fark olmamasına rağmen, erkekler bu içeriklerde kendilerinin ve partnerlerinin yalan söylemesini daha kabul edilebilir bulmuşlardır.

Cinsiyetler arasındaki farklara ilişkin elde edilen bulgular, kadınların erkeklere kıyasla duygusal denge (Açikel, 2013), dışadönüklük (Weisberg ve ark., 2011) ve depresif (Öztemel, 2017) kişilik özelliklerinden; erkeklerin ise kadınlara kıyasla deneyime açıklık, hipertimik ve irritabl kişilik özelliklerinden yüksek puan almaları (Öztemel, 2017) değerlendirildiğinde alanyazınla uyumlu olduğu söylenebilir. Kişilik özellikleri ile ilişkili olarak kadın ve erkeklerin gerçekleştirdikleri aktiviteler, duyguları, düşünceleri ve karşı cins rakip partnerler ile olan ilişkileri farklılık gösteriyor olabilir. Bu bulguların tartışılmasına Genel Tartışma'da detaylı olarak değinilecektir.

4.3.6. Aşka İlişkin Tutumların Cinsiyete Göre Farklaşıp Farklaşmadığına İlişkin Bulguların Tartışılması

Katılımcıların aşka ilişkin tutum alt ölçeklerinden aldıkları puanların cinsiyete bağlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi amacıyla her bir alt boyut için bağımsız örneklem t testleri gerçekleştirilmiştir. Bulgulara göre sahiplenici aşk, özgeci aşk, oyun gibi aşk ve mantıklı aşk boyutlarında cinsiyetler arasındaki fark anlamlıdır. Sahiplenici aşk ve mantıklı aşk boyutlarında kadınların puan ortalamaları daha yüksek iken; özgeci aşk ve oyun gibi aşk boyutlarında erkeklerin puan ortalamaları daha yüksektir. Tutkulu aşk ve arkadaşça aşk için ise cinsiyetler arasındaki fark anlamlı düzeyde değildir.

Bulgular, tutkulu aşk biçimi için cinsiyetler arasındaki farkın anlamlı düzeyde olmadığını göstermektedir. Bu bulgu, Neto (2007) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın bulgusu ile uyumludur. Neto (2007) çalışmasında İngiltere, Hindistan ve Portekiz örneklemi için bu aşk biçiminde cinsiyetler arasında anlamlı bir fark olmadığını rapor etmiştir. Yurt içinde yapılan kimi çalışmalarda bu aşk biçiminin kadınlarda erkeklerden daha fazla görüldüğü rapor edilirken (Büyükşahin, 2006; Tüfekçi, 2008), çoğu çalışmada bu çalışma ile tutarlı şekilde cinsiyetler arasında fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Öztemel, 2017, Tetik, 2018; Yüksel, 2013).

Oyun gibi aşk biçimi için mevcut çalışmada erkek katılımcıların puan ortalamalarının kadınlardan yüksek olduğu bulunmuştur. Bu bulgu, alanyazındaki çalışmalarla da uyumludur (Dion ve Dion, 1993; Hendrick ve Hendrick, 1995; Worobey, 2001). Neto (2007) ise Hintli ve Portekizli katılımcılar için erkeklerin kadınlardan bu aşk biçiminde daha yüksek puan aldıklarını; İngilizler için ise anlamlı düzeyde fark olmadığını bulmuştur. Türkiye’de yapılan çalışmalara bakıldığında ise çalışmaların çoğunda bu çalışmadan elde edilen bulgu ile paralel şekilde erkeklerde kadınlardan daha fazla görüldüğü rapor edilirken (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Öztemel, 2017, Tetik, 2018; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013) bir çalışmada cinsiyetler arası fark bulunmamıştır (Büyükşahin, 2006). Mevcut çalışmadan elde edilen bu bulgular, toplumun cinsiyet rollerine ilişkin beklentileri dikkate alınarak değerlendirilebilir. Bazı geleneksel toplumlarda daha yoğun olarak karşılaşılmakla beraber dünyanın pek çok yerinde toplum tarafından kadın ve erkeklerin

yapması uygun görülen ve görülmeyen davranışlar birbirinden farklılaşmaktadır. Kadınların daha saf, masum ve sadık olması uygun karşılanırken; erkekler için oyun gibi aşkın özelliği olan hızlı partner değiştirme ve aynı anda birden fazla partner ile ilişki içerisinde olma (Lee, 1977) gibi özellikler hoş görülmekte ve çoğu zaman desteklenmektedir. İçinde yaşanan toplumun yansıttığı bu baskılar göz önüne alındığında oyun gibi aşk puanlarının erkekler için daha yüksek olarak elde edilmesi beklenir şeklindedir.

Bulgular, kadınların sahiplenici aşk puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Neto (2007) farklı kültürlerden katılımcılar ile gerçekleştirildiği bir çalışmada Hintli katılımcılar için erkeklerin sahiplenici aşk puanlarının daha yüksek olduğunu; İngiliz ve Portekizli katılımcılar için ise cinsiyetler arasındaki farkın anlamlı düzeyde olmadığını bulmuştur. Fuller (1982) tarafından elde edilen bulgular ise bu çalışmanın bulguları ile tutarlıdır. Fuller bu aşk biçiminin kadınlarda erkeklerden daha fazla görüldüğü sonucuna ulaşmıştır (akt., Açıkkel, 2013). Yurt içinde gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında ise kimisinde bu çalışma ile tutarlı şekilde kadınların daha yüksek puan aldığı bulunurken (Lafçı, 2014; Öztemel, 2017) çalışmaların çoğunda cinsiyetler arasında fark bulunamamıştır (Açıkkel, 2013; Budak, 2011; Büyüksahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Tetik, 2018; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013). Mevcut çalışmada alanyazındaki çalışmaların çoğundan farklı bir bulgu elde edilmesinin değerlendirilmesinde çalışmanın örnekleme göz önüne alınmalıdır. Bu çalışmada örneklemin tamamını en az 2 aydır devam eden ilişkisi olan katılımcıların oluşturması ve örneklemin %73'ü için ilişki süresinin 1 yıl 1 günden daha uzun, %57.1'i için ise 6 ay 1 günden daha uzun olması katılımcıların çoğunlukla uzun süren ilişkiler yaşamaya eğilimli olduğuna işaret etmektedir. Buradan yola çıkılarak, elde edilen bulgunun yeni başlayan ilişkilerden ziyade belirli bir süredir devam eden ilişkiler için yansıtıcı olduğu öne sürülebilir. Bunun yanında, bu aşk biçiminde ilişkiyi sürdürülebilir olarak değerlendirme açısından cinsiyetler arasındaki farkın etkisiyle (Davis ve Latty-Mann, 1987) sahiplenici aşk düzeyleri yüksek olan kadınların ilişkilerini değerlendirmek ya da kanıtlamak gibi amaçlarla çalışmaya katılmayı tercih etmiş olabileceği, bunun da elde edilen sonuçlarda etkisi olduğu öne sürülebilir. .

Mantıklı aşk biçimi için kadınların erkeklerden anlamlı olarak daha yüksek puan aldıkları bulgusu elde edilmiştir. Bu bulgu alanyazındaki çalışmaların bulguları ile de uyumludur (Dion ve Dion, 1993; Fuller, 1982; Heaven ve ark., 2004; Hendrick ve Hendrick, 1995). Yurt içindeki çalışmalara bakıldığında ise kiminde bu çalışma ile benzer şekilde kadınlarda daha fazla görüldüğü rapor edilirken (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Öztemel, 2017) çalışmaların çoğunda cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır (Büyüksahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Tetik, 2018; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013). Elde edilen bu bulgu, hem toplum tarafından kadınların geleceklerini kurlmalarına ilişkin beklentiler bakımından hem de doğrudan ekonomik bir bakış açısı ile değerlendirilebilir. Toplum tarafından kendisine statü, dış görünüş gibi açılardan yakın ve aynı zamanda meslek ve maddiyat açısından güçlü eşler bulmaya teşvik edilen kadınlar için bu aşk biçimine sahip olma puanlarının yüksek olması beklenir şeklindedir. Bunun yanında, kadınların meslek yaşamına ilişkin çeşitli sebeplerle iş yaşamından çekilmeye zorlanma, daha az maaş alma ve yüksek mevkilere gelmede engeller gibi açılardan karşılaştıkları zorluklar kadınları ekonomik açıdan güvenilir bir partner bulmaya teşvik etmiş olabilir.

Arkadaşça aşk biçimi için bu çalışmada cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Yurt dışında gerçekleştirilen kimi çalışmalarda kadınlarda bu aşk biçiminin daha yüksek olarak görüldüğü tespit edilmiştir (Hendrick ve Hendrick, 1995). Neto (2007) ise kültürler arası gerçekleştirdiği çalışmasında Hindistan örneklemini için kadınların puanlarının daha yüksek olduğunu; İngiltere ve Portekiz örneklemlerinde ise bu çalışma ile tutarlı şekilde anlamlı bir fark olmadığını rapor etmiştir. Yurt içinde gerçekleştirilen çalışmalara bakıldığında ise çoğunda bu çalışma ile benzer şekilde cinsiyetler arasında fark bulunamazken (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Büyüksahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Öztemel, 2017; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013) bir çalışmada kadınlarda erkeklerden daha fazla görüldüğü rapor edilmiştir (Tetik, 2018).

Özgeci aşk biçiminde alanyazındaki araştırmalar bu çalışma ile tutarlı şekilde erkek katılımcıların puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu göstermektedir (Hendrick ve Hendrick, 2002; Neto, 2007; Wan, Luk ve Lai, 2000; Worobey, 2001). Yurt içinde

gerçekleştirilen çalışmaların çoğunda da benzer şekilde bu aşk biçiminin erkeklerde kadınlardan daha fazla görüldüğü bulgusuna ulaşılmış (Açikel, 2013; Budak, 2011; Büyükşahin, 2006; Ercan, 2008; Büyüksahin ve Hovardaoğlu, 2004; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Öztemel, 2017; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013) bazı çalışmalarda ise cinsiyetler arası fark olmadığı rapor edilmiştir (Lafçı, 2014; Tetik, 2018).

5. BÖLÜM

GENEL TARTIŞMA

Bu tez kapsamında birbirini izleyen üç ayrı çalışma gerçekleştirilmiştir. İlk çalışma olan nitel analiz çalışmasında, romantik ilişkilerde günlük söylenen yalanların içerikleri bakımından sınıflandırılması hedeflenmiştir. Bu hedef doğrultusunda, günlük yöntemi ile romantik partnerlere söylenen yalanlar hakkında veri toplanmış ve veriler tematik analiz yöntemi kullanılarak içerikleri bakımından sınıflandırılmıştır. Bulgular, yalanların içerikleri bakımından 7 ana tema ve bu ana temaların alt temaları ile sınıflandırılabilceğini ortaya koymuştur. Ardından, ikinci çalışma kapsamında içeriklerine bağlı olarak yalanları kendinin ve partnerin söylemesi durumlarında kabul edilebilir bulma düzeyini ölçmesi hedeflenen bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla, ilk çalışmadan elde edilen ana tema ve alt temalar ile gerçek yalan örnekleri kullanılarak bir taslak ölçek hazırlanmış ve ölçeğin kapsam geçerliliğinin sağlanmasının ardından ön deneme çalışması gerçekleştirilmiştir. Son olarak, geçerlik ve güvenilirlik çalışması kapsamında gerçekleştirilen açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi, iç tutarlılık ve test-tekrar test analizlerinin bulguları ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir. Son çalışma kapsamında, kadın ve erkek katılımcılar için aşk biçimlerinin, farklı içeriklerdeki yalanları romantik ilişkide söyleme sıklığı, kendinin söylemesi ve partnerin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerini yordayıp yordamadığının incelenmesi hedeflenmiştir. Bulgular, tüm aşk biçimlerinin kadın ve erkek gruplarının en azından birinde ve yalan içeriği sınıflarının en az biri için anlamlı düzeyde yordayıcı olduğunu göstermiştir.

Bu bölümde sırasıyla, bu tez kapsamında gerçekleştirilen üç çalışmanın bulguları ilgili başlıklar altında alanyazınla ilişkileri bakımından tartışılmış, çalışmaların alanyazına katkıları ile kısıtlılıklarına yer verilmiş ve gelecek çalışmalar için önerilerden bahsedilmiştir.

5.1. GÜNLÜK YAŞAMDA ROMANTİK PARTNERE YALAN SÖYLEME SIKLIĞI

Alanyazında farklı örneklemeler ve yöntemler ile gerçekleştirilen çalışmalarda elde edilen yalan söyleme sıklığı bulguları (DePaulo ve Kashy, 1998; Guthrie ve Kunkel, 2013; Kaplar ve Gordon, 2004) yalanın romantik ilişkilerdeki iletişimlerde sıklıkla yer aldığını göstermektedir. Bu tez çalışması kapsamındaki nitel analiz çalışmasında ise en az 2 aydır devam eden heteroseksüel bir romantik ilişki içerisindeki katılımcıların günlük yaşamlarında partnerlerine yalan söyleme sıklıkları hakkında bilgi edinmek amaçlanmıştır. Bu amaçla, veri toplama sürecinde elektronik günlük yazımı metodu kullanılmış ve katılımcıların rapor ettikleri yalanlar niceliksel olarak incelenmiştir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgu, Türkiye örneğinde genç yetişkinler için romantik partnere 2 günde bir kez yalan söylendiğini göstermektedir. Dürüstlüğe verilen önem ve dürüstlüğe ilişkin tutumun hayata uygulanması bakımından kişiler arasında farklılıklar olsa da; çalışmadan elde edilen bulgular, çoğu kişi için romantik ilişki içerisinde yalan söyleme davranışının ilişkinin bir parçası haline gelmiş olduğuna işaret etmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu için ilişki süresinin 6 aydan uzun olması da dikkate alındığında yalan söylemenin romantik ilişkilerin sürdürülmesi bakımından işlevsel bir role sahip olabileceği öne sürülebilir. Elde edilen bu bulgu, özellikle çift terapistiği/aile danışmanlığı gibi romantik ilişkiler alanyazınının uygulama alanlarında hem ilişkideki partnerlerin ilişkilerini değerlendirmeleri hem de özellikle terapist/danışmanların yürüttükleri terapi/danışmanlık süreçleri bağlamında işlevsel olabilecek bir bilgiyi ortaya koymaktadır. Romantik partnere yalan söylemenin yasaklı bir konu veyahut bir tabu olarak değerlendirilmesinin gerçekçi olmadığına danışma sürecinde tartışılmasının partnerlerin tepkilerini etkilemesi aracılığı ile olumlu sonuçlar doğurup doğurmayacağına araştırılması faydalı olabilir.

Ancak, yalnızca rapor edilen yalan miktarlarına ilişkin ortalama değerleri incelemek yalan söyleme sıklığı hakkında yeterli bir tasvir yapmak için tek başına yeterli değildir. Yalan söyleme miktarı açısından alanyazındaki çalışmalar kişiler arasında farklar olduğunu göstermiştir (Ennis, Vrij ve Chance, 2008). Bununla tutarlı olarak, çalışmada ortaya çıkan katılımcı başına raporlanan yalan miktarına ilişkin veri dağılım grafiği az sayıda katılımcının çok sayıda yalan rapor ettiğini; çok sayıda katılımcının ise az sayıda yalan rapor ettiğini göstermiştir. Serota ve arkadaşlarının (2010) çalışmalarında elde

edilen bulgu ile paralel olan bu sonuçlar, romantik partnere yalan söyleme sıklığı açısından kişiler arasında önemli farklar olduğunu göstermiştir. Bu çalışmada 15 günlük süre içinde bir katılımcı tarafından rapor edilen en çok yalan sayısının 32, en az yalan sayısının ise 4 olması da bunu desteklemektedir. Yalan söyleme miktarları arasındaki farkların rastgele sebeplerden mi yoksa kişilik özellikleri gibi sistematik bir etkiden mi kaynaklandığı bu çalışmanın bulgularından çıkarsanamaz. Buna rağmen, bu çalışmanın bulguları, romantik ilişkilerde söylenen yalan miktarları açısından kişiler arasındaki farkların ortaya konması ile dikkat çeken ve gelecek çalışmalarda araştırılması gereken bir noktayı işaret etmektedir. Bununla paralel olarak, son çalışmaya ilişkin bölümlerde detaylı olarak açıklandığı üzere, tutkulu aşk, oyun gibi aşk ve sahiplenici bazı aşk biçimlerinin farklı içeriklerde yalanları söyleme sıklığı için anlamlı düzeyde yordayıcılar olduğu görülmektedir. Bu, yalan söyleme sıklığı açısından farklılıkların gerek tutumlar gibi bireysel özellikler ile gerekse ilişkiye dair değişkenler ile ilişkilerinin incelenmesi gerektiği düşüncesini desteklemektedir.

Çalışmadan elde edilen veriler kadın ve erkek katılımcılar arasında yalan söyleme sıklığı açısından fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla incelenmiş ve bulgular, aradaki farkın anlamlı düzeyde olmadığını göstermiştir. Yalan söyleme sıklığında cinsiyetler arasında fark olup olmadığı geçmiş araştırmalarda da birçok kez gerek öz-bildirim gerekse deneysel yöntemler ile farklı iletişim bağlamlarına odaklanılarak incelenmiştir (Feldman ve ark., 2002; Stafford, 2015). B Alanyazındaki çalışmaların yöntem ve kapsam farklılıkları göz önüne alındığında çelişkili bulgular elde edilmiş olması da beklenir şekildedir. **Bu** bulgularının değerlendirilmesinde her bir çalışmanın kapsamının göz önünde bulundurulmasına dikkat edilmelidir. Farklı iletişim bağlamlarında cinsiyetler arasındaki farklılıklar açısından farklılaşan sonuçlar elde edilmesi, yalan söyleme davranışında bağlamın önemli bir etkiye sahip olabileceğini göstermektedir. Hart ve arkadaşları (2014) elde ettikleri sonuçları açıklarken kadınların romantik ilişkilerinde dürüstlük için daha yüksek standartları olabileceği; erkekler için ise bu tutumların farklı iletişim bağlamlarında değişmiyor olabileceğinden bahsetmiştir.

Gerçekleştirilen alanyazın taramasında yalnızca romantik ilişkiler bağlamını konu olan ve günlük doğal yaşam sürecindeki tüm yalanları kapsayan bir çalışmadan elde edilen

bir yalan söyleme sıklığı bulgusuna rastlanmamıştır. Bu bağlamda, bu çalışmada kadın ve erkekler arasında romantik ilişkilerde günlük yaşamda söylenen yalan sayıları açısından anlamlı bir fark olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Türkiye örneğinde gerçekleştirilen bu çalışma kapsamı ve yöntemi ile romantik ilişkilerdeki yalan söyleme sıklığında cinsiyetler arasındaki farkların incelenmesi açısından bir ilk niteliği taşımaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgular 15 gün süresince rapor edilen yalan sayıları açısından kadın katılımcıların rapor ettiği yalan sayısının erkeklerin rapor ettiklerinden fazla olduğunu; ancak, aradaki bu farkın anlamlı düzeyde olmadığını göstermektedir. Buradan yola çıkarak, toplumlarda yaygın şekilde kabul edilmiş olan kadınların saf ve naif, erkeklerin ise daha duygusallıktan uzak ve rasyonel olduğu gibi cinsiyetler hakkındaki kalıpyargıların bu çalışmanın bulguları tarafından desteklenmediğini söylemek mümkündür. Kadın ve erkekler partnerlerine romantik ilişkilerinde birbirlerine yakın miktarlarda yalan söylemektedirler.

Ancak, bu noktada sosyal beğenilirliğin elde edilen bulgular üzerinde etkili olmuş olma ihtimali de dikkate alınmalıdır. Yalanın toplum tarafından onaylanmayan ve kabul görmeyen bir olgu olması nedeniyle sosyal beğenirliğin etkisi katılımcıların rapor ettikleri yalanlara yansımış olabilir. Çalışmada her ne kadar anonim bir veri rapor etme süreci kullanılmış olsa katılımcıların bazı yalanlarını rapor etmemeleri ihtimali gerçek yalan söyleme sayılarının günlüklerine düşük olarak yansımaya neden olmuş olabilir. Bu da, kadın ve erkekler arasındaki fark üzerinde etkili olmuş olabilir. Sosyal beğenirlik kaygıları ile rapor edilmeyen yalanlar da rapor edildiğinde cinsiyetler arasında anlamlı farklar elde edileceği ihtimali devam etmektedir. Beslenmeye ilişkin öz bildirim raporları üzerinde kadın ve erkekler için sosyal beğenirliğin etkisini inceleyen bir çalışmada da kadınlar için sosyal beğenirlik, erkekler için ise sosyal onay yanlılıklarının rapor edilen diyetel alımlar üzerinde etkili olduğunun gösterilmesi (Hebert ve ark., 1997) bu görüşü desteklemektedir.

5.2. İÇERİKLERİ BAKIMINDAN YALAN SINIFLARI

Nitel analiz çalışmasından elde edilen yalan verileri bağımsız yargıcılar tarafından içerikleri bakımından tema ve alt temalar ile sınıflandırılmıştır. Yalanların sınıflandırılmasında Braun ve Clarke (2006) tarafından önerilen adımlar izlenerek tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Analiz sonucunda yalan içeriklerinin aktivite/mekân, düşünceler, duygular, sahip olunanlar ve başarılar, plan/sürpriz, kıskançlık yaratabilecek konular ve açıklamalar olmak üzere 7 ana tema ve bu ana temaların alt temaları altında sınıflandığı görülmüştür.

Analiz sonucunda ortaya çıkan ana temalardan bir tanesi olan **aktivite/mekân** teması altında anlık aktiviteler, yakın geçmiş, yakın gelecek ve dâhil olan kişiler alt temaları yer almaktadır. Alanyazındaki yalan içeriği çalışmalarında elde edilen temaların isim, tanım ve örnekleri (DePaulo ve ark., 1996; Kaplar ve Gordon, 2004) göz önünde alındığında, bu çalışmada ortaya çıkan aktivite/mekân ana temasının alanyazındaki çalışmaların bulguları ile desteklendiği açıktır. Bulgular, genç yetişkinlerin romantik partnerlerine ders çalışmak gibi sorumlulukları hakkında, uyuyup uyumama durumları hakkında ve yaptıkları/yapacakları aktiviteler hakkında iletişim kurmamak amacıyla yalanlar söylediklerini göstermektedir. Bu tema dâhilinde en sık rapor edilen konu olan uyku hakkındaki yalanlar ve iletişim kurmamak için söylenen yalanları katılımcıların sıklıkla bilgisayar oynamak, kitap okumak gibi kendi istedikleri aktiviteleri yapmak için vakit kazanmak amacıyla söyledikleri görülmektedir. Bu bulgu, yalan söylemenin amaçlarına ilişkin Guthrie ve Kunkel (2013) tarafından bahsedilen otonomi/bağlantı diyalektik gerginliğinin müzakere edilmesi amacıyla açıklanabilir. Elde edilen bu tema ve tema kapsamındaki yalanlar, genç yetişkinlerin romantik ilişkilerinde kişisel alana sahip olma ve vakitlerini istedikleri şekilde geçirme konusunda partnerlerine bütünüyle dürüst olacak kadar özgür hissetmediklerine işaret etmektedir. Bir ilişki içerisinde bulunmanın yarattığı bağıllık, otonomi ihtiyacının yerine getirilmesi konusunda zaman zaman engeller yaratmaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgular, katılımcıların bu ihtiyacı karşılayabilmek adına partnerlerine zaman zaman yalan söyleme gereği hissettikleri şeklinde yorumlanabilir. Bu bağlamda, katılımcıların yalan söyleme aracılığıyla otonomi ihtiyaçlarını karşıladıkları, bunun da ilişkide bu ihtiyacın karşılanmaması nedeniyle oluşabilecek olası problem ve tartışmaların önüne geçerek romantik ilişkiyi korumaya hizmet ettiği de öne sürülebilir.

Aynı zamanda, bu yalanların sosyal nüfus teorisi bağlamında da incelenmesi mümkündür. Sosyal nüfus teorisi iletişimde ödül/ceza oranındaki artışın paylaşılan konuların daha derin boyutlara ulaşmasını sağladığını öne sürer. Bu bakımdan sosyal alışveriş kuramını temel almaktadır (Carpenter ve Greene, 2015). Bu bağlamda, katılımcıların gerçeği paylaşmaya ilişkin partnerlerinden alacakları tepkiler veya olası ilişki sonuçları bakımından ödül/ceza oranına ilişkin algıları duyguları hakkında gerçekleri söylemelerine engel olmuş olabilir. Örneğin, katılımcıların partnerlerinin uyumalarına vereceği olası olumsuz tepkinin (ceza) dürüst olmanın sağlayacağı olası ödülünden daha az olduğunu düşünmüş olmaları mümkündür. Bununla paralel bir bakış açısından bakıldığında, katılımcıların uyumayı tercih ettiklerini söylemenin ilişkilerini olumsuz yönde; yalan söylemenin ise daha olumlu yönde etkileyebileceği varsayımı ile yalan söylemiş olabilecekleri de öne sürülebilir.

Yalan içeriklerine ilişkin elde edilen bir diğer ana tema ise planlar ve sürprizler olarak 2 alt temadan oluşan **plan/sürpriz** ana temasıdır. Bu tema dâhilindeki planlar alt temasının DePaulo ve arkadaşlarının (1996) çalışmasında da *eylemler, planlar ve nerede bulunduğu* kategorisi altında yer aldığı görülmektedir. Planlar alt temasında sıklıkla diğer kişileri de içeren planlara ilişkin yalanların olduğu görülmektedir. Bu tema dâhilinde yer alan yalanlar kıskançlık yaratabilecek bir durum olmasa dahi kişilerin partnerlerine başka kişileri içeren planları hakkında yalan söylediklerini göstermektedir. Burada başka kişilerle yapılan planlar olumlu bir olay olarak değerlendirilecek olursa planı paylaşmak şeklinde gerçekleşecek kapitalizasyon girişiminde partnerden aktif ya da pasif olarak yıkıcı bir tepki alınacağına ilişkin varsayım yalan söylemeye neden oluyor olabilir. Aktif yıkıcı tepkiler partnerin paylaştığı olaya ilgili davranırken olası olumsuz sonuçlarını göstermek gibi olumsuz yönde geribildirim vermeyi; pasif yıkıcı tepkiler ise paylaşılan olaya ilgisiz davranıp önemini azaltmayı ifade eder (Donato, Pagani, Parise, Bertoni ve Iafrate, 2014). Aktif yıkıcı tepkilerin kadınlar için uzun dönemde ilişki tatminini olumsuz yönde yordadığı bilinmektedir (Donato ve ark., 204). Bunun yanında, hem kadın hem erkekler için pasif yıkıcı tepkiler çift kimliğini (*couple identity*) olumsuz yönde; aktif yapıcı tepkiler ise olumlu yönde yordamaktadır (Pagani, Parise, Donato, Bertoni ve Iafrate, 2016). Partnerin olası tepkilerinin ilişki üzerine bu etkileri göz önüne alındığında katılımcıların

partnerin olumsuz tepkisinden yalan söyleyerek bütünüyle kaçınmalarının ilişkinin devamlılığı için uzun dönemde işlevsel olması mümkün gözükmektedir.

Aynı zamanda, yalanların söylenmesinde kendi hakkında istenilen şekilde izlenim oluşturma amacının olduğu da yalan örneklerinden (s. 78) görülmektedir. Bu, Guthrie ve Kunkel'in (2013) yalanların amaçlarına göre sınıflandırılmasına ilişkin bahsettiği benlik sunumlarını düzenlemek sınıfını akla getirmektedir. Bu sınıf altında yer alan 4 alt temadan ikisi olumlu benlik sunumları yapma ve olumsuz benlik sunumlarından kaçınmayı ifade eder. Bu amaçların, planlar hakkında söylenilen yalanlar ile ilişkileri yalan örnekleri üzerinden açıkça görülmektedir. Aynı zamanda, bu alt boyutta ilişkinin geleceğine dair planlar hakkında da yalanlar yer almaktadır. Bu yalanlar ilişkinin geleceğine dair romantik partner ile gerçekleştirilen planların her zaman iki tarafın da dürüst düşüncesini yansıtmıyor olabileceğini göstermektedir. Çalışma örnekleminin çoğunluğunu öğrencilerin oluşturması dikkate alındığında içinde bulunulan yaş dönemi ile ilişkili olarak katılımcılar için ilişkilerinin uzun dönemdeki geleceğinin merkezi önem taşıyor olabileceği öne sürülebilir. Buna bağlı olarak da, katılımcılar ilişkilerinin geleceğine ilişkin gerçek planlarını paylaşma gereği hissetmemiş olabilirler. Başka bir açıklama ise, katılımcıların ilişkilerine ilişkin planlarını dürüstlükle ifade ettiklerinde ilişkilerinin zarar görebileceği varsayımı ile yalan söylemeyi tercih ettikleri şeklinde yapılabilir.

Sürprizler alt temasında partnere alınan hediyeler ve partnerin yanına gitme hakkındaki yalanların yer aldığı görülmektedir. Bu alt temada rapor edilen yalanlar yenilik/tahmin edilebilirlik diyalektik gerginliği kapsamındaki yenilik ihtiyacından (Guthrie ve Kunkel, 2013) kaynaklanmış olabilir. Guthrie ve Kunkel'in (2013) bu alt amacı açıklarken doğrudan sürpriz yapmak örneğini vermesi de aradaki ilişkiyi göstermektedir. Ancak, yalan içerikleri alanyazınında sürprizlerin bir tema olarak yer almadığı görülmektedir. Kesin bir açıklama yapmak mümkün olmasa da, bu çalışmada gerçekleştirilen bilgilendirme görüşmesinde verilen örneklerin de etkisi ile katılımcıların partnerlerine yapacakları sürprizleri yalan olarak rapor etmiş olmaları sonuçlardaki farklılığa neden olmuş olabilir. Ayrıca, bu çalışmada yargıcılar sürprizler hakkındaki yalanları veri seti dışında bırakmayarak bir alt tema olarak ele almayı tercih etmişlerdir. Öte yandan, yalan

içeriklerine ilişkin diğer çalışmalarda doğası gereği özgecil yapıdaki sürprizler konusunun analiz sürecinde yalan olarak değerlendirilmeyip veri seti dışında bırakılmış olması ihtimali de bulguların değerlendirilmesinde bir açıklama olarak göz önünde bulunudurulabilir.

Tematik analiz sonucunda ortaya çıkan üçüncü ana tema olan **duygular** ana teması kendi duygu durumu, başkasına yönelik duygular, partnere yönelik duygular ve olay/duruma yönelik duygular alt temalarından oluşmaktadır. Carton ve Horan (2013) tarafından gerçekleştirilen ve saklanan duyguların içeriğini konu alan çalışma dikkate alındığında duygular ana temasının bu çalışmada alt temalara da ayrılan bir ana tema olarak ortaya çıkmasının geçerliği desteklenmektedir. Bu tema aynı zamanda yalan içerikleri hakkında gerçekleştirilen çalışmalarla da (DePaulo ve ark., 1996; Kaplar ve Gordon, 2004) uyumludur. Bu temada yer alan yalanların önemli bir kısmı kendi olumsuz duygu durumunu saklama ya da olumlu olarak yansıtmaya şeklindedir.

Partnerden özellikle üzüntü gibi olumsuz duyguları saklamaya ilişkin yalanlar nedenleri bakımından incelendiğinde bu yalanları partnerin gözünde olumsuz benlik imajı yaratmaktan kaçınma motivasyonuna hizmet ediyor olabilecekleri şeklinde yorumlamak mümkündür. Katılımcılar partnerden destek isteme veya destek almanın olumsuz duygu yaratan kaynakla kendi başlarına başa çıkamadıklarına işaret ettiği varsayımına sahip olabilirler (Gable, Gonzaga ve Strachman, 2006). Buna bağlı olarak da, romantik partnerlerinin gözünde gerçek ya da hayali bir benlik değeri kaybı algısı yaratmaya ilişkin kaygı ile bu içeriklerde yalan söylemiş olmaları olasıdır (Gable ve ark, 2006). Kişinin partnerinden kendini aşağı hissetmesinin daha düşük düzeyde aşk, düşük düzeyde ilişki tatmini ve ilişkiye bağlılık ile ilişkili olması da (Murray ve ark., 2005) göz önüne alındığında üzüntü gibi duygular hakkında yalan söylemenin ilişkinin zayıflamasını engelleme amacına hizmet ediyor olabileceği öne sürülebilir

Aynı zamanda, duygular hakkında rapor edilen yalanlar Risk Açıklama Modeli (*Revelation Risk Model*) bağlamında da ele alınabilir. Bu modelde iletişim yeterliliğinin bir sırrı açıklayıp açıklamamaya ilişkin kararı etkilediğinden bahsedilir (Afifi ve Steuber, 2009). Buna göre, iletişimi başarılı şekilde tamamlamak için yeterli becerilere

sahip olmaya ilişkin algı olarak tanımlanan (Afifi ve Weiner, 2004) iletişim yeterliliği düzeyi azaldıkça kişiler konu olan sırrı açıklamaya daha az gönüllü hale gelirler ve bunun sonucunda da daha az sıklıkta açıklarlar (Afifi ve Steuber, 2009). Bu çalışmada da katılımcılar sıklıkla rapor edilmiş olan üzüntü ve öfke gibi duygularını ifade etme açısından yeterli iletişim yeterliliğine sahip olduklarını düşünmemiş ve bu nedenle bu duyguları partnerleri ile paylaşmayı tercih etmemiş olabilirler.

Partneri duygusal bakımdan tanımanın önem taşıdığı romantik ilişki bağlamında katılımcıların üzüntü ve öfke gibi olumsuz duyguları partnerleri ile paylaşma konusunda gönülsüz olduklarının gösterilmesi önemli bir noktaya işaret ediyor olabilir. İlişkilerin sağlıklı bir şekilde yürütmesinde üzüntü duygusuna ilişkin yalanlarla bağlanma; öfke duygusuna ilişkin yalanlarla ise problem çözmeye adım atma açısından problemler yaşanması olasıdır. Bu noktalarda yalan söylemenin etkileri bireysel veya çift terapilerinde romantik ilişki dinamiklerini çalışan terapistler için dikkat edilmesi gereken bir iletişim örüntüsünü vurgulamaktadır. Kişilerin partnerlerine duyguları hakkında yalan söylemelerinin altında yatan nedenler ve bunların çift ilişkisi bağlamında nasıl geliştirilerek ilişkinin iyileştirileceği bakımından çalışmalar gerçekleştirilmesi gereklidir.

İlişkilerde gerçek olmayan şefkatli duyguların ifade edilmesi ya da şefkatli duyguların saklanması ile gerçekleşebilen kandırıcı şefkatin olabileceğinden bahsedilmiştir (Horan ve Booth-Butterfield, 2013). Bununla tutarlı olarak da, bu çalışmada yer alan yalanlar incelendiğinde ilişkiye, partnere ve diğer kişilere yönelik duyguları gerçekte olduğundan daha olumlu yansıtmaya yalanlarının duygular temasında sıklıkla yer aldığı görülmektedir. Bu bulgular, bir bakıma romantik ilişki bağlamında partnere söylenen her olumlu duygu içeren iletişimin gerçek olmayabileceğine ve bunun yalanların rapor edilme sıklığı dikkate alındığında seyrek karşılaşılan bir durum olmadığına işaret etmektedir. Romantik ilişkide önemli noktalardan biri olan duygular hakkında sıklıkla yalan söylendiğinin bulunması romantik ilişkilerde dürüstlük beklentilerinin çalışılması ve uygulama alanında da konuşulmasının önemli olabileceğini göstermektedir. Bu yalanlar aynı zamanda partnerin benlik değerini yükseltme/düşmesini engelleme amacından da (Boon ve McLeod, 2001) kaynaklanmış olabilir. Katılımcılar o an için

hissettikleri duyguları açık şekilde ifade ettiklerinde bunun partnerlerinin benlik değerlerini düşüreceğini düşüncesi ile yalan söylemiş olabilirler. Rapor edilen yalan örneklerinden de görüleceği üzere (s. 62) katılımcılar zaman zaman partnerlerini özlemedikleri halde özlediklerini söyledikleri durumlardan bahsetmişlerdir. Bu yalanların hem ilişkide olumluluğun devamını sağlama amacına (Guthrie ve Kunkel, 2013) hem de partnerin benlik değerinin düşmesini engelleme amacına hizmet ettiği söylenebilir.

Kişiler çoğu zaman kendilerini değerlendirmede kendileri ile ilgili doğru bilgidan çok kendilerini iyi hissettirecek bilgiler almaya gönüllüdürler (Sedikides, 1993). Mevcut çalışmada da katılımcılar partnere yönelik olumsuz ya nötr duygularını olumlu olarak ifade ettikleri yalanlardan bahsetmişlerdir. Bu yalanların aynı zamanda yalan söylenen partner için kendini yükseltme (*self-enhancement*) amacına hizmet ettiği öne sürülebilir. Bu bağlamda, romantik ilişkilerde sen-ben ayrımının ortadan kalkması nedeniyle kendine ve diğerlerine yönelik ayrımın tam olarak yapılamamasının (Knapp, 2006; akt., Guthrie ve Kunkel, 2013) etkisinin görüldüğü söylenebilir. Katılımcılar tartışmadan kaçınmak gibi kendine hizmet eden bir sebepten yalan söylerken aynı zamanda partnerin benlik değerini düşürmekten de kaçınmış olabilirler. Aynı zamanda, kendini yüceltme motivasyonu nedeniyle duygular hakkındaki bazı yalanların yalanı söyleyenin partneri için gerçeklerden daha tercih edilebilir olabileceği de öne sürülebilir.

Analiz sonucunda ortaya çıkan bir diğer ana tema olan **düşünceler** ana teması beğeniler, beklenti ve tahminler, tercih ve istekler ve konu hakkındaki düşünceler olmak üzere 4 alt temayı kapsamaktadır. DePaulo ve arkadaşlarının çalışmasında ortaya çıkan *duygular ve düşünceler* temasının (DePaulo, 2004) varlığı da bu çalışmadan elde edilen düşünceler temasının gerçeği yansıtan bir tema olduğunu desteklemektedir. Bu tema dâhilinde en sık olarak partnerin fiziksel görünüşü hakkındaki düşüncelere dair yalanların rapor edildiği görülmektedir. Bu yalanlar partnerin benlik değerini korumak için söyleniyor olabilir.

Bunun yanında, çeşitli amaçlarla söylenen partnerin fiziksel görünüşüne ilişkin düşünceler hakkındaki yalanların varlığı romantik partnerlerin sıklıkla fiziksel görünüşe

dair değerlendirmeler konusunda objektif olabilseler de dűşüncelerini dürűst bir Őekilde yansıtmadıklarını göstermektedir. Bu da, dıŐ görünűŐe iliŐkin değerlendirmeler açısından dürűst yorumlara ihtiyaç duyulduğunda aslında kiŐinin en yakınları sayılabilecek romantik partnerlerin doğru bir ŐeŐim olmayabileceğini göstermektedir. Vűcut olumlama hareketinin popűlerlik kazandığı gűnümüzde uezellikle sağlığı etkileyen aŐırı zayıflık ya da aŐırı ŐiŐmanlık gibi fiziksel bir durumun olması durumunda romantik partnerin gerçekdıŐı olumlu yorumları sağlığa iliŐkin doğru adımları atmada engel olabilir. Buradan yola çıkararak, bu tür bir yalana iliŐkin eğilimin yalnız romantik iliŐkilerde mi var olduğu yoksa diğer yakın iliŐkilerde de iliŐkisel yakınlığın artması ile beraber arttığının incelenmesi faydalı bilgiler sağlayacaktır.

Bunların dıŐında, katılımcılar partnerlerine iŐ/eęitim baŐarılarına iliŐkin beklentileri ve tahminleri hakkında uezgűven kazandırmak ve iyi hissettirmek gibi amaçlarla sűyledikleri yalanlardan da bahsetmiŐlerdir. Bu, sevdiklerimizi içeren durumlara iliŐkin objektif deęerlendirmeler yapabilesek bile bu deęerlendirmelerin zaman zaman doęru Őekilde yansıtılmadıęını göstermektedir. Bu ana tema dâhilindeki yalanlar içerisinde dikkat çeken baŐka bir konu ise partner ile gűrűŐmeye yűnelik dűŐünceler hakkındaki yalanlardır. Katılımcılar sıklıkla partnerleri ile gűrűŐmeme isteklerini sűylemeyip bu yűzden yalan sűyledikleri durumlardan bahsetmiŐlerdir. Bu yalanlar, katılımcıların gűrűŐme tercihleri hakkında dürűst olacak kadar romantik iliŐkileri baęlamında uezgűr hissetmemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Burada sűylenilen bu yalanlar otonomi (Guthrie ve Kunkel, 2013) ihtiyacının giderilmesine katkı saęlamıŐ olabilir. ÇalıŐmada dűŐünceler temasında sık olarak rapor edilen yalanlar arasında objeler hakkındaki gerçek dűŐüncelerin partnerin hoŐuna gidecek Őekilde ifade edildięi yalanların ifade edildięi yalanların yer aldıęı gűrűlmektedir. Bu yalanların iliŐkide olumluluęun devamını saęlama amacına (Guthrie ve Kunkel, 2013) hizmet ediyor olması muhtemeldir. Ancak, bunun yanında sevdiklerimizle çeŐitli olaylar baęlamında yaŐadıęımız harmoni hissinin bir yalandan ibaret olabileceęi ihtimalini de akla getirmektedir.

Katılımcıların dűŐünceleri hakkında rapor ettikleri yalanların Risk Aımlama Modeli ile ele alınması da műmkündür. Risk Aımlama Modeline gűre kiŐiler sırları

açıklamalarında bu sırrı açıklamanın oluşturacağı risklere ilişkin bir değerlendirme yapar ve açıklamalarının getireceği potansiyel fayda ve riskleri karşılaştırır. Bu değerlendirmenin sonucu da sırrı açıklamaya yönelik gönüllüğü belirler. Bu riskler kişinin kendine, ilişkiye ve partnere yönelik olabilir. Modelde sırrın negatifliğinin artması ile risk değerlendirmesinin arttığından da bahsedilir (Afifi ve Steuber, 2009). Bu bağlamda, özellikle partnere yönelik beğenmeme gibi düşüncelerin oluşturacağı risk katılımcılar tarafından yüksek olarak değerlendirilmiş olabilir. Katılımcılar düşüncelerini yalan içermeyecek şekilde söylemenin olumsuz sonuçları olacağını varsayarak hem partnerlerini hem de bunun aracılığıyla ilişkilerini korumak ve zarar görmesini engellemek amacıyla yalan söylemeyi tercih etmiş olabilirler.

Sahip olunanlar ve başarılar ana teması ise maddiyat ve başarılar olarak iki alt temadan oluşmaktadır. Bu temanın yalan içerikleri hakkındaki bir çalışmada elde edilen *gerçekler ve sahip olunanlar ve başarılar ve bilgiler* kategorileri (DePaulo ve ark., 1996) ve Feldman ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında ortaya çıkan *başarılar* teması ile olan benzerliği bu ana temanın alanyazınla uyumunu göstermektedir. Bulgular incelendiğinde bu tema dâhilinde en sık sahip olunan maddi kaynaklar, borçlar ve para miktarı hakkındaki yalanların yer aldığı görülmektedir. Katılımcılar en sık ödemedikleri borçlarını ödediklerini söyledikleri ve paraları olmadığı halde olduğunu söyledikleri yalanları rapor etmişlerdir. Bu tema dâhilindeki yalanlara ilişkin dikkat çekici bir bulgu, demografik dağılımlara ilişkin tablonun yalanların çoğunluğunun erkek katılımcılar tarafından rapor edildiğini göstermesidir. Her ne kadar modern insan salt evrimsel teorilerle açıklanamayacak kadar entelektüel bir canlı olsa da evrimsel psikoloji bazı tercihlerimizin altında yatan sebepleri açıklamada bize yol gösterebilir. Evrimsel psikolojide kadınların kendileri ve döllerinin hayatının devamını sağlayacak maddi güce sahip eşleri tercih etmelerinin avantaj sağlamış olabileceğinden bahsedilir (Wiederman, 1993). Bu bağlamda, şu andaki ve gelecekteki finansal başarıyı etkileyecek durumlar hakkında erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla daha fazla yalan rapor etmeleri eşleşilmiş olan partner üzerinde maddi açıdan yetersiz bir izlenim bırakmama ve partneri kaybetmekten kaçınma amacına hizmet ediyor olabilir.

Başarılar alt boyutunda ise iş ve eğitim başarılarını gerçekte olduğundan daha iyi ya da daha kötü gösterme şeklindeki yalanların yer aldığı görülmektedir. Burada, katılımcıların yalnızca başarılarını olduğundan daha iyi gösterdikleri değil, daha kötü gösterdikleri yalanları da rapor etmeleri dikkat çekicidir. Başarılarını olduğundan iyi göstermek benlik değerini korumak/yükseltmek amacı doğrultusunda beklenen bir bulgudur. Ancak, beklenenin aksine var olan başarısını olduğundan kötü yansıtma yalanlarının da varlığı altta yatan nedenler bakımından ilginç bir noktayı gösteriyor olabilir. Bu yalanların sosyal nüfus teorisi bağlamında incelenmesi mümkündür. Sosyal nüfus teorisinde ilişkilerin yüzeyselden yakın olmaya geçişinde soğan kabuğunun ayrılması gibi bir süreçten bahsedilir. İlişkide yakınlığın ilerlemesi kendi hakkında bilgiler verme ile sağlanır ve yakınlık arttıkça konuların çeşitliliği ve derinliği de artar (Carpenter ve Greene, 2015). Bu çalışma sırasında katılımcılar romantik partnerleri ile ilişkilerinde dürüslük ve yakınlık ile karakterize “sabit değiş tokuş” evresinde (Taylor ve Altman, 1987; akt., Carpenter ve Greene, 2015) olmamış olabilirler. Bunun da, düşünceleri hakkında yalan söylemelerine neden olmuş olabileceğini öne sürmek mümkündür. Katılımcılar düşünceleri hakkında açıkça konuşacak düzeyde partnerlerine yakın hissetmemiş olabilirler.

Bunun yanında, bu ana tema dâhilinde rapor edilen yalanların büyük bir kısmının lisans ya da yüksek lisans mezunu katılımcılardan gelmiş olması da dikkat çekici bir noktadır. Bulgular, eğitim ve kariyer alanlarında belirli evreleri tamamlamış olan bu kişiler için finansal konular ve başarılar hakkında yalan söyleme eğiliminin daha yüksek olabileceğine işaret etmektedir.

Tematik analiz sonunda ortaya çıkan **kıskançlık yaratabilecek konular** ana teması ise partnerde kıskançlık duygusu yaratabileceği düşünülen her türlü bilgi, duygu, düşünceci durum ve aktiviteye ilişkin yalanlar olarak tanımlanmıştır. Kaplar ve Gordon’ın (2004) çalışmalarında da yer alan *sadakatsizlik*, *başka kişiler için romantik duygular* ve *ilişkiden önceki cinsel deneyimler* temaları ve DePaulo’nun (2004) çalışmasında ortaya çıkan *aşk ilişkileri ve diğer romantik aldatmalar* temasının varlığı kıskançlık yaratabilecek konular ana temasının gerçek dünya iletişim içeriklerini yansıtarak geçerli bir tema olduğunu desteklemektedir. Bu tema dâhilinde en sık partnerinin

görüşmesini/iletişime girmesini istemediği bir karşı cins ile görüşme/iletişime geçme hakkındaki ve başka bir kişiye yönelik romantik/cinsel duygu ve düşünceler hakkındaki yalanlar rapor edilmiştir. Dikkat çekici bir nokta ise, bu tema dâhilinde yer alan verilerin hiçbirinde ilişki dışı bir kişi ile romantik ya da cinsel bir birlikteliğe dair bir yalanın rapor edilmemiş olmasıdır. Bu durumun bu tür bir yalanı rapor etmeye ilişkin bir gönülsüzlükten kaynaklanmış olması olasılığı dikkate alınmalıdır. Ancak, ilişki dışı kişilerle olan diğer iletişim ve cinsel düşünceler katılımcılar tarafından yalan olarak rapor edilmiştir. Tema içerisindeki yalanlar kapsamında partnerin iletişime geçmesini istemediği kişi ile olan iletişim hakkındaki yalanlar sıklıkla yer almaktadır. Bu bulgu, romantik ilişkilerde kıskançlık duyguları ile partnere getirilmeye çalışılan kısıtlamaların işe yaramıyor ve partneri yalan söylemeye itiyor olabileceğine işaret ediyor olabilir. Bu bağlamda, kıskançlık duygularının romantik ilişkiler bağlamındaki etkileri ve algılanan partner kıskançlığının yalan söyleme ile ilişkisinin çalışılması faydalı sonuçlar ortaya koyabilir.

Çalışmadan elde edilen son ana tema olan **açıklamalar** teması bir olay, durum ya da gerçekleştirilen davranışa dair sunulan nedenler hakkında söylenen yalanları kapsamaktadır. Alanyazındaki diğer yalan içeriği çalışmalarında yer alan *açıklamalar* (Feldman ve ark., 2002) ve *açıklamalar ve nedenler* (DePaulo ve ark., 1996) temalarının ve yine ilgili bir tema olarak *ayrılık için sebepler* (Kaplar ve Gordon, 2004) temasının varlığı da bu ana temanın geçerliğini desteklemektedir. Bu ana temada partneri aramak ve partnerin mesajlarına/aramalara dönmek ile ilgili yalanlar ve bir görüşmeyi engellemek/süresini kısaltmak için yapılan açıklamalar hakkındaki yalanların yer aldığı görülmektedir. Tema dâhilinde özellikle mesaja/aramaya dönmeme ve görüşmeyi engelleme/kısaltma açıklamalarla ilgili yalanların sıklıkta yer alması, diğer temalardaki bazı yalanlar ile benzer şekilde, bireyin isteklerini yapmak ve özgürlük alanı kazanmak amacının burada da etkili olmuş olabileceğine işaret etmektedir. Bu bağlamda, bu yalanlar bir bakıma romantik ilişkilerin kişisel özgürlük alanı üzerinde kısıtlayıcı bir etkiye sahip olduğuna işaret etmektedir.

5.3. YALAN İÇERİĞİNE BAĞLI KABUL EDİLEBİRLİK DEĞERLENDİRMELERİ ÖLÇEĞİNİN (YİBKEDÖ) GELİŞTİRİLMESİ

Bu tez kapsamında gerçekleşen ikinci çalışmada nitel analiz çalışmasında ortaya çıkan yalan içerikleri temel alınarak romantik ilişki bağlamında yalanı söyleyen ve yalan söylenen olma durumlarında yalanı kabul edilebilir bulma düzeyini ölçmesi hedeflenen bir ölçek geliştirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, yalan içeriklerine dair ana temalar ve alt temalar ile gerçek yalan örnekleri temel alınarak bir madde havuzu oluşturulmuş ve bu madde havuzu uzmanlara gönderilmiştir. Hazırlanan taslağın uzmanlar tarafından değerlendirilmesi ile ölçeğin **kapsam geçerliği** sağlanmıştır. Ardından, bir **ön deneme çalışması** gerçekleştirilerek katılımcıların görüşleri doğrultusunda ölçekte gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Son olarak, ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğinin test edilmesi için bir çalışma gerçekleştirilmiş ve ölçek son haline getirilmiştir..

Gerçekleştirilen **geçerlik ve güvenilirlik çalışması**nda ölçeğin yapı geçerliliği Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile kontrol edilmiştir. Yapılan analizlerin bulgularına dayanarak, ölçekten 2 madde çıkartılmış ve 34 maddeli ölçeğin 7 faktör altında toplandığı ve 7 faktörlü yapının varyansın %68.27'sini açıkladığı görülmüştür. Faktör analizi sonucunda elde edilen ölçek faktörleri aktiviteler ve açıklamalar, düşünceler, duygular, kendi duygu durumu ve başarılar, sürprizler, maddiyat ve kıskançlık yaratabilecek konular şeklindedir. Faktörler için güvenilirlik katsayılarının .84 ile .92 arasında değişmesi ile ölçeğin yüksek iç tutarlığa sahip olduğuna karar verilmiştir. Açıklayıcı faktör analizinin ardından faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizi ile kontrol edilmiş ve modelde gerekli kovaryanslar kurulduktan sonra uyum iyiliği indekslerine ilişkin bulgular 7 faktörlü yapıyı doğrulamıştır.

Ölçeğin **test-tekrar test** güvenilirliği bulguları ölçek faktörlerinin stabilite katsayılarının .58 ile .83 arasında değiştiğini göstermiştir. Çalışmada iki uygulama arasında geçen zaman, uygulamaların gerçekleştiği zamanların katılımcılar üzerindeki etkisi ve ölçülen yapının partner ile yaşanan olayların sonucunda hızlı değişme ihtimali yüksek olan stabilitesi görece düşük bir yapı olması nedeniyle elde edilen değerlerin ölçeğin güvenilirliği için yeterli düzeyde olduğuna karar verilmiştir (Crocker ve Algina, 2008).

Geliştirilen ölçeğin **ölçüt dayanaklı geçerliliğini** test etmek amacıyla İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ), Algılanan İlişki Kalitesi Ölçeği (ARİKÖ) ve Bireysel Değerler Envanteri Paylaşım ve Saygı alt boyutu ile Dürüstlük ve Paylaşım alt boyutundan alınan puanlar ile ilişkileri incelenmiştir. Genel olarak, yalanı kabul edilebilir bulma düzeyi ile ilişki doyumu, algılanan romantik ilişki kalitesi, paylaşım ve saygı değerine sahip olma ve dürüstlük ve paylaşım değerine sahip olma arasında olumsuz ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Yalan içerikleri bakımından ise sürprizler dışındaki tüm faktörlerin ilişki doyumu, algılanan romantik ilişki kalitesi ve dürüstlük ve paylaşım değerine sahip olma ile anlamlı düzeyde olumsuz yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Ölçüt dayanaklı geçerlik için kullanılan ölçekler ve sürprizler hariç olmak üzere YİBKEDÖ alt boyutlarından alınan puanlar arasındaki ilişkilerin olumsuz yönde olması ölçek maddelerinin içerik bakımından birbirine zıt olması nedeniyle öngörülere uygundur. Gerçekleştirilen analizler sonucunda geliştirilen ölçeğin ayırt edici geçerliğe sahip olduğuna karar verilmiştir. Geçerlik ve güvenilirliğe ilişkin tüm bulgular bir arada değerlendirildiğinde ölçeğin romantik ilişkilerde içeriğine bağlı olarak yalana ilişkin kabul edilebilirlik değerlendirmelerini ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğuna karar verilmiştir.

5.4. AŞKA İLİŞKİN TUTUMLARIN İÇERİKLERİNE BAĞLI OLARAK YALANLARI SÖYLEME SIKLIĞI İLE KENDİ VE PARTNER SÖYLEDİĞİNDE KABUL EDİLEBİLİR BULMA DÜZEYİNİ YORDAYICILIĞI

Bölümün başında belirtildiği gibi bu tez kapsamında gerçekleşen üçüncü ve son çalışmada romantik ilişkisi olan kişiler için aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklıkları ile kendileri ve partnerlerinin söylemeleri durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerini yordayıp yordamadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, yordayıcı değişkenler olarak aşka ilişkin tutumlar, yordanan değişkenler olarak ise farklı içeriklerde yalanları söyleme sıklığı, kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyi ve partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyi alınarak kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı olmak üzere toplam 6 çok değişkenli çoklu regresyon analizi yürütülmüştür.

Bulgular, hem kadın hem erkek katılımcılarda yalan söyleme sıklığına ilişkin modelde tutkulu, oyun gibi ve sahiplenici aşkın; yalanı kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyine ilişkin modelde oyun gibi aşkın; yalanı partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyine ilişkin modelde oyun gibi ve mantıklı aşkın bazı yalan içeriği sınıfları için anlamlı düzeyde yordayıcılar olduğunu göstermiştir. Bu, oyun gibi aşkın hem kadınlar hem erkekler için tüm modellerde anlamlı bir yordayıcı olduğunu göstermektedir. Yalan söyleme sıklığında mantıklı ve arkadaşça aşk; kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinde sahiplenici ve arkadaşça aşk; partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinde sahiplenici ve özgeci aşk ne kadın ne de erkek katılımcılar için anlamlı yordayıcılar değildir. Kadın katılımcılar için arkadaşça aşk; erkek katılımcılar için özgeci aşk herhangi bir modelde anlamlı yordayıcı olarak bulunmamıştır. Kadınlar için oyun gibi aşk; erkekler için tutkulu aşk ve oyun gibi aşk tüm modellerde anlamlı yordayıcılardır.

5.4.1. Aşka İlişkin Tutumların İçeriklerine Bağlı Olarak Yalanları Söyleme Sıklığını Yordayıcılığı

Bulgular, tutkulu aşk biçiminin hem kadın hem erkek katılımcılar için duygular, kendi duygu durumu ve başarılar ve kıskançlık yaratabilecek konular için yalan söyleme sıklığının olumsuz yönde anlamlı yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Bu tür âşıkların partnerlerine kendilerini açma eğilimlerinin (Hendrick ve Hendrick, 1987) bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça duygular ile kendi duygu durumu ve başarılar içeriklerinde yalan söyleme sıklığının azalması üzerinde etkisi olduğu söylenebilir. Bunun yanında, ortaya çıkan bulgular, tutkulu aşk biçiminden alınan puan arttıkça romantik ilişkilerde partnere kendini duygular açısından açma konusunda rahat hissetmenin arttığı şeklinde de yorumlanabilir. Bu aşk biçiminin kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söyleme sıklığı için olumsuz yönde bir yordayıcı olması ise, ilişki doyumunun bu aşk biçimi tarafından olumlu yönde yordandığına ilişkin bulgu (Büyükşahin, 2006) ile birlikte değerlendirildiğinde tutkulu âşk biçiminden alınan puan arttıkça partnerde kıskançlık duygusuna neden olacak duygu, düşünce ve davranışlar içerisine girme eğiliminin azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Ancak, farklı bir açıklama ise, bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça partnere kıskançlık yaratabilecek

konular hakkında açık olmayı tercih etme ve buna bağlı olarak da yalan söyleme gereği duymanın azalması şeklinde de yapılabilir. Bu bağlamda, bulgulara ilişkin sunulan bu açıklamaların incelenmesinin tutkulu aşk biçiminin partner ile iletişim ile olan ilişkisi hakkında yeni bilgiler sunabileceği söylenebilir. Aynı zamanda, bu aşk biçiminin partnere bağlanım ile olumlu (Morrow, Clark ve Brock, 1995) ve kişinin devam eden ilişkisi dışındaki yalnız olma veya başka birisiyle ilişki içerisinde olma gibi diğer seçeneklerin niteliğini olumlu yönde değerlendirme eğilimi ile olumsuz yönde ilişkili (Büyüksahin, 2006) olması da bu çalışmanın bulgularını destekler şekildedir.

Oyun gibi aşk biçiminin kadın ve erkek katılımcılar için aktiviteler ve açıklamalar, düşünceler, maddiyat ve kıskançlık yaratabilecek konular içeriklerinde yalan söyleme sıklığının olumlu yönde anlamlı düzeyde yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Bu tür âşıkların partnerlerine bağlılık hissetmemeleri (Lee, 1977) nedeniyle bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça aktiviteler ve açıklamalar ve düşüncelere dair gerçekleri partner ile paylaşmak yerine yalan söylemeyi tercih etme eğilimi artmış olabilir. Bunun yanında, bu aşk biçiminin rapor edilen cinsel partner sayısı ile (Hensley, 1996) olumlu yönde ilişkili olmasının da kıskançlık yaratabilecek konular için elde edilen bulgularda etkili olduğu düşünülmektedir. Ortaya çıkan bulgular, bu aşk biçiminin dışadönük kişiliğe sahip olma ile olan olumlu yöndeki ilişkisine rağmen (Lester ve Philbrick, 1988) oyun gibi âşk biçiminden alınan puan arttıkça partnere kendini doğru şekilde tanıtmaya ve partner ile ilişkiyi ilerletme konusunda isteksiz olmanın arttığı ve bu amaçla da yalan söylemenin bir araç olarak kullanılıyor olabileceğine işaret etmektedir. Oyun gibi aşk biçiminin duygusal istismar ile olumlu; sorun çözme, ilişki yatırımı ve sorumluluk alma ile ise olumsuz yönde ilişkili olması da (Küçük Helvacı, 2012) elde edilen bulguları desteklemektedir.

Sahiplenici aşk biçiminin kadın ve erkek katılımcılar için düşünceler ve duygular hakkında yalan söyleme sıklığının olumlu yönde anlamlı düzeyde yordayıcısı olduğu görülmektedir. Buna göre, bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça düşünceler ve duygular hakkında yalan söyleme sıklığı da artmaktadır. Hem yoğun duygulara sahip olup hem de bu tür duygulardan kaçınmaya eğilimli olan bu tür âşıklar (Lee, 1977) ilişkilerine güvenmez ve partnerlerinin bağlılığını test etmek için oyunlar oynarlar

(Goodboy ve ark., 2012). Aynı anda hem bağımlı olma hem de saldırgan özellikler taşıyan bu tür âşıklar (Woll, 1989) ilişkiyi manipüle etmeye de eğilimlidir (Lee, 1977). Buna paralel olarak, bu kişilerin yalan söylemeyi de içerebilen gizli testlerin (ilişkinin durumunu öğrenmek için kullanılan yöntemler) dolaylı testler ve dayanıklılık testleri gibi pek çok çeşidini kullanmaları da (Levine ve ark., 2006) bu aşk biçiminin düşünceler ve duygular hakkında yalan söyleme sıklığını olumlu yönde yordaması ile uyumludur. Bunlara ek olarak, bu tür âşıkların partnerlerinin zeki olmamasını istemeleri de (Levine ve ark., 2006) bu aşk biçiminin yalan söyleme sıklığını olumlu yönde yordaması bulgusunu destekler niteliktedir.

Sahiplenici aşkın kaygılı bağlanma biçimine sahip olma ile ilişkili olduğu (Karahasanoğlu, 2016) dikkate alındığında, bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça duygu ve düşünceleri partnere dürüst şekilde ifade etmenin ilişkiye zarar vereceğine dair düşüncelerin artıyor olabileceği de öne sürülebilir. Buna bağlı olarak, elde edilen bulguları bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça partneri kaybetme yönelik korku ile varsayımsal bir riskten kaçınarak bu konularda yalan söylemeyi tercih etme eğiliminin artması şeklinde yorumlamak mümkündür.

Kadın ve erkek katılımcılar için ortak olarak elde edilen bulguların yanında, bazı yalan içeriklerinde sonuçların kadın ve erkek grupları arasında farklılaştığı görülmüştür. Tutkulu aşk, oyun gibi aşk ve sahiplenici aşk bazı içeriklerde yalnızca kadınlar için; bazı içeriklerde ise yalnızca erkekler için yürütülen analizlerde anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuştur.

Çalışmanın bulguları tutkulu aşkın yalnızca erkekler için aktiviteler ve açıklamalar ve düşünceler hakkında yalan söyleme sıklığını olumsuz yönde yordadığını ortaya koymuştur. Bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça kendini partnere olumlu şekilde gösterme amacıyla aktiviteler ve açıklamalar ve düşünceler içeriklerinde yalan söylemeye eğilimin artacağı beklenmiştir. Bulgular beklenenin aksine erkekler için bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça bu içerikler hakkında yalan söyleme sıklığının azaldığını göstermektedir. Bu bulgu, tutkulu âşk erkekler için olumlu imaj oluşturma eğilimi ile olumlu yönde ilişkili olmasına rağmen (Davies, 2001) bu aşk biçiminden

alınan puan arttıkça romantik partner ile ilişkide yapılan aktiviteler, açıklamalar ve düşünceler hakkında yalan söylemek yerine kendini dürüst şekilde ifade etmenin tercih edildiği şeklinde yorumlanabilir.

Bulgular oyun gibi aşkın yalnızca kadın katılımcılar için duygular ve kendi duygu durumu ve başarılar hakkında söylenen yalan sıklığını olumlu yönde anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir. Elde edilen bu bulgunun, bu aşk biçiminin yalnız kadınlar için benlik değeri ile olumsuz yönde ilişkili olması (Hendrick ve Hendrick, 1987) ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Bu aşk biçimine sahip kadınlar için benlik değerlerinin düşük olması benlik değerlerini yükseltmek ya da çevrelerine yüksek göstermek amacıyla duygular ve kendi duygu durumu ve başarılar içeriklerinde yalan söylenmesine neden olmuş olabilir. Bu sonuç, kadınlar için oyun gibi aşk biçiminden alınan puan arttıkça partnere duygular ve başarıları içeren konularda dürüst davranıldığında istenilmeyen bir benlik sunumu yapılacağını düşünmenin ve böyle bir olasılıktan kaçınmak için yalan söylemeyi tercih etme eğiliminin arttığı şeklinde yorumlanabilir.

Sahiplenici aşk yalnızca kadın katılımcılar için maddiyat hakkında yalan söyleme sıklığını olumlu yönde anlamlı düzeyde yordamaktadır. Elde edilen bu bulguda, bu aşk biçiminin yalnız kadınlar için partnerin varlığında belirsizlik/kuşku hissi yaşama ile olumlu yönde ilişkili olması (Kanemasa ve ark., 2004) etkili olmuş olabilir. Buna göre, sahiplenici âşık kadınların partnerlerinin yanında iken yaşadıkları belirsizlik hissi bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça partnere finansal konular hakkında yalan söylemenin artması sonucunu doğurmuş olabilir. Bulgular, sahiplenici aşkın yalnızca erkeklerde aktiviteler ve açıklamalar ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söyleme sıklığının olumlu yönde yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Çiftler arasındaki bu aşk biçimine sahip olma puan farklarının yalnız erkekler için ilişkide kabul, saygı ve güveni içeren sürdürülebilirlik faktörü ile olumsuz yönde ilişkili olmasının (Davis ve Latty-Mann, 1987) elde edilen sonuç üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. Partneri kendisi ile aynı düzeyde sahiplenici biçimde âşık olmayan erkekler için ilişkide kendileri ve partnerleri tarafından gösterilen ve hissedilen kabul, saygı ve güvenin düşük olması

yapılan aktiviteler ve açıklamalar ile kıskançlık yaratabilecek konular hakkında yalan söylemeye neden olmuş olabilir.

5.4.2. Aşka İlişkin Tutumların İçeriklerine Bağlı Olarak Yalanları Kendi Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyini Yordayıcılığı

Çalışmadan elde edilen bulgular oyun gibi aşkın hem kadınlar hem erkekler için aktiviteler ve açıklamalar, maddiyat ve kıskançlık yaratabilecek konular hakkında kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinin anlamlı düzeyde olumlu yönde yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, bu aşk biçiminin partnerde kıskançlık yaratacak davranışlarda bulunma eğilimini olumlu yönde yordaması (Goodboy ve ark., 2012) ile paralel yöndedir. Partnerde kasıtlı olarak kıskançlık duygusu yaratmaya eğilim nedeniyle bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça bu konu hakkında kendinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinin artması beklendik şekildedir. Aynı zamanda, bu tema dâhilindeki yalanların çoğunluğunu partnerde kıskançlığa neden olacak başka kişiyle iletişime geçme veya başka kişilerle ilgili düşünceler gibi konularda partnerde kıskançlık duygusuna neden olmamak amacıyla söylenen yalanların oluşturduğu görülmektedir. Bu bağlamda, oyun gibi âşk puanı arttıkça romantik partnere rakip partnerlerle ilişkiler hakkında yalan söylemeyi kabul edilebilir olarak değerlendirmenin arttığını söylemek mümkündür.

Oyun gibi aşk biçiminden alınan puanların aktiviteler ve açıklamalar ve maddiyat hakkında yalan söyleme sıklığı arttıkça artmasının bu aşk biçimine sahip kişilerin bağlılık ve uzun süreli ilişkiler kurmak istememeleri (Lee, 1977) ile de açıklanabileceği söylenebilir. Bu bağlamda, partner ile uzun süren ilişkiler kurmak istememe aktiviteler ve kişisel bir bilgi olarak değerlendirilebilecek finansal durumlar hakkında partnerle gerçek durumlarını paylaşmak yerine yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma eğiliminin artmasına neden olmuş olabilir.

Bulgular, cinsiyetler arasındaki benzerlik ve farklılıklar açısından incelendiğinde ise bazı değişkenler için anlamlı bir fark yokken; bazı değişkenler için ise sonuçların farklılaştığı görülmektedir. Tutkulu aşk, oyun gibi aşk ve mantıklı aşk bazı içeriklerde

yalnızca kadınlar için; bazı içeriklerde ise yalnızca erkekler için yürütülen analizlerde anlamlı yordayıcılar olarak elde edilmiştir.

Tutkulu aşk yalnızca erkek katılımcılar için anlamlı düzeyde bir yordayıcıdır. Bu aşk biçimi erkek katılımcılar için aktiviteler ve açıklamalar, duygular ve kıskançlık yaratabilecek konular içeriklerinde yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde yordamaktadır. Bu bulgunun, bu aşk biçiminin yalnızca erkekler için sosyal istenirlik ve olumlu imaj düzenleme ile olumlu yönde ilişkili olması (Davies, 2001) ve yine yalnızca erkekler için partner hakkında sosyal, kibar ve sorumlu izlenimlerine sahip olma ile olumlu yönde ilişkili olması (Kanemasa ve ark., 2004) ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Dürüstlüğün toplumda sosyal normal gereği istenilir bir özellik olduğu ve bu aşk biçimine sahip erkeklerin kendilerini olumlu izlenimler yaratacak şekilde sunma eğilimleri göz önünde bulundurulduğunda erkekler için bu aşk biçimine sahip olma puanlarının artması ile bu çalışmada da kendilerini istenilir şekilde sunmak istemiş olma eğilimlerinin artmış olması olasıdır. Bunun yanında, bulgular, bu aşk biçiminin erkekler için partneri kibar olarak değerlendirme eğilimi ile olumlu yönde ilişkili olması nedeni ile (Kanemasa ve ark., 2004) bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça ilişkiler içerisinde yalan söylemeyi gerekli görmenin azaldığı ve bununla ilişkili olarak da söylemeyi kabul edilebilir bulmanın azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmanın bulgularına göre, yalanı kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinde oyun gibi aşk kadın grubunda kendi duygu durumu ve başarılar için; erkek grubunda ise düşünceler için anlamlı düzeyde olumlu yönde yordayıcıdır. Partnerinin yakınında saldırgan hissedene (Kanemasa ve ark., 2004) ve ilişkisinde çatışmalar ve duygu ikilemleri yaşayan (Davis ve Latty-Mann, 1987) oyun gibi âşık kadınlar kendi duygu durumları ve başarıları hakkında yalan söyleme ihtiyacı hissediyor olabilirler. Seçeneklerin niteliğini olumlu yönde değerlendirme eğilimi yüksek olan erkekler ise (Büyükşahin, 2006) halen devam etmekte olan ilişkilerine doğrudan zarar vermemek amacıyla düşünceleri hakkında kendileri yalan söylemeyi kabul edilebilir buluyor olabilirler. Çalışmanın örnekleminin %55'den fazlası için ilişki süresinin 1 yıl ve üzerinde; %30'dan fazlası için de 2 yıl ve üzerinde olması da bu görüşü destekler niteliktedir.

Bulgular, mantıklı aşkın kadın katılımcılar için aktiviteler ve açıklamalar hakkında yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyini olumsuz yönde yordadığını göstermiştir. Diğer bir deyişle, bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça yapılan aktiviteler ve açıklamalar hakkında yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma düzeyi azalmaktadır. Devam edeceğine inandıkları ilişkilere başlamayı ve ilişkiye başladıktan sonra partnerleri ile arkadaşlık ilişkilerini ilerletmeyi tercih eden mantıklı âşıklar için (Lee, 1973, 1988; akt., Büyükşahin, 2006) aktiviteler ve açıklamalar içeriğinin partner ile arkadaşlık ilişkisi kurma ve ilerletme açısından önemli olabilecek bir konu olması nedeniyle bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça bu konu hakkında yalan söylemeyi kabul edilebilir bulmanın azalması birbirleriyle ilişkili olarak yorumlanabilir. Bu aşk biçiminin partnerin yalan söylemesini de kabul edilebilir bulma ile de benzer yönde ilişkili olması bu ihtimali güçlendirmektedir.

5.4.3. Aşka İlişkin Tutumların İçeriklerine Bağlı Olarak Yalanları Partner Söylediğinde Kabul Edilebilir Bulma Düzeyini Yordayıcılığı

Çalışmadan elde edilen bulgular, tutkulu aşkın partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinde sadece erkekler için anlamlı düzeyde olumsuz yönde yordayıcı olduğunu göstermektedir. Erkekler için bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça partnerin aktiviteler ve açıklamalar, duygular ve kıskançlık yaratabilecek konular içeriklerinde yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyi azalmıştır. Bu aşk biçiminin ilişkide partneri tanıma ve sırlarını paylaşacak şekilde güven duymayı içeren yakınlık faktörü ile erkeklerde kadınlardan daha yüksek düzeyde olumlu yönde ilişkili olduğu ve sadece erkekler için ilişkide çatışma ve duygu ikircikliği yaşama ile olumsuz yönde ilişkili olduğu gösterilmiştir (Davis ve Latty-Mann, 1987). Bu bulgular, mevcut çalışmadan elde edilen sonuçları açıklamada temel alınabilir. Bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça ilişkide partneri tanıdığını düşünme ve partnere güvenmenin artması partnerin yaptıkları aktiviteler, hissettikleri duygular ve rakip partnerle ilişkili içine girdikleri durumlar hakkında yalan söylemesini kabul edilebilir bulmamaya neden olmuş olabilir. Aynı zamanda, bu tür âşıkların ilişkilerinde partnerleri ile çatışma yaşamamaları ve ilişkilerine yönelik duygularının belirsizlikten uzak olmaları da, partnerlerini yaptıkları ve hissettikleri bakımından doğru şekilde tanımaya istekli

olmalarına neden olmuş olabilir. Bu da, bu aşk biçiminden alınan puanlar arttıkça bu içeriklerde partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulmanın azalmasını sağlamış olabilir. Bu bulgunun aynı zamanda, erkek tutkulu âşıklar için yalanı kendi söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyine ilişkin elde edilen bulgu ile de paralel olduğu görülmektedir. Bu benzerliği, tutkulu âşk biçimi için bu içeriklerde yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma açısından kendileri ve partnerleri için benzer standartlara sahip olduğu şeklinde yorumlamak mantıklı görünmektedir.

Bulgular, oyun gibi aşk biçiminin hem kadın hem erkek gruplarında aktiviteler ve açıklamalar ve kıskançlık yaratabilecek konular için anlamlı düzeyde olumlu yönde yordayıcılar olduğunu göstermektedir. Ortaya çıkan bulgular, oyun gibi aşk biçiminin başka kişilerle ilişkiler kurma ihtimalini değerlendirmede olumlu yönde eğilimlere sahip olma ile olumlu yönde ilişkili olması (Büyükşahin, 2006) temelinde değerlendirildiğinde bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça partnerin neler yaptığı ve rakip romantik/cinsel partnerlerle olan ilişkileri hakkında doğru bilgi edinmenin önemli olmadığı şeklinde yorumlamak mümkündür. Terzi (2014) yalan söyleme ve aldatmanın romantik ilişkide bağlanma yaralarına yol açan olaylar arasında ilk iki sırada geldiğini göstermiştir. Ancak, bu çalışmadan elde edilen bulgular oyun gibi âşik kişiler için bu durumun farklı olabileceğine işaret etmektedir. Bulgulara göre, bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça kişiler romantik ya da cinsel aldatmayı içerebilecek bu tarz durumlar için partnerin yalan söylemesini daha kabul edilebilir bulmaktadırlar. Bu aşk biçiminin seçeneklerin niteliğini olumsuz değerlendirme ile olumsuz yönde ilişkili olduğunun (Büyükşahin, 2006) bulunması da elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Bunun yanında, bulgular incelendiğinde bazı değişkenler için cinsiyetler arasında bir fark yok iken, bazı yalan içerikleri için sonuçların farklı olduğu görülmüştür. Oyun gibi aşk ve mantıklı aşk bazı içeriklerde yalnızca kadınlar için; bazı içeriklerde ise yalnızca erkekler için yürütülen analizlerde anlamlı yordayıcılar olarak bulunmuştur.

Çalışmadan elde edilen bulgular kadın grubu için oyun gibi aşkın kendi duygu durumu ve başarılar hakkında partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinde olumlu yönde yordayıcı olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuçta, oyun gibi aşk

puanlarının yalnızca kadınlar için ilişkide çatışma ve duygu ikircikliği yaşamakla olumlu yönde ilişkili olması ve yine yalnızca kadınlar için kabul faktörünü de içeren sürdürülebilirlik ile olumsuz yönde ilişkili olması (Davis ve Latty-Mann, 1987) etkili olmuş olabilir. Bulgular, partnerleri ile ilişkilerinde gerginlikler olan, ilişkiye yönelik belirsiz ya da olumsuz duygular içerisinde olan ve partnerlerini olduğu şekilde kabul etmeyen bu kişiler için (Davis ve Latty-Mann, 1987) partnerlerinin kendi duygu durumları ve başarıları hakkında yalan söylemesini kabul edilebilir bulduklarını göstermektedir. Bu kişilerin partnerin bu içerikte yalan söylemesini tercih dahi ediyor olabilmeleri mümkün görünmektedir ve bu, gelecek çalışmalarda incelenmesi gereken bir noktaya işaret etmektedir. Bu bulgunun, aynı zamanda, kadın grubu için bu içerikte kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyine ilişkin elde edilen bulgu ile benzer olduğu görülmektedir. Bu benzerliğin, oyun gibi âşıkların kendi duygu durumları ve başarıları hakkında yalan söylemeyi kabul edilebilir bulma açısından kendileri ve partnerleri arasında ayırım yapmadıklarını gösteriyor olarak da yorumlanması mümkündür.

Mantıklı aşk kadın katılımcılar için aktiviteler ve açıklamalar ve kıskançlık yaratabilecek konular içeriklerinde partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinin olumsuz yönde yordayıcısıdır. Erkekler için ise, partnerin maddiyat hakkında yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinin olumlu yönde yordayıcısıdır. Mantıklı aşk kadınlar için partner seçiminde partnerin zeki olmasını isteme ile olumsuz yönde ilişkilidir (Levine ve ark., 2006). Bu ilişki zeki kişilerin daha fazla yalan söylediği bulgusu ile beraber değerlendirildiğinde (Sarzynska ve ark., 2017) bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça yapılanlar ve rakip romantik/cinsel kişilerle olan iletişimler hakkında partnerlerinin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeylerinin azalması beklendiği şekildedir.

Mantıklı aşkın partner seçiminde maddi güce sahip olmanın önemli bir özellik olarak değerlendirilmesi ile ilişkili olması nedeniyle (Levine ve ark., 2006) bu aşk biçiminden alınan puan arttıkça partnerin maddiyat hakkında yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinin azalacağı öngörülmüştür. Ancak, bulgular bu aşk biçiminden alınan puan ve partnerin maddiyat hakkında yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyi

arasındaki ilişkilerin yalnız erkekler için anlamlı olduğunu göstermiştir. Davies (2001) geleneksel cinsiyet rollerinin değişmesi ile mantıklı aşkın kadınlar için git gide daha az önemli hale geliyor olabileceğinden bahsetmiştir. Bu çalışmada yer alan katılımcıların en az lise eğitimini tamamlamış ve büyük ölçüde üniversite eğitimine devam eden bir kitleden oluşması da örneklemin yaşı ve özellikleri dikkate alındığında bu görüşü desteklemektedir. Bu çalışmada, bulguların mantıklı aşkın kadınlar için maddiyat hakkında yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyinde anlamlı bir yordayıcı olmadığına işaret etmesi bu bağlamda beklentilerle tutarlıdır. Ancak, erkek grubu için elde edilen bulgu beklenenin tersi yöndedir. Partner seçiminde maddi güce önem veren mantıklı erkekler için (Levine ve ark., 2006) partnerin maddiyat hakkında yalan söylemesini kabul edilebilir bulmaları beklentilerle zıt yönde iken; bu bulgu bu aşk biçiminin partner seçiminde zeki kadınları tercih etme ile olumlu yönde ilişkili olması (Levine ve ark., 2006) ile uyumlu olarak yorumlanabilir. Dışadönük yapıdaki zeki insanların daha fazla yalan söylüyor olması da (Sarzynska ve ark., 2017) bu görüşü destekler niteliktedir.

5.5. FARKLI İÇERİKLERDE YALANLARI KENDİ VE PARTNERİN SÖYLEMESİNE İLİŞKİN KARŞILAŞTIRMA

Çalışmada farklı içeriklerdeki yalanları kendinin ve partnerin söylemesi durumlarında kabul edilebilir bulma düzeyleri karşılaştırılmıştır. Analiz bulguları, sürprizler haricindeki tüm yalan içerikleri için kendi yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinin partner yalan söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinden anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu göstermiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular, yalan söyleyen rolünde olduğunda yalanı daha özgeci değerlendirme eğilimi (Gordon ve Miller, 2000) göz önünde bulundurularak değerlendirildiğinde beklendik yöndedir. Bu bulgunun, aynı zamanda Hart ve arkadaşları (2014) ve Kaplar ve Gordon (2004) tarafından elde edilen bulgularla da paralel olduğu görülmektedir.

Aynı yalanı kendinin ve partnerin söylemesine yönelik yapılan değerlendirmeler arasındaki farka ilişkin elde edilen bulgu, ahlaki ikiyüzlülük kavramı ile açıklanabilir (Hart ve ark., 2014). Ahlaklı insanlar bile en ahlaki şekilde davranma konusunda zaman

zaman başarısız olabilirler (Batson, Thompson, Seufferling, Whitney ve Strongman, 1999). Ahlaki ikiyüzlülük kavramına göre, kişilerin ahlaki açıdan istenmeyen bir davranışı kendileri ve başkası yaptığında değerlendirmeleri arasında fark vardır; kişiler başkalarını değerlendirirken daha acımasız değerlendirmeler yaparlar (Hart ve ark., 2014). Bu çalışma sürecinde de katılımcıların aynı varsayımsal davranış için kendileri ve partnerlerinin davranışlarını değerlendirmede bu kavramın etkisi olmuş olabilir.

Gordon ve Miller'ın (2000) çalışmalarında yalanı söyleyen bakış açısından değerlendirenler olayın önemini azaltmaya; yalan söylenen bakış açısından değerlendirenler ise ilişkiye zararına odaklanmışlardır. Yalanı söyleyen bakış açısından değerlendirildiğinde yalan söyleyenler hakkında dürüstlük de dâhil olmak üzere güvenilirlik ve sevilebilirlik gibi alanlarda en olumlu değerlendirmeler yapılmıştır. Yalan söylenenin bakış açısından değerlendirildiğinde ise yalan söyleyen hakkında en düşük düzeyde olumlu değerlendirmeler yapılmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulgular da bu bağlamda alanyazınla uyumludur.

Katılımcıların sürprizler haricindeki tüm yalan içeriklerinde yalanları kendilerinin söylemesi durumunda daha kabul edilebilir bulmalarında yalanı söyleyen kendileri olduğunda bahsedilen yalan söyleme davranışını daha şartlarla gerekçelendirilmiş olarak değerlendirmiş olmaları da etkili olmuş olabilir. Burada aktör-gözlemci yanlılığından bahsetmek mümkündür. Diğerlerinin davranışını açıklarken kendi davranışını açıklamaya kıyasla daha içsel açıklamalar yapmaya eğilimi ifade eden bu yanlılık (Jones ve Nisbett, 1971; akt., Hennessy ve Jakubowski, 2007) romantik partnerin yalan söylemesi ve kişinin kendisinin yalan söylemesi durumlarında yapılan yüklemeleri etkilemiş, bu da yalanı ilişkin kabul edilebilirlik değerlendirmelerinin farklılaşmasına neden olmuş olabilir.

Elde edilen bulguya başka bir açıklama ise ceza temelli gerekçelendirme (Batson ve Thompson, 2001) temelinde yapılabilir. Bu gerekçelendirmeye göre, katılımcılar her iki durumda aynı değerlendirme standartları kullanılarak yapılacak ahlaki bir değerlendirmenin kendileri için zararlı sonuçlar oluşturabileceği düşüncesi ile yalanları kendileri ve partnerlerinin söylemesi durumlarında farklı değerlendirmeler yapmış

olabilirler. Bu çalışma bağlamında ölçek sorularına verilen yanıtlar çalışmada veri toplama sürecinin anonim olarak yürütülmesi ve herhangi bir manipülasyon kullanılmaması ile araştırmacı ya da başka bir kişi tarafından herhangi bir cezaya neden olmamıştır. Ancak, burada katılımcıların kaçındığı ceza içsel kaynaklı olabilir. Katılımcılar bahsedilen yalan içeriklerindeki yalanların romantik ilişkilerinde gerçek hayatta yaşanması durumunda kendilerinde nasıl bir tepki oluşturacağını varsayarak bu varsayım temelinde değerlendirme yapmış olabilirler. Başka bir şekilde ifade edilecek olursa, gerçek hayatta aynı yalanı kendileri ve partnerlerinin söylemesi ve bu durumun tepkilerine nasıl yansıtacağına ilişkin varsayımları yanıtlarına da yansımış olabilir.

5.6. YALAN SÖYLEME SIKLIĞI, YALANI KENDİ SÖYLEDİĞİNDE VE PARTNER SÖYLEDİĞİNDE KABUL EDİLEBİLİR BULMA DÜZEYLERİNDE CİNSİYETLER ARASI KARŞILAŞTIRMA

Farklı içeriklerde yalanları söyleme sıklıkları, kendi yalan söylemeyi ve partnerin yalan söylemesini kabul edilebilir bulma düzeyleri için cinsiyet farklılıkları incelenmiş ve bulgular aktivite ve açıklamalar ve kendi duygu durumu ve başarılar boyutları için erkeklerin yalan söyleme sıklıklarının ve yalanı kendileri ve partnerlerinin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerinin kadınlardan yüksek olduğunu göstermiştir. Bunun yanında, düşünceler ve kıskançlık yaratabilecek konular boyutlarında yalan söyleme sıklığı açısından cinsiyetler arasındaki bir fark olmadığı; yalanı kendi ve partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyinde ise farkın erkeklerin lehine olacak şekilde anlamlı olduğunu göstermiştir.

Elde edilen bu bulgularda, kadınlar için duygusal olarak yoğun iniş çıkışlar yaşamamaya eğilimli (McCrae ve John, 1992) duygusal denge kişilik puanlarının erkeklerden daha yüksek olması (Açıkel, 2013) etkili olmuş olabilir. Duygusal olarak daha stabil yapıdaki kadınlar için kendi duygu durumları hakkında yalan söylemeyi gerektirebilecek duygular yaşama sıklıklarının az olması bu konular hakkında yalan söyleme sıklıklarının erkeklere kıyasla daha az olmasına neden olmuş olabilir. Bunun yanında, kadınların kendini kolayca ifade edebilen yapıdaki (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002) dışadönük kişilik özelliğinde erkeklerden daha yüksek puan aldıkları da

gösterilmiştir (Weisberg, DeYoung ve Hirsh, 2011). Buradan yola çıkarak, kendini ifade etmekte zorluk yaşamayan kadınlar için bu durumun kendi duyguları ve düşünceleri için de geçerli olabileceği söylenebilir. Bu da, bu konularda yalan söyleme gereği duymadan iletişim kurmayı tercih etmelerini sağlamış olabilir. Erkekler için ise istemediği halde yaklaşma davranışı göstermekle karakterize irritabl mizacın (Akiskal, 2003) daha yüksek olarak görülmesi (Öztemel, 2017) erkeklerde kendi duygu durumu ve düşünceleri hakkında yalan söyleme sıklığının yüksek olması ile uyumlu olarak değerlendirilebilir. Aktiviteler ve açıklamalar içeriği hakkında elde edilen bulguların değerlendirilmesinde erkekler için deneyime açıklık ve hipertimik kişilik özelliklerinden kadınlara kıyasla yüksek puan almaları (Öztemel, 2017) dikkate alınabilir. Deneyime açıklık kişilik özelliğinin hayatta değişiklikleri sevmesi (Somer ve ark., 2002), erkekler için partnerin bilgisi ya da rızası olmayan aktiviteler gerçekleştirme ihtimali yaratması ile aktiviteler ve açıklamalar hakkında yalan söylemeyi tercih edecekleri durumlar içerisinde girmelerine neden olmuş olabilir. Hipertimik kişilik özelliğinin ise aktif, enerjik yapısı ve yüksek risk alma eğilimi nedeniyle (Akiskal, 2003) yine özellikle aktiviteler ve açıklamalar hakkında yalan söylemelerine sebep olabilecek olay/durumlar içerisine girmelerine yol açmış olabileceği söylenebilir. Bu kişilik özelliğinin sözel olarak agresif olması da yalan söyleme sıklığının yüksek olması ile tutarlı yöndedir. Aynı zamanda, bu kişilik özelliğinin kendine aşırı güvenen yapısı ve yüksek libido ile karakterize olması bu kişilik özelliğine sahip erkekler için (Akiskal, 2003) kıskançlık yaratabilecek durumlar hakkında yalan söylemeyi kabul edilebilir bulmaya neden olmuş olabilir.

5.7. AŞKA İLİŞKİN TUTUM PUANLARINDA CİNSİYETLER ARASI KARŞILAŞTIRMA

Aşka ilişkin tutumların cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin gerçekleştirilen analizlerin bulgularına göre özgeci aşk ve oyun gibi aşk boyutlarında erkeklerin; sahiplenici aşk ve mantıklı aşk boyutlarında ise kadınların puan ortalamaları anlamlı düzeyde daha yüksektir. Tutkulu ve arkadaşça aşk için ise cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Özgeci aşk biçimi için erkek katılımcıların puanlarının kadınlardan yüksek olarak elde edilmesinin alanyazındaki yurt içi (Açıkkel, 2013; Budak, 2011; Büyükaşahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Öztemel, 2017; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013) ve yurt dışında (Hendrick ve Hendrick, 2002; Neto, 2007; Wan, Luk ve Lai, 2000; Worobey, 2001) gerçekleştirilen çalışmalarla paralel olduğu görülmektedir. Geleneksel Türk kültüründe erkeklerin evlilik öncesi ve sonrası partnerlerine yönelik davranışları bakımından farklılıklar olduğundan bahsedilir. Evlenmeden önceki süreçte kibar konuşan ve davranan, partnerine karşı devamlı olarak ilgili olan, partnerin isteklerini vakit kaybetmeden yerine getiren erkeklerin, evlendikten sonra kaba konuşan ve ilgisiz eşlere dönüştüğü örneği özellikle evli kadınların beraber vakit geçirip hayatları hakkında dertleştikleri ortamlarında verilir. Bu bağlamda, bu çalışmada yer alan katılımcıların hiçbirisinin partnerleri ile beraber yaşamaması ve çok büyük bir çoğunluğunun evli olmaması göz önüne alındığında, ele alınan bulgu bahsedilen durumun bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Aynı zamanda, elde edilen bu bulgu, evlilik öncesindeki süreç için partnerin ilgili olması durumunun çalışmada yer alan 18-30 yaş arasındaki genç yetişkin kesim için devam ettiğini göstermektedir. Lafçı (2014) tarafından tamamı evli örnekleme gerçekleştirilen çalışmada elde edilen özgeci aşk biçiminde cinsiyetler arasındaki fark olmadığına ilişkin bulgu da bu görüşü desteklemektedir. Buradan yola çıkılarak, bulgular erkekler için evlendikten sonra özgeci aşk puanlarının kadınlara yaklaştığı şeklinde yorumlanabilir.

Oyun gibi aşk biçimi puanlarının erkeklerde kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olarak bulunması yurt içi (Açıkkel, 2013; Budak, 2011; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Öztemel, 2017, Tetik, 2018; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013) ve yurt dışında (Dion ve Dion, 1993; Hendrick ve Hendrick, 1995; Worobey, 2001) gerçekleştirilen çalışmaların çoğu ile benzer şekildedir. Bu bulguların değerlendirilmesinde, cinsiyet rollerinden beklentilerin önemli bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Türk toplumunu da kapsayacak şekilde özellikle bazı toplumlarda daha yoğun şekilde kendini göstermek üzere kadın ve erkekler için romantik ve cinsel ilişkiler yaşamalarına ilişkin toplum tarafından yapılan değerlendirmeler açıkça farklılaşmaktadır. Modernleşme ve feminist hareket ile kadınlara yönelik bu yargıların dünyada farklı hızlarda azaldığı görülmesine rağmen cinsiyet temelli değerlendirmeler

açısından kadın ve erkekler arasında bir eşitlik olduğu henüz söylenemez. Bu bağlamda, yetişkin bir erkek oyun gibi aşkın özelliği olan hızlı partner değiştirme, çok eşlilik (Lee, 1977), yüksek cinsel partner sayısına sahip olma (Hensley, 1996) davranışlarını sergilediğinde o erkeğe yönelik tutum ve davranışlar özellikle toplumun azımsanamayacak bir kısmı için olumsuz yönde olmayacak, hatta kimileri tarafından övgü ile karşılanacaktır. Ancak, kadınlar için tam tersi yönde bir tablo görülmektedir. Herhangi bir ilişki içerisinde olan ya da olmayan bir kadının bu tür davranışlar sergilemesi, gerek ailesi gerekse çevresi açısından yaftalamaya, dışlamaya, şiddete ve öldürmeye kadar yol açabilmektedir. Türkiye’de 2010 yılından itibaren cinayete kurban gittiği rapor edilen kadın sayısı 1964’dür. Bu cinayetlerin 580’inde bahane olarak aldatılma şüphesi, namus, kadının ayrılık/boşanma isteği, erkeğin reddedilmesi veya kıskançlık bahanelerinin sunulmuş olması (Kadincinayetleri.org, 2020) kadınlar için toplumda bu aşk biçimine sahip olmanın ve bu şekilde davranmanın yaratabileceği muhtemel korkuyu açıkça göstermekte ve bu çalışmadan elde edilen verileri açıklamada bir yol göstermektedir. Çelik (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmadan elde edilen bulgular da paralel yöndedir. Çelik çalışmasında geleneksel bir yaşam sürmeyen (üniversite yıllarında erkek arkadaşıyla yaşamış vb.) bir kadının tecavüz senaryosunda geleneksel yaşam süren (üniversite yıllarında kız arkadaşlarıyla yaşayan) bir kadına kıyasla daha fazla suçlandığını göstermiştir. Bu bulgu da kadınlar için toplum değerlendirmelerini açıkça göstermektedir.

Bulgular mantıklı aşk biçiminin kadınlarda erkeklerden daha fazla görüldüğünü göstermektedir. Elde edilen bulgunun yurt içi (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Hendrick ve ark., 1988; Öztemel, 2017 ve yurt dışında (Dion ve Dion, 1993; Fuller, 1982; Heaven ve ark., 2004; Hendrick ve Hendrick, 1995) gerçekleştirilen çalışmalarda elde edilen bulguların bazıları ile uyumlu olduğu görülmektedir. Yurt içinde gerçekleştirilen çalışmaların çoğunda ise cinsiyetler arasında fark bulunamamıştır (Büyükşahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Tetik, 2018; Tüfekçi, 2008; Yüksel, 2013). Partner seçiminde maddiyat ve başarı özelliklerinin istenilir özellikler olduğu bu aşk biçimine (Levine ve ark., 2006) sahip olmada cinsiyetler arasındaki farkın değerlendirilmesinde hem yurt içi hem de yurt dışında kadınlar üzerinde devam edecek evlilikler yapmaya uygun eşler bulmaya ve çocuk sahibi olmaya yönelik

baskının varlığının devam etmesi dikkate alınmalıdır. Kadınlara özellikle akraba çevreleri tarafından toplumun aile yapısı, eğitim, dış görünüş, sosyal statü gibi konularda uygun gördüğü bir eş bulup, toplumun değerlendirmesine göre belirlenen evlilik ve çocuk doğurma yaşı geçmeden evlenmeleri konusunda yoğun bir baskı yapılır. Evlenmeyen kadınlar ise yüzüne karşı olmasa da arkasından “kız kurusu” gibi sözlerle aşağılanır. Bu bağlamda, evlilik, evlenmiş, çocuk sahibi olmuş olmak yüceltilir, bir sosyal statü göstergesi olarak sunulur. Kadınlar üzerindeki bu baskılar göz önüne alındığında, kadınlar için mantıklı aşk biçiminin özelliği olan devam edeceği varsayılan ilişkiler kurmak ve bu ilişkileri kurmada partner seçimini alışveriş olarak değerlendirmek (Lee, 1977) beklendik bir durumdur.

Aynı zamanda, kadınların mantıklı aşk puanlarının yüksek olması ekonomik bir perspektif ile de incelenebilir. Her ne kadar çalışan ve ekonomik özgürlüğünü elinde tutan kadınların varlığı yadsınmasa da azımsanamayacak sayıdaki önemli bir kısım kadınların gerek doğum gerek çocuk bakımı gerekse diğer nedenler ile evde kalıp iş gücüne katılmamaları kadının iş gücündeki yerine ilişkin genel toplumsal algıyı etkilemektedir. Bu bağlamda, bu çalışmada her ne kadar en az lise mezunu ve çoğunluğu eğitimine devam eden genç yaştaki katılımcılar yer almış olsa da gerek işe alım süreçleri gerekse meslekte yükselme açısından kaygılar ile iş ve maddiyat bakımından sağlam gelecek vaad edecek eşleri seçmeyi içeren mantıklı aşk biçimine sahip olmaları mantıklıdır. Burada cam tavan etkisinden bahsetmek gerekmektedir. Bu fenomen bir azınlık grubu olarak kadınlar için iş alanında en yüksek mevkilere gelmelerinin önünde engeller olduğundan bahseder (Albrecht, Björklund ve Vroman, 2003). Türkiye’deki kadın akademisyen oranının %44.5 olması; ancak, kadın dekan oranının %17.5, rektör oranının ise yalnızca %8.5 olması da (Kadın rektör oranı, 2020) bu durumu açıkça örneklemektedir.

Sahiplenici aşk biçiminden kadınların aldıkları puanların erkeklerin aldıkları puanlardan yüksek olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgu alanyazındaki bazı çalışmaların bulguları ile uyumlu ise de (Fuller, 1982; Lafçı, 2014; Öztemel, 2017) çalışmaların çoğunda cinsiyetler arasında fark olmadığını rapor edilmesi ile tutarsızdır (Açıkel, 2013; Büyükşahin, 2006; Karahasanoğlu, 2016; Küçük Helvacı, 2012; Tetik, 2018;

Tüfekçi, 2008). Lafçı (2014) tarafından gerçekleştirilen ve bu çalışma ile benzer şekilde kadınların sahiplenici aşk puanlarının yüksek olduğunu bulan bir çalışmada ise örneklemin yalnızca evli kişilerden oluşması dikkat çekmektedir. İki çalışma arasındaki benzer bulguların değerlendirilmesinde bu çalışmada yer alan katılımcıların yarısından fazlası için ilişki sürelerinin 1 yıldan fazla olması dikkate alınabilir.

Aynı zamanda, çalışmanın tamamen gönüllü katılım esasına uygun olarak yapılması sahiplenici aşk biçimine sahip kadınların ilişkilerini kanıtlamak, değerlendirmek gibi amaçlarla çalışmalarla çalışmaya katılmalarına neden olmuş olabilir. Bu aşk biçiminin ilişkiyi değerlendirme açısından sürdürülebilirlikle ilişkisinin yalnızca erkekler için olumsuz yönde ilişkili olması da elde edilen sonuçlarda etkili olmuş olabilir. İlişkilerini sürdürülebilir olarak değerlendirmeyen erkekler için devam eden bir romantik ilişki içerisinde olmaları düşük ihtimalli olabilir ya da ilişkilerini sürdürülebilirlikle ilişkili boyutlarda olumlu yönde değerlendirmeyen sahiplenici aşık erkekler çalışmaya gönüllü katılmayı tercih etmemiş olabilir.

Tutkulu aşk ve arkadaşça aşk için bulgular cinsiyetler arasında fark olmadığını göstermektedir. Bulguların yurt içi (Açıkel, 2013; Budak, 2011; Karahasanoğlu, 2016; Küçük-Helvacı, 2012; Lafçı, 2014; Öztemel, 2017; Yüksel, 2013) ve yurt dışında (Dion ve Dion, 1993; Heaven ve ark., 2004; Neto, 2007) gerçekleştirilen çalışmalarla uyumlu olduğu görülmektedir.

5.8. ARAŞTIRMA BULGULARININ ALANYAZINA KATKILARI

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen ilk araştırma romantik ilişkilerde günlük olarak söylenen yalanların içeriklerinin sınıflandırılması amacıyla yürütülmüştür. Alanyazın taramasında yalana dair gerçekleştirilen çalışmalarının çoğunlukla yalanın nedenleri ve fark edilebilmesi konularına odaklandığı; yalan içerikleri konusunda gerçekleştirilen sınırlı sayıdaki çalışmada ise veri toplama yöntemi, örneklem kriterleri ve odaklanılan ilişkiler açısından önemli farklılıklar olduğu görülmüştür. Kimi çalışmalarda günlük yaşamdaki tüm iletişim partnerleri ile olan iletişimler dahil edilmiş (DePaulo ve ark., 1996) kimisinde ise belirli ilişki bağlarına (Guthrie ve Kunkel, 2013)

odaklanılmıştır. Yöntemleri açısından ise kimi çalışmalarda günlük yönteminin (DePaulo ve ark., 1996) kimi çalışmalarda ise geçmişe yönelik tek seferde veri toplama yönteminin (Kaplar ve Gordon, 2004) kullanıldığı görülmektedir. Ancak, alanyazında yalnızca romantik ilişkiler bağlamını konu alan ve günlük yöntemi ile günlük yaşamdaki tüm yalanları ayırt etmeksizin dâhil ederek içerikleri bakımından nasıl sınıflandırılacağı hakkında gerçekleştirilmiş bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Yalnızca romantik ilişkiler içerisinde söylenen yalanları kapsayan mevcut çalışmada video bilgilendirme görüşmeleri yapılması, önemli önemsiz ayırım yapmadan tüm yalanların rapor edilmesine teşvik edilmesi, kullanılan çevrimiçi veri girme yöntemi ve 15 gün süre boyunca veri toplanması ile günlük gerçek yaşamın en yüksek şekilde yansıtılması hedeflenmiştir. İlk çalışmanın tartışma bölümünde de detaylı olarak aktarıldığı üzere çalışmadan elde edilen bulgular büyük ölçüde alanyazınla tutarlıdır. Bir bütün olarak bakıldığında, Türkiye örneğinde gerçekleştirilmiş olan bu çalışma, bu bağlamda, kapsamı ve yöntemi ile romantik ilişkiler alanyazınında keşfedici nitelik taşımaktadır. Çalışmadan elde edilen bulguların hem yalnızca romantik ilişkilere odaklanılarak günlük olarak söylenen yalanların içeriklerinin sınıflar halinde detaylı şekilde ortaya çıkarılması hem de farklı içerikteki yalanların söylenme sıklıklarının gösterilmesi açısından alanyazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu tez kapsamında gerçekleştirilen ikinci çalışma olan ölçek geliştirme çalışmasında farklı içeriklere sahip yalanları söyleme sıklığı ile kendinin ve partnerin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeyini ölçen bir ölçek geliştirilmek amaçlanmıştır. Alanyazın taraması yalanın kabul edilebilirliğine ilişkin gerçekleştirilen çalışmaların çoğunlukla yalanın altında yatan nedenler ve yalan iletişimde hangi rolde olduğuna odaklandığını; yalan içeriklerine ilişkin kabul edilebilirlik değerlendirmelerini ölçen bir ölçme aracının ise bulunmadığını göstermiştir. Bu araştırma kapsamında ilk çalışmadan elde edilen yalan içerikleri temel alınarak yalanın kabul edilebilirliğini ölçmesi hedeflenen bir ölçek geliştirilmiştir. Gerçekleştirilen geçerlik ve güvenilirlik çalışması ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda, geliştirilen Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği

(YİBKEDÖ) isimli ölçek özellikle romantik ilişkiler ve yalan konularında gerçekleştirilecek gelecek araştırmalarda kullanılmak üzere alanyazına kazandırılmıştır.

Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen üçüncü çalışmada ise aşka ilişkin tutumların farklı içeriklere sahip yalanları romantik ilişkide söyleme sıklığı ile kendi söylediğinde ve partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Alanyazında yalanın içeriğinin yalanın kabul edilebilirliğinde önemli bir faktör olduğuna işaret eden çalışmalar olmasına rağmen (Backbiber ve ark., 1997) bilindiği kadarıyla içeriklerine bağlı olarak yalanın kabul edilebilirlik düzeylerini konu alan ve farklı içeriklerdeki yalanların kabul edilebilirliğinde yalanı söyleyen ve yalan söylenen olma rollerinde olmayı inceleyen bir çalışma yoktur. Aşka ilişkin tutum konusunda araştırmalar aşka ilişkin tutumların partner ve ilişkilere dair farklı beklenti ve tutumlara sahip olmaları (McGuirk ve Pettijohn, 2008) nedeniyle farklı içeriklerde yalanları kabul edilebilir bulma düzeyleri açısından aşk biçimlerinin farklılaşacağına işaret etmektedir. Bu bağlamda, mevcut çalışmada bu iki yapı arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmadan elde edilen bulgular, aşk biçimlerinin farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklığı ve kendi ve partner söylediğinde kabul edilebilirlik düzeyleri ile olan ilişkilerini göstermesi açısından yalan ve romantik ilişkilere ilişkin alanyazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda, aşk biçimleri ve yalanın ilişkisinde cinsiyet farklılıklarının da ortaya konması ile cinsiyetler arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklamada faydalı bilgiler sunduğu düşünülmektedir.

5.9. ARAŞTIRMANIN KISITLILIKLARI VE GELECEK ÇALIŞMALARA ÖNERİLER

Bu tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen ilk araştırma olan nitel analiz çalışmasında çevrimiçi günlük yöntemi ile veri toplanmıştır. Günlük çalışmaları kapsamlı, detaylı ve belirli bir olay hakkında veri toplamak için faydalı bir yöntem olsa da bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. İlk sınırlılık, tüm kandırma olaylarının rapor edilip edilmemesi ile ilişkilidir. Katılımcılar kimi kandırma davranışlarının farkında olup tespit edememiş veya tespit etseler dahi erteleme veya unutma gibi nedenler ile rapor etmemiş olabilirler. Bunun yanında katılımcıların bazı kandırma olaylarını rapor etmeye gönülsüz

davranmış olmaları da olasıdır. Bu ihtimaller göz önüne alındığında romantik ilişkilerde günlük yaşamda söylenen yalan sayısının gerçekte elde edilen bulgudan daha yüksek olduğu ve gerçek yaşamda var olan bazı temaların bu çalışmada elde edilemediği ihtimali devam etmektedir.

Ayrıca, romantik ilişkiler dışında arkadaşlık ilişkileri, iş arkadaşlıkları gibi etkileşimlerde hangi konularda yalan söylendiğinin bu çalışmanın sonuçlarından farklılaşacağı tahmin edilmektedir. Gelecek çalışmalarda romantik ilişkiler dışındaki diğer ilişkiler kapsamında söylenen yalanların içerikleri incelenilebilir. Bunun dışında, bu çalışmada yalanların rapor edilmesinde çevrimiçi günlük yöntemi kullanılmıştır. Gelecek çalışmalarda kâğıt kalem ve çevrimiçi günlük yöntemi kullanan çalışmalar arasında farklı sonuçlar elde edilip edilmeyeceğinin çalışılması faydalı olacaktır.

Bu tez kapsamında gerçekleştirilen ikinci ve üçüncü çalışmaların değerlendirilmesinde çalışmalarda 18-30 yaş arasında, en az lise mezunu, çoğunluğu üniversite eğitime devam etmekte olan ve çoğunluğunun ilişki durumu sevgili olup partneri ile beraber yaşamayan katılımcıların yer aldığı dikkate alınmalıdır. Çalışmaların örneklemi gereği bulguların tüm toplum için geçerli olacağı söylenemeyebilir.

Farklı yaş gruplarındaki kişilerin gelişim görevleri açısından hayatta önem verdikleri konular ve başarmak istedikleri hedefler farklılaşmaktadır (Bornstein, 2018). Buna bağlı olarak, farklı yaş gruplarındaki bireyler ile gerçekleştirilecek tekrar çalışmaları bu gruplar için farklı içeriklerdeki yalanların söylenme sıklığı ve kabul edilebilirlik düzeylerini göstermesi açısından faydalı olacaktır. Ergenlik çağındaki bireylerin içinde buldukları gelişim dönemi ve bu dönemin etkileri romantik ilişkilerinde önem verdikleri konular açısından farklılık yaratması beklenebilir. Aynı zamanda, 30 yaş ve üzerindeki yetişkin bireyler için de yaşamda içinde buldukları dönem itibari ile büyük oranda eğitim hayatlarını bitirip iş hayatı içerisinde olacakları ve romantik ilişkiler açısından bir hayat partneri bulup uzun süreli ilişkiler kurma odağında olabilecekleri (Bornstein, 2018) nedeni ile kandırmaya yönelik tutumları açısından farklılıklar olabileceği beklenebilir.

Bunun yanında, romantik ilişkilerin evli, çocuksuz/çocuklu olma gibi farklı dönemlerinde olan katılımcılar ile çalışılıp farklı konulardaki kandırmalara ilişkin tutumları görmek de faydalı olacaktır. Alanyazındaki çalışmalar evli çiftlerde evli olmayan çiftlere kıyasla kandırma sayısında farklılık olduğunu (DePaulo ve Kashy, 1998), romantik ilişkisi olan kişilerin evli kişilere kıyasla özgeci aşk biçimine daha fazla sahip olduğunu (Tetik, 2018) göstermektedir. Bununla tutarlı olarak ve aynı evde yaşamamanın da yaratabileceği etkiler ile yalan içeriklerinin romantik ilişkinin dönemine bağlı olarak farklılaşacağı beklenebilir. Bu durumda bu tez çalışması kapsamında çalışmalarda katılımcıların yalnızca romantik partneri ile aynı evde yaşamayan kişilerden oluşmasının çalışmalardan elde edilen bulguların değerlendirilmesinde bir sınırlılık yarattığı dikkate alınmalıdır.

Sanrı ve Goodwin (2013) çalışmalarında kırsal ve kentsel kesim arasında aşka ilişkin tutumlara sahip olma düzeylerinin farklılaştığını göstermişlerdir. Buradan hareketle, yaşanılan yerin kentsel ve kırsal oluşu arasındaki farkın yalan sıklığı ve içeriklerine olan etkisi açısından da gelecek çalışmalarda dikkate değer sonuçlar bulunabileceği tahmin edilmektedir.

Bunun yanında, bu bulgular yalnızca Türk örneğine ilişkin bulgulardır. Kültürler arasındaki farklar yalanların sayısı, içeriği ve kabul edilebilirlik değerlendirmeleri açısından da farklılıklar yaratabilir. Bu nedenle, bu çalışmanın farklı kültürlerde tekrarlanması kültürler arası benzer ve farklı yönleri göstermesi açısından faydalı olacaktır.

5.10. SONUÇ

Bu çalışmada ilk olarak romantik ilişkilerde günlük yaşamda söylenen yalanları içerikleri bakımından sınıflandırılmış; ardından, bu sınıflandırma temelinde yalanın kabul edilebilirliğine ilişkin bir ölçek geliştirilmiş; ve son olarak, aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerde yalan söyleme sıklığı ile kendi ve partner söylediğinde kabul edilebilir bulma düzeyini yordayıp yordamadığı incelenmiştir. İlk çalışmanın sonuçları yalan içeriklerinin aktivite/mekân, planlar/sürprizler, düşünceler, duygular, sahip olunanlar ve

başarılar, kıskançlık yaratabilecek konular ve açıklamalar olarak büyük ölçüde alanyazınla uyumlu şekilde sınıflandığını göstermiştir. Ortaya çıkan yalan içerikleri ve gerçek yalan örnekleri temel alınarak geliştirilen ölçek için gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik çalışmasına ilişkin bulgular, geliştirilen ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak alanyazına kazandırıldığını göstermiştir. Çalışma kapsamında gerçekleştirilen son çalışmada aşka ilişkin tutumların farklı içeriklerdeki yalanları söyleme sıklıkları ile kendinin ve partnerin söylemesi durumunda kabul edilebilir bulma düzeylerini yordamasına ilişkin ilişkiler kadın ve erkek grupları için bulguların büyük ölçüde alanyazınla olduğunu, bazı alanlarda ise alanyazından beklenen ile ters bulgular elde edildiğinde göstermiştir. Elde edilen bulgular, aşk biçimlerinin yalan söyleme davranışı ve kendinin ve partnerin yalan söylemesine ilişkin tutumlar üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu tez çalışması kapsamındaki tüm çalışmalar değerlendirilirken çalışmaların özellikle örneklem bakımından sahip olduğu kısıtlılıklar dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açikel, M. (2013). *Üniversite öğrencilerinin aşk biçimleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Afifi, T., ve Steuber, K. (2009). The revelation risk model (RRM): Factors that predict the revelation of secrets and the strategies used to reveal them. *Communication Monographs*, 76(2), 144-176. doi:10.1080/03637750902828412
- Afifi, W. A., ve Weiner, J. L. (2004). Toward a theory of motivated information management. *Communication Theory*, 14(2), 167-190. doi:10.1111/j.1468-2885.2004.tb00310.x
- Akiskal, H. S. (2003). Validating ‘hard’ and ‘soft’ phenotypes within the bipolar spectrum: Continuity or discontinuity? *Journal of Affective Disorders*, 73(1-2), 1-5. doi:10.1016/s0165-0327(02)00390-7
- Albrecht, J., Björklund, A., VE Vroman, S. (2003). Is there a glass ceiling in Sweden? *Journal of Labor Economics*, 21(1), 145-177. doi:10.1086/344126
- Allen, E. S. ve Baucom, D. H. (2004). Adult attachment and patterns of extradyadic involvement. *Family Process*, 43(4), 467-488. doi:10.1111/j.1545-5300.2004.00035.x
- Anwar, M. (2018). Business model innovation and SMEs performance - Does competitive advantage mediate? *International Journal of Innovation Management*. doi:10.1142/S1363919618500573
- Aron, A., ve Westbay, L. (1996). Dimensions of the prototype of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(3), 535-551. doi:10.1037/0022-3514.70.3.535
- Asan, T., Ekşi, F., Doğan, A. ve Ekşi, H. (2008). Bireysel Değerler Envanteri'nin dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 27, 15-38.
- Awang, Z. (2012). *Structural equation modeling using amos graphic*. Malezya: Penerbit Universiti Teknologi MARA

- Backbier, E., Hoogstraten, J. ve Terwogt-Kouwenhoven, K. M. (1997). Situational determinants of the acceptability of telling lies. *Journal of Applied Social Psychology*, 27(12), 1048-1062. doi:10.1111/j.1559-1816.1997.tb00286.x
- Batson, C. D. ve Thompson, E. R. (2001). Why don't moral people act morally? Motivational considerations. *Current Directions in Psychological Science*, 10(2), 54-57. doi:10.1111/1467-8721.00114
- Batson, C. D., Kobrynovicz, D., Dinnerstein, J. L., Kampf, H. C. ve Wilson, A. D. (1997). In a very different voice: Unmasking moral hypocrisy. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72(6), 1335-1348. doi:10.1037/0022-3514.72.6.1335
- Batson, C. D., Thompson, E. R., Seufferling, G., Whitney, H. ve Strongman, J. A. (1999). Moral hypocrisy: Appearing moral to oneself without being so. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(3), 525-537. doi:10.1037/0022-3514.77.3.525
- Baumeister, R. F., ve Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497-529. doi:10.1037/0033-2909.117.3.497
- Baxter, L. A. (1990). Dialectical contradictions in relationship development. *Journal of Social and Personal Relationships*, 7(1), 69-88. doi:10.1177/0265407590071004
- Baxter, L. A. ve Wilmot, W. W. (1985). Taboo topics in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationships*, 2(3), 253-269. doi:10.1177/0265407585023002
- Bentler, P. M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychological Bulletin*, 107(2), 238-246. doi:10.1037/0033-2909.107.2.238
- Bentler, P. M. ve Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88(3), 588-606. doi:10.1037/0033-2909.88.3.588
- Berg, B. L. (2001). *Qualitative research methods for the social sciences* (4. Baskı). Massachusetts: Allyn & Bacon.
- Beştav, F. G. (2007). *Romantik ilişki doyumunu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inanclar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

- Bolger, N., Davis, A. ve Rafaeli, E. (2003). Diary methods: Capturing life as it is lived. *Annual Review of Psychology*, 54(1), 579-616.
doi:10.1146/annurev.psych.54.101601.145030
- Boon, S. D. ve McLeod, B. A. (2001). Deception in romantic relationships: Subjective estimates of success at deceiving and attitudes toward deception. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18(4), 463-476.
doi:10.1177/0265407501184002
- Bornstein, M. H. (2018). Developmental tasks. *The SAGE encyclopedia of lifespan human development* (s. 597-598). Erişim adresi:
<https://liberalarts.temple.edu/sites/liberalarts/files/2018%20Bowler%20-%20Developmental.pdf>
- Braun, V. ve Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. doi:10.1191/1478088706qp063oa
- Budak, B. (2011). *Üniversite öğrencilerinin aşka ilişkin tutumları ve ilişki doyumlarının kişilik özellikleri ile ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Büyükşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: Yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Büyükşahin, A. ve Hovardaoğlu, S. (2004). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19(54), 59-72.
- Cantarero, K., Szarota, P., Stamkou, E., Navas, M. ve Dominguez Espinosa, A. D. (2017). When is a lie acceptable? Work and private life lying acceptance depends on its beneficiary. *The Journal of Social Psychology*, 158(2), 220-235.
doi:10.1080/00224545.2017.1327404
- Carpenter, A., ve Greene, K. (2015). Social penetration theory. *The International Encyclopedia of Interpersonal Communication*, 1-4.
doi:10.1002/9781118540190.wbeic160
- Carton, S. T. ve Horan, S. M. (2013). A diary examination of romantic and sexual partners withholding affectionate messages. *Journal of Social and Personal Relationships*, 31(2), 221-246. doi:10.1177/0265407513490587

- Chenail, R. J. (2011). Ten steps for conceptualizing and conducting qualitative research studies in a pragmatically curious manner. *The Qualitative Report*, 16(6), 1713-1730. <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR16-6/chenail.pdf>
- Cole, T. (2006). Intimacy, deception, truth and lies: The paradox of being close. *Entelechy*, 7. <http://www.entelechyjournal.com/timcole.htm>
- Comrey, A. L. ve Lee, H. B. (2012). *A first course in factor analysis* (2. Baskı). New York: Psychology Press.
- Cravens, J. D., Leckie, K. R. ve Whiting, J. B. (2012). Facebook infidelity: When poking becomes problematic. *Contemporary Family Therapy*, 35(1), 74-90. doi:10.1007/s10591-012-9231-5
- Cristobal, E., Flavián, C. ve Guinaliú, M. (2007). Perceived e-service quality (PeSQ). *Managing Service Quality: An International Journal*, 17(3), 317-340. doi:10.1108/09604520710744326
- Crocker, L. ve Algina, J. (2008). *Introduction to classical and modern test theory*. NY: Wadsworth Publishing Company.
- Curun, F. (2001). *The effects of sexism and sex role orientation on romantic relationship satisfaction* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Davies, M. F. (2001). Socially desirable responding and impression management in the endorsement of love styles. *The Journal of Psychology*, 135(5), 562-570. doi:10.1080/00223980109603719
- Davis, K. E. ve Latty-Mann, H. (1987). Love styles and relationship quality: A contribution to validation. *Journal of Social and Personal Relationships*, 4(4), 409-428. doi:10.1177/0265407587044002
- DePaulo, B. M. (2004). The many faces of lies. *The social psychology of good and evil* içinde (s. 303-326). <https://smg.media.mit.edu/library/DePaulo.ManyFacesOfLies.pdf>
- DePaulo, B. M. ve Bell, K. L. (1996). Truth and investment: Lies are told to those who care. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(4), 703-716. doi:10.1037//0022-3514.71.4.703

- DePaulo, B. M. ve Kashy, D. A. (1998). Everyday lies in close and casual relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(1), 63-79. doi:10.1037//0022-3514.74.1.63
- DePaulo, B. M., Kashy, D. A. Kirkendol, S. E., Wyer, M. M. ve Epstein, J. A. (1996). Lying in everyday life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(5), 979-995. <http://dx.doi.org/10.1037/0022-3514.70.5.979>
- DePaulo, B. M., Lindsay, J. J., Malone, B. E., Muhlenbruck, L., Charlton, K. ve Cooper, H. (2003). Cues to deception. *Psychological Bulletin*, 129(1), 74-118. doi:10.1037/0033-2909.129.1.74
- DePaulo, B. M., Wetzel, C., Weylin Sternglanz, R. ve Wilson, M. J. (2003). Verbal and nonverbal dynamics of privacy, secrecy, and deceit. *Journal of Social Issues*, 59(2), 391-410. doi:10.1111/1540-4560.00070
- DePaulo, B., Ansfield, M., Kirkendol, S. ve Boden, J. (2004). Serious lies. *Basic and Applied Social Psychology*, 26(2), 147-167. doi:10.1207/s15324834basp2602&3_4
- Dion, K. K. ve Dion, K. L. (1993). Individualistic and collectivistic perspectives on gender and the cultural context of love and intimacy. *Journal of Social Issues*, 49(3), 53-69. doi:10.1111/j.1540-4560.1993.tb01168.x
- Divaris, K., Vann, W. F., Baker, A. D., ve Lee, J. Y. (2012). Examining the accuracy of caregivers' assessments of young children's oral health status. *The Journal of the American Dental Association*, 143(11), 1237-1247. doi:10.14219/jada.archive.2012.0071
- Donato, S., Pagani, A., Parise, M., Bertoni, A., ve Iafrate, R. (2014). The capitalization process in stable couple relationships: Intrapersonal and interpersonal benefits. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 140, 207-211. doi:10.1016/j.sbspro.2014.04.411
- Ennis, E., Vrij, A., ve Chance, C. (2008). Individual differences and lying in everyday life. *Journal of Social and Personal Relationships*, 25(1), 105-118. doi:10.1177/0265407507086808
- Ercan, H. (2008). *Genç yetişkinlerin aşk biçemleri ve benlik tipleri* (Yayımlanmamış doctora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Erwin, P. G. (1999). Love attitudes and romantic involvement: A replication and extension. *Perceptual and Motor Skills*, 88(1), 317-318.
doi:10.2466/pms.1999.88.1.317
- Fan, X., Thompson, B. ve Wang, L. (1999). Effects of sample size, estimation methods, and model specification on structural equation modeling fit indexes. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 56-83.
doi:10.1080/10705519909540119
- Fehr, B. (1988). Prototype analysis of the concepts of love and commitment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55(4), 557-579. doi:10.1037/0022-3514.55.4.557
- Feldman, R. S., Forrest, J. A. ve Happ, B. R. (2002). Self-presentation and verbal deception: Do self-presenters lie more? *Basic and Applied Social Psychology*, 24(2), 163-170. doi:10.1207/153248302753674848
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics* (4. Baskı). Kanada: SAGE Publications
- Finch, H. (2006). Comparison of the performance of varimax and promax rotations: Factor structure recovery for dichotomous items. *Journal of Educational Measurement*, 43(1), 39-52. doi:10.1111/j.1745-3984.2006.00003.x
- Fletcher, G. J., Simpson, J. A. ve Thomas, G. (2000). The measurement of perceived relationship quality components: A confirmatory factor analytic approach. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 340-354.
doi:10.1177/0146167200265007
- Floyd, K. (2006). *Communicating affection: Interpersonal behavior and social context*. New York: Cambridge University Press.
- Forza, C. ve Filippini, R. (1998). TQM impact on quality conformance and customer satisfaction: A causal model. *International Journal of Production Economics*, 55(1), 1-20. doi:10.1016/s0925-5273(98)00007-3
- Gable, S. L., Gonzaga, G. C., ve Strachman, A. (2006). Will you be there for me when things go right? Supportive responses to positive event disclosures. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91(5), 904-917. doi:10.1037/0022-3514.91.5.904

- George, J. F. ve Robb, A. (2008). Deception and computer-mediated communication in daily life. *Communication Reports*, 21(2), 92-103.
doi:10.1080/08934210802298108
- Goodboy, A. K. ve Booth-Butterfield, M. (2009). Love styles and desire for closeness in romantic relationships. *Psychological Reports*, 105(1), 191-197.
doi:10.2466/pr0.105.1.191-197
- Goodboy, A. K., Horan, S. M. ve Booth-Butterfield, M. (2012). Intentional jealousy-evoking behavior in romantic relationships as a function of received partner affection and love styles. *Communication Quarterly*, 60(3), 370-385.
doi:10.1080/01463373.2012.688792
- Gordon, A. K. ve Miller, A. G. (2000). Perspective differences in the Construal of lies: Is deception in the eye of the beholder? *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(1), 46-55. doi:10.1177/0146167200261005
- Guthrie, J. ve Kunkel, A. (2013). Tell me sweet (and not-so-sweet) little lies: Deception in romantic relationships. *Communication Studies*, 64(2), 141-157.
doi:10.1080/10510974.2012.755637
- Hahn, J. ve Blass, T. (1997). Dating partner preferences: A function of similarity of the love styles. *Journal of Social Behavior and Personality*, 12(3), 595-610.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2014). *Multivariate Data Analysis* (7.Baskı). Amerika: Pearson Education Limited
- Hancock, J. T., Thom-Santelli, J. ve Ritchie, T. (2004). Deception and design: The impact of communication technology on lying behavior. *Proceedings of the 2004 conference on Human factors in computing systems - CHI '04*.
doi:10.1145/985692.985709
- Hart, C. L., Curtis, D. A., Williams, N. M., Hathaway, M. D. ve Griffith, J. D. (2014). Do as I Say, not as I do: Benevolent deception in romantic relationships. *Journal of Relationships Research*, 5(8), 1-6. doi:10.1017/jrr.2014.8
- Hatfield, E., ve Sprecher, S. (1986). Measuring passionate love in intimate relationships. *Journal of Adolescence*, 9(4), 383-410. doi:10.1016/s0140-1971(86)80043-4

- Heaven, P. C., Da Silva, T., Carey, C. ve Holen, J. (2004). Loving styles: Relationships with personality and attachment styles. *European Journal of Personality*, 18(2), 103-113. doi:10.1002/per.498
- Hebert, J. R., Ma, Y., Clemow, L., Ockene, I. S., Saperia, G., Stanek, E. J., ... Ockene, J. K. (1997). Gender differences in social desirability and social approval bias in dietary self-report. *American Journal of Epidemiology*, 146(12), 1046-1055. doi:10.1093/oxfordjournals.aje.a009233
- Hendrick, C. ve Hendrick, S. (1986). A theory and method of love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(2), 392-402. doi:10.1037/0022-3514.50.2.392
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 50(1), 93. doi:10.2307/352430
- Hendrick, S. S. ve Hendrick, C. (1987). Love and sexual attitudes, self-disclosure and sensation seeking. *Journal of Social and Personal Relationships*, 4(3), 281-297. doi:10.1177/026540758700400303
- Hendrick, S. S. ve Hendrick, C. (1995). Gender differences and similarities in sex and love. *Personal Relationships*, 2(1), 55-65. doi:10.1111/j.1475-6811.1995.tb00077.x
- Hendrick, S. S. ve Hendrick, C. (2002). Linking romantic love with sex: Development of the perceptions of love and sex scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19(3), 361-378. doi:10.1177/0265407502193004
- Hendrick, S. S., Dicke, A. ve Hendrick, C. (1998). The relationship assessment scale. *Journal of Social and Personal Relationships*, 15(1), 137-142. doi:10.1177/0265407598151009
- Hennessy, D. A., ve Jakubowski, R. (2007). The impact of visual perspective and anger on the actor-observer bias among automobile drivers. *Traffic Injury Prevention*, 8(2), 115-122. doi:10.1080/15389580601048937
- Hinkin, T. R. (1995). A review of scale development practices in the study of organizations. *Journal of Management*, 21(5), 967-988. doi:10.1177/014920639502100509
- Hogue, M., Levashina, J. ve Hang, H. (2012). Will I fake it? The interplay of gender, machiavellianism, and self-monitoring on strategies for honesty in job

- interviews. *Journal of Business Ethics*, 117(2), 399-411. doi:10.1007/s10551-012-1525-x
- Horan, S. M. ve Booth-Butterfield, M. (2010). Is it worth lying for? physiological and emotional implications of recalling deceptive affection. *Human Communication Research*, 37(1), 78-106. doi:10.1111/j.1468-2958.2010.01394.x
- Horan, S. M. ve Booth-Butterfield, M. (2013). Understanding the routine expression of deceptive affection in romantic relationships. *Communication Quarterly*, 61(2), 195-216. doi:10.1080/01463373.2012.751435
- Hu, L. ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. doi:10.1080/10705519909540118
- Hubbard, R. ve Allen, S. J. (1987). An empirical comparison of alternative methods for principal component extraction. *Journal of Business Research*, 15(2), 173-190. doi:10.1016/0148-2963(84)90047-x
- Hutcheson, G. D. ve Sofroniou, N. (1999). *The multivariate social scientist: Introductory statistics using generalized linear models*. İngiltere: SAGE Publications.
- Jackson, D. L., Gillaspay, J. A. ve Purc-Stephenson, R. (2009). Reporting practices in confirmatory factor analysis: An overview and some recommendations. *Psychological Methods*, 14(1), 6-23. doi:10.1037/a0014694
- Jackson, D. L., Gillaspay, J. A. ve Purc-Stephenson, R. (2009). Reporting practices in confirmatory factor analysis: An overview and some recommendations. *Psychological Methods*, 14(1), 6-23. doi:10.1037/a0014694
- James, W. (1999). The self. *The Self in Social Psychology* içinde (s. 69-77). New York: Psychology Press.
- Jonason, P. K. ve Kavanagh, P. (2010). The dark side of love: Love styles and the dark triad. *Personality and Individual Differences*, 49(6), 606-610. doi:10.1016/j.paid.2010.05.030
- Kaiser, H. F. (1974). An index of factorial simplicity. *Psychometrika*, 39(1), 31-36. doi:10.1007/bf02291575
- Kadın Cinayetleri. (2020, 7 Mayıs) Erişim adresi: <https://kadincinayetleri.org>

Kadın rektör oranı yüzde 8,5. (2020, 14 Ocak). Erişim adresi:

<https://www.iha.com.tr/haber-kadin-rektor-orani-yuzde-85-822512/>

Kanemasa, Y., Taniguchi, J., Daibo, I. ve Ishimori, M. (2004). Love styles and romantic love experiences in Japan. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 32(3), 265-281. doi:10.2224/sbp.2004.32.3.265

Kaplar, M. E. ve Gordon, A. K. (2004). The enigma of altruistic lying: Perspective differences in what motivates and justifies lie telling within romantic relationships. *Personal Relationships*, 11(4), 489-507. doi:10.1111/j.1475-6811.2004.00094.x

Karahasanoğlu, G. (2016). *Üniversite öğrencilerinde aşka ilişkin tutumlar, kişilik özellikleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkilerin cinsiyet ve mevcut ilişki durumu bağlamında incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Bilim Üniversitesi, İstanbul.

Kashy, D. A. ve DePaulo, B. M. (1996). Who lies? *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(5), 1037-1051. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.5.1037>

Kline, S. L., Horton, B., ve Zhang, S. (2008). Communicating love: Comparisons between American and east Asian university students. *International Journal of Intercultural Relations*, 32(3), 200-214. doi:10.1016/j.ijintrel.2008.01.006

Kline, S. L., ve Zhang, S. (2009). The role of relational communication characteristics and filial piety in mate preferences: Cross-cultural comparisons of Chinese and US college students. *Journal of Comparative Family Studies*, 40(3), 325-353. doi:10.3138/jcfs.40.3.325

Knox, D., Schacht, C., Holt, J. ve Turner, J. (1993). Sexual lies among university students. *College Student Journal*, 27(2), 269-272.

Krippendorff, K. (2004). Reliability in content analysis: Some common misconceptions and recommendations. *Human Communication Research*, 30(3), 411-433. doi:10.1093/hcr/30.3.411

Kurtuldu, G. (2016). Tüketicilerin toplulukçuluk değerlerinin ölçülmesi hakkında bir ölçek geçerlemesi. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(1), 100-117.

- Küçük Helvacı, F. (2012). *Romantik ilişkilerde sorun çözme ve sosyal ilginin aşka ilişkin tutumlarla ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Lafçı, P. (2014). *Evli bireylerin aşka ilişkin tutumları ile evlilik uyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Lasswell, T. E. ve Laswell, M. A. (1976). I love you but I'm not in love with you. *Journal of Marriage and Family Counseling*, 2(3), 211-224. doi:10.1111/j.1752-0606.1976.tb00413.x
- Leak, G. K. (1993). Relationship between religious orientation and love styles, sexual attitudes, and sexual behaviors. *Journal of Psychology and Theology*, 21(4), 315-318. doi:10.1177/009164719302100405
- Leary, M. R. (2005). Sociometer theory and the pursuit of relational value: Getting to the root of self-esteem. *European Review of Social Psychology*, 16(1), 75-111. doi:10.1080/10463280540000007
- Leary, M. R. ve Baumeister, R. F. (2000). The nature and function of self-esteem: Sociometer theory. *Advances in Experimental Social Psychology Volume 32*, 1-62. doi:10.1016/s0065-2601(00)80003-9
- Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3(2), 173-182. doi:10.1177/014616727700300204
- Lemay, E. P., Bechis, M. A., Martin, J., Neal, A. M. ve Coyne, C. (2013). Concealing negative evaluations of a romantic partner's physical attractiveness. *Personal Relationships*, 20(4), 669-689. doi:10.1111/pere.12007
- Levine, T. R., Aune, K. S. ve Park, H. S. (2006). Love styles and communication in relationships: Partner preferences, initiation, and intensification. *Communication Quarterly*, 54(4), 465-486. doi:10.1080/01463370601036515
- Levine, T. R., McCornack, S. A. ve Avery, P. B. (1992). Sex differences in emotional reactions to discovered deception. *Communication Quarterly*, 40(3), 289-296. doi:10.1080/01463379209369843
- Lindskold, S. ve Walters, P. S. (1983). Categories for acceptability of lies. *The Journal of Social Psychology*, 120(1), 129-136. doi:10.1080/00224545.1983.9712018

- Lippard, P. V. (1988). "Ask me no questions, I'll tell you no lies": Situational exigencies for interpersonal deception. *Western Journal of Speech Communication*, 52(1), 91-103. doi:10.1080/10570318809389627
- Lombard, M., Snyder-Duch, J. ve Bracken, C. C. (2002). Content analysis in mass communication: Assessment and reporting of intercoder reliability. *Human Communication Research*, 28(4), 587-604. doi:10.1111/j.1468-2958.2002.tb00826.x
- Mahmoud, A. B ve Khalifa, B. (2015). A confirmatory factor analysis for SERVPERF instrument based on a sample of students from Syrian universities. *Education + Training*, 57(3), 343-359. doi:10.1108/et-04-2014-0038
- Mark, K. P., Janssen, E. ve Milhausen, R. R. (2011). Infidelity in heterosexual couples: demographic, interpersonal, and personality related predictors of extradyadic sex. *Archives of Sexual Behavior*, 40(5), 971-982. doi:10.1007/s10508-011-9771-z
- Matsunaga, M. (2010). How to factor-analyze your data right: do's, don'ts, and how-to's. *International Journal of Psychological Research*, 3(1), 97-110. doi:10.21500/20112084.854
- Mayers, A. (2013). *Introduction to statistics and SPSS in psychology*. İngiltere: Pearson.
- McCabe, D. L., Butterfield, K. D., ve Treviño, L. K. (2006). Academic dishonesty in graduate business programs: Prevalence, causes, and proposed action. *Academy of Management Learning & Education*, 5(3), 294-305. doi:10.5465/amle.2006.22697018
- McCornack, S. A. ve Levine, T. R. (1990). When lies are uncovered: Emotional and relational outcomes of discovered deception. *Communication Monographs*, 57(2), 119-138. doi:10.1080/03637759009376190
- McCrae, R. R. ve John, O. P. (1992). An introduction to the five-factor model and its applications. *Journal of Personality*, 60(2), 175-215. doi:10.1111/j.1467-6494.1992.tb00970.x
- McGuirk, E. M. ve Pettijohn, T. F. (2008). Birth order and romantic relationship styles and attitudes in college students. *North American Journal of Psychology*, 10(1), 37-52.

- McLeod, B. A. ve Genereux, R. L. (2008). Predicting the acceptability and likelihood of lying: The interaction of personality with type of lie. *Personality and Individual Differences, 45*(7), 591-596. doi:10.1016/j.paid.2008.06.015
- Mealy, M., Stephan, W. ve Carolina Urrutia, I. (2007). The acceptability of lies: A comparison of Ecuadorians and Euro-Americans. *International Journal of Intercultural Relations, 31*(6), 689-702. doi:10.1016/j.ijintrel.2007.06.002
- Menard, S. (2002). *Applied logistic regression analysis* (2. Baskı). Amerika: SAGE Publications.
- Metts, S. (1989). An exploratory investigation of deception in close relationships. *Journal of Social and Personal Relationships, 6*(2), 159-179. doi:10.1177/026540758900600202
- Millar, K. U. ve Tesser, A. (1988). Deceptive behavior in social relationships: A consequence of violated expectations. *The Journal of Psychology, 122*(3), 263-273. doi:10.1080/00223980.1988.9915514
- Morrow, G. D., Clark, E. M. ve Brock, K. F. (1995). Individual and partner love styles: Implications for the quality of romantic involvements. *Journal of Social and Personal Relationships, 12*(3), 363-387. doi:10.1177/0265407595123003
- Murray, S. L., Rose, P., Holmes, J. G., Derrick, J., Podchaski, E. J., Bellavia, G., ve Griffin, D. W. (2005). Putting the partner within reach: A dyadic perspective on felt security in close relationships. *Journal of Personality and Social Psychology, 88*(2), 327-347. doi:10.1037/0022-3514.88.2.327
- Neto, F. (2007). Love styles: A cross-cultural study of British, Indian, and Portuguese college students. *Journal of Comparative Family Studies, 38*(2), 239-254. doi:10.3138/jcfs.38.2.239
- Nili, A., Tate, M. ve Barros, A. (2017). *A critical analysis of inter-coder reliability methods in information systems research*. Poster sunumu, Australasian Conference on Information Systems, Hobart. <https://eprints.qut.edu.au/116199/>
- Ning, S. R. ve Crossman, A. M. (2007). We believe in being honest: Examining subcultural differences in the acceptability of deception. *Journal of Applied Social Psychology, 37*(9), 2130-2155. doi:10.1111/j.1559-1816.2007.00254.x

- Özer, B. U. ve Tezer, E. (2008). Aşka ilişkin tutum biçimlerinin olumlu ve olumsuz duyguları yordayıcılığı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(10), 19-29.
- Öztemel, O. (2017). *Üniversite öğrencilerinin kişilik ve mizaç özelliklerinin aşka ilişkin tutumlarına etkilerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Pagani, A. F., Parise, M., Donato, S., Bertoni, A., ve Iafrate, R. (2016). *Capitalization and couple identity in intimate relationships*. Poster sunumu, International Association for Relationship Research, Toronto.
<http://hdl.handle.net/10807/94688>
- Pallant, J. (2011). *SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using SPSS* (4. Baskı). Avustralya: Allen & Unwin.
- Patterson, A. (2005). Processes, relationships, settings, products and consumers: the case for qualitative diary research. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 8(2), 142-156. doi:10.1108/13522750510592427
- Peterson, C. (1996). Deception in intimate relationships. *International Journal of Psychology*, 31(6), 279-288. doi:10.1080/002075996401034
- Rawlins, W. K. (1983). Openness as problematic in ongoing friendships: Two conversational dilemmas. *Communication Monographs*, 50(1), 1-13.
doi:10.1080/03637758309390150
- Reis, H. T. ve Wheeler, L. (1991). Studying social interaction with the rochester interaction record. *Advances in Experimental Social Psychology*, 269-318.
doi:10.1016/s0065-2601(08)60332-9
- Richardson, D. R., Hammock, G. S., Lubben, T. ve Mickler, S. (1989). The relationship between love attitudes and conflict responses. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 8(4), 430-441. doi:10.1521/jscp.1989.8.4.430
- Rohmann, E., Neumann, E., Herner, M. J. ve Bierhoff, H. (2012). Grandiose and vulnerable narcissism: Self-construal, attachment, and love in romantic relationships. *European Psychologist*, 17(4), 279-290. doi:10.1027/1016-9040/a000100

- Roig, M. ve Caso, M. (2005). Lying and cheating: Fraudulent excuse making, cheating, and plagiarism. *The Journal of Psychology*, 139(6), 485-494.
doi:10.3200/jrlp.139.6.485-494
- Roy, A. (2003). *Factor analysis and initial validation of the personal values inventory* (Yayınlanmamış doktora tezi). Tennessee State University, Amerika.
- Rubin, Z. (1970). Measurement of romantic love. *Journal of Personality and Social Psychology*, 16(2), 265-273.
- Sağkal, A. S. ve Özdemir, Y. (2018). Algılanan Romantik İlişki Kalitesi Ölçeği'nin (ARİKÖ) Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, 22-40.
doi:10.21764/maeuefd.329888
- Sanrı, Ç. ve Goodwin, R. (2013). Values and love styles in Turkey and Great Britain: An intercultural and intracultural comparison. *International Journal of Psychology*, 48(5), 837-845. doi:10.1080/00207594.2012.712697
- Sarzyńska, J., Falkiewicz, M., Riegel, M., Babula, J., Margulies, D. S., Necka, E., ... Szatkowska, I. (2017). More intelligent extraverts are more likely to deceive. *PLOS ONE*, 12(4), e0176591. doi:10.1371/journal.pone.0176591
- Saxe, L. (1991). Lying: Thoughts of an applied social psychologist. *American Psychologist*, 46(4), 409-415. doi:10.1037//0003-066x.46.4.409
- Sedikides, C. ve Skowronski, J. J. (1995). On the sources of self-knowledge: The perceived primacy of self-reflection. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 14(3), 244-270. doi:10.1521/jscp.1995.14.3.244
- Seiter, J. S., Bruschke, J. ve Bai, C. (2002). The acceptability of deception as a function of perceivers' culture, deceiver's intention, and deceiver-deceived relationship. *Western Journal of Communication*, 66(2), 158-180.
doi:10.1080/10570310209374731
- Serota, K. B., Levine, T. R. ve Boster, F. J. (2010). The prevalence of lying in America: Three studies of self-reported lies. *Human Communication Research*, 36(1), 2-25. doi:10.1111/j.1468-2958.2009.01366.x
- Smith, R. ve Klases, A. (2016). Predictors of love attitudes: The contribution of cultural orientation, gender attachment style, relationship length and age in participants

- from the UK and Hong Kong. *Interpersona: An International Journal on Personal Relationships*, 10(1), 90-108. doi:10.5964/ijpr.v10i1.204
- Somer, O., Korkmaz, M. ve Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin geliştirilmesi I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Stafford, E. (2015). *The affects of lying (deception), snooping (intrusive behaviour) and cheating (infidelity) in a romantic relationship and their use between genders* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). DBS School of Arts, Dublin.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135. doi:10.4135/9781412956253.n591
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6. Baskı.). New Jersey: Pearson.
- Talwar, V., Renaud, S. ve Conway, L. (2015). Detecting children's lies: Are parents accurate judges of their own children's lies? *Journal of Moral Education*, 44(1), 81-96. doi:10.1080/03057240.2014.1002459
- Talwar, V., Renaud, S. ve Conway, L. (2015). Detecting children's lies: Are parents accurate judges of their own children's lies? *Journal of Moral Education*, 44(1), 81-96. doi:10.1080/03057240.2014.1002459
- Taraban, C. B. ve Hendrick, C. (1995). Personality perceptions associated with six styles of love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 12(3), 453-461. doi:10.1177/0265407595123008
- Terzi, S. (2014). Romantik ilişkilerde bağlanma yaralanmalarına yol açan olaylar: nitel bir çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(2), 99-108. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/256142>
- Tetik, S. (2018). *Yetişkinlerde algılanan ebeveyn ilişki tutumları ile aşka dair görüşler arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Tojib, D. R. ve Sugianto, L. (2006). JITTA: Journal of information technology theory and application. *Content validity of instruments in IS research*, 8(3), 31-56.
- Tosone, C. (2006). Living everyday lies: the experience of self. *Clinical Social Work Journal*, 34(3), 335-348. doi:10.1007/s10615-005-0035-z

- Truth about Deception. (2019, 8 Mart). Lies lovers tell survey results. Erişim adresi:
<https://www.truthaboutdeception.com/community-features/online-quizzes/lies-lovers-tell-results.html>
- Turner, R. E., Edgley, C. ve Olmstead, G. (1975). Information control in conversations: Honesty is not always the best policy. *Social Thought and Research*, 11(1), 69-89. doi:10.17161/str.1808.6098
- Tüfekçi, S. (2008). *Romantik ilişkilerde genç yetişkinlerin aşka ilişkin tutumları ve kişilik özellikleri: Transaksiyonel analiz ego durumları açısından bir değerlendirme* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Üretmen, S. (2008). *Cinsiyet, yalan söyleme ve çıkar elde etmenin yalana ilişkin yüklemelere etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Wan, W. W., Luk, C. ve Lai, J. C. (2000). Personality correlates of loving styles among Chinese students in Hong Kong. *Personality and Individual Differences*, 29(1), 169-175. doi:10.1016/s0191-8869(99)00185-3
- Watts, S., ve Stenner, P. (2005). The subjective experience of partnership love: A Q methodological study. *British Journal of Social Psychology*, 44(1), 85-107. doi:10.1348/014466604x23473
- Weisberg, Y. J., DeYoung, C. G. ve Hirsh, J. B. (2011). Gender differences in personality across the ten aspects of the Big Five. *Frontiers in Psychology*, 2. doi:10.3389/fpsyg.2011.00178
- Wheaton, B., Muthen, B., Alwin, D. F. ve Summers, G. F. (1977). Assessing reliability and stability in panel models. *Sociological Methodology*, 8, 84. doi:10.2307/270754
- Wiederman, M. W. (1993). Evolved gender differences in mate preferences: Evidence from personal advertisements. *Ethology and Sociobiology*, 14(5), 331-351. doi:10.1016/0162-3095(93)90003-z
- Willig, C. (2013). *Introducing qualitative research in psychology* (3. Baskı). İngiltere: Open University Press
- Woll, S. B. (1989). Personality and relationship correlates of loving styles. *Journal of Research in Personality*, 23(4), 480-505. doi:10.1016/0092-6566(89)90016-0

- Worobey, J. (2001). Associations between temperament and love attitudes in a college sample. *Personality and Individual Differences*, 31(3), 461-469. doi:10.1016/s0191-8869(00)00154-9
- Yong, A. G. ve Pearce, S. (2013). A beginner's guide to factor analysis: Focusing on exploratory factor analysis. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 9(2), 79-94. doi:10.20982/tqmp.09.2.p079
- Yüksel, R. (2013). *Genç yetişkinlerde aşk tutumları ve yaşamın anlamı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- Zeynivandnezhad, F., Rashed, F. ve Kanooni, A. (2019). Exploratory factor analysis for TPACK among mathematics teachers: Why, what and how. *Anatolian Journal of Education*, 4(1). doi:10.29333/aje.2019.416a
- Zhang, S. ve Kline, S. L. (2009). Can I make my own decision? A cross-cultural study of perceived social network influence in mate selection. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 40(1), 3-23. doi:10.1177/0022022108326192

EK 1**BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU****(Nitel Analiz Çalışması)**

Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Sosyal Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Yağmur Rumeli tarafından yüksek lisans tezi kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Hayal Yavuz Güzel danışmanlığında gerçekleştirilmektedir. Araştırma için gerekli izinler Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan alınmıştır (08.01.2019 - 35853172-300). Bu formun amacı sizi araştırma koşulları hakkında bilgilendirmektir. Araştırmaya katılım koşulları en az 2 aydır devam etmekte olan heteroseksüel bir ilişkinin içerisinde olmak, 18-65 yaşları arasında olmak ve romantik partner ile beraber yaşamamaktır. Araştırmanın amacı romantik ilişki bağlamındaki kandırma davranışları hakkında bilimsel bilgi toplamaktır. Bu amaçla çalışmanın başında araştırma ile ilgili bilgiler ve sizden beklenenler hakkında bir bilgilendirme görüşmesine katıldınız. Araştırmaya katılmayı kabul ederseniz sizden beklenen bir seferliğe mahsus yaş, cinsiyet gibi bilgilerinizi içeren bir Demografik Bilgi Formunu doldurmanız ve gün içerisinde romantik partneriniz ile olan kandırma içeren her türlü iletişimi size sağlanan çevrimiçi platform aracılığı ile araştırmacılara iletmenizdir. Size sağlanacak bu platforma gün içerisinde dilediğiniz kadar girerek her girişinizde istediğiniz kadar veri girebilirsiniz. Platform içerisinde sizden kandırma davranışının gerçekleştiği durum ve iletişimin içeriği hakkında detaylı bilgi vermeniz istenmektedir. Araştırmaya katılmayı kabul etmeniz durumunda çalışmanın bir gün içerisinde yaklaşık 5 dakika vakit alacağı tahmin edilmektedir. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışma sırasında sizden herhangi bir kimlik belirleyici bilgi istenmemektedir. Çalışmaya katılmayı onaylamanız durumunda bu form çalışma sırasında sağlayacağınız verilerden ayrı şekilde saklanacak ve verileriniz ile eşleştirilmeyecektir. Çalışma sırasında sağlayacağınız bilgiler yalnızca bilimsel yayımlarda kullanılacaktır. Çalışmada rahatsızlık duyacağınız sorular bulunmamaktadır. Ancak herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz hiçbir olumsuz sonuca maruz kalmadan çalışmayı yarıda kesmekte özgürsünüz. Bu durumda araştırmacıya verilen iletişim

adresi üzerinden çalışmaya devam etmeyeceğinizi bildirmeniz yeterli olacaktır. Formu onaylamadan önce çalışmaya dair herhangi bir sorunuz varsa sorumlu araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için araştırmacılar Yağmur Rumeli (E-posta: yagmurrumelithesis@gmail.com) ve Dr. Öğr. Üyesi Hayal Yavuz Güzel (hyguzel@hacettepe.edu.tr) ile iletişime geçebilirsiniz.

Katıldığım alışma ile ilgili yukarıda verilen bilgileri okudum ve anladım.

Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünde Yağmur Rumeli ve Dr. Öğr. Üyesi Hayal Yavuz Güzel tarafından yürütülen ve katılımcısı olmam teklif edilen araştırmaya dair yukarıda yer alan ve araştırmaya başlamadan önce katılımcılara verilmesi gereken bilgileri okudum. Araştırma hakkında eksik kaldığımı düşündüğüm noktalarda araştırmacıya sorularımı sordum ve aldığım cevapları yeterli buldum. Yazılı ve sözlü olarak bana sunulan tüm bilgileri ayrıntıları ile birlikte anladığımı inanıyorum. Araştırmadan istediğim zaman ayrılabilceğimi ve bunun hiçbir yaptırımını olmayacağını biliyorum. Çalışmayı katılıp katılmama kararımı vermem için yeterli süre tanındı. Bu koşullar altında bu araştırma kapsamında şahsım tarafından sağlanacak verilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına bağlı kalmak kaydıyla yayınlanmasını, herhangi bir baskı altında kalmadan, özgür iradem ile kabul ettiğimi beyan ederim.

Onaylıyorum.

İsim, Soyisim

.....

Adres

.....

Telefon numarası

.....

E-posta adresi

.....

Tarih

.....

EK 2

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

(Nitel Analiz Çalışması)

Yaşınız:

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek Diğer Belirtmek İstemiyorum

Yaşadığınız şehir:.....

En son mezun olduğunuz okul:

 İlkokul Ortaokul Lise Önlisans Lisans Yüksek Lisans Doktora

Şu anda eğitim hayatınız devam ediyor mu?

 Evet Hayır

Şu anda çalışıyor musunuz?

 Evet (Tam zamanlı) Evet (Yarı zamanlı) Hayır

Şu anda devam eden romantik bir ilişki içerisinde misiniz?

 Evet Hayır

(Bir üst soruya cevabınız evet ise aşağıdaki sorulara devam ediniz, cevabınız hayır ise formu burada bitirebilirsiniz.)

Bu ilişkiyi nasıl tanımlarsınız? (sevgili, sözlü vb.)

.....

Bu ilişki ne kadar süredir devam ediyor?

.....

Romantik partneriniz ile aynı ev içerisinde mi yaşıyorsunuz?

 Evet Hayır

Romantik partneriniz ile yüz yüze ne sıklıkla görüşüyorsunuz?

 Her gün Haftada birden fazla kez Ayda birkaç kez Ayda bir kez Birkaç ayda bir kez Yukarıda verilenlerden daha az sıklıkta

Bu çalışma süresince kullanmak istediğiniz rumuzu belirleyiniz (Veri girerken kullanacağınız rumuz ile buraya yazdığımız rumuz aynı olmalıdır).

.....

EK 3**BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU****(Ön Deneme Çalışması)**

Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Sosyal Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Yağmur Rumeli tarafından yüksek lisans tezi kapsamında Dr. Öğr. Üyesi Hayal Yavuz Güzel danışmanlığında gerçekleştirilmektedir. Araştırma için gerekli izinler Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan alınmıştır (08.01.2019 - 35853172-300). Bu formun amacı sizi araştırma koşulları hakkında bilgilendirmektir.

Araştırmaya katılım koşulları en az 2 aydır devam etmekte olan heteroseksüel romantik bir ilişkinin içerisinde olmak, 18-30 yaşları arasında olmak ve romantik partner ile beraber yaşamamaktır.

Araştırmanın amacı romantik ilişki bağlamındaki kandırma davranışlarına yönelik tutumlar hakkında bilimsel bilgi toplamaya yönelik bir ölçek geliştirmektir. Araştırmanın ortalama olarak 20 dakika alabileceği beklenmektedir. Araştırmaya katılmayı kabul ederseniz sizden beklenen yaş, cinsiyet gibi demografik bilgilerinizle ilgili ve romantik ilişkilerdeki kandırma davranışına ilişkin tutumlarınız ile ilgili sorulara yazılı olarak cevap vermeniz ve sonrasında araştırmacının ölçek hakkındaki sorularını cevaplamanızdır.

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışma sırasında sizden herhangi bir kimlik belirleyici bilgi istenmemektedir. Çalışmada rahatsızlık duyacağınız sorular bulunmamaktadır. Ancak herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz çalışmayı yarıda kesmekte özgürsünüz. Bu durumda araştırmacıya çalışmaya devam etmeyeceğinizi bildirmeniz yeterli olacaktır.

Formu imzalamadan önce çalışmaya dair herhangi bir sorunuz varsa sorumlu araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için

araştırmacı Yağmur Rumeli (E-posta: rumeliyagmur@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünde Yağmur Rumeli ve Dr. Öğr. Üyesi Hayal Yavuz Güzel tarafından yürütölen ve katılımcısı olmam teklif edilen araştırmaya dair yukarıda yer alan ve araştırmaya başlamadan önce katılımcılara verilmesi gereken bilgileri okudum. Araştırma hakkında eksik kaldığııı düşünödüğüm noktalarda araştırmacıya sorularımı sordum ve aldığım cevapları yeterli buldum. Yazılı ve sözlü olarak bana sunulan tüm bilgileri ayrıntıları ile birlikte anladığııı inanıyorum. Araştırmadan istediğim zaman ayrılabilöeğimi ve bunun hiçbir yaptırımı olmayacağııı biliyorum. Çalışmayı katılıp katılmama kararımı vermem için yeterli süre tanındı. Bu koşullar altında bu araştırma kapsamında şahsım tarafından sağlanacak bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını özgür iradem ile kabul ettiğimi beyan ederim.

Katılımcı

İsim, Soyisim: .....

Adres: .....

Telefon : .....

E-posta: .....

Tarih: .....

İmza: .....

Araştırmacı

İsim, Soyisim: Yağmur Rumeli

Adres: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü

Telefon : -----

E-posta: rumeliyagmur@gmail.com

Tarih: .....

İmza: .....

EK 4

Ön Deneme Çalışması Yönerge ve Sorular Listesi

Romantik ilişkilerdeki yalan söyleme/kandırma davranışı konusundaki ölçek geliştirme çalışmamızın kalitesini ölçmek ve geliştirmek amacı ile sizinle bu çalışmayı yapıyoruz. Pilot çalışmasına katıldığınız için teşekkür ederiz. Ölçeği doldurduktan sonra ölçekteki maddeler ve genel olarak ölçek cevaplama sürecindeki deneyiminiz hakkında geri bildirim sağlamanızı isteyeceğiz. Ölçeğe verdiğiniz cevaplar kaydedilmeyecek ve ölçek geliştiricileri dışında hiç kimseyle paylaşılmayıp tez dâhil olmak üzere herhangi bir yazılı metne raporlanmayacaktır. Ölçeği cevaplarken bu süreci ciddiye almanızı ve her bir maddeyi dikkatlice okuyup cevaplamanızı istiyorum. Ölçeği doldurma süresince ölçek doldurma deneyimini gerçek şekilde yansıtmayı amaçlıyoruz soru soramazsınız ancak sonrasında her türlü soru ve önerilerinizi iletebilirsiniz. Her türlü geri bildiriminiz ölçeğin geliştirilmesinde fayda sağlayacaktır. Ölçek üzerine sormak ya da iletmek istediğiniz kısımları not alabilirsiniz.

1. Tanımların açık ve anlaşılır olduğunu düşünüyor musunuz? (Her bir tanım için)
2. Örneklerin açık anlaşılır olduğunu düşünüyor musunuz? (Her bir örnek için)
3. Ölçek içerisinde anlamakta zorlandığınız bir kelime ya da cümle var mıydı?
4. Tanım ve örneklerin uyumlu olduğunu düşünüyor musunuz? (Her bir tanım için)
5. Herhangi bir örneğin silinmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?
6. Örnekler bir bütün oluşturuyor muydu?
7. Ölçek içerisinde sizi rahatsız eden, uç olumsuz duygulara sürükleyen, duygusal olarak yüklü bir madde var mıydı?
8. Başlıklarda yönlendiricilik olduğunu düşünüyor musunuz? Başlıklar sizi belli bir cevabın beklendiği düşüncesine yöneltti mi?
9. Soruların yönlendirici olduğunu düşünüyor musunuz? Sorular sizi belirli bir cevap vermeye yönlendirdi mi?
10. Yönerge açık ve anlaşılması kolay mıydı?
- 11.** Yönergenin yönlendirici olduğunu düşünüyor musunuz? Sizi herhangi bir şekilde düşünmeye/cevap vermeye yönlendirdi mi? Belirli şekilde cevap vermeniz gerektiği hissine kapıldınız mı?

12. Sorulardaki veya yönergedeki kandırma kelimesinin cevaplarınız üzerinde bir etkisi olduğunu düşünüyor musunuz?
13. Kandırmaya dair bir tanımın yönergeye eklenmesinin faydalı olacağını düşünüyor musunuz? / Kandırmaya dair tanımın yönergeden çıkarılması gerektiğini düşünüyor musunuz?
14. Her sayfadaki ikinci ve üçüncü sorularda kendiniz ve partneriniz için ayrı ayrı düşünüp mü cevap verdiniz, yoksa gerçek düşüncelerinizden çok, iki sorunun yanıtının tutarlı olmasına dair bir baskı hissettiniz mi?
15. Ölçeğin formatı hakkında bir öneriniz var mı? Sizi rahatsız eden, cevaplama sürecinizde farklı olabilirdi dediğiniz bir yön?
16. Ölçek içerisindeki sorulara uygun şekilde cevap verebilmeniz için cevap skalasının yeterli alan sağladığını düşünüyor musunuz?
17. Ölçeğin yazım biçimi/dizaynı hakkında bir öneriniz var mı?
18. Yeri değişse daha iyi olur dediğiniz yerler var mı? Örnekler/başlıklar gibi.
19. Herhangi bir dilbilgisi ve yazım hatası fark ettiniz mi?
20. Boş bıraktığınız sorular var mı? Neden boş bırakmayı tercih ettiniz?
21. Örneklerden herhangi birinin kadın ya da erkek tarafından söylendiğini düşünüyor musunuz? (Örneklerden cinsiyet çıkarımı yaptınız mı?)
22. Kıskançlık Yaratabilecek Konular başlığı hariç diğer başlıklardaki sorulara cevap verirken kıskançlık yaratabilecek durumları değerlendirmenize dâhil ettiğinizi düşünüyor musunuz?

EK 5

DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

(Ölçek Geliştirme Çalışması ve Nicel Analiz Çalışması)

Yaşınız:

Cinsiyetiniz: Kadın Erkek Diğer Belirtmek İstemiyorum

Yaşadığınız şehir:

En son mezun olduğunuz okul:

İlkokul Ortaokul Lise Önlisans Lisans
 Yüksek Lisans Doktora

Şu anda eğitim hayatınız devam ediyor mu?

 Evet Hayır

Şu anda çalışıyor musunuz?

 Evet (Tam zamanlı) Evet (Yarı zamanlı) Hayır

Şu anda devam eden romantik bir ilişki içerisinde misiniz?

 Evet Hayır

(Bir üst soruya cevabınız evet ise aşağıdaki sorulara devam ediniz, cevabınız hayır ise formu burada bitirebilirsiniz.)

Bu ilişkiyi nasıl tanımlarsınız?

 Sevgili Sözlü Nişanlı Evli Diğer.....

Bu ilişki ne kadar süredir devam ediyor?

2 ay - 6 ay
 6 ay 1 gün - 1 yıl
 1 yıl 1 gün - 2 yıl
 2 yıl 1 gün - 4 yıl
 4 yıl 1 gün - 6 yıl
 6 yıl 1 gün veya daha uzun

Romantik partneriniz ile aynı ev içerisinde mi yaşıyorsunuz?

 Evet Hayır

Romantik partneriniz ile yüz yüze ne sıklıkla görüşüyorsunuz?

- Her gün   Haftada birden fazla kez   Haftada bir kez   Ayda birkaç kez
 Ayda bir kez   Birkaç ayda bir kez   Yukarıda verilenlerden daha az sıklıkta

EK 6**Yalan İçeriğine Bağlı Kabul Edilebilirlik Değerlendirmeleri Ölçeği
(YIBKEDÖ)**

Bu ölçek romantik ilişkilerde kandırma içeren iletişimlere yönelik tutumları ölçmek amacı ile hazırlanmıştır. Ölçekte kandırma içeriklerine dair 18 adet tanım ve her bir tanıma ilişkin 3 soru bulunmaktadır. Soruları okuduktan sonra aklınıza ilk gelen cevabı işaretleyiniz.

Romantik ilişkilerde partnerler arasında bir bilgi, duygu veya düşünceyi yanlış/eksik/abartarak iletme veya tamamen gizleme gibi iletişimler önemli ve önemsiz pek çok farklı konuda yaşanmaktadır. Bu gibi durumlara “kandırma” adı verilmektedir. Aşağıda bu iletişimlerin içeriğine dair bazı bilgiler ve örnek bazı senaryolar verilmiştir.

Her bir kategoriye dair tanımı ve altındaki örnekleri bir bütün olarak değerlendirerek soruları buna göre cevaplandırmanız beklenmektedir.

1) Kıskançlık Yaratabilecek Konular: Bu kategori, partnerde kıskançlık duygusuna sebep olabilecek herhangi bir durum, olay ve duygu hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Eski flörtünüz size mesaj atar. Bu mesajdan sevgilinize bahsetmezsiniz.

Örnek: Karşı cinsten birine romantik anlamda ilgi duyarsınız. Bu duygunuzu sevgilinizden gizler ve o kişinin yanında olduğunuzu sevgilinize söylemezsiniz.

Örnek: Karşı cinsten bir arkadaşınız vardır ve sevgiliniz bu arkadaşınızı size ilgisi olduğunu düşündüğü için sevmemektedir. Bu arkadaşınızla buluşursunuz ancak sevgilinize kardeşinizle buluştuğunuzu söylersiniz.

Bu konu hakkındaki kandırmaları şu anki romantik ilişkinizde ne sıklıkla kullanıyorsunuz?

1	2	3	4	5	6	7
Hiçbir Zaman						Her Zaman

Kendinizi senaryodaki kişi yerine koyduğunuzda...

Kendinizin bu konu hakkında kandırma kullanmasını şu anki romantik ilişkiniz bağlamında ne kadar kabul edilebilir buluyorsunuz?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç Kabul Edilemez						Tamamen Kabul Edilebilir

Kendinizi senaryodaki kişinin sevgilisi yerine koyduğunuzda...

Partnerinizin bu konu hakkında kandırma kullanmasını şu anki romantik ilişkiniz bağlamında ne kadar kabul edilebilir buluyorsunuz?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç Kabul Edilemez						Tamamen Kabul Edilebilir

2) Anlık Aktiviteler: Bu kategori, anlık olarak yapılan aktivite/eylemler hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Dizi izlemek, kitap okumak gibi aktiviteler için kendinize vakit ayırmak istemektesiniz. Sevgiliniz ders çalışıp çalışmadığınızı sorduğunda rahatsız edilmemek için ders çalıştığınızı söylersiniz.

Örnek: İş yerinizdesinizdir, ancak o anda iş yoktur ve iş arkadaşlarınızla muhabbet ediyorsunuzdur. Sevgilinizden gelen “Ne yapıyorsun?” mesajına “Çalışıyorum.” yazarak cevap gönderirsiniz.

Örnek: Arkadaşlarınız ile tatildesinizdir. Arkadaşlarınız ile beraber otele dönmüş, yemek yemiş ve sohbet etmektesinizdir. Sevgiliniz ile konuşurken otele yeni geldiğinizi ve birazdan yemeğe ineceğinizi söylersiniz.

3) Yakın gelecek: Bu kategori, yakın gelecekte yapılacak aktivite/eylemler hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir. Bu kategoride birkaç saat sonrası gibi kısa dönemli planlar yer almaktadır.

Örnek: Gününüzü yalnız kalıp dinlenerek geçirmek istersiniz. Sevgiliniz gün içerisinde buluşmayı teklif ettiğinde yapmanız gereken projeler olduğunu söyleyerek reddedersiniz.

Örnek: Uykunuz yoktur. Sevgilinize uyuyacağınızı söyler ve dizi izlersiniz.

Örnek: Bir arkadaşınıza kalmaya gitmişsinizdir. Sevgiliniz ile görüntülü konuşurken sevgilinizin uykusu olduğunu fark eder ve yatıp dinlenmesini söylersiniz. “Sen de uyu.” diyen sevgilinize uyuyacağınızı söyler ama uyumayıp arkadaşınızla muhabbet edersiniz.

4) Yakın geçmiş: Bu kategori, dün, bugün gibi yakın geçmişe ait henüz yapılmış olunan aktiviteler/eylemler hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Bir arkadaşınızla bir tartışma yaşamışsınızdır. Sevgilinize bu tartışmadan bahsederken olayları abartarak anlatırsınız.

Örnek: Sabahki kursunuza gitmez, sevgilinize gittiğinizi söylersiniz.

Örnek: Kahvaltı yapmamışsınızdır. Sevgilinize yaptığınızı söylersiniz.

5) Dâhil olan kişiler: Bu kategori, yapılan aktiviteler veya bulunulan mekânlarda başka diğer kişi ya da kişilerin bulunup bulunmaması hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir. Partnerde kıskançlık duygusuna neden olabilecek kişilerle ilgili kandırmalar bu kategoriye dâhil değildir.

Örnek: Bir düğüne gidersiniz. Sevgilinize aslında orada olan bazı insanların orada olmadığını söylersiniz.

Örnek: Ailevi sebeplerden dolayı evde kalmanız gerekmektedir. Sevgilinize evden çıkamama nedeni olarak eve misafir geldiğini söylersiniz.

Örnek: Sevgiliniz belirli bir arkadaş grubu ile görüşmenizi istememektedir. Bir ortamda iken sevgilinize o kişiler orada olmadığı halde olduklarını ve sizin onlara katılmadığınızı söylersiniz.

6) Planlar: Bu kategori, gerçekleştirilmesi düşünülen planlar hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Hafta sonu kuzeniniz ile buluşacaksınız. Sevgilinize hafta sonu bir işinizin olmadığını, yurttan olacağını söylersiniz.

Örnek: Sevgiliniz ailelerinin tanışmasına dair planının ertelenip ertelenmediğini sorar. Planın ertelenmek zorunda kalacağından eminsinizdir. Sevgilinize her şeyin planlandığı gibi olacağını söylersiniz.

Örnek: İşiniz nedeni ile şehir dışındasınız. Bir belge teslim etmeniz gerektiği için pazartesi günü döneceksiniz. Ne zaman döneceğinizi soran sevgilinize henüz belli olmadığını söylersiniz.

7) Sürprizler: Bu kategori, partnere yapılacak sürprizler hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Okula gelmiş ve sevgilinize yakın bir yerdesinizdir. Sürpriz yapmak için sevgilinize evden yeni çıktığınızı okula varmanıza daha bir süre olduğunu söylersiniz.

Örnek: Sevgilinize hediye almak için alışveriş yapmaktasınız. Sevgiliniz ne yaptığınızı sorduğunda babanıza hediye aldığınızı söylersiniz.

Örnek: Sevgiliniz yurtdışından İstanbul'a dönecektir ve siz sevgilinizi karşılamaya İstanbul'a gitmek için bilet aldınız. Sürpriz yapmak için maddi durumunuz uygun olmadığı için karşılamaya gelemeyeceğinizi söylersiniz.

8) Kendi Duygu Durumu Hakkında: Bu kategori kişinin kendi duyguları ve ruh halleri hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: İşinizde stresli bir gün yaşarsınız ve işleriniz yolunda gitmez. Sevgiliniz "İşin iyi geçti mi?" diye sorduğunda iyi geçtiğini söylersiniz.

Örnek: Bir durumdan dolayı kendinizi kötü hissetmektesiniz. Sevgiliniz nasıl olduğunuzu sorduğunda, iyi olduğunuzu söylersiniz.

Örnek: Ertesi gün olacak bir sınav hakkında streslisinizdir. Sevgilinizle sınav hakkında konuşurken sınava hazır hissettiğinizi ve stresli olmadığınızı söylersiniz.

9) Partnere Yönelik Duygular Hakkında: Bu kategori, partner ile ilgili duygular hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Sevgiliniz ile bir süredir görüşmemişsinizdir. Sevgilinizi özlemediğiniz halde, onu çok özlediğinizi söylersiniz.

Örnek: Farklı şehirde yaşayan sevgilinizin yanına gidirsiniz. Sevgiliniz sizi karşılamaya gelmediği için sinirlenir ancak sinirlendiğinizi söylemezsiniz.

Örnek: Sevgilinizin sevgisinden şüphe etmektesiniz. Sevgilinize “Beni sevdiğine inanıyorum.” dersiniz.

10) Olay/Duruma Yönelik Duygular Hakkında: Bu kategori, bir olay veya duruma yönelik duygular hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Sevgiliniz telefonun çekmediği bir yerde ve yoğun bir şekilde çalıştığı için sık iletişim kuramazsınız. Bu duruma çok üzülür ama üzülmemiş gibi davranırsınız.

Örnek: Sevgiliniz ve ortak arkadaşlarınız ile vakit geçirmek için bir mekâna gidip oturursunuz. Bu ortamdan sıkılır ama sevgiliniz sorduğunda sıkılmadığınızı söylersiniz.

Örnek: Sevgiliniz ile farklı şehirlerde yaşamaktasınız. Sevgiliniz evde sıkıldığını ve dışarı çıkmak istediğini söyler. Beraber gezemiyor olmanıza üzülür ama bunu sevgilinize söylemezsiniz.

11) Başkasına Yönelik Duygular Hakkında: Bu kategori, kıskançlık duygusu yaratmayacak üçüncü kişi veya kişiler hakkındaki duygular hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Sevgiliniz ile ortak bir arkadaşınız vardır ve bu kişiyi sevmezsiniz. Sevgiliniz ile arkadaşlarınız hakkında konuşurken bu kişiyi sizin de sevdiğinizi söylersiniz.

Örnek: Sevgilinize “Çok seviyorum anneni.” dersiniz. Ancak çok sevmez, hatta bazı konularda gıcık olursunuz.

Örnek: Sevgiliniz çok sevdiği bir arkadaşının yanına gitmek ister. Siz sevgilinizin bu arkadaşını tanıştığınızdan beri sevmezsiniz. Bunu sevgilinize söylemez ve iyi eğlenceler dilersiniz.

12) Beğeniler: Bu kategori, belirli durum, obje veya partnere yönelik beğeniler/hoşlanma düzeyleri hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Sevgilinizin çok zayıf olduğunu ve hem sağlığı hem de görüntüsü için kilo alması gerektiğini düşünürsünüz. Sevgiliniz ile bu konu hakkında konuşurken “Bence çok zayıf değilsin.” dersiniz.

Örnek: Sevgiliniz saçını kestirmiştir. Sevgilinizin yeni saçını beğenmezsiniz, ancak beğendiğinizi söylersiniz.

Örnek: Sevgiliniz size bir müzik dinletir. Müziği beğenmez, ancak beğendiğinizi söylersiniz.

13) Beklenti ve Tahminler: Bu kategori, yaklaşan belirli olaylar hakkındaki beklenti, tahminler ve partner/ilişki ile ilgili geleceğe yönelik gerçek düşünceler hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Sevgiliniz bir iş başvurusunda bulunur. Siz yeterli deneyime sahip olmadığı için sevgilinizin başvurusunun kabul edilmeyeceğini düşünürsünüz. Sevgilinize muhtemelen kabul edileceğini düşündüğünüzü söylersiniz.

Örnek: Sevgiliniz hastaneye gidecektir. Her şeyin olabileceğini ve hazırlıklı olmak gerektiğini düşünürsünüz. Sevgilinize herhangi bir sorun çıkmayacağına emin olduğunuzu söylersiniz.

Örnek: Sevgiliniz bir sınava girecektir. Siz sevgilinizin sınavdan başarılı olamayacağını düşünürsünüz. Sevgilinize çok yüksek bir puan alacağına inandığınızı söylersiniz.

14) Tercih ve İstekler: Bu kategori, tercihler, istekler ve istenmeyen şeyler hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Sevgiliniz “Yemek yerken film izlemek ister misin?” diye sorar. Film izlemek istemediğiniz hâlde “Olur izleyelim.” dersiniz.

Örnek: Sevgiliniz yeni bir dil öğrenmeye hazır olup olmadığını sorar. Yeni bir dil öğrenmeye hazır hissetmemektesiniz. Sevgilinize “Olabilir, isterim.” diyerek cevap verirsiniz.

Örnek: Sevgilinizin ailesi ile dışarı çıkmak için önceden plan yapmışsınızdır. Ancak o gün dışarı çıkmak istememektesiniz ve ders çalışmanız gerekmektedir. Sevgilinize ailesi ile dışarı çıkmayı istediğinizi söylersiniz.

(15. SORU YALNIZCA ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASINDA YER ALMIŞ, NİHAİ ÖLÇEKTE YER ALMAMIŞTIR.)

15) Konu Hakkındaki Düşünceler: Bu kategori, gerçekleşen bir eylem, içinde bulunulan durum veya spesifik bir konu veya olay hakkındaki düşünceler hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Sevgiliniz bir arkadaşına iyilik yapar. Siz bu iyiliğin gereksiz olduğunu ve iyiliği yaptığı kişinin bu iyiliğe değmediğini düşünmektesinizdir. Bu düşüncenizi sevgilinize belli etmezsiniz.

Örnek: Sevgiliniz sigarayı bırakmak için girişimde bulunmuş, bir süre bırakmış ancak yeniden başlamıştır. Siz sevgilinizin sağlığı için bırakmasını istersiniz. Düşüncelerinizi sevgilinize söylemezsiniz.

Örnek: Sevgiliniz ile önemli bir konu hakkında tartışırken sevgiliniz konuyu o anda konuşmanın önemli olmadığını, o an çözüm bulamayacağınızı söyler. Siz çözüme ulaşmasa bile konuşmanın ilişkinize iyi geleceğini düşünürsünüz. Bu düşüncenizi sevgilinize söylemez ve konuyu kapatırsınız.

15/16) Maddiyat: Bu kategori, sahip olunan maddi kaynaklar, borçlar ve gelir-giderler hakkındaki finansal kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Borçlarınızın tamamını ödememişsinizdir. Sevgiliniz sorduğunda ödediğinizi söylersiniz.

Örnek: Sevgiliniz size borç vermeyi teklif eder. Paranız olmadığı halde, paranız olduğunu söyler ve teklifi reddedersiniz.

Örnek: Banka hesabınızda para vardır. Partnerinizle yapılacak olası aktivitelerden doğacak harcamaları önlemek için sevgilinize eksi bakiyeye düştüğünüzü söylersiniz.

16/17) Başarılar: Bu kategori, başarılar ve başarısızlıklar hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Bir iş görüşmesine gidirsiniz ve işe alınırsınız. Firma işe başlamanız için tarih verir. Sevgiliniz görüşmenin nasıl geçtiğini sorduğunda “Bilmiyorum, bekleyeceğiz sonucu.” diyerek cevap verirsiniz.

Örnek: Yüksek lisans için mülakata girersiniz ve mülakatınız çok kötü geçer. Mülakatın nasıl geçtiğini soran sevgilinize “Fena değil.” diyerek cevap verirsiniz.

17/18) Açıklamalar: Bu kategori, gerçekleştirilmiş/gerçekleştirilecek davranışın veya bir olay/durumun gerçekleşme nedeni hakkındaki kandırmaları temsil etmektedir.

Örnek: Sosyal medyada gezinmektesinizdir. Sevgiliniz internetinizin neden açık olduğunu sorar. Sözlük kullandığınızı için açık olduğunu söylersiniz.

Örnek: Sevgiliniz sizi iş arkadaşlarının da olacağı bir ortama davet eder. Siz kendinizi bu kişilerin yanında rahat hissetmemektesinizdir. Sevgilinize evcil hayvanınız ile ilgilenmek için evde kalmanız gerektiğini söylersiniz.

Örnek: Dersinize geç gitmek istersiniz. Sevgilinize dersin 1 saat ertelendiğini söylersiniz.

EK 7

ALGILANAN ROMANTİK İLİŞKİ KALİTESİ ÖLÇEĞİ (ARİKÖ)

Aşağıdaki ifadelere ne düzeyde katıldığınızı belirtirken, lütfen ŞU ANKI partneriniz ve ilişkiniz hakkında dikkatlice düşününüz. Her bir ifade için bir sayıyı seçiniz.

1. İlişkinizden ne kadar doyum alıyorsunuz?

HİÇ   1   2   3   4   5   6   7   **ÇOK**

2. İlişkinize kendinizi ne kadar adadınız?

HİÇ   1   2   3   4   5   6   7   **ÇOK**

3. İlişkinizde birbirinize karşı ne kadar yakınlık hissediyorsunuz?

HİÇ   1   2   3   4   5   6   7   **ÇOK**

4. İlişkinizde partnerinize ne kadar güveniyorsunuz?

HİÇ   1   2   3   4   5   6   7   **ÇOK**

5. İlişkiniz ne kadar tutkulu?

HİÇ   1   2   3   4   5   6   7   **ÇOK**

6. İlişkinizde partnerinizi ne kadar seviyorsunuz?

HİÇ   1   2   3   4   5   6   7   **ÇOK**

EK 8

İLİŞKİ DOYUMU ÖLÇEĞİ

Her bir ifadenin size uygunluğunu 7 dereceli ölçek üzerinde değerlendirip uygun sayıyı işaretleyiniz.

1)Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç						Çok iyi
karşılamiyor						karşılıyor

2)Genel olarak ilişkinizden ne kadar memnunsunuz?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç memnun						Çok
değilim						memnunum

3)Diğerleri ile karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?

1	2	3	4	5	6	7
Çok daha kötü						Çok
						daha iyi

4)Ne sıklıkla ilişkinize hiç başlamamış olmayı diliyorsunuz?

1	2	3	4	5	6	7
Hiçbir zaman						Her zaman

5)İlişkiniz ne dereceye kadar sizin başlangıçtaki beklentilerinizi karşılıyor?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç						Tamamen
karşılamiyor						karşılıyor

6)Sevgilinizi ne kadar seviyorsunuz?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç sevmiyorum						Çok
						seviyorum

7)İlişkinizde ne kadar problem var?

1	2	3	4	5	6	7
Hiç yok						Çok fazla
						problem var

EK 9

BİREYSEL DEĞERLER ENVANTERİ

Aşağıdaki cümlelerin her birine ne derece katıldığınızı, yanındaki kutucuklarda yer alan rakamlardan birini işaretleyerek gösteriniz.						
1 2 3 4 5						
Kesinlikle katılmıyorum			Kesinlikle katılıyorum			
1	Özgür ruhlu olmakla kendini kontrol edebilmek arasında denge kurabilirim.	1	2	3	4	5
2	İşimi yaparken doğru süreçleri takip ederim.	1	2	3	4	5
3	Dürüstlük ve doğruluk başarıyla ilişkilidir.	1	2	3	4	5
4	Özür dilemek bana göre değildir.	1	2	3	4	5
5	Bence paylaşmak iyi ve sağlıklı bir ilişkinin temelidir.	1	2	3	4	5
6	Bir şeyi yapacağını söyleyip de yapmayan insanları affedebilirim.	1	2	3	4	5
7	Diğer insanların katkısına saygı duyarım.	1	2	3	4	5
8	Hiç kimseye güvenemem.	1	2	3	4	5
9	Kendimi kaliteli bir ürün ortaya koymaya adanmışımdır.	1	2	3	4	5
10	Diğer insanların fikirlerini dinlemektense kendimi onlarla karşı karşıya kalmış buluyorum.	1	2	3	4	5
11	Dürüstlük ve bütünleşme ev dışında gerekli değildir.	1	2	3	4	5
12	Dürüstlük benim için en üstün önceliğe sahiptir.	1	2	3	4	5
13	Biri benim duygularımı incittiğinde affedebilirim.	1	2	3	4	5
14	Kendimi disiplinli biri olarak görüyorum.	1	2	3	4	5
15	Birlikte çalıştığım insanlara saygı duyarım.	1	2	3	4	5
16	İşte adil olarak kendime düşen payı yaparım.	1	2	3	4	5
17	Bir hata yaptığımda hatamı kabul ederim.	1	2	3	4	5
18	Başkalarının bakış açılarına saygı duyarım.	1	2	3	4	5
19	Başkalarına güvenmenin eski moda olduğunu düşünüyorum.	1	2	3	4	5
20	Kendi hatalarım hakkında dürüst olabilirim.	1	2	3	4	5
21	Birlikte çalıştığım insanların yorumlarını saldırgan bulursam onlara nasıl hissettiğimi söylerim.	1	2	3	4	5

22	Paylaşmacı biriyimdir.	1	2	3	4	5
23	Dürüstçe fikirlerimi ifade ederim.	1	2	3	4	5
24	Geçmişte bana yanlış davranmış olan birini affederim.	1	2	3	4	5
25	İnandığım bir değer vardır.	1	2	3	4	5
26	Bence özür dilemek zayıflık işaretidir.	1	2	3	4	5
27	Geçmiş deneyimlerimden dolayı konuşmayacağım insanlar vardır	1	2	3	4	5
28	Adanmış bir çalışanı.	1	2	3	4	5
29	Kin tutarım.	1	2	3	4	5
30	Biriyle paylaşımda bulununca kendimi iyi hissederim.	1	2	3	4	5
31	Dürüstlüğün işe yaradığını düşünürüm.	1	2	3	4	5
32	İnsanlar bana güvenir.	1	2	3	4	5
33	Hedeflerim vardır.	1	2	3	4	5
34	“Özür dilerim” demek benim için kolaydır.	1	2	3	4	5
35	Kendimi tümüyle iyi hissetmemde paylaşmanın yeri büyüktür.	1	2	3	4	5
36	Hata yapan insanları affedebilirim.	1	2	3	4	5
37	Kendimi dürüst biri olarak görürüm.	1	2	3	4	5
38	İnsanların itimat ettiği biriyimdir.	1	2	3	4	5
39	Diğer insanlara güvenmek konusunda şüpheciyimdir.	1	2	3	4	5
40	Güvenilir biriyim.	1	2	3	4	5
41	Ulaşmaya çalıştığım amaçlarım var.	1	2	3	4	5
42	“Affedebilir ve untabilirim.”	1	2	3	4	5
43	Nitelikli bir çalışma ortamına kendimi adamaktayım.	1	2	3	4	5
44	Kendimi sadık bir kişi olarak tanımlarım.	1	2	3	4	5
45	Sözüm senedir.	1	2	3	4	5
46	İşverenimin başarılı olduğunu görmeye kendimi adadım.	1	2	3	4	5
47	Sonuçları ne olursa olsun doğrulardan yanayım.	1	2	3	4	5

Analizlere dâhil edilen altboyutlarda yer alan madde sayıları ve madde numaraları:

1. Dürüstlük ve paylaşım altboyutu: 9 madde (3, 4, 12, 21, 22, 31, 37, 45, 47)
2. Paylaşım ve saygı alboyutu: 4 madde (5, 7, 30, 35)

EK 10**BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU****(Ölçek Geliştirme Çalışması)**

Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Sosyal Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Yağmur Rumeli tarafından yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Araştırma için gerekli izinler Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan alınmıştır (08.01.2019 - 35853172-300). Bu formun amacı sizi araştırma koşulları hakkında bilgilendirmektir. Araştırmaya katılım koşulları en az 2 aydır devam etmekte olan heteroseksüel romantik bir ilişkinin içerisinde olmak, 18-30 yaşları arasında olmak ve romantik partner ile beraber yaşamamaktır. Araştırmanın amacı romantik ilişki bağlamındaki kandırma davranışlarına yönelik tutumlar hakkında bilimsel bilgi toplamaya yönelik bir ölçek geliştirmektir. Araştırmanın ortalama olarak 20 dakika alabileceği beklenmektedir. Araştırmaya katılmayı kabul ederseniz sizden beklenen yaş, cinsiyet gibi demografik bilgilerinizle ilgili, romantik ilişkiniz ile ilgili ve romantik ilişkilerdeki kandırma davranışına ilişkin tutumlarınız ile ilgili sorulara cevap vermenizdir. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışma sırasında sizden herhangi bir kimlik belirleyici bilgi istenmemektedir. Çalışmada rahatsızlık duyacağınız sorular bulunmamaktadır. Ancak herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz çalışmayı yarıda kesmekte özgürsünüz.

Formu imzalamadan önce çalışmaya dair herhangi bir sorunuz varsa sorumlu araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için araştırmacı Yağmur Rumeli (E-posta: rumeliyagmur@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünde Yağmur Rumeli tarafından yürütülen ve katılımcısı olmam teklif edilen araştırmaya dair yukarıda yer alan ve araştırmaya başlamadan önce katılımcılara verilmesi gereken bilgileri okudum. Araştırma

hakkında eksik kaldığını düşündüğüm noktalarda araştırmacıya sorularımı sordum ve aldığım cevapları yeterli buldum. Yazılı ve sözlü olarak bana sunulan tüm bilgileri ayrıntıları ile birlikte anladığımı inanıyorum. Araştırmadan istediğim zaman ayrılabileceğimi ve bunun hiçbir yaptırımını olmayacağını biliyorum. Çalışmayı katılıp katılmama kararımı vermem için yeterli süre tanındı. Bu koşullar altında bu araştırma kapsamında şahsım tarafından sağlanacak bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını özgür iradem ile kabul ettiğimi beyan ederim.

Onaylıyorum

EK 11

Aşka İlişkin Tutumlar Ölçeği -Kısa Form

Sizden genel olarak, birlikte olduğunuz kişiyi düşünerek her ifadeyi değerlendirmeniz istenmektedir. Lütfen her ifadeyi dikkatle okuyup ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne derece yansıttığını, her ifadenin karşısında bulunan ve sizin için en uygun olan boşluğu işaretleyin.

	Kesinlikle yanlış	Yanlış	Kararsızım	Doğru	Kesinlikle doğru
1. Birlikte olduğum kişi bana ilgi göstermediğinde, kendimi baştan aşağıya hasta hissedirim.					
2. Birlikte olduğum kişi diğer insanlarla yaptığım bazı şeyleri bilseydi, bozulurdu.					
3. Onun benimle ilgili bilmediği şeylerin onu incitmeyeceğine inanıyorum.					
4. Birlikte olduğum kişi için her şeye katlanırım.					
5. Birlikte olduğum kişiyi seçerken göz önünde bulundurduğum temel şey, ailem üzerinde nasıl bir etki bırakacağıdır.					
6. Birlikte olduğum kişinin başka biriyle de birlikte olduğundan kuşkulanırsam, rahat edemem.					
7. Arkadaşlığımız zamanla aşka dönüştü.					
8. Birlikte olduğum kişi ve ben fiziksel olarak tam bir uyum içerisindeyiz.					
9. Birlikte olduğum kişinin mutluluğunu kendi mutluluğumun önüne koymadıkça mutlu olamam.					
10. Ona âşık olduğumdan beri başka herhangi bir şey üzerinde yoğunlaşmakta güçlük çekiyorum.					
11. Birlikte olduğum kişiyi seçerken dikkate aldığım faktörlerden biri, mesleki yaşantım üzerinde nasıl bir etkisi olacağı idi.					
12. Birlikte olduğum kişi ideal fiziksel güzellik/ yakışıklılık standartlarıma uygun.					
13. Birlikte olduğum kişinin isteklerini yerine getirebilmesi için genellikle kendi isteklerimden özveride bulanmaya hazırım.					
14. Aşk ilişkimiz iyi bir arkadaşlıktan doğduğu için çok doyum vericidir.					

15. Birlikte olduğum kişi bir süre bana ilgi göstermezse bazen ilgisini tekrar çekmek için aptalca şeyler yaparım.					
16. Birbirimizi gerçekten anlıyoruz.					
17. Birlikte olduğum kişi ve çok sayıda başkalarıyla 'aşk oyunu' oynamaktan hoşlanırım.					
18. Birlikte olduğum kişiyle yoğun bir ilişkiye girmeden önce çocuk sahibi olmamız durumunda onun kalıtsal özellikleri ile benimkinin ne kadar uyumlu olduğunu bulmaya çalışırım.					
19. Bazen onun öteki sevgililerim hakkında bilgi edinmesini engellemek zorunda kalırım.					
20. Birlikte olduğum kişiyi seçerken en önemli faktör, onun iyi bir anababa olup olamayacağı idi.					
21. Birlikte olduğum kişiye acı çektirmektense kendim acı çekmeyi tercih ederim.					
22. Uzun süreli bir arkadaşlıktan doğduğu için aşkımız aşkların en iyisidir.					
23. Birbirimiz için yaratıldığımızı düşünüyorum.					
24. Aşkımız gizemli, mistik bir duygu değil, gerçek bir arkadaşlıktır.					

EK 12**BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU****(Nicel Analiz Çalışması)**

Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi Sosyal Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Yağmur Rumeli tarafından yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Araştırma için gerekli izinler Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonundan alınmıştır (08.01.2019 - 35853172-300). Bu formun amacı sizi araştırma koşulları hakkında bilgilendirmektir. Araştırmaya katılım koşulları en az 2 aydır devam etmekte olan heteroseksüel romantik bir ilişkinin içerisinde olmak, 18-30 yaşları arasında olmak ve romantik partner ile beraber yaşamamaktır. Araştırmanın amacı romantik ilişki içerisindeki aşka ilişkin tutumlar ve kandırma içeren iletişim örüntüleri hakkında bilgi toplamaktır. Araştırmanın ortalama olarak 20 dakika alabileceği beklenmektedir. Araştırmaya katılmayı kabul ederseniz sizden beklenen yaş, cinsiyet gibi demografik bilgilerinizle ilgili, romantik ilişkiniz ile ilgili ve romantik ilişkilerdeki kandırma davranışına ilişkin tutumlarınız ile ilgili sorulara cevap vermenizdir. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışma sırasında sizden herhangi bir kimlik belirleyici bilgi istenmemektedir. Çalışmada rahatsızlık duyacağınız sorular bulunmamaktadır. Ancak herhangi bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz çalışmayı yarıda kesmekte özgürsünüz.

Formu imzalamadan önce çalışmaya dair herhangi bir sorunuz varsa sorumlu araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz. Çalışma hakkında daha fazla bilgi almak için araştırmacı Yağmur Rumeli (E-posta: rumeliyagmur@gmail.com) ile iletişime geçebilirsiniz.

Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünde Yağmur Rumeli tarafından yürütülen ve katılımcısı olmam teklif edilen araştırmaya dair yukarıda yer alan ve araştırmaya başlamadan önce katılımcılara verilmesi gereken bilgileri okudum. Araştırma hakkında eksik kaldığımı düşündüğüm noktalarda araştırmacıya sorularımı sordum ve aldığım cevapları yeterli buldum. Yazılı ve sözlü olarak bana sunulan tüm bilgileri ayrıntıları ile

birlikte anladığımı inanıyorum. Araştırmadan istediğim zaman ayrılabileceğimi ve bunun hiçbir yaptırımını olmayacağını biliyorum. Çalışmayı katılıp katılmama kararımı vermem için yeterli süre tanındı. Bu koşullar altında bu araştırma kapsamında şahsım tarafından sağlanacak bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını özgür iradem ile kabul ettiğimi beyan ederim.

Onaylıyorum

Aşk Biçimleri ve Söylenen Yalan İçeriğinin Yalanın Söylenme Sıklığı ve Kabul Edilebilirliği ile İlişkisi

Yazar Yağmur Rumeli

Gönderim Tarihi: 09-May-2020 12:45PM (UTC+0300)

Gönderim Numarası: 1320238006

Dosya adı: TEZTU_M._-_Turnitin.docx (717.11K)

Kelime sayısı: 58123

Karakter sayısı: 378558

Aşk Biçimleri ve Söylenen Yalan İçeriğinin Yalanın Söylenme Sıklığı ve Kabul Edilebilirliği ile İlişkisi

ORIJINALLIK RAPORU

%6	%4	%2	%5
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	openaccess.hacettepe.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%1
2	www.ragm.com İnternet Kaynağı	<%1
3	Submitted to Cumhuriyet University Öğrenci Ödevi	<%1
4	Submitted to Mehmet Akif Ersoy Aniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1
5	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	<%1
6	Submitted to Gaziosmanpasa Universitesi Öğrenci Ödevi	<%1
7	Submitted to Ankara University Öğrenci Ödevi	<%1
8	Submitted to Istanbul Aehir Aniversitesi Öğrenci Ödevi	<%1

EK 14

ETİK KOMİSYON KARARI

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 35853172-300
Konu : Yağmur RUMELİ Hk

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 07.01.2019 tarihli ve 12908312-300/00000394317 sayılı yazı.

Enstitümüz Psikoloji (Genel Psikoloji) Anabilim Dalı yüksek lisans programı öğrencilerinden Yağmur RUMELİ'nin Dr. Öğr. Üyesi Hayal YAVUZ GÜZEL danışmanlığında hazırladığı "Aşk Biçimleri ve Söylenen Yalan İçeriğinin Yalanan Söylenme Sıklığı ve Kabul Edilebilirliği ile İlişkisi" başlıklı tez çalışması Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 8 Ocak 2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

e-İmzalıdır
Prof. Dr. Rahime Meral NOHUTCU
Rektör Yardımcısı